

99

Årsredovisning

Stiftelsen

RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND

The Bank of Sweden Tercentenary Foundation

Årsredovisning
1999

Innehåll

Stiftelsens uppdrag, tillkomst och inriktning	4
VD-kommentar	5
Den forskningsstödande verksamheten	
Arbetsätt	9
Uppföljning och utvärdering	10
Anslag till forskning	11
Infrastrukturstöd	12
Extra insats 1999	12
<i>Till minne av Torgny Segerstedt</i>	13
<i>Pro Futura</i>	13
<i>Tvååriga post-doktorala befattningar</i>	14
<i>Forskningsprogrammet Svenskt i Finland – finskt i Sverige</i>	14
<i>Forskarskola i moderna språk</i>	16
Anslag till symposier, seminarier, forskningsinformativa insatser, informationsutbyte mm	17
<i>Den vackra nyttan</i>	17
<i>De Svenska Historiedagarna</i>	17
<i>Samarbete med riksdagen</i>	18
<i>Konferens om forskning om turism</i>	19
Områdesgrupper	19
<i>Områdesgruppen för kapitalmarknadsforskning</i>	19
<i>Områdesgruppen för forskning om konst och gestaltning</i>	20
<i>Områdesgruppen för forskning om kunskapssamhället</i>	23
Övriga engagemang	24
<i>Svenska institutet för studier av utbildning och forskning</i>	24
<i>Aktuella nationella och internationella etiska och rättsliga riktlinjer och regler för forskning</i>	25
<i>Nobelsymposier</i>	25
<i>Collegium Budapest</i>	25
<i>Projektpresentation</i>	25
Stipendier	26
Den ekonomiska förvaltningen	
Stiftelsens placeringsverksamhet	28
Bokföringsmässigt resultat	28
Realt resultat	29
”Performance”	29
Finansiellt resultat	30
Resultaträkning	31
Balansräkning	32
Finansieringsanalys	33
Noter	34
Anslag till forskning	41
Donationer	42
Revisionsutlåtande	43
Walter Korpi och Klas Åmark	
Välfärdsstat i brytningstid	44
Nya forskningsprojekt 1999	
Jubileumsdonationen	60
Den kulturvetenskapliga donationen	82

Statistiska uppgifter om anslagen till forskning	95
Jubileumsdonationen	96
Den kulturvetenskapliga donationen	100
Beviljade anslag 1990-1999	103
Personer som i olika funktioner varit verksamma i Riksbankens Jubileumsfond	124
Stiftelsens publikationer	130
Styrelse	132
Revisorer	132
Beredningsgrupper	133
Kansli	134
(Adress, telefon m m, omslagets sista sida)	

Stiftelsens uppdrag, tillkomst och inriktning

Riksbankens Jubileumsfond (RJ) är en fristående stiftelse som har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning.

Stiftelsen grundades 1962 genom en donation från Sveriges Riksbank, som därmed ville uppmärksamma bankens 300-årsjubileum 1968 och samtidigt främja "ett angeläget nationellt ändamål". Den årliga avkastningen av Jubileumsdonationen skulle användas till att främja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige.

Stadgar för stiftelsen fastställdes i december 1964. I de nu gällande anges bl a:

- att företräde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt
- att fondens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt
- att nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, särskilt skall uppmärksammas
- att fonden skall söka främja kontakter med internationell forskning.

Riksdagen beslöt under 1993 att ytterligare en donation skulle tillföras Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Till beslutet var fogad en promemoria som upprättats inom regeringskansliet. I promemorian framhölls några riktlinjer som skulle utmärka den verksamhet som initierades genom användningen av donationen. Bl a angavs följande användningsområden:

- *etablering av forskningscentra eller forskningsområden med internationell slagkraft*
- *stöd till projekt och program som innebär gränsöverskridanden mellan discipliner*
- *etablering av nätverk eller fastare samverkansformer nationellt och internationellt, bl a genom etablering av ett internationellt forskarutbytesprogram*
- *befordran av forskarutbildning och forskarrekrutering*
- *främjande av forskarörlighet internationellt och mellan universitet/ högskolor och andra verksamheter.*

De första anslagen från RJ delades ut under hösten 1965. Sedan tillkomsten har omkring 4 miljarder kronor (i 1999 års penningvärde) delats ut till vetenskaplig forskning. Stiftelsens totala förmögenhet uppgår till drygt 9,3 miljarder kronor vid årsskiftet 1999/2000.

VD-kommentar

I och med utgången av år 1999 har Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) verkat under 35 år. Det slutliga riksdagsbeslutet om fondens ändamål och inriktning samt styrelsekonstruktion fattades den 2 december 1964. Under våren 1965 utsågs ordföranden, professor Torgny Segerstedt, rektor vid Uppsala universitet, och vice ordföranden, riksbankschef Per Åsbrink, samt övriga styrelseledamöter att leda stiftelsens verksamhet. Professor Torgny Segerstedt avled den 28 januari 1999. I samband med informations- och planeringsmöte med styrelsen och beredningsgrupperna hölls en parentation av RJ:s nuvarande ordförande professor Stig Strömholm. Dessa minnesord presenteras i ett särskilt avsnitt inom kapitlet om den forskningsstödande verksamheten (s.13).

De första 25 åren har ingående beskrivits i jubileumsboken "Forskning i ett föränderligt samhälle" som utgavs 1990. Boken redigerades av fondens dåvarande ordförande, professor Kjell Härnqvist, och verkställande direktör, professor Nils-Eric Svensson.

I denna verksamhetsberättelse görs därför endast en viss uppdatering av vad som skett under de senaste tio åren. Den största händelsen är givetvis donationen för kulturvetenskaplig forskning på 1,5 miljarder kronor som 1994 tillfördes RJ ur löntagarfondsmedel.

Genom detta betydelsefulla kapitaltillskott och genom ytterligare donationsmedel från enskilda personer har Erik Rönnbergs fonder och Nils-Eric Svenssons fond bidragit till att högst väsentligt vidga och diversifiera RJ:s arbete.

Jag har i stället för att göra en tillbakablick valt att göra en del reflektioner kring RJ:s roll i dag och i framtiden.

Kunskapsutvecklingens nya villkor

Under den trots allt relativt korta tid som Riksbankens Jubileumsfond har verkat har det skett en mycket snabb förändring av villkoren för kunskapsutveckling och kunskapsproduktion. Under det första året, 1965/66, delade RJ ut ungefär dubbelt så mycket i anslag till forskning inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena som staten gjorde genom dåvarande forskningsstödande organ, Huma-

nistiska forskningsrådet (HFR) och Statens råd för samhällsforskning (SFR). RJ blev med ens den då största fristående forskningsfinansieraren. Därefter ökade statsanslagen reellt under de närmaste åren samtidigt som forskningen även började tillföras nya medel genom sektorsforskningens tillkomst och utbyggnad och nya kunskapsproducenter etablerades utöver universitet och högskolor. Utvecklingen har i stort sett varit densamma i hela västvärlden. Emellertid skulle man med fog kunna hävda att upplutningen bakom universiteten och högskolorna som nationens främsta forskningsutförare har varit mycket bredare i Sverige än i många andra av västvärldens länder.

I de flesta länder har emellertid universiteten fortfarande kvar sin ensamrätt att bedriva forskarutbildning. Även inom detta område har den statliga finansieringens andel minskat påtagligt. Enligt OECD:s senaste analys av forskningspolitiken i medlemsländerna har universitetens roll som forskningsinstitutioner på kort tid förändrats mycket kraftigt (University Research in Transition. OECD 1998). Universiteten har, till följd av att den direkta statliga finansieringen minskat, sökt sig till nya finansierare och alltmer anpassat sin forskningsverksamhet mot externa behov. Härigenom har även trycket ökat på universiteten att förändra de institutionella formerna, något som bidragit till spänningar i den disciplinriktade universitetsstrukturen. Den i allt snabbare takt accelererande kunskapsstillväxten inom och utom vetenskapssamhället leder till ökad specialisering samtidigt som det reses krav på mer gränsöverskridande och mångdisciplinära forskningsinsatser. Det har med andra ord blivit svårare att i samma organisatoriska struktur kombinera kraven på en god massutbildning med en internationellt högkvalitativt bedriven forskning.

Det är dessa allt tydligare utvecklingstendenser som diskuteras av professor Michael Gibbons m.fl. i boken "The New Production of Knowledge", och i den under 2000 utkommande boken "Re-thinking Science".

Författarna hävdar att det hittillsvarande kontraktet mellan samhället och universitetsforskningen är på väg att omförhandlas. Detta samhällskontrakt har traditionellt vilat på den

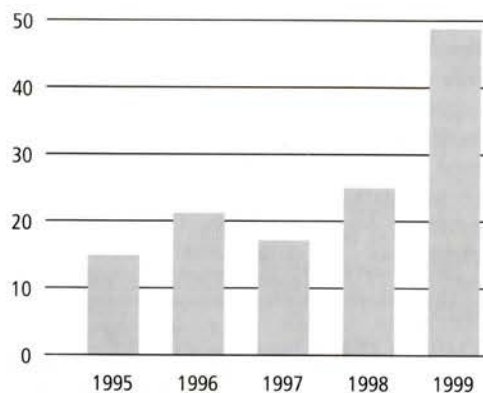
grunden att om universiteten levererar kunskap till samhället och färdigheter till de kunskaps-sökande studenterna skall staten i gengäld finansiera basverksamheten för forskning och därtill garantera universiteten en hög grad av autonomi. Utvecklingen tycks numera ha sprungit ifrån innehållet i detta kontrakt. M. Gibbons skriver i december 1999 i Nature (Vol. 402) "A new social contract is now required. This cannot be achieved merely by patching up the existing framework. A fresh approach – virtually a complete 're-thinking' of science's relationship with the rest of society – is needed" (s. 81). Det nya samhällskontraktet måste "ensure the production of socially robust knowledge" i stället för "sustain the production of reliable knowledge". Det nya samhällskontraktet "will require more open, socially distributed, self-organizing systems of knowledge production that generate their own accountability and audit systems". Ett nytt kontrakt måste även baseras på "the joint production of knowledge by society and science". En viktig innebörd av detta är att samverkansmönstret mellan universitet och samhälle skapar nya strukturer och relationer.

Det är mycket påtagligt att de utvecklingstendenser som Gibbons m.fl. pekar på också blir allt synligare i Sverige. Genom de förslag vilka nu, som resultat av departementala arbetsgrupper inom närings- och utbildningsdepartementen, bereds i regeringskansliet kommer det att bli en effektivisering av formerna för statens stöd till forskning. Ingen av utredningarna har dock behandlat frågan om universitetens och högskolornas förutsättningar och förmåga att svara mot de nya utmaningar som ett genomförande av förslagen ställer. Det är krav från näringslivet och samhälle om forskningssamverkan som kräver att forskningskompetens från olika discipliner läggs samman i nya formella eller informella strukturer. Universiteten kommer att bli hänvisade till att finansiera dessa förändringar inom i stort sett givna resursramar och genom statsmakternas stöd till universiteten via förhöjda s.k. "over-head" avgifter för externa finansierare som t ex RJ.

Utvecklingen inom Riksbankens Jubileumsfond under de gångna tio åren speglar också mycket tydligt dessa förändringar av förutsättningarna för forskningsfinansieringen. Fram till 1990-talets början var RJ en reaktiv forskningsfinansierare. Sedan 1994 då RJ erhö-

den Kulturvetenskapliga donationen har stiftelsen successivt ökat sin aktivitet och tagit åtskilliga initiativ till egna insatser som i hög grad uppskattats av forskarsamhället. Detta har naturligtvis underlättats av att RJ sedan 1995 haft en mycket god total avkastning av eget kapital.

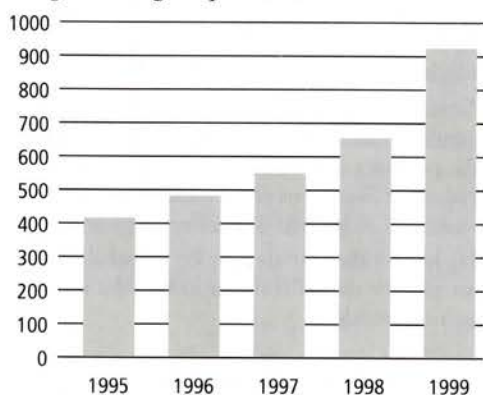
Diagram 1: Total avkastning i % av eget kapital vid årets ingång

Ovanstående diagram utvisar en exceptionell "performance" till glädje för forskarsamhället.

Det egna kapitalet har mer än fördubblats på fem år från drygt 4 miljarder till drygt 9 miljarder.

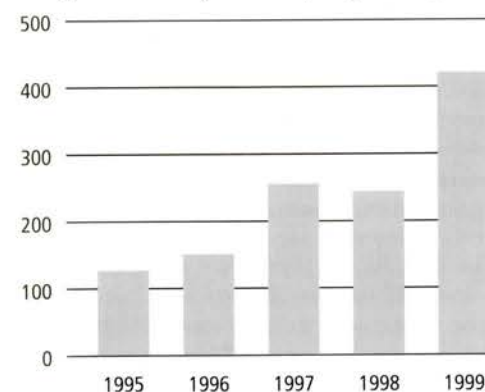
Diagram 2: Eget kapital (tkr)

Denna glädjande resultatutveckling har, i kombination med den av styrelsen 1993 beslutade kraftsamlingen på samhällsvetenskap och humaniora, medfört en betydande anslagstillväxt till dessa ämnesområden. Sedan 1994 har Riksbankens Jubileumsfond blivit landets mest kraftfulla organ för stöd till kulturvetenskaperna. Det årliga tillskottet till humaniora har ökat från drygt 10 mkr/år vid 1990-talets början till

att under föregående år med råge överstiga 200 mkr. Anslagsutvecklingen till forskning har totalt sett varit remarkabel. Återigen har RJ, liksom under 1965/66, kunnat fördela dubbelt så mycket som staten gjort via forskningsråden till samma ändamål.

Diagram 3: Beviljade anslag till forskning (tkr)

RJ har under tre på varandra följande år kunnat göra extra avsättningar som inneburit kraftfulla injektioner till kulturvetenskaperna. Under 1997 avdelades 60 miljoner för att 135 doktorander under två år skulle kunna slutföra sina doktorandstudier. Påföljande år avdelades motsvarande summa till en nationell forskarskola i moderna språk för 32 forskarstudenter. Förra året kunde 50 relativt nyblivna doktorer erhålla 2-4 års anställning. Härutöver har betydande summor till infrastrukturella insatser kunnat göras såsom bl.a. bidrag till etablering av ett orgelforskningscentrum i Göteborg, gemensamt för universitetet och Chalmers, och till ett samtidshistoriskt institut vid Södertörns högskola, vilket invigdes föregående år. Vidare har kraftfulla bidrag kunnat lämnas till forskningsförberedande arbete vid arkiv, bibliotek och museer.

Under ett antal år har jag i min VD-kommentar pekat på den allt snabbare växande obalansen mellan de anslag till forskning på eget programansvar, som statsmakterna fördelar till forskning vid universitet och högskolor, och anslagen som fördelas till universiteten av forskningsråd, stiftelser och myndigheter. Genom tillkomsten av nya universitet och den senaste lärartjänstreformen har denna obalans blivit mycket uppenbar. Detta har inneburit att externa finansierare med ens har fått ikläda sig nya uppgifter, såväl för att kunna främja forskarkryteringen genom doktorsutbildning

och post-doktorala insatser som för att kunna medverka i det nödvändiga arbetet att åstadkomma kraftsamling/koncentration, specialisering/profilering, arbetsfördelning inom och mellan de utförande forskningsenheterna. En klarare arbetsfördelning mellan universiteten och högskolorna, när det gäller forskning och forskarutbildning, måste innebära både koncentration och specialisering men också ökad samverkan inom högskolesystemet.

Riksbankens Jubileumsfond har med sin allt mer dominerande position för kulturvetenskaperna fått en mer ansvarsfull roll. Redan nu är det en växande dialog mellan enskilda lärosäten och RJ om utvecklingen av olika nya forskningsmiljöer. Eftersom det finns en tendens att alla vill "springa på samma bollor samtidigt" så har RJ fått ett allt större inflytande över hur lärosätena kan utveckla sina profiler inom det kulturvetenskapliga området.

Det kan inte heller nog betonas att Sverige är ett litet land och vårt bidrag till den internationella kunskapsutvecklingen är marginellt. Svensk forskning är, generellt sett, inom många områden av mycket hög kvalitet. Detta gäller även kulturvetenskaperna. Ökade resurser måste emellertid avdelas för att skapa personella och internationella bryggor som möjliggör ett större forskningssamarbete och bidra till vår förmåga att hämta hem resultat från internationell forskning. RJ har därför inlett ett mycket fruktbarande samarbete med STINT för att öka den internationella rörligheten bland kulturvetarna.

Det är emellertid glädjande att kunna notera att kulturvetenskaperna under senare år fått växande betydelse. Allt fler institutioner på global, regional och nationell nivå lyfter fram den kulturella dimensionens betydelse för att åstadkomma en ekonomisk, social, säkerhets- och miljömässigt hållbar utveckling. Det framstår alltmera uppenbart för många, att i ett komplext samhälle med stort beroende av naturvetenskap och teknik blir kunskapen om människornas värderingar och beteende allt viktigare. Dessa växande forskningsuppgifter är en stor utmaning för humaniora och samhällsvetenskaperna. Det är med tillfredsställelse jag kan konstatera att Riksbankens Jubileumsfond numera även besitter de ekonomiska resurserna för att verkningsfullt kunna anta dessa utmaningar från forskarsamhällets kulturvetenskapliga delar. RJ står med andra

ord väl rustad att svara mot dagens och morgondagens krav på flexibilitet och förmåga att genomföra förändringar. RJ har genom sin styrelse och sina beredningsgrupper möjlighet att spänna över hela det kulturvetenskapliga området med utblick mot andra vetenskapsområden. RJ måste nu även kunna kombinera kraften med modet att satsa på nya områden

och på nya infallsvinklar i projektverksamheten som kan leda fram till oväntad och ny kunskap.

Dan Brändström

Den forskningsstödande verksamheten

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) stöder kvalificerad forskning i form av projektanslag till enskilda forskare eller forskargrupper som ansökt om anslag.

Stiftelsen verkar aktivt inom vida fält av vetenskaplig forskning. Kompetensspridningen bland forskarna i styrelse och prioriteringsgrupper återspeglar detta förhållande. Styrelsen består därutöver av personer med ekonomisk och politisk sakkunskap. Denna personsammansättning gör att stiftelsen representerar ett ovanligt stort erfarenhetsfält och har därmed en unik ställning som allsidigt kontaktorgan mellan olika forskningsområden, liksom mellan forskningen och andra centrala samhällsintressen.

Alltsedan Jubileumsfondens tillkomst har ett visst företräde getts åt samhällsvetenskapligt och humanistiskt orienterad forskning. En mycket kraftfull insats har under de senaste åren gjorts till förmån för den humanistiska forskningen. Under 1999 har ca 58% av RJ:s forskningsbudget för projektverksamheten tillfallit humaniora och teologi och ca 40% har tilldelats samhällsvetenskapliga och juridiska ämnesområden. Den medicinska, naturvetenskapliga och tekniska forskningen erhöll ca 1%. Övriga 1% utgör stöd till stipendier m.m. Om man därtill inkluderar den extra avsättningen för moderna språk och post.dok. satsningen blir procentandelen för humaniora än mer framträdande.

I första hand prioriteras projekt, som inte naturligt tillgodoses på annat sätt, t ex genom anslag från statliga forskningsråd eller andra myndigheter, vilka var för sig arbetar inom relativt avgränsade sektorer.

RJ är intresserad av att kunna stödja fler- eller tvärvetenskapliga forskningsprojekt i vilka forskare från olika discipliner, fakulteter, orter eller länder samarbetar. Går man igenom stiftelsens katalog över hittills beviljade anslag, finner man många exempel på just sådana forskningsprojekt, speciellt inom den Kulturvetenskapliga donationens verksamhetsområde.

Arbetssätt

Det är styrelsen som fattar beslut om anslag från stiftelsen. Inkomna ansökningar har dessförinnan bedömts och prioriterats i en eller –

oftast – flera beredningsgrupper. I var och en av dessa ingår några av styrelsens ledamöter och suppleanter samt utomstående, såväl nationella som internationella, vetenskapliga experter. Ansökningarna har dessutom som regel bedömts av en eller flera externa sakkunniga inom eller utom landet.

Varje ansökan bedöms i första hand i jämförelse med internationell standard och mot såväl vetenskapliga kvalitetskriterier som samhällsrelevanskriterier.

Beslut om anslag till nya projekt fattas i två steg:

- 1) Bedömningarna i det första steget grundas på korta, översiktliga ansökningar, **projektskisser**. Beredningsgrupperna väljer ut de ansökningar, som bedöms ha högsta vetenskapliga kvalitet och vara av störst intresse för RJ och som utformats av forskare, som bedöms vara kompetenta och lämpliga att bedriva projektet i fråga. Dessa forskare bereds därefter tillfälle att komma in med fullständiga ansökningar. Övriga ansökningar (projektskisser) avslås.
- 2) I ett andra steg bedöms och prioriteras **fullständiga ansökningar** (i regel efter externa sakkunniggranskningar) inför de slutliga besluten i styrelsen.

I de fall ansökningarna gäller forskning, som etiskt kan ifrågasättas, prövas dessa efter samma normer och på samma sätt som inom de statliga forskningsråden.

Ansökningar till den *Kulturvetenskapliga donationen* har bedömts i enlighet med kriterierna i de av RJ utfärdade anvisningarna, vilket har inneburit att projekten har granskats från följande utgångspunkter:

- anknytning till i anvisningarna formulerade teman om "Kulturvetenskapliga grundvalar" och "Samhällsförändringar i tid och rum"
- projektets gränsöverskridande karaktär, dvs hur man avser att samarbeta över institutions-, fakultets- eller universitetsgränserna
- doktorandmedverkan
- idéer om forskningsinformativa insatser.

Inom vissa områden, som bedöms angelägna

men inte tillräckligt uppmärksammade, tillsätter stiftelsen ibland särskilda sk områdesgrupper. Deras uppgift är att kartlägga forskningsbehov och stimulera till vetenskaplig forskning och till informationsutbyte. Dessa grupper består av forskare från discipliner av betydelse för området samt företrädare för i sammanhanget viktiga samhällsintressen. Verksamheten kan beskrivas som kvalificerat forskningsförberedande arbete. Den avslutas när man vunnit tillräcklig uppmärksamhet från forskarhåll och/eller från de myndigheter, som har ansvar för att permanenta resurser tillförs området i fråga.

Under 1996 inledde två nya områdesgrupper sin verksamhet. Det var gruppen för forskning om *konst och gestaltning* och den om *kapitalmarknadsforskning*. Under 1997 beslöt styrelsen att även inrätta en områdesgrupp för forskning om *kunskapsamballet*.

Uppföljning och utvärdering

Den regelmässiga uppföljningen och utvärderingen av pågående och nyligen avslutade projekt har inneburit att 22 projekt, 18 projekt inom Jubileumsdonationen och 4 inom den Kulturvetenskapliga donationen, varit föremål för särskild granskning. Syftet med uppföljningen har varit att granska de vetenskapliga resultaten och göra bedömningar av projektens struktur och resurstilldelning. Därutöver har det varit ett syfte att genom samtal med rektorer, dekaner, forskare och doktorander utröna dagens och framtidens villkor för kunskapsutvecklingen inom berörda fakultetsområden.

Under året har 22 projektledare vid högskolan i Visby, universiteten i Umeå, Stockholm och Lund kontaktats och erhållit följande frågor som skriftligen besvarats:

1. Vilka vetenskapliga publikationer har projektet genererat? Publikationslista bör bifogas. Har projektet genererat uppslag till nya forskningsinsatser (gäller särskilt för avslutade projekt)?
2. Har projektets medarbetare medverkat med "papers" vid nationella eller internationella symposier? Om ja, ange vilka.
3. Har projektet medfört att Du eller någon av Dina medarbetare blivit inbjuden som gästforskare vid något annat lärosäte? Likaledes är det av intresse att få reda på

om arbetet i projektet stimulerat till att gästforskare inbjudits till Din institution.

4. Vilka utbildningseffekter har erhållits genom projektet? Har t ex doktorander deltagit? Om ja, ange namn och ålder. Därtill bör det beläggas om särskilda läromedel har tillkommit med anknytning till projektet.
5. Vilka forskningsinformativa inslag har förekommit under projektets gång och/eller efter projektets avslutning?

Slutligen efterfrågades en ekonomisk redovisning av projektmedlens användning till:

- löner
- utrustning
- resor
- lokala omkostnadsavgifter (lokaler, institutions- och universitetskostnader)
- ev. övriga omkostnader

Följande projekt har besökts vid de ovan nämnda lärosätena.

Beredningsgruppen för ekonomi, geografi m m besökte Lund den 23 november varvid följande projekt granskades:

1997-0182

Fredrik Andersson, Arbetsmarknad och samhälle under inflytande av teknologiska förändringar.

Anslag t o m 2001-12-31

Totalt beviljat 1.200.000 kr

1997-0209

Sven-Olof Collin, Urval och fördelning av ledare i industrin. Den svenska ledarskapsmarknadens funktion.

Anslag t o m 1999-12-31

Totalt beviljat 1.270.000 kr

1998-0219

Lennart Schön, Ekonomisk tillväxt och produktivitet i ett europeiskt perspektiv sedan 1870.

Anslag t o m 2001-12-31

Totalt beviljat 2.000.000 kr

Beredningsgruppen för beteendevetenskap, samhällsmedicin m m besökte Stockholms universitet den 15 november varvid följande projekt ägnades ingående uppmärksamhet:

1995-0290

Göran Ahrne, Tjänster och privata känslor. En undersökning av mänskligt samspel på organisationers villkor i tjänstesamhället.

Anslag t o m 1998-06-30

Totalt beviljat 1.724.000 kr

1996-0015

Ulf Lundberg, Stress, muskuloskeletala besvär och psykobiologiska mekanismer.

Anslag t o m 1999-12-31

Totalt beviljat 2.365.000 kr

1996-0800

Jan O Jonsson, Livschanser och livsförlopp.

Anslag t o m 2000-12-31

Totalt beviljat 3.000.000 kr

Beredningsgruppen för statsvetenskap, juridik m m besökte Umeå universitet den 19 oktober varvid en genomgång av följande projekt företogs:

1996-0801

Torbjörn Bergman, Konstitutionella förändringar och parlamentarisk demokrati.

Anslag t o m 2000-12-31

Totalt beviljat 4.050.000 kr

1997-0097

Yuri Belyaev, Randomisering för eller jämförelse av statistiska inferensmetoder applicerade på heterogena data.

Anslag t o m 2000-12-31

Totalt beviljat 1.750.000 kr

Beredningsgruppen för humaniora besökte Lunds universitet den 12 november. Då granskades följande projekt:

1996-0645

Christer Platzack, Den första grammatiska hypotesen.

Anslag t o m 1998-12-31

Totalt beviljat 946.000 kr

1996-5178

Birger Olsson, Den antika synagogan – födelseplats för två världsreligioner.

Anslag t o m 2000-12-31

Totalt beviljat 12.300.000 kr

1998-5061

Kerstin Sundberg, Människor – Makt – Modernitet. Skånska godsmiljöer från högmedeltid till nutid.

Anslag t o m 2003-12-31

Hittills beviljat 6.000.000 kr

1998-0200

Charlotte Merton, Den felande länken: hovet som arena för Sveriges eliter, 1500-1800.

Anslag t o m 2002-12-31

Hittills beviljat 1.900.000

Den 24-25 augusti besökte den kulturvetenskapliga prioriteringsgruppen högskolan på Gotland. Då redovisades två projekt ur den Kulturvetenskapliga donationen och ett ur Jubileumsdonationen.

1999-7024

Jan Utas, Visby innerstadsinventering.

Infrastrukturellt stöd 55.000 kr

1997-5112

Nils Blomkvist, Kulturkrock eller kompromiss? Betydelsen av regionala strategier vid Östersjöområdets europeisering 1100-1400 AD.

Anslag t o m 2001-12-31

Totalt beviljat 14.000.000

1996-0013

Gunhild Beckman, Förhistoriska och historiska kontakter mellan Sverige och Baltikum i genetisk belysning.

Anslag t o m 1997-12-31

Totalt beviljat 592.000 kr

Anslag till forskning

Under 1994 beviljades de första anslagen ur den Kulturvetenskapliga donationen. Genom detta nytillskott av resurser har det blivit möjligt att stödja fler större, tvärvetenskapliga och långsiktiga forskningsprojekt. Många mycket angelägna projekt, som svårligen skulle ha erhållit ekonomiska resurser av det slag som nu möjliggjorts, har kommit igång och fört med sig att fler unga doktorander kunnat erhålla en meningsfull utbildning.

Riksbankens Jubileumsfond har under det gångna året beviljat drygt 422 mkr i anslag till forskningsändamål, vilket framgår av finansieringsanalysen och av tabell "Anslag till forskning" (s. 41).

Anslagsnivån är 180 mkr högre än föregående år. Anslagen till projektverksamhet har höjts med nästan 50 mkr.

Förklaringen till den stora ökningen ligger främst däri att styrelsen även för 1999 beslöt att göra en engångsavsättning för rekrytering av 50 yngre forskare med doktorsexamen (55 mkr)

och att forskarskolan i moderna språk inledde sin verksamhet (57 mkr).

Nya anslag som beviljades ur Jubileumsdonationen och Kulturvetenskapliga donationen presenteras på sid 59.

Söktrycket är mycket högt. Vid årets ansökningstillfälle inkom totalt 796 nya ansökningar, vilket var 281 fler än föregående år och 363 fler än 1997. Sökbeloppet uppgick till 804 mkr. Det stora antalet ansökningar till Jubileumsdonationen medförde att RJ under året har beslutat om en förändring av anvisningarna för anslagssökande. Hädanefter kommer endast ansökningar från disputerade forskare att behandlas inom denna donation d.v.s. doktorandutbildning inom ramen för Jubileumsdonationen medges inte längre. Det totala antalet fortsättningsansökningar uppgick till 167 med ett sökbelopp om 205 mkr. Detta innebär att totala antalet ansökningar under 1999 blev 963 med ett sammanlagt sökbelopp om ca 1 miljard kronor.

Av de sökta beloppen för nya projekt beviljades en lägre andel 1999 än de två föregående åren, ca 10%, vilket kan jämföras med 4,6% 1993, 8% 1994, 9% 1995, 7% 1996, 14% 1997 och 16% 1998. Andelen nya ansökningar (32%) och andelen beviljade projekt (27%) från kvinnliga forskare ligger på ungefär samma nivå som under tidigare år.

Inom ramen för den Kulturvetenskapliga donationen inkom 209 nya ansökningar varav 33 beviljades.

Av antalet beviljade ansökningar är det tre planeringsanslag och tio anslag som kan rubriceras som infrastrukturellt stöd; 11 projekt kan hänföras till temat Kulturvetenskapliga grundvalar och 14 till temat om samhällsförändringar i tid och rum.

Stiftelsen har under året beviljat 95 nya projektslag och därutöver 72 symposieanslag, reseanslag samt omkostnadspålägg och mervärdesskatt m.m. på tillsammans 422,5 mkr. Inom denna ram har 137 miljoner varit dedicerade till forskarrekruteringsinsatser och förstärkt stöd till universitetens infrastruktur i vid mening.

Beviljade anslag disponeras enligt särskilda villkor som anges i kontrakt med varje anslagsmottagare. De flesta av dessa fördelade anslag har administrerats av statliga universitet och högskolor, som då också är arbetsgivare för den personal som avlönas från anslag. I avsnittet

”Statistiska uppgifter om anslagen till forskning” (sid 95) redovisas i tabellform vissa data rörande behandlade ansökningar och beviljade anslag. För anslagsmedel, som utbetalats efter den 1 juli 1991, har utöver ett omkostnadspålägg på 13,6% tillkommit ett påslag för mervärdesskatt på ca 8,7% räknat på projektslaget. För anslag, efter den 1 juli 1994, som administreras via statliga högskoleenheter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde, räknar RJ numera även med ett påslag på 10% för lokalkostnader på de belopp som beräknas för själva forskningsprojektet. Detta innebär sålunda ett totalt påslag på i storleksordningen 33%.

Infrastrukturstöd

1999 fördelades 7.5 Mkr i infrastrukturellt stöd till framför allt forskningsförberedande insatser vid olika arkiv och bibliotek. Ur ansökningarna till den kulturvetenskapliga donationen kunde nio nya anslag beviljas (se sid 90) samt tilläggsanslag till **Lennart Karlsson**, Statens historiska museum, för digitalisering av *Bilddatabank över svensk medeltidskonst* (dnr 1999-7023). Därutöver anslags ur den extra avsättningen 5.0 Mkr till **Hans Davidsson**, Göteborgs universitet, för planering och uppbyggnad av ett nationellt orgelforskningscentrum, *Orgelforskning 2000* (dnr 1999-7017) och 2.5 Mkr till **Ulf Göranson**, Uppsala universitetsbibliotek för projektet *Källor till Europas vetenskapshistoria. Dr Erik Wallers vetenskapshistoriska samling i Uppsala universitetsbibliotek* (dnr 1999-7018).

Extra insats 1999

Styrelsen avdelade 1999-03-25 i samband med budgetbeslutet 80 mkr, 55 mkr ur Jubileumsdonationen och 25 mkr ur Kulturvetenskapliga donationen, som en engångsavsättning för 1999.

Den extra avsättningen fördelades enligt följande:

- En hyllningsinsats till minne av fondens första ordförande professor Torgny Segerstedt.

Fem fyraåriga post.doc.-tjänster varav ca ett år skall tillbringas utomlands vid någon framstående vetenskaplig institution. Programmet genomförs i samarbete med STINT och knyts till SCASSS i Uppsala

10 mkr

- Post-doktorala insatser vid universiteten. **45 mkr**
- Engångsavsättning till stöd för genomförandet av forskningsprogrammet Svenskt i Finland – finskt i Sverige **10 mkr**
- Tillfällig resursförstärkning av anslaget infrastrukturstöd. Resursförstärkningen skall användas för engångsinsatser till stöd för framtida forskning. **7,5 mkr**
- Uppföljningsarbete av föregående års insatser i anslutning till ”Promoting Cultural Research for Human Development” och till fortsatt seminarieverksamhet om den representativa demokratis framtid. **7,5 mkr**

Ovanstående insatser redovisas i följande avsnitt.

Till minne av Torgny Segerstedt

I sitt hälsningsanförande vid informations- och planeringsmötet med styrelsen och beredningsgrupperna i Riksbankens Jubileumsfond den 9 februari 1999 anförde styrelsens ordförande, professor em. **Stig Strömholm** följande:

”Det framstår idag som självklart att stanna upp en kort stund och blicka tillbaka.

Den 28 januari i år gick professor em. **TORGNY SEGERSTEDT** ur tiden, 90 år gammal.

Torgny Segerstedt var den första ordföranden i Riksbankens Jubileumsfond. I tio år, 1965 – 1974, förde han klubban i stiftelsens styrelse. Det var avgörande år. Det kan utan överdrift sägas, att stiftelsen under denna första tioårsperiod inom de vida ramar som dess stadgar uppdrog fann sin väg, sina väsentligaste mål och sin särskilda stil. Torgny Segerstedts klarsynthet, vidsynthet och framsynthet, hans med åren unika överblick över det internationella forskarsamhället och över den svenska forskningens tillstånd och behov gjorde honom sällsynt väl skickad att leda fondens arbete under dessa år.

Torgny Segerstedts långa och mångsidiga gärning som forskare och lärare, som universitetsledare och som forsknings- och utbildningspolitisk tänkare, ledare och debattör har redan beskrivits och kommer i många skilda sammanhang att offentligt skildras, Detta är inte

tillfället att lämna ytterligare bidrag till de många hyllningar som med rätta kommer Torgny Segerstedts minne till del.

Låt mig endast med en erinran om hans avgörande insatser för Riksbankens Jubileumsfond be de närvarande att stående ägna hans minne en tyst hyllning.”

Pro Futura

Till minne av RJ:s första ordförande beslöt styrelsen att avdela 10 mkr till fem forskningsutrymmen fr.o.m 2000-01-01 – 2003-12-31. Detta beslut innebar samtidigt att ett nytt, framtidsinriktat program – Pro Futura – för rekrytering av yngre och särskilt lovande post-doktorala forskare inom det kulturvetenskapliga området kunde tillskapas. Det kommer att genomföras i samarbete med den till Uppsala förlagda nationella forskningsanläggningen för samhällsvetenskap och humaniora, SCASSS, och med Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning, STINT.

Vid överläggning 1999-10-06 mellan företrädare för RJ, SCASSS, STINT samt de fyra aktuella fakultetsområdena (humaniora, juridik, samhällsvetenskap och teologi) utarbetades riktlinjer för nomineringen och urvalet av dessa yngre och särskilt lovande forskare. En kommitté utsågs som inför styrelsens sammanträde 1999-12-09 utsåg följande fem forskare.

Fil.dr. **Sara Danius**, litteraturvetenskapliga inst., Uppsala universitet

Fil.dr. **Mikael Nordenmark**, sociologiska inst., Umeå universitet

Teol. Dr. **Ola Sigurdson**, teologiska inst., Lunds universitet

Fil.dr. **Mats Rosengren**, inst. för teoretisk filosofi, Göteborgs universitet

Jur.dr. **Sia Spiliopoulou Åkermark**, juridiska inst., Uppsala universitet

Dessa forskare kommer under närmaste åren att bedriva sin forskningsverksamhet med anknytning till Pro Futura programmet vid SCASSS i Uppsala. Resurserna fördelas så att SCASSS för de två årens verksamhet får 5 miljoner kronor. För de två återstående åren tilldelas repsektive universitet 1 miljon kronor per forskare (totalt 5 mkr). Merkostnaderna för forskarnas utlandsvistelse under ett år betalas av STINT genom särskilt avtal. Dessa fem forskare kommer att diplomerats vid en sammankomst i Uppsala den 17 februari 2000.

Tvååriga post-doktorala befattningar

Utöver denna särskilda hyllningsinsats till Torgny Segerstedts minne avdelade styrelsen 45 mkr till 45 tvååriga post-doktorala befattningar vid landets universitet. Även här angavs att befattningarna var avsedda för yngre forskare födda 1960 eller senare och som har avlagt doktorsexamen efter 30 juni 1996. Styrelsen har fördelat de 45 post.dok.-befattningarna enligt nedanstående tabell.

Universitet	Fakultetsområde					Totalt
	Teologi	Humaniora	Konstnärl.	Juridik	Samhällsvetenskap	
Uppsala	1	3		2	3	9
Lund	1	3		1	4	9
Stockholm		3		1	3	7
Göteborg		2	1		4	7
Umeå		2			3	5
Linköping		1			3	4
Luleå					1	1
Karlstad					1	1
Växjö					1	1
Örebro					1	1
Totalt	2	14	1	4	24	45

Av ovanstående forskartjänster 45 forskartjänster har 21 st (47%) fördelats till kvinnliga forskare.

Forskningsprogrammet Svenskt i Finland – finskt i Sverige

Programmet är ett bilateralt forskningssamarbete mellan Finland och Sverige inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena. Det sträcker sig över tre år och startade den 1 januari 2000. Forskningsprogrammet disponerar 15 miljoner FIM genom Finlands Akademi och 10 miljoner SEK från vardera HSFR och RJ, dvs. totalt ca 39 miljoner SEK. Programmet syftar till

- att studera växelverkan, samverkan, påverkan, spänning mellan Sverige och Finland såväl historiskt som i nutid,
- att studera majoritet-minoritetsproblematiken inom länderna och i jämförelse länderna emellan,
- att studera de sociala, psykologiska, pedagogiska, lingvistiska och andra processer som denna problematik skapar,
- att främja jämförande studier av Finland och Sverige och

- att främja samarbetet mellan svenska och finländska forskningsmiljöer.

Initiativet till programmet togs hösten 1997 av Svenska litteratursällskapet i Finland, som föreslog Forskningsrådet för kultur och samhälle vid Finlands Akademi (FA) att starta ett forskningsprogram med namnet "Svenskt i Finland – finskt i Sverige". FA tog fasta på förslaget och påbörjade våren 1998 ett förberedande arbete med sikte på ett finsk-svenskt forskningsprogram. Kontakter togs med RJ och Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) som båda beslutade att delta i planeringen och finansieringen av programmet. Utöver FA och Svenska litteratursällskapet i Finland meddelade Stiftelsen för Åbo Akademi och Delegationen för svenska kulturfonden att de var villiga att delta i finansieringen och genomförandet.

En bilateral arbetsgrupp tillsattes hösten 1998, vilken sedan utarbetade det slutliga programmet. I arbetsgruppen representerades FA av professorerna **Marjatta Hietala** och **Aila**

Lauha samt akademiker **Erik Allardt** och generaldirektör **Kari Tarkiainen**; Svenska litteratursällskapet i Finland representerades av professorerna **Marika Tandefelt** och **Johan Wrede**; Stiftelsen för Åbo Akademi representerades av professorerna **Gustav Björkstrand** och **Krister Ståhlberg**; Delegationen för Svenska kulturfonden representerades av ordförande **Per Stenbäck**. Från Sverige representerades HSFR av professorerna **Olof Ruin** och **Louise Vinge** samt kanslichef **Björn Thomason** och RJ av direktör **Dan Brändström** och professor **Henning Johansson**. Arbetsgruppens sekreterare var vetenskapssekreterare **Eili Ervelä-Myrée**n, FA.

Förberedelserna avslutades på nyåret 1999, varefter finansierarna utlyste forskningsmedel via olika kanaler. För att informera om programmet anordnade sålunda RJ och HSFR en gemensam konferens i Finlandiahuset den 23 februari 1999. Ansökan om medel skedde i två steg. Det första innebar att en projektskiss skulle inlämnas till någon av finansierarna senast den 12 mars 1999. Totalt ingavs 89 projektskisser. Bland dessa utvaldes sedan vid sammanträde i Helsingfors den 20-21 maj 1999 sammanlagt 41 projekt, vilka inbjöds inkomma

med fullständiga ansökningar senast den 1 september 1999.

Bedömningen och urvalet av de inlämnade projektskisserna och de fullständiga ansökningarna gjordes av en särskild beredningsgrupp, i vilken ingick forskare som utsetts av de medverkande finansierarna. Beredningsgruppen har inför sitt slutliga val av projekt dessutom låtit fyra expertpaneler bedöma de fullständiga ansökningarna. RJ:s representanter i beredningsgruppen har varit professorerna **Stig Strömholm**, ordförande, **Henning Johansson** och **Gunnar Törnqvist** samt docent **Mats Rolén**.

Beredningsgruppen beslutade vid sitt sammanträde den 2 november 1999 hos RJ att bevilja medel till 17 projekt. Samtidigt beslutades att FA skulle ansvara för finansieringen av de finska forskarnas medverkan, medan HSFR och RJ mellan sig skulle göra en uppdelning av anslagen till de medverkande svenska forskarna. Vidare beslutades att finansierarna skall utse representanter i ett arbetsutskott, som skall ansvara för koordinering, uppföljning och utvärdering. RJ:s representanter i arbetsutskottet är **Stig Strömholm** och **Mats Rolén**.

I nedanstående sammanställning redovisas de projekt som erhållit stöd från programmet. Där framgår vilket totalbelopp i miljoner finska mark (MFIM) som beviljats varje projekt. De projektanslag som skall utbetalas av RJ anges med fetstil i miljoner svenska kronor (MSEK).

Projekt finansierade inom programmet Svenskt i Finland – finskt i Sverige

Gabriel Bladh, Karlstads Universitet
Skogsfinnar i Sverige – migration, kolonisation och assimilation.
(1,8 MFIM)

Finansiering: **RJ 2,628 MSEK**

Ingvar Dahlbacka, Åbo Akademi
Växelverkan och identitet. Kyrka och religion i Finland och Sverige 1809-1999.
(2,0 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 1,0 MFIM, HSFR 1,460 MSEK

Rita Hjerpe, Helsingfors Universitet
Co-operation and Competition. Economy, Nation-State and Swedish-Finnish Interaction.
(1,7 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,8 MFIM, HSFR 1,314 MSEK

Göran Hoppe, Uppsala Universitet
Svikit sina bröders hopp och sina fäders land...
(1,5 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,5 MFIM, HSFR 1,46 MSEK

Leena Huss, Uppsala Universitet
Språklig emancipation i Finland och Sverige.
(1,6 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,9 MFIM, HSFR 1,022 MSEK

Lars Jonung, Handelshögskolan i Stockholm
Crises, Macroeconomic Performance and Economic Policies in Finland and Sweden in the 1990's. A comparative approach.
(1,5 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,6 MFIM, HSFR 1,314 MSEK

Olli Kangas, Åbo Universitet
Från förebild till hotbild?
(1,8 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi

Helena Kangasharju, Handelshögskolan i Helsingfors

Finska, svenska eller engelska? Intern kommunikation: nyligen fusionerade finsk-svenska företag
(1,6 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi

Kaisa Korpijaakko-Labba, Lapplands Universitet

Om jordanvändningsrättigheterna på vardera sidan om Torneälven.
(1,6 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi

Lars-Folke Landgrén, Helsingfors Universitet
Staden och idéerna. Det urbana i sjuttonhundratalet – och sjuttonhundratalet i nutiden.
(1,5 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,75 MFIM, **RJ 1,095 MSEK**

Anneli Sarvimäki, Kuntokallio Centrum för gerontologisk utbildning och forskning, Helsingfors

Att åldras mellan två kulturer.
(1,5 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,75 MFIM, **RJ 1,095 MSEK**

Harriet Silius, Åbo Akademi
Etnicitet och kön. Konstruktionen av etnisk identitet och kön i svenska och finländska kontexter.

(1,2 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,7 MFIM,
RJ 0,73 MSEK*Hanna Snellman*, Helsingfors Universitet
Gothenburg – the largest village of the Salla parish.

(1,4 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,7 MFIM,
HSFR 1,022 MSEK*Timo Soikkanen*, Åbo Universitet
Mellan kontroll- och integrationspolitik.

(1,5 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,9 MFIM,
RJ 0,876 MSEK*Krister Ståhlberg*, Åbo Akademi
Språkgrupp, medborgarskap och lokal välfärdsstat.

(1,5 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,5 MFIM,
RJ 1,46 MSEK*Nils-Erik Villstrand*, Åbo Akademi
Delar i dialog. Integrativa- och desintegrativa krafter och processer i Sverige och Finland (1720-1860).

(1,7 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 0,9 MFIM,
RJ 1,168 MSEK*Charles Westin*, Stockholms Universitet
Gemenskap och asymmetri – Självbilder och bilder av den andre.

(2,1 MFIM)

Finansiering: Finlands Akademi 1,0 MFIM,
HSFR 1,606 MSEK

Inom ramen för programmet har sammanlagt 1,5 MFIM avsatts för koordinering, konferenser och forskningsinformation.

Forskarskola i moderna språk

För att öka rekryteringen av forskarstuderande i engelska, tyska och franska avsatte RJ 1998

60 milj. kr. till en nationell forskarskola, varav 3 milj. kr budgeterades 1998 för forskningsförberedande kurser och planering, medan 57 milj. kr av 1999 års avkastning har budgeterats för forskarskolans genomförande. Medlen avser finansiering av 32 doktorandtjänster på heltid i fyra år fr.o.m. 1999-09-01, arvoden till koordinator/föreståndare, lärare samt övriga omkostnader.

RJ utlyste i februari 1999 genom skrivelser till universiteten, annonser och på sin hemsida

sammanlagt 32 doktorandtjänster inom forskarskolan. Satsningen mötte stort intresse från universitetens och studenternas sida. Vid ansökningstidens utgång den 15 april 1999 hade inte mindre än 92 sökande anmält sitt intresse. Vid den sakkunniggranskning av ansökningarna som gjordes av RJ:s planeringsgrupp för forskarskolan konstaterades att påfallande många av de föreslagna avhandlingsprojekten var av hög, eller mycket hög, kvalitet. Flertalet sökande hade utmärkta studiemeriter. RJ beslutade den 10 juni 1999 att erbjuda 32 av de sökande finansiering av doktorandtjänst under fyra år. De utvalda blivande doktoranderna kunde genom RJ:s beslut om finansiering sedan antas till forskarutbildning vid sina respektive universitet. Forskarskolan startade sin verksamhet höstterminen 1999 med en internatkurs i syntaktisk språk teori (5 poäng), uppdelad på två kursveckor och förlagd till Höllviken i Skåne.

14 doktorandtjänster avser studier i engelska, 11 i franska och 7 i tyska. Geografiskt fördelades tjänsterna så att Stockholms universitet erhöll 7 tjänster, Göteborgs och Lunds universitet 6 tjänster vardera, Uppsala universitet 5 tjänster, Umeå universitet 4 tjänster, Växjö universitet 2 tjänster, medan universiteten i Karlstad och Linköping tilldelades vardera 1 tjänst.

Fördelning av doktorandtjänsterna i moderna språk på olika lärosäten och språk

Universitet	Engelska	Franska	Tyska	Summa
Uppsala	1	3	1	5
Linköping	1			1
Lund	3	1	2	6
Växjö	1	1		2
Göteborg	3	2	1	6
Karlstad	1			1
Umeå	1	1	2	4
Stockholm	3	3	1	7
Summa	14	11	7	32

Deltagarna i RJ:s forskarskola ingår i ett nationellt nätverk och kommer att samlas till gemensamma kurser under minst ett par veckor varje termin. Minst 20 av doktorandernas kurspoäng inom forskarutbildningen skall fullgöras inom forskarskolans ram; minst en 5-poängskurs per termin kommer att erbjudas genom forskarskolans försorg. Deltagarna följer givetvis härutöver den vanliga forskarutbildningen vid sin heminstitution. Forskar-

skolan har redan under sin första termin bidragit till ett fruktbart idéutbyte mellan såväl discipliner som studieorter. Ett ytterligare inslag i detta var det välbesökta seminarium med doktorandernas huvudhandledare och RJ:s styrgrupp för forskarskolan, som RJ arrangerade den 1 november 1999, på Spökslottet, Stockholm.

Anslag till symposier, seminarier, forskningsinformativa insatser, informationsutbyte m m.

Stiftelsens styrelse har under 1999 i budgeten avdelat 8 mkr för att stödja symposier, seminarier och forskningsinformativa insatser. Under 1999 behandlades 117 sådana ansökningar varav 32 (27%) hade inkommit från kvinnliga huvudsökanden. 72 ansökningar, av vilka 21 (29%) var ingivna av kvinnliga forskare, beviljades ett sammanlagt belopp på knappt 8 miljoner. Sju ansökningar är bordlagda.

Många av de forskningsprojekt som Riksbankens Jubileumsfond stödjer, belyser problem som är av allmänt samhällsligt intresse. Det är angeläget att forskningsresultaten blir kända i samhället och blir föremål för diskussion, kritisk granskning och användning. RJ har därför på olika sätt försökt medverka till att ett sådant informationsutbyte underlättas. Under året har flera både nationella och internationella aktiviteter bedrivits i syfte att följa och sprida kännedom om den forskning som stöds och att stimulera informationsutbyte om forskningsresultat mellan olika grupper i samhället.

RJ söker också att genom anslag till symposier, seminarieverksamhet och forskarnätverk bereda forskare möjlighet att utveckla nya forskningsområden. Avsikten är att uppmuntra forskare att genom samarbete, gärna med tvärvetenskaplig inriktning, utveckla nya forskningsprojekt och som så småningom ska kunna söka medel i RJ:s ordinarie ansökningsomgångar.

Riksbankens Jubileumsfond anordnar även egna symposier och seminarier (ibland tillsammans med något annat forskningsstödjande organ inom eller utom landet) i syfte att identifiera forskningsbehov, kartlägga eller presentera kunskapsläget inom ett visst område. RJ medverkar även i olika forskningsinformativa aktiviteter. Ett sådant åtagande, som RJ haft

under lång tid, är det årliga stödet till utgivningen av *Forskning & Framsteg*.

Här ska kortfattat återges exempel på några aktiviteter som RJ tagit initiativ till eller aktivt medverkat i under 1999.

Den vackra nyttan

Den svenska hemslöjden och konsthantverket är i högsta grad ett eftersatt område vad beträffar kulturvetenskaplig forskning. Hemslöjd har traditionellt varit ett kvinnligt område och som sådant tämligen undanskymt. Hemslöjden har med Maths Isacssons ord "helt enkelt inte passat in i bilden av det stora moderna projektet, av det som burit 1900-talets samhälls- och välfärdsutveckling." Därför har också kulturforskningen varit påtagligt ointresserad av hemslöjden.

Riksbankens Jubileumsfond har sökt att fylla denna kunskapslucka genom att under flera år stödja Nämnden för Hemslöjdsfrågor med medel ur avsättningen för Symposier, seminarier och forskningsinformativa insatser. RJ lämnade 1995 medel till en seminarierie med temat *Hemslöjd, estetik och svenskt samhällsliv i ett tvärvetenskapligt perspektiv*. Tre seminarier genomfördes med representanter för hemslöjden, den konstnärliga verksamheten och forskningen. 1998 lämnade RJ medel för tryckning av seminarieriens texter, vilka nu nyligen utkommit i antologin *Den vackra nyttan. Om hemslöjd i Sverige* (Gidlunds).

Under 1999 har RJ beviljat ytterligare medel som planeringsanslag för att förankra hemslöjden som forskningsområde och för att formulera ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt kring hemslöjdens utveckling, verksamhet och ideologi.

De Svenska Historiedagarna

Ett av Riksbankens Jubileumsfonds mer betydande engagemang inom ramen för avsättningen för Symposier, seminarier och forskningsinformativa insatser har varit stödet till de årligen återkommande Svenska Historiedagarna. De Svenska Historiedagarna är en ideell förening som bildades 1993 för att stimulera historisk forskningsinformation och bredda kontakterna mellan fackhistoriker och en historieintresserad allmänhet. RJ har sedan 1995 såsom en av många finansiärer stött De Svenska Historie-

dagarna och därigenom sökt att bidra till denna betydelsefulla forskningsinformativa insats.

De Svenska Historiedagarna hölls 1994 i Örebro, 1995 i Uppsala, 1996 i Lund, 1997 i Kalmar och 1998 i Stockholm. Det gångna året hölls De Svenska Historiedagarna i Åbo i Finland. Under åren har De Svenska Historiedagarna vuxit och kommit att etablera sig som en central mötesplats för det historieintresserade Sverige. Temat för 1999 års Svenska Historiedagar var Finlands och Sveriges långa gemensamma historia.

Samarbete med riksdagen

Det seminariesamarbete *Riksdagen – Demokratins hjärta?*, som inleddes under 1998 i samarbete med riksdagens talman **Birgitta Dahl** om folkstyrets problem och villkor, har under året avslutats med ett seminarium om *Folkstyrelsens framtid; Demokrati – handlingsförmåga – rättsstat* den 16 februari 1999. Vid detta seminarium medverkade professorerna **Olof Petersson** och **Jörgen Hermansson** samt docenterna **Michele Micheletti** och **Anders Westholm**.

Som en avslutning på hela denna serie kan man även nämna det seminarium om den *Representativa demokratins framtid* som på RJ:s initiativ genomfördes i Umeå den 18 oktober i samarbete med Demokratiutredningen, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet (NBV) och statsvetenskapliga institutionen vid Umeå universitet. Riksdagens aktiva medverkan vid detta synnerligen välbesökta seminarium med över tusen deltagare, kom till uttryck genom att talman **Birgitta Dahl** svarade för konferensens öppningsanförande och att konstitutionsutskottets ordförande **Per Unckel** deltog i den avslutande paneldiskussionen.

Bengt Göransson, ordförande i Demokratiutredningen, var seminarieledare. Under förmiddagen presenterades Demokratiutredningens forskningsprojekt kring 1998 års val under titeln *Partier, väljare och media*. Den genomgången gjordes av statsvetarna **Martin Bennulf**, Göteborgs universitet, **Mats Ekström**, Örebro universitet, och **Anders Westholm**, Uppsala universitet. Huvudanförandet om *Values in Change and the Challenge for Representative Democracy* hölls av professor **Ronald F. Inglehart**, Institute for Social Research (ISR), University of Michigan.

Professor Inglehart medverkade till etableringen av Euro-Barometer Surveys och är samordningsansvarig för World Value Surveys.

Beträffande frågan om *Representativ demokrati på svenska* sammanfattade professor **Sören Holmberg**, statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet, kunskapsläget såsom det nu kan avspeglas genom en lång serie av studier om väljarnas beteende.

Eftermiddagen inleddes med ett anförande av professor **Gunnel Gustafsson**, statsvetenskapliga institutionen vid Umeå universitet, som behandlade frågan om *Den lokala demokratins renässans* med underrubriken: *Kvinnor och andra förtroendevalda som problemlösare och kaospiloter*. Hennes anförande kommenterades av landstingsrådet **Stig Grauers**, regionstyrelsen i Västra Götaland.

Dagen avslutades med en paneldiskussion om *Demokrati i förändring* under redaktör **Britt-Marie Mattsons** ledning. Vilka är hoten mot den svenska demokratin? Vad har medierna för betydelse? Varför har Sverige ett allt lägre valdeltagande vid allmänna val? Var sätter man gränserna i en demokrati? De var några frågor som behandlades av panelen under denna diskussion som spelades in av utbildningsradion för TV-sändning.

I diskussionen deltog EU-kommissionären **Margot Wallström**, professor **Drude Dahlerup**, Stockholms universitet, professor **Peter Esaiasson**, Göteborgs universitet, **Edna Eriksson**, Ungdomsstyrelsen, journalisten och författaren **Anders R. Olsson** och riksdagsledamot **Per Unckel**, ordförande i riksdagens konstitutionsutskott.

Ett annat större arrangemang i samarbete med riksdagen och med Bertil Ohlin-institutet genomfördes den 31 maj med anledning av 100-årsminnet av Bertil Ohlins födelse. Temat för detta heldagsseminarium – *Globalisering, ideologi och nationell politik* – anknöt till några av huvudlinjerna i Ohlins insatser som vetenskapsman och politiker. Talman **Birgitta Dahl** öppnade seminariet och kunde hälsa drygt 200 deltagare välkomna till Riksdagen. F.d. finansministern, chefekonomen **Anne Wibble** inledde sedan programmet med att ge några personliga kommentarer kring sin fars, Bertil Ohlin, roll i svensk politik. Därefter föreläste Lord **Ralf Dahrendorf** över ämnet *Globalisation and Democracy*. Dahrendorf menade att "den heterogena nationalstaten" ingalunda tjänat ut sin

roll, utan var det hittills bästa skyddet för de liberala frihetsvärdena. Professor **Daniel Tarschys** höll sedan ett föredrag med titeln *Socialliberalism – idé med eller utan framtid?* och underströk att socialliberala lösningar dominerat i de västliga demokratiernas praktiska politik. Förberedda kommentarer gjordes av docent **Li Bennich-Björkman**, Uppsala universitet, och redaktör **Göran Rosenberg**, Tidskriften Moderna tider. Det därpå följande föredraget ägnades författningsfrågorna: professor **Olof Ruin**, Stockholms universitet, talade över ämnet *Demokratins fundament – en levande författning*. Ruin vidhöll sin tidigare framförda kritiska hållning till författningsuppgörelsen och hävdade att både Ohlin och Erlander styrdes för mycket av kortsiktiga partistrategiska överväganden. Förberedda kommentarer gavs av EU-parlamentariker **Cecilia Malmström**, Göteborg, och f.d. statsrådet och landshövdingen, docent **Björn Molin**, Göteborg. Chefredaktör **Hans Bergström**, DN, höll därefter seminariets avslutande föredrag: *Oppositionsrollen i en demokrati*. Han fokuserade på Bertil Ohlins agerande som oppositionsledare under mer än två decennier och konstaterade att Ohlin haft en mycket svår uppgift beroende på socialdemokratiens starka ställning och de delvis betydande ideologiska skillnaderna mellan de borgerliga partierna. Ohlin hade dock lyckats upprätthålla förtroendet för det politiska systemet, menade Bergström. Som kommentator medverkade politiskt sakkunniga **Anne-Marie Lindgren**, näringsdepartementet, docent **Tommy Möller**, Stockholms universitet, och **Anne Wibble**. Seminariet avslutades av direktör **Dan Brändström**. De förberedda anförandena och kommentarerna från seminariet har publicerats i volymen *Globalisering, ideologi och nationell politik*. Elva texter kring Bertil Ohlin och socialliberalismen (red. Håkan Holmberg, Gidlunds förlag, 1999).

Konferens om forskning om turism

Den 25 februari 1999 anordnade RJ tillsammans med den statliga Turistdelegationen en konferens i riksdagshuset om behovet av att stärka och utveckla forskning rörande turism. Konferensen riktade sig till forskningsfinansierare, riksdagen, regeringskansliet, berörda myndigheter och näringslivet. Nära 70 personer hade hörsammat inbjudan. Programmet inled-

des med ett hälsningsanförande av docent **Mats Rolén**, RJ, som gjorde en översikt över det svenska forskningsfinansieringssystemets arbetsätt och förmåga att fånga upp och stödja nya forskningsinriktningar. Direktör **Göte Ekström**, Turistdelegationen, presenterade fakta om turismsektorns ekonomiska roll i Sveriges ekonomi. Han betonade därvid att ett bredare forskningsbaserat kunskapsunderlag var av stor betydelse för näringen. Turistdelegationen har därför utarbetat ett forskningsprogram, vilket presenterades av projektledare **Helene Nilsson**, Turistdelegationen och ekon. dr. **Lena Larsson-Mossberg**, Handelshögskolan, Göteborgs universitet. Större delen av programmet ägnades sedan korta presentationer av närmare ett tjugotal projektförslag rörande forskning med anknytning till turismsektorn, vilka initierats av Turistdelegationens FoU-program. I programmet ingick också ett panelsamtal under rubriken "FoU-samverkan mellan högskola och näringsliv". I panelen ingick **Peter Forsman**, ordförande i Svenska Rese- och Turismindustrins Samarbetsorganisation (RTS), departementsrådet **Kerstin Eliasson**, utbildningsdepartementet, professor **Tommy D Andersson**, forskningsledare vid Europeiska Turismforskningsinstitutet (Etour) vid Mitt-högskolan, Östersund, och **Göran Friberg**, programansvarig, NUTEK. Paneldiskussionen leddes av **Mats Rolén**, RJ.

Områdesgrupper

Områdesgruppen för kapitalmarknadsforskning

Områdesgruppen anordnade ett symposium om den finansiella sektorns internationalisering den 25-26 mars. Till symposiet hade inbjudits ett flertal utländska forskare vilka hade skickat in sina bidrag i förväg.

Symposiet inleddes av ledamoten i områdesgruppen professor **Clas Bergström**, Handelshögskolan i Stockholm, som haft huvudansvaret för planeringen tillsammans med **Jonas Niemeyer**, Handelshögskolan i Stockholm, även knuten till finansdepartementet

Symposiet omfattade en beskrivning av finanssektorns betydelse för ekonomin samt vilka faktorer som påverkas av att ha en finanssektor i Sverige.

Symposiet var uppdelat i fyra delar. De tre förs-

ta delarna bestod av olika redogörelser för den finansiella sektorn från olika perspektiv och avslutades med en paneldebatt efter det tredje avsnittet. Det fjärde och sista avsnittet hade formen av en tutorial där yngre forskare och doktorander hade möjlighet att presentera sina forskningsområden och få dessa belysta av de närvarande forskarna.

Ordförande för den första delen var vice riksbankschef **Lars Nyberg**. Denna del innehöll tre avsnitt där det första utgjordes av att professorerna **Raghuram Rajan** och **Luigi Zingales**, University of Chicago, talade om *Financial System, Industrial Structure and Growth* med direktör **Erik Berglöf**, SITE och Handelshögskolan i Stockholm, som kommentator. Professor **Luigi Zingales** talade i påföljande avsnitt även om *Legal Systems and Financial Development*. Kommentator var **Claes Thimrén**, Merita Nordbanken. Därefter talade professor **Randy Kroszner**, University of Chicago, över ämnet *Is the Financial System Politically Independent? Perspectives on the Political Economy of Banking and Financial Regulation*. Kommentator till detta avsnitt var professor **Yrjö Koskinen**, Handelshögskolan i Stockholm.

Ordförande för den andra delen av första dagens program var professor **Lars Engwall**, Uppsala universitet, tillika ordförande i områdesgruppen för kapitalmarknadsforskning. Även denna del bestod av tre avsnitt. Först talade professor **Arnoud Boot**, Universiteit van Amsterdam, om *Consolidation and Strategic Positioning in Banking with Implications for Sweden* med vice verkställande direktör **Pehr Wissén**, Svenska Handelsbanken, som kommentator, därefter professor **Jonathan Macey**, Cornell University, om *People and Institutions: The Future of the Financial Services Industry in Sweden* något som kommenterades av direktör **Nils Lundgren**, Merita Nordbanken. Sista delen av detta avsnitt utgjordes av att professorerna **Anthony Santomero** och **Richard Herring**, Wharton, talade över ämnet *What Is Optimal Financial Regulation?* med professor **Staffan Viotti**, Riksbanken, som kommentator.

Avsnitt tre hölls påföljande dag med riksgälds- direktör **Thomas Franzén** som ordförande. Första delen av detta avsnitt utgjordes av att professor **Julian Franks**, London Business School, höll ett anförande om *The Direct and Compliance Costs of Financial Regulation* –

What Can We Learn from London? Kommentator var chefekonom **Lars Hörngren**, Riksgäldskontoret. Därefter vidtog en paneldiskussion med ovanstående föredragshållare. Moderator var **Thomas Franzén**.

Symposiets avslutande del utgjordes av en tutorial där ett antal yngre forskare och doktorander presenterade sina forskningsområden. De inbjudna utländska forskarna hade ombetts kommentera var sitt projekt.

Denna områdesgrupp har även stött uppbyggandet av forskningsarbetet kring entreprenörskap i anslutning till IVA:s Connect-program. Denna verksamhet syftar till att hjälpa entreprenörer att skapa och utveckla nya tillväxtföretag genom att försöka dessa med de kunskaper och det riskkapital de behöver för att lyckas. Detta har gjorts genom att bevilja medel till professor **Mary Walshok**, University of California, San Diego, vilken var initiativtagare till denna verksamhet i USA och som nu Connect avser att etablera i några regioner i Sverige.

Dessutom planeras en "workshop" benämnd *Ekonomisk brottslighet och nationalstatens kontrollmakt*, som skall äga rum 1-2 februari 2000 vid Linköpings universitet. Det är ett samarrangemang mellan Riksbankens Jubileumsfond och Linköpings universitet i samråd med Ekobrottsmyndigheten samt Länsstyrelsen i Östergötlands län med docent **Hans Sjögren**, Linköpings universitet, tillika koordinatör i kapitalmarknadsgruppen, som samordnare.

Kapitalmarknadsgruppen kommer att avsluta sin verksamhet under kalenderåret 2000. Det finns förslag att starta ett till högskolesektorn anknutet fristående finansforskningsinstitut för tillämpad finansiell forskning för att kunna behålla en vital finanssektor i Sverige. En av de viktigaste uppgifterna för områdesgrupperna är att stimulera till initiativ som innebär att de områden RJ önskar befrämja får en institutionell hemvist.

Områdesgruppen för forskning om konst och gestaltning

Denna områdesgrupp har, liksom föregående år, i huvudsak arbetat med tre områden:

- Forskning om kulturpolitik i vid mening
- Forskningsprogram inom arkitektur, form och formgivning
- Relationen mellan forskning, kulturinstitutioner,

ner, kulturutövare samt utbildningar med inriktning mot kultursektorn.

Under den första punkten har betydande insatser gjorts för att följa upp de tre seminarier som RJ anordnade i anslutning till UNESCO:s världskonferens *Intergovernmental Conference on Cultural Policies* i Stockholm våren 1998. Seminarierna dokumenterades i rapporten *Promoting Cultural Research for Human Development*. (Riksbankens Jubileumsfond & Gidlunds förlag 1998) som rönt stort intresse inom forskarvärlden, internationella organisationer och stiftelser samt inom svenska verk och myndigheter. Professorerna **Karl-Eric Knutsson** och **Carl-Johan Kleberg** har ansvarat för att följa upp och driva de frågor som rör behovet av nya forskningsinsatser inom området kultur och utveckling, vilket också var temat för det första av de tre seminarierna. RJ har i internationella och nationella sammanhang framhållit behovet av en "research agenda" för området. Knutsson och Kleberg har därvid medverkat som föredragshållare vid nationella och internationella konferenser. Knutsson har varit RJ:s "ambassadör" på det internationella planet och har under året sålunda medverkat i överläggningar bl.a. inom FN, UNDP, UNICEF, UNESCO, Världsbanken, Rockefeller Foundation, Bellagio Forum on Socially and Environmentally Sustainable Development och det svenska utrikesdepartementet. RJ har vidare finansierat och genom **Karl-Eric Knutsson** aktivt deltagit i genomförandet av det Royal Colloquium om *Employment, Environment and Development: Keys to the Eradication of Poverty*, som hölls på Stockholms slott 18 november i samverkan med Kungliga Vetenskapsakademien under ordförandeskap av **H M Kung Carl XVI Gustaf**.

Det andra Stockholmsseminariet ägnades åt den globala etikens problem. Här har RJ i samarbete med UNESCO och teologiska institutionen, Lunds universitet, och under ledning av professor **Göran Bexell** den 3-5 juni 1999 anordnat en välbesökt regional UNESCO konferens med titeln *Universal Ethics: From the Nordic Perspectives*. Evenemanget lockade en rad framstående nordiska forskare inom detta område. Seminariet kommer att dokumenteras i en särskild rapport. Inom detta fält är även värderingsfrågor av central betydelse. RJ har funnit det angeläget att säkerställa och utveckla

det longitudinella material från en rad länder som insamlats inom de s.k. World Value Studies, under ledning av professor **Ronald F. Inglehart**, University of Michigan. Därför har RJ under året genom ett anslag på 3,2 mkr inlett ett arbete för att finna en form för att överföra ansvaret för detta globala projekt till Sverige och förankra det vid en svensk forskningsinstitution. Professor **Thorleif Pettersson**, teologiska institutionen, Uppsala universitet, är huvudansvarig vetenskaplig ledare för den svenska delen av detta projekt.

Som ett direkt resultat av det tredje RJ-seminariet, vilket berörde stiftelsernas roll när det gäller att initiera och stödja kulturpolitiskt relevant forskning, har RJ tillsammans med European Cultural Foundation, Fondation de France, Compagnia di San Paolo och med Association for Innovative Co-operation in Europe (AICE) som verkställande organ, beslutat starta ett brett flerårigt forskningsprojekt om *Creative Europe*. Direktör **Dan Brändström**, professor **Carl-Johan Kleberg** och docent **Mats Rolén** har tagit aktiv del i förberedelsearbetet. Projektet fokuserar bl.a. på vilka ramvillkor i form av olika typer finansiering som sätter sin prägel på kreativitetens villkor i dagens Europa. Arbetet utförs vid forskningsinstitutet ERICArts, Bonn, och leds av professor **Andreas Wiesand** och fil.dr. **Ritva Mitchell**.

I nära anslutning till detta internationella samarbete anordnade RJ den 12 februari 1999, i samverkan med Stiftelsen Framtidens Kultur, ett seminarium i Stockholm med representanter för Fondation de France, som presenterade sitt program *Les Nouveaux Commanditaires*. Programmet innefattar en ny typ av satsning på att skapa en professionell kompetens och ekonomiska resurser för beställning av offentlig konst. Man använder sig av särskilt utbildade "curators", som fungerar som en länk mellan lokalsamhällen och konstnärer. Vid seminariet medverkade direktör **Dan Brändström**, avdelningschef **François Hers**, curator **Mari Linnman** och konstkritiker **Jean-Christophe Royoux**, från Fondation de France. Från svensk sida medverkade direktör **Göran Christensson**, Malmö konstmuseum, professor **Pierre Guillet de Monthoux**, Stockholms universitet och docent och konstkritiker **Lars O. Eriksson**, Stockholm, med förberedda inlägg.

Seminariet följdes upp av en studieresa till Paris och landskapet Bourgogne i mitten av maj

1999 där Fondation de France anordnade en exkursion till några av de platser där konstprojekt genomförts inom programmet *Les Nouveaux Commanditaires* eller *New Patrons* inom The European Medici Programme. I studiebesöket deltog direktör **Dan Brändström** och docent **Mats Rolén**, RJ, direktör **Jonas Anderson** och projektledare **Maria Fridh**, Stiftelsen Framtidens Kultur. Studiebesöket leddes av enhetschef **François Hers**, curator **Mari Linnman**, avdelningschef **Dominique Lemaître**, Fondation de France, Paris och professor **Xavier Douroux**, Universitet i Dijon. Besöket har resulterat i en rad kontakter mellan Fondation de France och företrädare för svenskt konstliv. RJ och Framtidens Kultur kommer sålunda att i maj 2000 anordna ett seminarium om bl.a. den ovan nämnda franska arbetsmodellen.

Härutöver har RJ uttalat sitt intresse för en samverkan med Council on European Responsibilities (COEUR) om att utveckla a *Culture of Shared Causes in Europe*. Ett större internationellt symposium hölls den 25 februari i Berlin under värdskap av president **Roman Herzog**. Vid detta möte deltog både RJ:s ordförande **Stig Strömholm** och direktör **Dan Brändström**.

Forskning om arkitektur, konst och form

Inom ramen för områdesgruppens andra arbetsområde har inventeringen avslutats med utgivningen *Arkitekturforskning med betydelse för konst och gestaltning* som färdigstälts av ledamoten av områdesgruppen professor **Björn Linn** tillsammans med docent **Jan Ahlin** och arkitekt **Gunilla Enhörning** vid Chalmers. I anslutning till bokens utgivning anordnades en konferens den 18 februari 1999 i Stockholm om arkitekturforskningen. Konferensen var särskilt angelägen med tanke på det av regeringen nyligen framlagda programmet för arkitektur, formgivning och design, som förebådar en nationell satsning för att höja kvaliteten inom dessa områden.

I konferensen deltog företrädare för arkitektur-, stadsbyggnads- och landskapsplaneringsforskning. Efter **Dan Brändströms** hälsningsanförande presenterade ledamoten av områdesgruppen, professor **Björn Linn** och docent **Jan Ahlin**, Chalmers, den översikt de på RJ:s uppdrag utfört över arkitekturforskningens pro-

blem och inriktning. Byggherrarnas och projektörernas respektive perspektiv behandlades sedan av **Karin Wiklund**, f.d. verkställande direktör vid Stockholms Kooperativa Bostadsförening, och **Örjan Wikforss**, FFNS, adj. professor vid SLU. Arkitekterna **Nina Ryd**, Chalmers, och **Lars Marcus**, KTH, berättade om hur de som doktorander inom fältet såg på sina arbetsuppgifter och karriärmöjligheter. De svårigheter som de externfinansierade forskarna ofta ställs inför behandlades av docent **Gudrun Linn**, Chalmers, och docent **Ingela Blomberg**, KTH. Dessa känner sig ofta utlämnade till olika remissinstansers (med varierande kompetens) bedömningar. **Hans Allan Löfberg**, profekt vid KTHs institution för byggd miljö, Gävle, tog upp frågor om forskningsledning och de många och skiftande uppgifter som ingår där. Dit hör bl.a. att informera utåt, utnyttja institutionens kompetens, ha kontroll över ekonomin, fördela basresurser och stimulera till internationella kontakter. Här har professorerna ett stort ansvar för att dra in pengar, vilket ofta hindrar egen forskning och handledning. Arkitekterna **Per Eliesson** och **Nilsson Samuelsson** gav exempel från praktiken och enhetschefen vid Byggforskningsrådet (BFR), **Margareta Gavatin**, redogjorde för rådets policy vad gäller forskningsstöd. BFR är på väg att övergå från projektstöd till programstöd, berättade hon. Det sista föredraget hölls av professor **Finn Werne**, KTH, som tog upp frågor om problem och sätt att nå ut med forskningsresultat.

Kulturens plats i lärarutbildningen

Inom ramen för det tredje arbetsområdet har områdesgruppen för konst och gestaltning fortsatt sitt arbete för att belysa kulturens ställning och möjligheterna till kreativt skapande i dagens svenska skola. Ett första seminarium hölls våren 1998 under rubriken *Skolåret - ett ständigt kulturar*. Detta följdes upp av ett andra seminarium den 18 januari 1999 under rubriken *Kulturens plats i lärarutbildningen - visioner, problem och möjligheter*. Seminariet inleddes med anföranden av **Eskil Franck**, rektor för lärarhögskolan i Stockholm, **Lars Haikola**, tidigare rektor för lärarhögskolan i Malmö, och **Per Jerrevall**, universitetslektor i pedagogik, Växjö universitet. Efter lunch presenterades det s.k. KIL-projektet (Konstarterna i lärandet). Här medverkade projektledare **Madeleine Hjort**, Danshögskolan, med ett

inlägg. Efter presentationen följde ett panel-samtal och en allmän diskussion. Panelen leddes av riksdagsledamot **Jan Björkman**, ordförande i 1997 års lärarutbildningskommitté och vice ordförande i RJ. Övriga deltagare var **Hasse Hansson**, Konstfack, **Helena Friman**, kulturhistoriker, **Håkan Sand**, rektor för kulturskolan i Södertälje och teaterchef **Finn Poulsen**, Gottsundateatern i Uppsala. De två första seminarierna har dokumenterats i rapporten *Kultur och kreativitet i skola och lärarutbildning*. Skriften innehåller huvudanföranden från seminarierna.

Ett tredje och avslutande seminarium i serien kommer att anordnas den 20 januari 2000. Det har rubriken *Förståelse och inlevelse i lärandet: konstens och kulturens roll för förnyelse och kreativitet i skola och lärarutbildning*.

Samarbete med arkiv, bibliotek och museer angående IT och forskningen

Den 17 november 1999 anordnades konferensen *ABM, IT och forskningen* på Kungliga Biblioteket. Konferensen, som lockat nära 100 deltagare, behandlade informationsteknikens roll för verksamheten inom arkiv, bibliotek och museer när det gäller att tillgodose forskarsamhällets behov. Särskilt uppmärksamhet riktades mot frågor om prioriteringar från sektorns respektive forskarnas sida, behov av gemensam standard och teknisk infrastruktur samt forskarnas syn på ABM-myndigheternas forskningsförberedande roll. Konferensen var ett samarrangemang mellan RJ, Kungliga Biblioteket (KB), Kulturnät Sverige, Nordiska museet, Riksarkivet (RA), Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och Stiftelsen Framtidens Kultur. Programmet inleddes av riksbibliotekarie **Tomas Lidman** som hälsade välkommen till Kungliga Biblioteket, varefter direktör **Dan Brändström** höll ett hälsningsanförande. Det inledande föredraget hölls av **David Green**, Executive Director, Coalition for Networked Information, som redogjorde för de initiativ som tagits i USA för att tillgängliggöra forskningsdata i digital form. Nästa punkt på dagordningen gällde vilka typer av information som primärt bör göras tillgängliga genom IT i Sverige. Riksbibliotekarie **Tomas Lidman**, överantikvarie **Keith Wijkander** och riksarkivarie **Erik Norberg** redogjorde för sina respektive myndigheters strategier på området. Deras inlägg kommenterades av professorerna **Anna**

Christina Ulfsparré, Landsarkivet i Lund, och **Ulf Sporrang**, kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet. Nästa session gällde behovet av och möjligheterna att skapa en gemensam struktur för ABM-sektorns material. Som föredragshållare medverkade professor **Donald Broady**, institutionen för lärarutbildning, Uppsala universitet, i.e. arkivarie **Göran Kristiansson**, Riksarkivet, avdelningsdirektör **Johan Mannerheim**, Kungliga Biblioteket och IT-chef **Hans Rengman**, Bohusläns museum, Uddevalla. Fil.dr. **Erik Peurell**, Statens kulturråd och litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet, och professor **Lena Johannesson**, konstvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet, höll sedan var sitt föredrag om vilka förväntningar de som forskare hade på ABM-sektorns forskningsförberedande roll. Konferensen avslutades med en paneldebatt mellan dagens föredragshållare och med frågor från auditoriet. Docent **Mats Rolén**, RJ, var moderator och samtalsledare. En rapport från konferensen utkommer i mars 2000.

Områdesgruppen har dessutom genom ett konferens- och planeringsanslag bidragit till att främja tillkomsten av ett nytt nationellt och tvärvetenskapligt centrum för avancerad kulturforskning (ACSIS) vid Arbetslivscentrum/Campus Norrköping, Linköpings universitet. Det planerade institutet leds av professor **Johan Fornäs**. Vidare har områdesgruppen aktivt främjat finansieringen av projektet *Konsthögskolor som kunskapsförmedlare. En studie av olika synsätt på den högre bildkonstnärliga utbildningen i Sverige under 1900-talet*. Projektet leds av fil.dr. **Marta Edling**, konstvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.

Områdesgruppen för forskning om kunskapsområdet

Områdesgruppen har under året fortsatt att med hjälp av internationella och nationella experter inom området diskutera behoven av vetenskapliga studier om utbildning och forskning samt kvalificerade utredningsinsatser.

Områdesgruppen har framför allt intresserat sig för aktuella universitetsreformer och dess betydelse för utbildning och forskning såväl nationellt som internationellt. Till exempel talade Dr **Wilhelm Krull**, Secretary General, Volkswagen-Stiftung, över ämnet *The German*

Research System: Capabilities, Collaboration and Competition vid gruppens sammanträde den 3 juni 1999.

Genom insatser från områdesgruppen har professor **Albert Tuijnman**, institutionen för internationell pedagogik, Stockholms universitet, kunnat medverka till utvecklingen av ett större projekt "The International Life Skills Survey (ILSS)" inom området livslångt lärande. Härutöver har genom anslag ur områdesgruppens budget Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) med hjälp av fil.dr. **Lillemor Kim** kunnat genomföra en studie om *svensk forskarutbildning i internationell belysning*. Studien som diskuterats vid ett arbetsseminarium inom KVA 9-10- november 1999 kommer att presenteras för statsmakterna inför kommande forskningspolitiska beslut.

Den ökade IT-användningen inom utbildningssektorn har även uppmärksammats av gruppen. Denna fråga kommer att behandlas speciellt under en större internationell konferens som planeras att hållas under våren 2000.

Re-thinking Science

Riksbankens Jubileumsfond och Rådet för forskning om universitet och högskolor beviljade 1996 ett bidrag till tre framstående internationella forskare, professorerna **Michael Gibbons**, Secretary General, Association of Commonwealth Universities, **Helga Nowotny**, Wissenschaftsphilosophie und Wissenschaftsforschung, Eidgenössische Technische Hochschule (ETH), och **Peter Scott**, Vice-Chancellor, Kingston University, London, till ett bokprojekt under arbetsnamnet *A Re-visioning of Science for the 21st Century*. Bokprojektet är till en del en fortsättning på det arbete som 1994 presenterades i *The New Production of Knowledge: The Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies*. (M. Gibbons, M. Limoges, H. Nowotny, H. Schwartzman, P. Scott and M. Trow; London Sage, 1994.) Denna bok väckte betydande uppmärksamhet i den internationella forskningspolitiska debatten. Inte minst i Sverige har den varit kontroversiell genom sitt klara ställningstagande för att kravet på samhällsrelevansen upprätthålls och att forskningen måste fungera i nära kontakt med det omgivande samhället.

Den nya boken med titeln *Re-Thinking Science: From Reliable Knowledge to Socially Robust Knowledge* utkommer under 2000. I den

utvecklar författarna en del av teserna från sin förra bok. Arbetet i det nya bokprojektet har koordinerats av direktör **Roger Svensson**, Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning, STINT, tillika ledamot av områdesgruppen. Ett "pre-publication" seminarium arrangerades den 22 september 1999 i kollegiesalen vid Kungliga Tekniska Högskolan (KTH).

De tre inledarna anföranden kommenterades av statssekreterare **Agneta Bladh**, professor **Anders Flodström**, rektor vid KTH och av professor **Björn Wittrock**, director vid Swedish Collegium for Advanced Studies in the Social Sciences, SCASSS, Uppsala. Områdesgruppens ordförande, direktör **Dan Brändström** var seminariets ordförande.

Ett motsvarande seminarium hölls den 25 oktober 1999 vid ETH i Zürich där professor **Bo Sundqvist**, rektor vid Uppsala universitet, professor **Dieter Imboden**, Umweltphysik, ETH, och Dipl.Ing. **Willi Roos**, Präsident der Schweizerischen Akademie der Technischen Wissenschaften, svarade för kommentarerna under ordförandeskap av professor **Silvan S. Schweber**, Departement of Physics, Branders University.

Båda dessa arrangemang lockade många och därtill mycket framstående deltagare från vetenskapssamhället.

Övriga engagemang

Svenska institutet för studier av utbildning och forskning

Den 5 maj 1999 hölls den konstituerande föreningsstämman för Föreningen för studier av forskning och utbildning. Vid detta sammanträde antogs stadgar och utsågs en interimistisk styrelse intill dess att ordinarie föreningsstämma kunde hållas den 8 oktober 1999. Riksbankens Jubileumsfond har tillsammans med Stiftelsen för strategisk forskning, KK-stiftelsen och STINT förbundit sig, att under en femårsperiod tillskjuta ett startkapital som för RJ:s del uppgår till en årlig medlemsavgift på 50.000 kr och ett årligt driftkapital om 250.000 kr. Dessa medel utgår ur budgeten för områdesgruppen för forskning om kunskaps-samhället.

Förutom de ovannämnda stiftelserna har Kungl. Vetenskapsakademien (KVA), Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien

(KVHAA), Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) och Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) anslutit sig som medlemmar. Föreningens operativa enhet har givits namnet Svenska institutet för studier av utbildning och forskning (The Swedish Institute for Studies on Education and Research).

Institutet har efter ett ansökningsförfarande utsett professor **Sverker Sörlin** att fr.o.m 2000-01-01 leda institutets verksamhet. Som biträdande direktör med forskningsledande uppgifter har fil.dr. **Lillemor Kim** anställts.

Aktuella nationella och internationella etiska och rättsliga riktlinjer och regler för forskning

Riksbankens Jubileumsfond har under året tillsammans med övriga forskningsfinansiärer i Sverige upprättat ett konsortialavtal med docent **Mats G Hansson**, föreståndare vid enheten för folkhälso- och vårdvetenskap, med syfte att fr.o.m 2000-01-01 upprätta och t.o.m. 2001-12-31 underhålla en "www-site" på svenska och engelska om samtliga i Sverige befintliga regler, riktlinjer och rekommendationer som avser etik och god sed vid utförande av forskning. Vidare skall för svensk forskning relevant lagstiftning och internationella konventioner ingå. Det kommer att finnas en länk mellan RJ:s hemsida och denna nya hemsida.

Nobelsymposier

Sedan 1966 har Riksbankens Jubileumsfond deltagit i finansiering av *Nobelstiftelsens symposier*. Till att börja med skedde detta i form av årliga anslag. Symposieverksamheten kan numera helt finansieras med avkastningen från en särskild symposiefond inom Nobelstiftelsen. Denna fond började byggas upp 1979 genom en grunddonation i form av ett treårigt anslag från Riksbankens Jubileumsfond, genom bidrag och royalties från Nobelstiftelsens egen informationsverksamhet samt genom fyra årliga bidrag från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Symposieverksamheten leds av en kommitté med representanter för de fem Nobelkommittéerna, Ekonomipriskommittén, Riksbankens Jubileumsfond och Wallenbergstiftelsen med Nobelstiftelsens verkställande direktör som ordförande. Hittills har 115

Nobelsymposier genomförts. De har ägnats vetenskapliga genombrottsområden av central kulturell eller samhällselig betydelse och har fått en mycket stark internationell ställning.

Collegium Budapest

Förutom det årliga driftstödet till kollegiet har RJ under 1999 även givit bidrag till genomförandet av den andra vinterskolan för yngre forskare. Temat var *Believing* med ett ambitiöst mål: *nothing less than rethinking what social sciences are*.

Årets stora händelse var emellertid Wallenbergstiftelsernas beslut att stödja uppförandet av "Raoul Wallenberg Guest House of Collegium Budapest". Inte mindre än 27 forskare med familjer kan få lägenhet där under vistelsen vid kollegiet. Ett par lägenheter kommer att finnas disponibla för svenska gästforskare.

Invigningen planeras ske 16 augusti 2000 av **H M kung Carl XVI Gustaf** och den ungerske statspresidenten.

Till ny ordförande i kollegiets styrelse har utsetts **Roger Fauroux**, f.d. industriminister i den franska regeringen. Professor **Wolf Lepenies** kvarstår som vice verkställande direktör (Executive Vice-President). Avslutningsvis kan nämnas att Collegium Budapest nu ingivit en större ansökan till EU:s femte ramprogram om stöd till Centres of Excellence. Beslut kommer att tas i början av år 2000.

Projektpresentation

I de riktlinjer och bestämmelser som utarbetades för 35 år sedan angavs, att stiftelsens verksamhet bl a borde inriktas på sådan forskning som syftar till att *öka kunskapen om de verkningar som tekniska, ekonomiska och sociala förändringar framkallar i samhället och hos de enskilda människorna*. Dessa riktlinjer och bestämmelser är givetvis mycket tidstypiska. Under 1960-talets första hälft med hög tillväxt och stora offentliga åtaganden var det naturligt att välfärdssamhällets uppbyggnad och funktionsätt skulle belysas genom ökade insatser för samhällsvetenskaplig forskning. Riksbankens Jubileumsfond har under sin 35-åriga existens bedrivit åtskilliga projekt i enlighet med dessa inledande riktlinjer för fondens verksamhet. Från att ha varit en nationalsymbol för Sverige har välfärdssaten dock under det senaste årtiondet alltmer kommit att uppfattas som ett

med växande problem. Mot denna bakgrund har RJ detta år valt att markera sin 35-åriga verksamhet med att belysa välfärdsstatens omdaning i Sverige och i OECD-länderna utifrån ett projekt beviljat 1995 till professorerna **Walter Korpi** och **Klas Åmark**, Stockholms universitet. De driver sedan 1996 ett åttaårigt projekt om *Välfärdsstat i brytningstid* (dnr 94-5101). Några resultat från detta historiskt-samhällsvetenskapliga program presenteras på sid. 44.

Stipendier

I nu gällande stadgar för RJ anges att "hinder föreligger inte mot att tillskott till stiftelsens medel kan ske i form av donation från enskild". En sådan donation erhöles 1992 från hemmansägaren **Erik Rönnberg**, Fagerdal, Hamnerdal. Donationen ingår nu i RJ:s förmögenhetsmassa och förvaltas tillsammans med RJ:s övriga tillgångar. Värdet av donationen uppgår vid årsskiftet till 20,1 mkr. Avkastningen skall av RJ delas ut "i form av treåriga forskarstipendier (s k *post doc* stipendier) till yngre forskare vid Karolinska Institutet (KI) i Stockholm för vetenskapliga studier av åldrande och åldersrelaterade sjukdomar". Nuvarande stipendiat intill 2002-06-30 är **Jan Näslund**, institutionen för geriatrik, Huddinge sjukhus.

Ytterligare en donation erhöles vid slutet av 1994 och med ett tillägg i slutet av 1996 från **Erik Rönnberg**. De nya donationerna uppgick till 2,5 mkr och skall liksom den tidigare donationen ingå i RJ:s förmögenhetsmassa och förvaltas tillsammans med RJ:s övriga tillgångar. Det samlade marknadsvärdet uppgår vid årsskiftet till 6,2 mkr. Avkastningen av den nya donationen skall av RJ delas ut "i form av treåriga forskarstipendier (s k *post doc* stipendier) till yngre forskare vid Karolinska Institutet i Stockholm för vetenskapliga studier av sjukdomar under de tidiga barnåren". Nuvarande stipendiat intill utgången av 2002-06-30 är **Dionisios Chrysis**, barnendokrinologiska lab, Astrid Lindgrens barnsjukhus, **Ulla Holtbäck**, institutionen för kvinnors och barns hälsa, Karolinska sjukhuset, **Agneta Nordenskjöld**, Astrid Lindgrens barnsjukhus, och **Agneta Rydberg**, institutionen för klinisk vetenskap, Huddinge sjukhus, alla fyra är knutna till Karolinska Institutet.

Ovannämnda stipendiatier erhöles sina diplom

vid en ceremoni i Östersund den 1 september 1999. Lektor **Sven Svensson** överlämnade diplomerna på vägnar av donator Erik Rönnberg. På eftermiddagen presenterade stipendierna sin pågående forskning inför personalen vid Östersunds sjukhus.

Nils-Eric Svenssons fond instiftades 1993 och skall, enligt styrelsens beslut, sträcka sig till utgången av år 2015. Enligt detta skall RJ årligen göra en avsättning så att minst 150 tkr i 1994 års penningvärde kan delas ut varje år.

Ändamålet för Nils-Eric Svenssons fond är att genom stipendiering främja ett ömsesidigt forskarutbyte inom Europa. Nils-Eric Svenssons fond skall ge möjlighet dels för yngre disputerade svenska forskare att resa och under kortare tid vistas i en framstående europeisk forskningsmiljö samt dels för yngre europeiska forskare att vara verksamma vid en svensk forskningsinstitution.

Vid en prisceremoni i riksdagshuset den 25 mars 1999 uppmärksammades två mottagare av de tre stipendierna ur Nils-Eric Svenssons fond. Stipendierna utdelades till

- **Carina Gunnarsson**, Utrikesdepartementet, som utnyttjar sitt stipendium till att forska vid Centre d'étude d'Afrique Noir i Bordeaux och Centre d'études des Relations Internationales i Paris.
- **Cecilia Kullberg**, zoologiska institutionen vid Stockholms universitet, som använde sitt stipendium för en resa till ornitologigruppen vid University of Glasgow.

Stipendierna (100.000 kr vardera) överlämnades av **Ulla Kalén-Svensson**. Juryn för urval av de svenska stipendierna bestod av professorerna **Stig Strömholm** (ordf.), **Henning Johansson**, **Gunnar Törnqvist** och **Gunnel Gustafsson** med verkställande direktören **Dan Brändström** som föredragande. Den tredje stipendiaten utses efter förslag från fristående europeiska forskningsstiftelser med anknytning till den s k Haag-klubben, vars styrelse årligen nominerar en kandidat varefter RJ:s presidium fattar det definitiva beslutet. Under 1999 skulle stipendiaten vara hemmahörande i Danmark. Först under december månad kunde **Sofia Pitt Nielsen** utses. Hon finns vid Sekretariat för Børnekulturnetværk och kommer att studera vid Göteborgs universitet.

Ytterligare ett stipendium delades ut vid denna prisceremoni. Stiftelsens ordförande **Stig**

Strömholm överlämnade RJ:s "Forskningspris för Deutsche Wissenschaftler" inom ramen för det ömsesidiga utbytesavtalet med Alexander von Humboldt Stiftung. Priset utdelades till den framstående tyske forskaren professor **Barbara Scholkmann**, Eberhard-Karls-Universität Tübingen, Institut für Ur- und Frühgeschichte Tyskland. Hon har inbjudits att bedriva forskning vid institutionen för medeltidsarkologi, Lund, med professor **Hans Andersson** som värd.

Härutöver har RJ inom ramen för samma avtal

fortsatt med sitt ekonomiska stöd till Dr **Michael Stausberg** vid teologiska institutionen, Uppsala universitet.

Genom de donationer, som under de senaste åren överlämnats till RJ för att där samförvaltas med grunddonationen, närmar sig RJ liknande större fonder i bl a Finland, Frankrike och Tyskland. Denna form för samförvaltning, som dessa fonder ger prov på, bidrar till effektiv förvaltningsförvaltning, samtidigt som professionell fördelning av anslag till vetenskaplig forskning kan garanteras.

Den ekonomiska förvaltningen

Stiftelsens placeringsverksamhet

Finalen på 1900-talets aktiemarknader slutade med euforiska förtecken. Aktieåret 1999 blev ett av de bästa åren någonsin. Världsindex steg med 31%. Bland vinnarna hörde bl a Helsingfors och Stockholm, som steg med 162% respektive 66%. Den teknologitunga Nasdaq-börsen i USA steg med 95%. Europabörserna tillhörde "förlorarna" med en genomsnittlig uppgång med knappt 20%.

Det var dock långt ifrån alla aktier som steg. De aktier vars kurser steg kraftigt under 1999 var framför allt aktier i teknologi-, telekom- och mediarelaterade företag. Internetaktier var särskilt "heta" och kursutvecklingen var många gånger explosionsartad.

Företag, som tillhör den "gamla ekonomin", hade en mer medioker utveckling. Till exempel föll hela 70% av antalet aktier som är noterade på New York börsen. Om teknologi- och telekomaktier exkluderas skulle de allra flesta aktiemarknader ha varit fallande.

Värderingarna på "den nya ekonomins" företag har lämnat alla traditionella värderingsnormer. Börskurserna reflekterar knappast längre framtida kassaflöden utan mer drömmar och förhoppningar.

År 1999 var däremot ett år då investeringar i obligationer gav en negativ avkastning eftersom räntorna överlag steg. Den 10-åriga obligationsräntan har i USA stigit från 4,2% i slutet av år 1998 till 6,5% i slutet av 1999. I Sverige har motsvarande obligationsränta stigit från 4% till 5,8%. En ränteuppgång med 200 punkter (hundredels procentenheter) motsvarar ett kursfall på ungefär 15%.

Ränteuppgången under 1999 skedde av goda skäl. Kriserna i de s.k. emerging-market-ekonomierna tonade bort och en kraftig ekonomisk återhämtning inleddes som drog med sig hela den globala ekonomin. Centralbankerna svarade med att höja de korta räntorna. Den amerikanska centralbanken t.ex. höjde de korta räntorna med sammanlagt 75 punkter, dvs hela den räntesänkning som hade vidtagits under emerging-market-krisen togs nu tillbaka.

Stiftelsen har under året successivt ökat sin

aktieportfölj. Mätt som anskaffningsvärde har stiftelsen under 1999 nettköpt aktier för 670 mkr. (Jämför tabellen Finansieringsanalys.) Tillsammans med den exceptionella kursstegringen har stiftelsens aktieportfölj ökat från 3,6 mdr vid ingången av året till 6,6 mdr vid årets utgång. Under de allra sista veckorna av 1999 nettosålde stiftelsen aktier för icke obetydliga belopp.

År 1999 var teknologiaktiernas förlovade år. Stiftelsen har relativt små belopp investerade i de verkliga "högflygarna" – internetaktier – men desto mer i den s.k. telekomsektorn, dvs Ericsson, Nokia, Motorola m fl. Stiftelsens aktieexponering mot traditionell verkstadsindustri är förhållandevis liten.

Obligationsportföljen har successivt bantats under året.

Inte minst aktieförsäljningarna vid slutet av året ledde till att kassahållningen ökade och uppgick vid årsskiftet till 705 mkr.

Av stiftelsens totala tillgångar om nästan 9,9 mdr (värderade till marknadsvärden) vid utgången av 1999 utgjorde andelen aktier 67% (52% vid utgången av 1998), andelen fastigheter 7% (9%) och andelen räntebärande tillgångar 26% (39%).

Tillgångar i utländsk valuta uppgick till 33% (26%).

Bokföringsmässigt resultat

Utfallet av stiftelsens placeringsverksamhet återspeglas i resultaträkningen. Summan av alla inkomster inklusive realiserade vinster/förluster med avdrag för löpande kostnader benämns i resultaträkningen "Redovisat bokföringsmässigt årsresultat före anslag till forskning". Detta bokföringsmässiga årsresultat uppgår för 1999 till 932 mkr. För 1998 uppgick det till 834 mkr.

Stiftelsens ränteintäkter blev 1999 något lägre än året innan – 128 mkr mot 139 mkr – medan aktieutdelningarna steg från 50 mkr till nästan 54 mkr.

De försäljningar som skett i såväl aktie- som obligationsportföljen har under 1999 resulterat i realisationsvinster – netto räknat – om 782 mkr (648 mkr året innan).

Stiftelsens fastigheter gav ett överskott om 26 mkr mot 21 mkr året innan.

Av årets bokföringsmässiga resultat om 932 mkr har 423 mkr använts till forskningsanslag medan återstoden förts till vinstregleringsfonden.

Realt resultat

Stiftelsen har i princip tre olika slag av tillgångar – obligationer, aktier och fastigheter – som alla är utsatta för värdoförändringar. Till detta kommer att vissa delar av stiftelsens tillgångar är denominerade i utländsk valuta. Förändringar i valutakurser påverkar därför också värdet på stiftelsens tillgångar uttryckt i svenska kronor.

Den ekonomiska redovisningen för en institution som Riksbankens Jubileumsfond skulle vara ofullkomlig om den inte kompletterades med värdoförändringarna av tillgångarna – "Ökning av ej realiserade vinster" i resultaträkningen.

Nettot av ökningen av de realiserade vinsterna uppgick år 1999 till 2.273 mkr (437 mkr året innan).

Övervärdet (marknadsvärdet minus det bokförda värdet) i aktieportföljen ökade under 1999 med ytterligare 2.348 mkr medan det tidigare övervärdet i obligationsportföljen förbyttes till ett smärre undervärde.

För stiftelsens fastigheter kan ett ökat övervärde om 77 mkr noteras.

Stiftelsen gör normalt en avsättning i det reala bokslutet till stiftelsekapitalet som motsvarar

penningvärdets försämring. För 1999 uppgår denna avsättning till 16 mkr.

"Performance"

Från resultaträkningen (och de olika noterna) kan en sammanställning göras som enbart består av finansiella poster. Dessa poster har grupperats i en tablå efter typ av tillgång (se sidan 30).

Stiftelsens *räntebärande tillgångar* gav för 1999 ett svagt negativt resultat om ca 6 mkr eller ca 0,2%. Bakom detta ligger kursfallet i obligationsportföljen till följd av kraftigt stigande räntor under året.

Stiftelsens *aktieportfölj* däremot gav ett positivt resultat om hela 3.156 mkr, motsvarande en avkastning om 87,6% räknat på aktieportföljen vid årets ingång. Den svenska delen av aktieportföljen gav en avkastning om 82,7% och den utländska en avkastning om 92,3%.

För stiftelsens *fastigheter* redovisas ett totalt resultat om 103 mkr. Detta ger en förräntning om 14,9%.

Det finansiella resultatet skall belastas med finansiella kostnader i form av räntekostnader och finansiella omkostnader.

Det samlade *finansiella resultatet* för 1999 anges i tablå till 3.221 mkr vilket motsvarar en förräntning om drygt 49%.

Det finansiella resultatet skall täcka anslag till forskning om 423 mkr samt administrationskostnader om ca 17 mkr. Överskottet uppgår till 2.781 mkr.

Finansiellt resultat (tkr)

Tillgång	Intäkt/kostnad	1999	1998
<i>Bankmedel</i>	Ränteintäkter	14.047	24.015
	Valutakursvinst/förlust	-9.418	5.691
<i>Certifikat</i>	Ränteintäkter	-	1.865
<i>Obligationer</i>	Ränteintäkter	114.084	113.209
	Realisationsvinster/förluster	27.415	28.449
	Förändring av ej realiserade vinster/förluster	-152.117	21.461
Summa räntebärande tillgångar		-5.989	194.690
<i>Aktier och konvertibler</i>	Utdelningar	53.541	50.255
	Realisationsvinster/förluster	754.664	619.539
	Förändring av ej realiserade vinster/förluster	2.348.370	360.755
Summa aktier		3.156.579	1.030.549
<i>Fastigheter och andelar i fastighetsbolag</i>	Inkomster	47.540	43.742
	Avskrivning	-7.061	-7.061
	Övriga kostnader	-14.437	-15.412
	Förändring av ej realiserade vinster/förluster	76.857	91.111
Summa fastigheter		102.899	112.380
	Räntekostnader	-5.365	-14.020
	Finansiella omkostnader	-27.041	-2.299
Finansiellt resultat		3.221.079	1.321.300

Resultaträkning (tkr)

	Not	1999	1998
<i>Bokföringsmässigt resultat</i>			
Ränteintäkter	1	128.131	139.089
Aktieutdelningar		53.541	50.255
Resultat fastigheter	2	26.042	21.269
Räntekostnader	2	-5.365	-14.020
Realisationsvinster	3	913.338	790.577
Realisationsförluster	3	-131.258	-142.589
Valutakursvinster/förluster – likvida medel		-9.418	5.691
Övriga intäkter	4	511	408
Finansiella omkostnader	5	-27.041	-2.299
Administrationskostnader	6	-16.801	-13.991
<i>Redovisat bokföringsmässigt årsresultat före anslag till forskning</i>		931.680	834.390
Ökning av ej realiserade vinster	7	2.273.110	473.327
Avsättning för bevarande av stiftelsekapitalets realvärde	8, 17	-16.245	3.782
<i>Real ökning av eget kapital före beviljade anslag till forskning</i>		3.188.545	1.311.499

Balansräkning (tkr)

	Not	1999-12-31		1998-12-31	
		Bokförda värden	Marknadsvärden	Bokförda värden	Marknadsvärden
<i>Tillgångar</i>					
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Likvida medel		704.778	704.778	535.009	535.009
Upplupna räntetäckter		43.172	43.172	63.382	63.382
Förutbetalda kostnader		109	109	142	142
Övriga fordringar	9	3.862	3.862	750	750
Summa omsättningstillgångar		751.921	751.921	599.283	599.283
<i>Anläggningstillgångar</i>					
Obligationer	10	1.782.047	1.777.943	1.905.502	2.053.515
Aktier	11	3.351.700	6.617.177	2.684.471	3.601.578
Andelar i fastighetsbolag	12	33.569	39.976	33.569	38.180
Fastigheter	12, 13	392.888	674.500	399.949	606.500
Inventarier	14	713	713	929	929
Summa anläggningstillgångar		5.560.918	9.110.309	5.024.420	6.300.702
Summa tillgångar		6.312.839	9.862.230	5.623.703	6.899.985
<i>Skulder och eget kapital</i>					
<i>Skulder</i>					
<i>Kortfristiga skulder</i>					
Leverantörsskulder		1.601	1.601	1.349	1.349
Köpta ännu ej betalda värdepapper		–	–	4.731	4.731
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	31.336	31.336	9.003	9.003
Övriga kortfristiga skulder	16	910	910	958	958
Beviljade ej utbetalda anslag		396.187	396.187	226.921	226.921
Summa kortfristiga skulder		430.034	430.034	242.962	242.962
<i>Långfristiga skulder</i>					
Inteckningslån		120.312	120.312	127.346	127.346
Summa långfristiga skulder		120.312	120.312	127.346	127.346
Summa skulder		550.346	550.346	370.308	370.308
<i>Eget kapital</i>					
Stiftelsekapital	17	3.009.419	–	3.009.419	–
Uppindexerat stiftelsekapital		–	3.794.242	–	3.777.997
Vinstregleringsfond		2.753.074	5.517.643	2.243.976	2.751.680
Summa eget kapital		5.762.493	9.311.885	5.253.395	6.529.677
Summa skulder och eget kapital		6.312.839	9.862.230	5.623.703	6.899.985
Ställda panter					
<i>Ställda panter</i>					
Fastighetsinteckningar		126.559		133.009	
<i>Ansvarsförbindelser</i>					
Pensionsåtagande		2.309		2.392	
<i>Beviljade anslag att utgå ur kommande års avkastning</i>					
		111.961		111.600	

Finansieringsanalys (tkr)

	1999	1998
Tillförda medel		
Från årets verksamhet internt tillförda medel (se specifikation nedan)	939.219	841.989
Ökning/minskning av omsättningstillgångar (exkl. likvida medel och certifikat)	18.690	–15.324
Ökning av kortfristiga skulder	185.513	69.735
Summa tillförda medel	1.143.422	896.400
Använda medel		
Investeringar i certifikat	–	–296.925
Investeringar i obligationer	–123.455	581.868
Investeringar i aktier	667.229	462.151
Investeringar i mark, byggnader och inventarier	263	462
Minskning av långfristiga skulder	7.034	43.236
Beviljade anslag till forskning	422.582	242.551
Summa använda medel	973.653	1.033.343
Tillförda medel med avdrag för använda medel = förändring av likvida medel	169.769	–136.943
Specifikation av från årets verksamhet internt tillförda medel		
Bokföringsmässigt årsresultat före anslag till forskning	931.680	834.390
Av- och nedskrivningar som belastar detta resultat	7.539	7.599
Från årets verksamhet internt tillförda medel	939.219	841.989

Noter (belopp i tkr)**Not 1. Ränteintäkter**

	1999	1998
Bank	14.047	24.015
Certifikat	–	1.865
Obligationer	114.084	113.209
	128.131	139.089

Not 2. Resultat – fastigheter

	1999	1998
Inkomster	47.540	43.742
Avskrivningar	–7.061	–7.061
Övriga kostnader	–14.437	–15.412
Resultat	26.042	21.269

Av fastighetsinkomsterna utgör 1.826 tkr en beräknad internhyra för stiftelsens egna lokaler.

Se även not 6.

Avskrivningar enligt plan grundas på anskaffningsvärden och fördelas över den beräknade ekonomiska livslängden. Avskrivningar på byggnader sker med 2 % årligen.

De räntekostnader som redovisas i resultaträkningen avser lån mot säkerhet i stiftelsens fastigheter.

Se även not 12 och 13.

Not 3. Realisationsvinster/förluster

	1999		1998	
	Vinster	Förluster	Vinster	Förluster
Obligationer	38.901	11.486	35.043	6.594
Aktier	871.708	119.685	744.213	132.517
Optioner/terminer	2.729	87	11.321	3.478
	931.338	131.258	790.577	142.589

Not 4. Övriga intäkter

	1999	1998
Intäkter från publikationer	1	3
Ej utnyttjade anslag	510	405
	511	408

Not 5. Finansiella omkostnader

	1999	1998
Depåavgift	2.029	1.281
Förvaltningsarvode	24.571	732
Börs- och Reuterskärmar	441	286
	27.041	2.299

Not 6. Administrationskostnader

	1999	1998
Löner och ersättningar till		
– styrelsen och verkställande direktören	1.528	1.879
– övrig personal	4.785	3.785
Tjänstepensioner (inkl. särskild löneskatt)	1.685	1.367
Sociala avgifter	2.039	1.794
Resor och traktamenten, kansli och styrelse	811	950
Revision och redovisningskonsultation	340	350
Övriga konsulttjänster	2.095	696
Lokalkostnader	1.845	1.604
Förbrukningsinventarier	18	214
Avskrivningar inventarier	478	538
Övrigt	1.177	814
	16.801	13.991
Medeltal anställda under året har varit		
kvinnor	8,0	7,25
män	5,1	3,10
	13,1	10,35

Arvodet till adjungerade redovisas fr.o.m. 1999 under "Forskningsmedel".

Not 7. Förändring av ej realiserade värdeförändringar

	1999		1998		Förändring
	Vinster	Förluster	Vinster	Förluster	
Obligationer	–	–4.104	148.013	–	–152.117
Aktier	3.265.477	–	917.107	–	2.348.370
Fastigheter och andelar i fastighetsbolag	288.019	–	211.162	–	76.857
	3.553.496	–4.104	1.276.282	–	2.273.110

Not 8. Avsättning för bevarande av stiftelsekapitalets realvärde

Genomsnittsvärdet för konsumentprisindex 1999 uppgår till 258,1. Motsvarande indexvärde för 1998 är 257,0. Mellan 1999 och 1998 ökade således konsumentprisindex med 0,43 %.

Det uppindexerade reala stiftelsekapitalet skall därför ökas med

$$3.777.997 \times 0,0043 = 16.245 \text{ tkr.}$$

Se vidare not 17.

Not 9. Övriga fordringar

	1999	1998
Hysesfordringar m m	3.476	290
Moms fastigheter	25	–
Fastighetsskatt	361	460
Summa	3.862	750

Not 10. Obligationer

Förfalldatum	Nominellt värde	Bokfört värde	Marknadsvärde
Svenska nominalränteobligationer			
2000	80.000	76.869	81.601
2000	50.000	55.392	51.035
2000	12.000	13.452	12.000
2001	40.000	40.954	42.339
2001	50.000	55.114	52.688
2002	50.000	52.499	51.020
2003	50.000	50.490	49.302
2005	100.000	98.812	95.698
2009	210.000	264.738	258.322
2014	100.000	116.561	107.580
Summa	742.000	824.880	801.584
Svenska realränteobligationer			
2004	80.000	69.436	72.152
2008	200.000	192.488	210.336
2014	370.000	203.983	214.841
2020	100.000	93.828	101.618
Summa	750.000	559.735	598.948
Svenska dollarobligationer			
2007	5 MUSD	40.236	39.270
2009	15 MUSD	124.858	117.759
2009	10 MUSD	79.711	74.891
Summa	30 MUSD	244.805	231.919
USA Treasury note			
2028	20 MUSD	152.627	145.491
Summa	20 MUSD	152.627	145.491
Summa obligationer		1.782.047	1.777.943

Not 11. Aktier

Svenska aktier	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde	Valutaenhet
ABB LTD	110.000	67.559	114.070	SEK
Allgon B	192.000	20.120	32.448	SEK
Assi Domän	50.000	7.114	6.925	SEK
Atle	100.000	13.039	13.900	SEK
Avesta Sheffield	100.000	4.095	4.440	SEK
Balder	608.200	59.109	63.861	SEK
Bergman & Beving	28.000	2.890	3.304	SEK
Cardo	403.600	75.500	68.410	SEK
Castellum	168.100	13.308	13.952	SEK
Connova	54.000	4.914	4.914	SEK
Cyber Com B	15.000	934	2.580	SEK
Digital Vision	50.000	3.422	4.000	SEK
Diös	89.600	4.624	4.570	SEK
Effnet	100.000	7.551	30.500	SEK
Ericsson B	2.330.000	376.483	1.274.510	SEK
Europolitan	108.800	11.592	16.320	SEK
FB Industri	230.200	7.182	6.423	SEK
Gränges	100.000	15.772	17.750	SEK
H&M	460.000	62.477	131.100	SEK
Haldex	100.000	12.024	9.900	SEK
Handelsbanken A	958.700	118.707	102.581	SEK
Hemköp B	50.000	3.933	3.875	SEK
Höganäs B	338.000	54.580	62.530	SEK
IFS B	350.000	44.287	64.750	SEK
JM B	150.000	18.987	24.600	SEK
Kinnevik B	72.400	17.091	19.114	SEK
Lindab B	25.000	2.255	2.450	SEK
Lindex	227.000	53.132	53.005	SEK
Modo B	49.000	13.787	15.043	SEK
Munters	82.000	7.590	8.364	SEK
Netcom B	440.000	102.520	263.120	SEK
Nokia SDB	185.000	133.663	285.085	SEK
Nordbanken	500.000	25.516	25.000	SEK
P&U SDB	219.500	99.726	84.727	SEK
Piren	86.800	4.817	5.165	SEK
Poolia B	90.700	9.010	19.501	SEK
Proffice B	283.700	29.685	44.541	SEK
Ratos B	46.800	2.961	3.370	SEK
Sardus	306.700	20.541	17.022	SEK
SCA B	456.139	78.758	114.947	SEK
Scribona B	46.500	1.324	1.409	SEK
SEB A	100.000	8.367	8.600	SEK
Seco Tools B	80.100	18.380	18.583	SEK
Securitas B	1.300.000	160.850	200.200	SEK
Sifo B	180.000	5.622	19.440	SEK
Skandigen	152.700	4.535	5.528	SEK
Skanska B	500.000	120.318	158.500	SEK
Svedala	100.000	13.448	15.600	SEK
Switchcore	167.500	10.247	58.290	SEK
Teligent	101.500	2.707	14.718	SEK

Not 11. Aktier (forts.)

<i>Svenska aktier</i>	<i>Antal</i>	<i>Bokfört värde</i>	<i>Marknadsvärde</i>	<i>Valutaenhet</i>
Tornet	50.000	5.342	5.900	SEK
WM-data B	100.000	34.465	52.600	SEK
Volvo B	146.800	35.452	32.296	SEK
Summa svenska aktier		2.032.307	3.634.328	SEK
<i>Utländska aktier</i>	<i>Antal</i>	<i>Bokfört värde</i>	<i>Marknadsvärde</i>	<i>Valutaenhet</i>
AMD	32.000	1.043	926	USD
AT&T	18.000	1.039	914	USD
Callaway	50.000	1.461	885	USD
Cisco	110.000	2.713	11.784	USD
Compaq	65.000	1.757	1.759	USD
Eli Lilly	6.500	501	432	USD
Extreme Network	6.000	542	501	USD
Hillenbrand	53.100	2.130	1.683	USD
Lucent	31.000	1.946	2.319	USD
MCI Worldcom	33.375	1.913	1.771	USD
Merck	34.800	2.550	2.334	USD
Motorola	100.000	6.632	14.725	USD
Newbridge	43.000	1.600	970	USD
Pfizer	101.700	3.524	3.299	USD
Service Corp	140.000	1.476	972	USD
Sterling Commerce	37.000	993	1.260	USD
Tricon	40.000	1.906	1.545	USD
Walt Disney	30.000	907	878	USD
Tomra Systems	58.000	4.595	7.888	NOK
Cable & Wireless	250.000	2.113	2.625	GBP
Glaxo Wellcome	175.000	2.910	3.073	GBP
Reuters	150.000	1.060	1.290	GBP
Rolls Royce	600.000	1.471	1.290	GBP
Cap Gemini	50.000	4.206	12.600	EUR
Danone	5.000	1.129	1.170	EUR
Essilor	3.950	1.321	1.217	EUR
Hermes	3.000	307	449	EUR
LVHM	1.600	497	712	EUR
Pinault Printemps	5.170	986	1.355	EUR
Suez Lyonnaise	10.000	1.551	1.591	EUR
Vivendi	30.000	1.882	2.690	EUR
Eimo	50.000	720	1.450	EUR
HPY Holding	90.000	2.427	3.357	EUR
Merita A	600.000	3.660	3.510	EUR
Metsä Tissue	82.000	838	1.050	EUR
Nokia	740.000	5.471	133.200	EUR
Perlos	70.000	819	2.450	EUR
Pohjola B	37.700	1.986	2.262	EUR
Falck	50.000	18.521	38.750	DKK
Novo Nordisk	18.800	18.877	18.424	DKK
Tele Danmark	10.000	4.744	5.490	DKK
Aventis	56.264	3.253	3.263	EUR

Not 11. Aktier (forts.)

<i>Utländska aktier</i>	<i>Antal</i>	<i>Bokfört värde</i>	<i>Marknadsvärde</i>	<i>Valutaenhet</i>
Dialog Semiconductor	4.000	240	304	EUR
Mannesmann	20.000	1.919	4.790	EUR
SAP	20.000	5.052	9.780	EUR
Volkswagen	14.500	976	811	EUR
TIM	240.000	2.043	2.662	EUR
Novartis	2.000	5.220	4.676	CHF
Roche	494	7.511	9.337	CHF
Baring Asset Management (Externt förvaltd aktieportfölj)	–	233.347	307.465	SEK
SEB America (Externt förvaltd aktieportfölj)	–	18.766	28.778	USD
Singer & Friedlander (Aktiefond)	1.832.120	5.173	8.237	GBP
Summa utländska aktier		1.319.393	2.982.849	SEK
Summa aktier		3.351.700	6.617.177	SEK

Not 12. Fastigheter och andelar i fastighetsbolag

	<i>Stiftelsens ägarandel</i>	<i>Bokfört värde</i>	<i>Marknadsvärde</i>
<i>Andelar i fastighetsbolag</i>			
Reindeer Realty, LP, USA	90 %	33.569	39.976
<i>Fastigheter</i>			
Styrpinnen 23, Stockholm	100 %	38.878	112.000
Claus Mortensen 24, Malmö	100 %	80.232	95.500
Adam och Eva 17, Stockholm	50 %	127.791	177.000
Brännaren 7, Stockholm	100 %	16.571	34.500
Kampsången 4, Stockholm	100 %	11.327	24.000
Sländan 2, Stockholm	100 %	8.464	21.500
Trädlärkan 2, Stockholm	100 %	10.793	30.000
Rekryten 6, Stockholm	100 %	26.542	54.000
Snöklockan 1, Stockholm	100 %	23.335	37.500
Jasminen 4, Stockholm	100 %	15.937	25.500
Apelträdet 5, Stockholm	100 %	14.923	21.500
Hjorten 17, Stockholm	100 %	18.095	41.500
Summa		392.888	674.500
Totalt		426.457	714.476

Marknadsvärdena baseras på externa värderingar utförda av välrenommerade värderingsfirmor.

Not 13. Fastigheter

	1999	1998
Anskaffningsvärde, byggnader	353.040	353.040
Ackumulerad avskrivning	-49.457	-42.396
Ackumulerad nedskrivning, byggnader	-58.258	-58.258
Byggnader, bokfört värde	245.325	252.386
Anskaffningsvärde, mark	192.305	192.305
Ackumulerad nedskrivning, mark	-44.742	-44.742
Mark, bokfört värde	147.563	147.563
Summa bokfört värde	392.888	399.949
<i>Taxeringsvärden</i>		
Byggnader	223.867	219.073
Mark	82.984	80.951
Summa	306.851	300.024

Fastigheternas marknadsvärden framgår av not 12. Se även not 2.

Not 14. Inventarier

	1999	1998
Anskaffningsvärde	3.114	2.852
Ackumulerad avskrivning	-2.401	-1.923
Bokfört värde	713	929

För inventarier tillämpas en avskrivningsplan om 20% per år. Datorer som anförskaffats efter 1998 skrivs av med 33,33% per år.

Not 15. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	1999	1998
Sociala avgifter	399	366
Intjänade ej uttagna semesterdagar	308	191
Särskild löneskatt på pensionsförs.premier	324	262
Upplupna räntor inteckningslån	510	656
Förutbetald hyresintäkt	6.510	6.310
Övrigt, fastigheter	963	708
Övriga upplupna kostnader	22.322	510
	31.336	9.003

Not 16. Övriga kortfristiga skulder

	1999	1998
Personalens källskatt	485	421
Utgående moms på hyror	-	47
Deposition av hyra	-	25
Förvaltning av medel - konsortialavtal	-	40
Förvaltning av medel från riksdagen	425	425
	910	958

Not 17. Eget kapital

	Stiftelse- kapital	Vinstregler- ingsfond	Totalt eget kapital
<i>Nominellt kapital</i>			
Eget kapital 1998-12-31	3.009.419	2.243.976	5.253.395
Redovisat årsresultat	-	931.680	931.680
Beviljade anslag till forskning	-	-422.582	-422.582
Eget kapital 1999-12-31	3.009.419	2.753.074	5.762.677
<i>Realt kapital</i>			
Eget kapital 1998-12-31	3.777.997	2.751.680	6.529.677
Avsättning för bevarande av stiftelsekapitalets realvärde (se not 8)	16.245	-	16.245
Real ökning av eget kapital	-	3.188.545	3.188.545
Beviljade anslag till forskning	-	-422.582	-422.582
Eget kapital 1999-12-31	3.794.242	5.517.643	9.311.885

Bundet och fritt eget kapital

Av förarbetena till Riksbankens donation framgår att donationens realvärde skall upprätthållas över tiden. Samma grundläggande bestämmelse gäller för de båda privata donationer, som Riksbankens Jubileumsfond erhållit (Erik Rönnerbergs donationer). Kapitalet hänförligt till dessa donationer bör närmast ses som bundet.

För Kulturvetenskapliga donationen har förhållandet formulerats något annorlunda. Av donationsvillkoren framgår att det egna kapitalet får användas för anslag till forskning. Det framhålls dock att med en framgångsrik kapitalförvaltning kan en ändamålsenlig nivå på forskningsanslagen upprätthållas utan att det egna kapitalet behövs tas i anspråk. Kapitalet hänförligt till denna donation bör närmast ses som fritt.

Anslag till forskning

Under år 1999 har Riksbankens Jubileumsfond beviljat anslag till forskning enligt nedan (1998 års uppgifter redovisas parallellt).

	1999	1998
Anslag från Jubileumsdonationen	211.602	86.363
Anslag från Nils-Eric Svenssons donation	300	270
Anslag från Kulturvetenskapliga donationen	209.890	155.263
Anslag från Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600	500
Anslag från Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren	190	155
	422.582	242.551

I ovanstående angivna belopp ingår även medel till konferenser, områdesgrupper och sakkunna. Fördelningen av beviljade anslag se tabeller 1-10 (sid. 95-102). Jfr även textkommentaren sid. 11.

Donationer

De medel som Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond förvaltar härrör från fem olika donationer.

- Donation från Sveriges Riksbank för att främja och understödja vetenskaplig forskning (Jubileumsdonationen)
- Nils-Eric Svenssons fond
- Kulturvetenskaplig donation
- Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar
- Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren

(För en mer utförlig beskrivning av ändamålen för de olika donationerna hänvisas till avsnittet "Den forskningsstödjande verksamheten").

Samtliga medel som donerats till Riksbankens Jubileumsfond samförvaltas. Avkastningen från de olika donationerna skall emellertid gå till olika ändamål. Stiftelsens totala avkastning på förvaltade medel måste därför fördelas på de olika donationerna.

Vid ingången av 1999 var marknadsvärdet för de olika donationerna följande:

1. Riksbankens donation inkl Nils-Eric Svenssons fond
4.024.091 tkr (61,6277 %)
2. Kulturvetenskaplig donation
2.487.366 tkr (38,0932 %)
3. Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar
13.904 tkr (0,2130 %)
4. Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren
4.316 tkr (0,0661 %)

Totalt kapital till marknadsvärde 1998-12-31
6.529.677 tkr

Riksbankens Jubileumsfonds totala avkastning 1999 (bokföringsmässigt resultat + ökning av ej realiserade vinster = 931.680 + 2.273.110 = 3.204.790 tkr) skall proportioneras ut på de olika donationerna.

1. Riksbankens donation inkl Nils-Eric Svenssons fond

Ingående värde	4.024.091
Andel av årets totala avkastning	1.975.039
Årets anslag	-211.902

Marknadsvärde 1998-12-31 5.787.228

Anslagen från Nils-Eric Svenssons fond har inte någon direkt koppling till avkastningen på förvaltade medel. Styrelsen för Riksbankens Jubileumsfond har förbundit sig att se till att anslagen per år kan uppgå till ett visst belopp – som för 1999 är 300.000 kronor. Donationen skall anses vara förbrukad vid utgången av år 2015. I denna sammanställning har därför Nils-Eric Svenssons fond slagits ihop med Riksbankens donation.

2. Kulturvetenskaplig donation

Ingående värde	2.487.366
Andel av årets totala avkastning	1.220.807
Årets anslag	-209.890

Marknadsvärde 1999-12-31 3.498.283

3. Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar

Ingående värde	13.904
Andel av årets totala avkastning	6.826
Årets anslag	-600

Marknadsvärde 1999-12-31 20.130

4. Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren

Ingående värde	4.316
Andel av årets totala avkastning	2.118
Årets anslag	-190

Marknadsvärde 1999-12-31 6.244

Totalt kapital till marknadsvärde 1999-12-31 9.311.885

Stockholm den 8 februari 2000

Stig Strömholm <i>Ordförande</i>	Jan Björkman <i>Vice ordförande</i>	Jan Belfrage
Mona Berglund Nilsson	Lars Bäckström	Gunnel Gustafsson
Åke Gustavsson	Henning Johansson	Hillevi Rosenquist
Tuve Skånberg	Gunnar Törnqvist	Per Unckel
Dan Brändström <i>Verkställande direktör</i>		

Revisionsutlåtande

Vi har granskat årsredovisningen och räkenskaperna samt styrelsens förvaltning för år 1999. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsd i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga

beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om styrelseledamot är ersättningskyldig mot stiftelsen, om skäl för entledigande föreligger eller om ledamoten på annat sätt handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med stiftelselagen.

Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförordnandet.

Stockholm den 10 februari 2000

Ernst & Young AB

Per Björngård
Auktoriserad revisor

Välfärdsstat i brytningstid

– Ett historiskt-samhällsvetenskapligt forskningsprogram om välfärdsstatens omdaning i Sverige och i OECD-länderna.

Walter Korpi, professor, Institutet för social forskning, Stockholms universitet och Klas Åmark, professor, Historiska institutionen, Stockholms universitet.

Under decennierna efter det andra världskrigets slut blev en väl utbyggd välfärdsstat något av en symbol för Sverige. När man mot slutet av 1970-talet frågade ungdomar i elva länder vad de var mest stolta över i sitt hemland, var det bara i Sverige som en stor majoritet av de unga svarade att de var mest stolta över sitt lands välfärdspolitik. Efter ATP-striderna under 1950-talet växte det fram ett omfattande politiskt stöd för de grundläggande dragen i det som kom att kallas den svenska välfärdsmodellen. Utomlands blev den svenska välfärdsstaten uppmärksam av forskare och politiker med både negativa och positiva förtecken.

I början av 2000-talet är den svenska välfärdsstatens situation helt förändrad. Under nittio-talets svåra ekonomiska kris steg arbetslösheten dramatiskt, samtidigt som de offentliga budgetunderskotten och statsskulden ökade. Debatten om den svenska välfärdspolitiken bytte också karaktär. Från att ha varit en nationalsymbol har välfärdsstaten mer och mer kommit att betraktas som en problemhärd. Många har kommit att se välfärdsstaten som en viktig orsak till samhällsproblem och som ett allvarligt hinder på vägen till förbättring. Borgfreden mellan partierna till stöd för socialpolitiken har lösts upp men skiljelinjerna går nu också delvis inom partierna. Betydande beskränningar i välfärdsprogrammen har genomförts och fortsatta neddragningar diskuteras. De socialpolitiska konsekvenserna av den accelererande internationella ekonomiska integrationen och av Sveriges medlemskap i den Europeiska Unionen är oklara men kan bli viktiga. Oavsett våra värderingar måste uppbyggnaden av den svenska välfärdsstaten under efterkrigstiden och dess nuvarande kris ses som grundläggande förändringar i det svenska samhället.

I ett internationellt perspektiv framstår den svenska välfärdsstatens problem under de

senaste åren som en något senkommen parallell till likartade förändringar i flertalet andra västländer. Ett gemensamt drag i de olika ländernas nuvarande situation är att arbetslösheten återigen nått de höga nivåer som var vanliga före det andra världskriget. I västländerna liksom i Sverige är välfärdsstaten därför nu inne i en brytningsperiod. Brytningsperioder av annorlunda slag än den vi nu är inne i kan också urskiljas under tidigare skeden av välfärdsstatens utveckling. Till dem hör övergången från fattigvård till sociala rättigheter under decennierna kring det förra sekelskiftet, den ekonomiska världskrisen under 1930-talet, expansionsfasen under kvartsseklet efter det andra världskriget slut och kvinnornas intåg på arbetsmarknaden under 1970-talet.

För historiker och samhällsforskare skapar brytningsperioder och jämförelser mellan olika skeden ovanligt goda möjligheter att belysa grundläggande samhälleliga förändringsprocesser. Studerade i ett jämförande perspektiv utgör perioder med markerade sociala, politiska och ekonomiska förändringar något av "naturliga experiment," med förbättrade möjligheter att belysa vilken roll olika typer av aktörer, strukturer och processer spelar i samhällets omvandling. I forskning kring samhällsförändring är det mycket fruktbart att anlägga ett historiskt perspektiv.

Det övergripande syftet för forskningsprogrammet *Välfärdsstat i brytningstid* är att i samarbete mellan historiker och samhällsforskare studera välfärdsstatens omdaning med en jämförande ansats. Tidsperspektivet sträcker sig från sent 1800-tal till nutid. Forskningen riktar in sig på att studera välfärdsstatens omdaning genom att belysa drivkrafterna bakom dess framväxt och institutionella utveckling, skillnader mellan västländerna i välfärdsstatens utformning och konsekvenser av skillnaderna för medborgarnas levnadsförhållanden. Inom

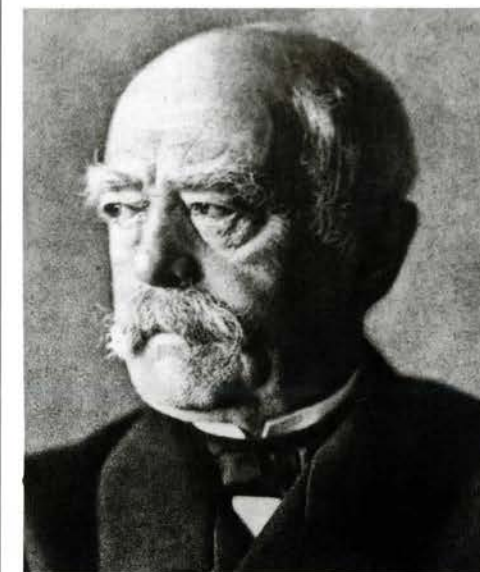
programmet prövas och utvecklas möjligheterna och formerna för samarbete mellan historiker och samhällsforskare på dessa områden. Sverige jämförs med upp till sjutton andra OECD-länder, nämligen Australien, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Schweiz, Storbritannien, Tyskland (Väst-), USA och Österrike. Dessa länder har efter det andra världskriget haft en obruten politisk demokrati. En avsevärd del av forskningen fokuseras på Sverige och de nordiska länderna. Programmet startade 1996 och planeras pågå i åtta år.

Välfärdsstaternas institutioner

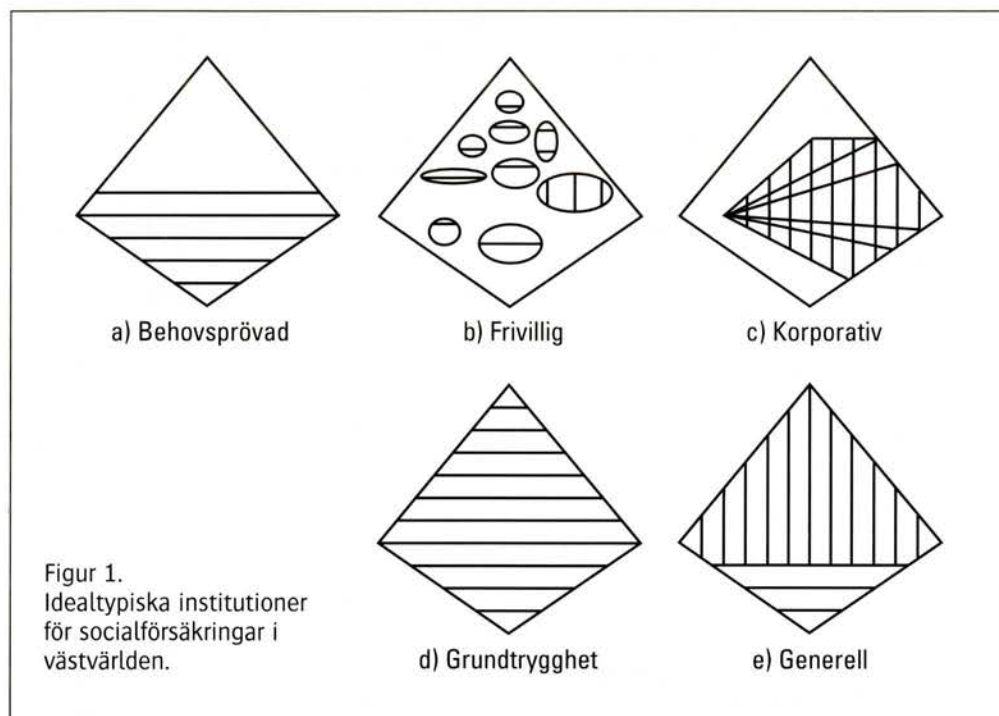
I de länder som ingår i vårt forskningsprogram har välfärdsstaten utifrån sett haft likartade mål, nämligen att skydda medborgarna mot olika slag av ekonomiska risker de möter under sitt levnadslopp. Trots dessa likheter i målsättningarna finner vi slående skillnader mellan länderna när vi ser på den institutionella strukturen hos de viktigaste socialförsäkringsprogrammen. I en del länder har rätten till bistånd varit beroende av att man har kunnat passera en behovsprövning utförd av offentliga myndigheter. I andra länder har medborgarna uppmuntrats till självhjälp genom frivilliga och självstyrande kassor. Flera länder har organiserat socialförsäkringarna som separata program för olika yrkeskategorier. Beroende på om man är arbetare, tjänsteman, jordbrukare, egen företagare, etc inordnas man där i speciella försäkringsprogram, vart och ett med olika villkor och med olika ersättningsnivåer. Andra länder har inordnat alla medborgare inom ett och samma program men ger dem enhetliga ersättningar, vanligen på en förhållandevis låg nivå. Man överlämnar där åt individen att genom egna ansträngningar skaffa sig en steg för att förbättra sitt inkomstskydd över denna bottenlinje. I några länder finns dock institutioner som inte bara ger ett bottenkydd för alla medborgare utan som också ger dem en mer eller mindre lång steg för att kunna bevara sin invanda levnadsstandard.

För att på ett fruktbart sätt kunna sortera och kategorisera de informationer vi har om utveckling av de lagfästa socialförsäkringsprogrammen inom våra länder har vi utvecklat en

typologi som tar fasta på institutionernas utformning. Vi har här utgått från tre aspekter i lagstiftningen om ålderspensioner och sjukförsäkring, nämligen kriterierna för rättighet till ersättning, principerna för ersättningsnivåer och formerna för att styra programmen. Utifrån dessa aspekter kan vi urskilja fem idealtypiska institutionella former bland de socialförsäkringsprogram, som sedan 1800-talet funnits och finns i våra länder. Dessa idealtyper har vi kallat de behovsprövade, frivilligt statsunderstödda och korporativa modellerna samt grundskyddsmodellen och den generella modellen med standardtrygghet. Den principiella strukturen hos dessa idealtyper skisseras i *Figur 1*, som visar en sorts röntgenbilder av institutionernas förhållande till samhällsstrukturen. De snedställda fyrkanterna återspeglar befolkningens socio-ekonomiska struktur med de fattigaste längst ned och de bäst situerade högst upp. De streckade ytor anger vilka befolkningsgrupper som har rätt till ersättning. Vågrät streckning anger minimibelopp eller enhetsbelopp medan lodrät streckning anger ersättningar som är klart relaterade till tidigare inkomster. Här måste vi dock komma ihåg att befintliga institutioner återspeglar de kombinerade effekterna av många olika och ofta motstridande krafter. Vi kan därför sällan förvänta

Otto von Bismarck (1815-1898) införde som rikskansler för det enade Tyskland en korporativ modell genom ett obligatoriskt socialförsäkrings-system. Foto: Pressens Bild

Figur 1.
Idealtypiska institutioner
för socialförsäkringar i
västvärlden.

oss att existerande institutioner klart motsvarar någon av idealtyperna. Typologier av det här slaget kan ge en översiktlig bild av landskapets allmänna konturer och därmed underlätta orienteringen men kan inte tjäna som vägvisare när det gäller detaljer.

Den *behovsprövade modellen* går tillbaka till de gamla fattigvårdslagarna och ger minimibelopp eller enhetsbelopp till dem som efter prövning bedöms som fattiga eller behovande (vågrät streckning). Rester av behovsprövade program finns kvar i alla länder. I Australien grundas rätten till ersättningar från samtliga socialförsäkringar fortfarande i princip på en inkomst- och förmögenhetsprövning. Också den *frivilliga statsunderstödda modellen* har gamla traditioner och har varit viktig när det gäller hjälp vid sjukdom, arbetslöshet och dödsfall. I bl a Sverige är arbetslöshetsförsäkringen fortfarande i stort sett organiserad enligt denna modell.

De socialförsäkringsprogram, som på Bismarcks initiativ började införas i Tyskland på 1880-talet, bröt både mot behovsprövning och frivillighet. Genom lagstiftning infördes obligatoriska socialförsäkringar, där de förvärvsarbete skulle tillhöra olika socialförsäkringsprogram allt efter vilken yrkeskategori de tillhörde. I denna klassiska *korporativa modell* styrs pro-

grammen av valda representanter för löntagarna och för arbetsgivarna. Från en början med försäkringar för industriarbetare utvidgade man täckningen genom att skapa nya program för andra yrkesgrupper, t ex lantarbetare, privata tjänstemän, hantverkare, bönder och egenföretagare, alla med olika villkor och förmåner. Ersättningarna är klart relaterade till tidigare inkomster (lodrät streckning). Genom att i princip endast de förvärvsarbete ingår lämnas betydande grupper utanför programmen (bl a hemmafruar). Gradvis har dock tilläggsprogram införts för ej yrkesaktiva. En sådan korporativ modell kan nu sägas karakterisera Belgien, Frankrike, Italien, Japan, Tyskland och Österrike.

Grundskyddsmodellen bygger på principen att hela befolkningen skall omfattas inom samma program men att ersättningarna inte är inkomstrelaterade utan ger enhetsbelopp till i princip alla medborgare (vågrät streckning), dock vanligen på en låg nivå. Den mest kände internationelle företrädaren för denna modell är den liberale engelske socialreformatorn William Beveridge. Grundskyddsmodellen återfinns nu i Danmark, Irland, Kanada, Nederländerna, Nya Zeeland, Schweiz, Storbritannien och USA. Idéer från Bismarck och Beveridge kom-

bineras i den *generella modellen* med standardtrygghet, som utvecklats i Sverige sedan 1950-talet. Det avgörande steget här var att folkpensionen, som bara ger ett grundskydd, kompletterades med ATP, som ger pensioner relaterade till tidigare inkomster. Den generella modellen ger alltså i princip alla medborgare ett grundskydd men också klart inkomstrelaterade ersättningar till dem som förvärvsarbete. En sådan generell modell med standardskydd har också införts i Norge och i Finland.

Typologin över välfärdsstatens socialförsäkringsinstitutioner har visat sig mycket fruktbar som utgångspunkt för historiska studier inom programets ram. Denna nyanserade typologi tillåter att varje enskild socialförsäkring klassificeras för sig, och att det samtidigt blir möjligt att fånga in grundläggande etapper och brytningspunkter i de enskilda välfärdsstaternas historia. Därmed blir typologin inte bara användbar för precisa hypotesprövningar och karakteriseringar utan också för en historisk forskning, som söker brytningspunkter och skeden i välfärdsstaternas utveckling.

Typologier av det här slaget kan också hjälpa till att lösa ett grundläggande problem för historiska fallstudier när det gäller urvalet av länder för jämförande studier och tolkningen av resultaten. Historikernas arbetsintensiva metoder gör att man vanligen måste begränsa urvalet till ett fåtal länder. En typologi över välfärdsstater är då nyttig som en vägledning när det gäller att lokalisera fall mellan vilka jämförelser kan vara fruktbara och när det gäller att strukturera jämförelserna. I historiska studier kan vi sedan pröva och fördjupa orsaksanalyserna av de institutionella förändringar som välfärdsstaterna genomgått.

Ett av resultaten i våra hittills genomförda historiska studier är att de institutionella vägvalen ofta påverkats av styrkan hos de frivilliga organisationerna utanför den offentliga sektorn. Skillnader i de frivilliga sjukförsäkrings styrka spelar t ex en viktig roll för att förklara de olikheter som funnits i utvecklingen av sjukförsäkringssystemen i Sverige och Danmark, med starka frivilliga organisationer, respektive Norge, som tidigt fick en obligatorisk statlig lösning.

De institutionella valen blev centrala i de nordiska välfärdsstaternas utveckling, när tre av dem lämnade principen om grundtryggheten och i stället satsade på den generella modellen

med standardtrygghet, som gjorde det möjligt för medborgarna att bevara sin invanda levnadsstandard också under ålderdom och sjukdom. Sverige, Norge och Finland tog detta steg under perioden 1955 till 1970. Däremot behöll Danmark en frikostig folkpension i stället för att införa en allmän inkomstrelaterad tjänstepension och har endast en svag och avtagande inkomstrelatering i sjukförsäkringen.

Hur kan vi förklara institutionella vägval av det här slaget? Här ger ett samarbete mellan historiker och samhällsforskare god utdelning. När historikerna går i närmkamp med det otryckta källmaterialet hittar de inom den svenska arbetarrörelsen en lång och spännande maktkamp, där grundtrygghet ställs mot inkomsttrygghet. Socialminister Gustav Möller vill ha en svensk Beveridge-modell med enhetliga ersättningar, oberoende av inkomst (men beroende av försörjningsbördan). Mot honom står ledande företrädare för LO samt för sjukförsäkringen och arbetslöshetskassorna. De vill ha standardtrygghet och vinner så småningom maktkampen mot Möller. Därmed läggs grunden för den generella modellen i socialförsäkringarna. Den lösning som LO och dess allierade driver fram blir sedan ett nytt huvudalternativ till hur välfärdspolitiken institutionellt kan utformas i moderna och kapitalistiska demokratier. Som ett viktigt skäl till denna politik hittar vi en stark tradition i svenska LO att skilja mellan olika kategorier av medlemmar då det gäller de egna avgifterna och ersättningarna. LO hade upprättad en egen, legitim ordning för hur man skulle se på och behandla olika kategorier arbetare, som man ville föra in också i de statliga systemen.

Vilka konsekvenser får det institutionella linjevalen, t ex för graden av ojämlikhet och fattigdom i befolkningen? Här blir det viktigt att belysa skillnader i utfallen för olika socio-ekonomiska grupper eller klasser. Många forskare och politiker har menat, att omfördelningseffekten blir störst med behovsprövade eller riktade program, dvs att de ersättningar staten betalar ut främst går till de sämst ställda. Det "War on Poverty," som president Lyndon Johnson på 1960-talet förde i USA, byggde enbart på sådana riktade program. Den behovsprövade modellen kan sägas följa en Robin Hood-strategi – att ta från de rika och ge till de fattiga. Grundtrygghetsmodellen med enhetliga belopp implicerar strikt likhet – lika mycket

åt envar. Den korporativa modellen omfördelar främst inom relativt homogena yrkeskategorier men mindre mellan dessa kategorier. Den generella modellen följer Matteusprincipen – åt den som har skall varda givet.

Våra empiriska studier baserade på jämförbara data om fördelningen av hushållens disponibla inkomster i flertalet av våra länder mot slutet av 1980-talet pekar dock på vad man kan kalla en *omfördelningsparadox*: ju mer ett land riktar in ersättningarna till de sämst ställda eller håller fast vid enhetsbelopp, desto mera ojämlikhet och fattigdom tenderar man att få. Ojämlikheten i fördelningen av hushållens disponibla inkomster är minst i länderna med den generella modellen, dvs Finland, Norge och Sverige och störst i länder med behovsprövning eller grundskydd, bland dem t ex USA, Storbritannien och Schweiz. Länderna med den korporativa modellen, t ex Tyskland och Belgien, tenderar att hamna däremellan. Matteusprincipen ger alltså en större utjämning och omfördelning än både Robin Hood-strategin och likhetsstrategin. Detta återspeglar att den sammanlagda omfördelningen inte bara beror på hur stor andel av de omfördelade kronorna som går till de sämst ställda utan också på omfördelningsprocessens omfång, dvs hur många kronor som är i omlopp. Ju mer omfördelningen riktas in mot enbart de sämst ställda eller ger enbart grundtrygghet på en mager nivå, desto mindre omfång tenderar den att få. Detta beror bl a på att låga ersättningsnivåer med tiden leder till att de bättre ställda försöker skydda sin invida levnadsstandard med privata försäkringar, avtalsförsäkringar och sparande, något som ofta leder till större ojämlikhet än de inkomstrelaterade offentliga systemen.

Det sociala medborgarskapets utveckling

Den moderna välfärdsstaten, som tog sin början med Bismarcks socialförsäkringslagar, kan ses som ett uttryck för utvidgade sociala rättigheter. Till medborgarnas skyldigheter hör att försörja sig själva och sina familjer, leva ett skötsamt liv, följa samhällets normer för vandel samt att betala skatter och sociala avgifter. En viktig del av det sociala medborgarskapets rättigheter och skyldigheter finns kodifierade i lagstiftningen om de stora socialförsäkringsprogrammen.

Den internationella komparativa samhällsve-

enskapliga forskningen har försökt belysa de sociala rättigheternas utveckling men har under de senaste tjugofem åren endast kunnat göra detta indirekt, genom att använda data om sociala utgifter sammanställda av ILO och OECD. Men siffrorna om sociala utgifter påverkas av många här inte relevanta faktorer, t ex av befolkningens ålderssammansättning, arbetslöshetsnivåerna och sjuklighet samt av om ersättningarna är beskattade eller obeskattade. Så länge den komparativa forskningen om välfärdsstaten baseras enbart på utgiftsdata får vi en mer eller mindre förvrängd spegling av de sociala rättigheternas utveckling.

Inom forskningsprogrammets ram håller vi på att bygga upp en internationellt unik databas, *Social Citizenship Indicator Program (SCIP)*, som kodifierar och kvantifierar de rättigheter och skyldigheter som är förknippade med de fem viktigaste socialförsäkringsprogrammen, dvs ålderspensioner, sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, arbetsskadeförsäkring och familjestöd. Databasen täcker samtliga våra 18 länder och kodifierar den nationella lagstiftningen på dessa fem områden för åren 1930, 1933, 1939, 1947, 1950 och sedan vart femte år till och med 1995. Lagstiftningen för varje program kvantifieras för tre olika hushållstyper med avseende på ersättningsnivåer (minimi- och maximinivåer samt en nivå motsvarande en genomsnittlig industriarbetarlön), täckningsgrad i relevanta befolkningsgrupper, varaktighet, karensdagar, kvalificeringsvillkor, finansiering mm. För att på ett meningsfullt sätt kunna jämföra socialförsäkringarnas ersättningsnivå mellan länder och över tid har vi beräknat dem som procent av en genomsnittlig industriarbetarlön för respektive land och år (netto efter skatter och sociala avgifter). Ersättningsnivån kan därför förändras också genom förändringar i lönenivåer och beskattningsregler. I de länder som har olika program för olika yrkeskategorier har vi sett på det program som täcker metallarbetare. Denna databas har visat sig mycket fruktbar för komparativa studier. Den kan användas i beskrivande syften och för att pröva hypoteser härledda ur samhällsvetenskapliga teorier men också för att ge referenspunkter för tolkningen av historiska studier av ett mera begränsat antal länder.

För att exemplifiera hur nettoersättningsnivåerna har förändrats under perioden 1930 – 1995 redovisar vi utvecklingen inom tre socialförsäk-

ringar, nämligen sjukersättning, arbetslöshetsersättning och ålderspensioner. Här väljer vi ut länder som under efterkrigstiden haft socialförsäkringar av olika modeller: Australien en behovsprövad modell, Tyskland en korporativ modell, Storbritannien en grundtrygghetsmodell och Sverige den generella modellen. I sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen ser vi på medelvärdet av ersättningar för två vanliga hushållstyper, dels en ensamstående person, dels en familj med två minderåriga barn där den ena maken förvärvsarbetar på heltid och den andra är hemarbetande. Ersättningstidernas varaktighet varierar men vi begränsar oss här till de första veckorna.

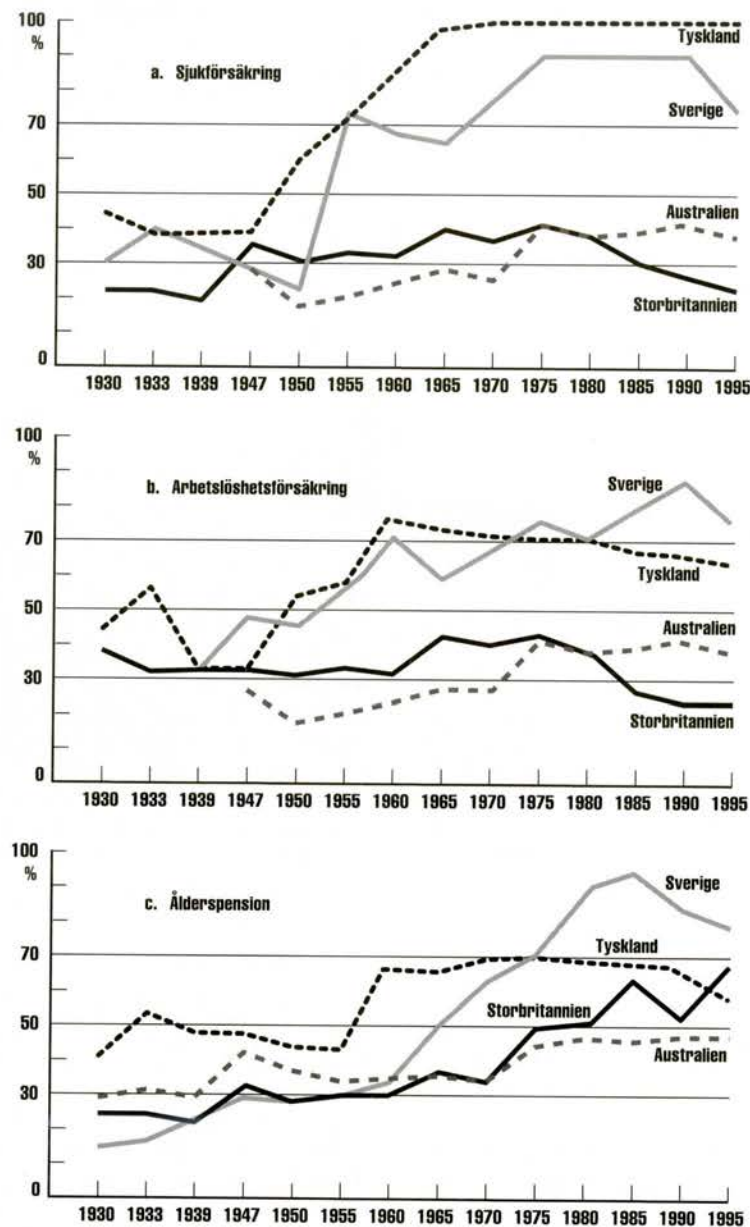
I sjukförsäkringen var de normala ersättningsnivåerna fram till slutet av det andra världskriget ganska låga, omkring 20-40 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön, (*Figur 2 a*). Nivån var högst i det korporativa Tyskland, något högre än Sverige, som då hade en frivillig statsunderstödd modell med erkända sjukkasor. Den lägsta nivån fanns i Storbritannien med en grundtrygghetsmodell. Som ett resultat av de stora reformerna efter det andra världskrigets slut steg dock de engelska sjukersättningarna till 45 procent år 1975 för att efter 1980 drastiskt sjunka ned till trettioårsnivå. Australien fick en behovsprövad sjukersättning först 1944 och hade mycket låga ersättningsnivåer ända fram till början av 70-talet då de höjdes en del. I Sverige ledde sjukförsäkringsreformen 1955 till en kraftig höjning av ersättningsnivåerna, som efter 1974 nådde 90 procent men under nittiotalet minskade till 75 procent. I Tyskland ökade ersättningsnivåerna gradvis under 50- och 60-talen för att efter införande av en arbetsgivareperiod 1969 ge arbetare 100 procents ersättning för förlorad lön, ett system som tjänstemän haft långt tidigare.

Vad gäller arbetslöshetsförsäkringen hade den korporativa modellen i Tyskland förhållandevis höga ersättningsnivåer under 1930-talets första år men de sänktes under depressionen fram till 1939 (*Figur 2 b*). Efter världskriget steg dock ersättningsnivåerna gradvis till drygt 70 procent under 60- och 70-talen för att efter 1980 sjunka och 1995 vara 62 procent. I Sverige infördes 1934 en frivillig statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring av den s k Ghent-typen och vi ser här på ersättningarna i Metallindustriarbetareförbundets arbetslöshetskassa. Från att ha börjat med en låg ersättningsnivå ökade ersättningarna stegvis, främst

som en återspeglning av den högsta dagpenningens höjning. Trots höjningen av den formella ersättningsnivån till 90 procent 1974-1992 var dock den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen lägre än den genomsnittliga industriarbetarlönen. Den faktiska ersättningsnivån på denna lönenivå var därför lägre än den formella nivån och var som högst 84 procent år 1990. Den formella nivån var 80 procent 1995 med en faktisk nivå på 77 procent. Australiens behovsprövade arbetslöshetsförsäkring hade fram till 1970 en ersättningsnivå på ungefär 25 procent, som dock höjdes fram till 1975. Därefter har ersättningarna dock minskat. I Storbritannien låg ersättningarna länge på ungefär en tredjedel av den genomsnittliga industriarbetarlönen men ökade något fram till 1975. Efter 1980 kom dock en drastisk minskning som pressade ned ersättningarna till 23 procent 1995, dvs under trettioårsnivån.

I fråga om ålderspensioner redovisar vi här genomsnittliga ersättningsnivåer för nyblivna pensionärer och ser på dels en ensamstående person, dels på ett gift par där bara den ene maken har varit förvärvsarbetande. Ersättningsnivån kan variera med antalet arbetade år och vi visar här den pension som de med det högsta antalet arbetade år har rätt till. De tyska pensionerna ökar med antalet arbetsår men hemarbetande hustrur har ingen rätt till en grundpension. I början av trettiotalet var pensionsnivåerna lägst i Sverige och högst i Tyskland (*Figur 2 c*). Också den behovsprövade pensionerna i Australien var högre än de svenska folkpensionerna. Trots höjningar av folkpensionerna i samband med reformerna under 1930-talet och 1948 var den svenska pensionsnivån också under 50-talet förhållandevis låg. Införandet av ATP gav dock efter 1960 utslag i gradvis stigande ersättningsnivåer för nyblivna pensionärer. Ersättningsnivån var som högst 1985 med 93 procent men har sedan minskat, något som återspeglar bl a en stark reallöneutveckling under slutet av 80-talet samt förändringar i indexering och marginalskatter under 90-talet. De inkomstrelaterade pensionerna i Tyskland var länge förhållandevis höga men eftersom hemarbetande kvinnor inte haft rätt till pension blir genomsnittet för våra två hushållstyper ganska lågt. I Storbritannien infördes 1978 en inkomstrelaterad komponent till grundpensionen, något som gradvis lett till en ökning av ersättningsnivån. Australiens behovs-

Figur 2. Ersättningsnivåer i sjukförsäkring, arbetslöshetsförsäkring och ålderspensioner 1930-1995 i Australien, Storbritannien, Sverige och Tyskland (netto efter skatter och sociala avgifter).

prövade pensioner har under efterkrigstiden haft en ersättningsnivå på drygt 30 procent men den har ökat något från och med 1975. Förändringarna i ersättningsnivåerna liksom i andra villkor för socialförsäkringarna återspeg-

lar en rad orsaksfaktorer, bl a politiska, ekonomiska och demografiska faktorer. Av särskilt intresse är att analysera mönstret av nedskärningar i olika länder i samband med de ekonomiska kriserna sedan 1973.

Genus och ojämlikhet

Genusperspektivet har under de senaste decennierna gett mycket viktiga bidrag till den komparativa välfärdsstatsforskningen. Vårt forskningsprogram har här kombinerat historiska och samhällsvetenskapliga studier. De historiska studierna kan gå in i grundliga analyser av hur olika sociala och välfärdsinstitutioner behandlar män respektive kvinnor och hur de därmed bidrar till att konstruera genus, dvs normer för vad samhället förväntar sig av män och kvinnor i olika sociala situationer. Fattigvården och filantropin runt sekelskiftet gjorde viktiga åtskillnader mellan män och kvinnor, mellan gifta och ogifta kvinnor samt mellan ogifta mödrar och änkor. De samhällsliga institutionerna belönade främst de kvinnor som var eller varit gifta och som levde enligt samhällets normer. Efterlevnad av normer var också viktigare för kvinnor än för män.

Liknande problemställningar möter vi även i utvecklingen av de svenska barnavårdsmaninstitutionerna. Från 1918 skapades en myndighet för att pressa män att ta det försörjningsansvar som samhället och mödrarna krävde av dem. Detta innebär att den svenska staten på det här området i stället för att prioritera stödet till kärnfamiljerna gick in och stödde ensamstående mödrar och splittrade familjer.

Från 1930-talet sker det en aktivering av familjepolitiken i många länder, bland annat under intryck av sjunkande födelsetal. Här sökte sig olika länder olika vägar. I vissa fall koncentrerades insatserna till kvinnan som moder och utformades för att effektivast möjligt stärka kärnfamiljen som social institution. I andra länder, bland dem Sverige, fanns också inslag som stärkte gifta och ogifta kvinnors ställning gentemot männen, och som bl a gjorde det lät-

Lagen om allmän tilläggspension antogs av Sveriges riksdag i maj 1959. ATP-striden löstes då med en rösts övervikt. De 114 ja-rösterna stödde andra kammarens borgerliga majoritet mot ATP, och de 115 nej-rösterna innebar bifall till den socialdemokratiska reservationen. Folkpartisten Ture Königson avstod från att rösta. Foto: Pressens Bild

tare för ogifta kvinnor med barn att klara försörjningen. I förlängningen av den politiken blev resultatet, att andelen fattiga bland de ensamstående mödrarna blev förhållandevis låg i Sverige.

Forskningen om ojämlikhet mellan män och kvinnor måste ta ställning till frågan: Ojämlikhet med avseende på vad? Här har många studerat skillnader i materiell levnadsstandard inom familjen. Vi menar att analysen av genusojämlikhet också måste se på individerna som aktörer och på ojämlikhet när det gäller frihet att uppnå välfärd. Som Amartya Sen betonat måste vi även studera individens valfrihet, dvs hennes faktiska möjligheter att välja mellan olika handlingsalternativ, något

som återspeglar vidden och mångfalden av de mål individen har att reell möjlighet att välja mellan.

I västerländska samhällen utgör den ekonomiska sfären och arbetsmarknaden huvudarenor för fördelningsprocesserna och den socio-ekonomiska skiktningen. Därför kommer deltagande i arbetslivet inte bara att bestämma fördelningen av resurser som utgör grunden för materiell ojämlikhet utan har också betydelse för självuppfattningen hos kvinnor och män samt för makarnas förhandlingsposition inom familjen. En förändrad fördelning av förhandlingsmakt inom familjen är sannolikt en förutsättning för förändringar i fördelningen av det obetalda vårdarbetet inom familjen. I dagens västerländska samhällen utgör därför ojämlikhet mellan könen i fråga om deltagande i arbetskraften troligen en grundläggande del av genusbaserad ojämlikhet.

Sedan 1970-talet har andelen kvinnor i arbetskraften ökat i alla västländer. Skillnaderna mellan kvinnor och män i andel som står utanför arbetskraften är dock fortfarande stora och varierar starkt mellan olika länder. Dessa skillnader återspeglar faktorer som kulturella och religiösa traditioner samt arbetskraftsinvandring, men också i stor utsträckning de genuspolitiska modeller som utformats i olika västländer. Inom programmet har vi utvecklat en typologi med tre genuspolitiska modeller: allmänt familjestöd, stöd till tvåförsörjarfamiljer och en marknadsorienterad modell. Den *allmänna familjestödsmodellen* stöder kärnfamiljen och accepterar eller är neutralt när det gäller om hustrun bör ha det främsta ansvaret för vårdarbetet inom familjen och bara tillfälligt fungera som en sekundär försörjare. I *tvåförsörjarmodellen* är politiken däremot utformad så att den främjar kvinnors kontinuerliga deltagande i arbetskraften, gör det möjligt för både män och kvinnor att kombinera föräldraskap med yrkesarbete, och försöker omfördela det obetalda vårdarbetet inom familjen¹. De länder där ingen av dessa två dimensioner är välutvecklade kan antas ha valt att föra en politik där

man låter marknadskrafterna dominera och överlåter åt individerna att efter egen förmåga och i samspel med marknadskrafterna utforma relationerna mellan könen. Dessa länder kan därför sägas vara *marknadsorienterade* i sin politik med avseende på relationerna mellan könen. I sådana länder blir olika former av privata lösningar mycket viktiga.

När vi rangordnar våra 18 länder med avseende på deras politik i fråga om allmänt familjestöd och stöd åt tvåförsörjarfamiljen 1985-90 visar det sig, att på båda dessa dimensioner finns de lägsta värdena i en kategori som omfattar Australien, Japan, Kanada, Nya Zeeland, Schweiz, Storbritannien och USA. Dessa sju länder kan därför sägas ha en marknadsorienterad politik. En politik för allmänt familjestöd karakteriserar Belgien, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Tyskland och Österrike, där den katolska kyrkan under lång tid haft en stark ställning och har gett ett starkt stöd till den traditionella familjen. Bland dem får Frankrike och Belgien relativt höga värden för stöd till tvåförsörjarfamiljen. Tvåförsörjarmodellen kan sägas dominera bara i Danmark, Sverige, Finland och Norge.

För att belysa vilken roll genuspolitiska institutioner spelar för skillnaderna i genusbaserad ojämlikhet mellan länderna redovisar vi skillnaderna mellan andel kvinnor och män i åldersgruppen 25-54 år som står utanför arbetskraften. De som står utanför arbetskraften kan antas ha mindre valfrihet och denna skillnad kan därför ses som en genusbaserad ojämlikhet. Det finns en mycket stor variationsvidd mellan våra 18 länder när det gäller genusbaserad ojämlikhet (Figur 3). Skillnaden mellan Irland och Sverige är nästan 50 procentenheter. Som väntat finner vi de största genusskillnaderna i de sju länderna med allmänt familjestöd och de minsta skillnaderna i länder med en tvåförsörjarmodell, medan länderna med en marknadsorienterad modell kommer någonstans däremellan. På det hela taget stämmer den observerade rangordningen alltså med denna hypotes men några avvikelser kommer fram. Så är t ex

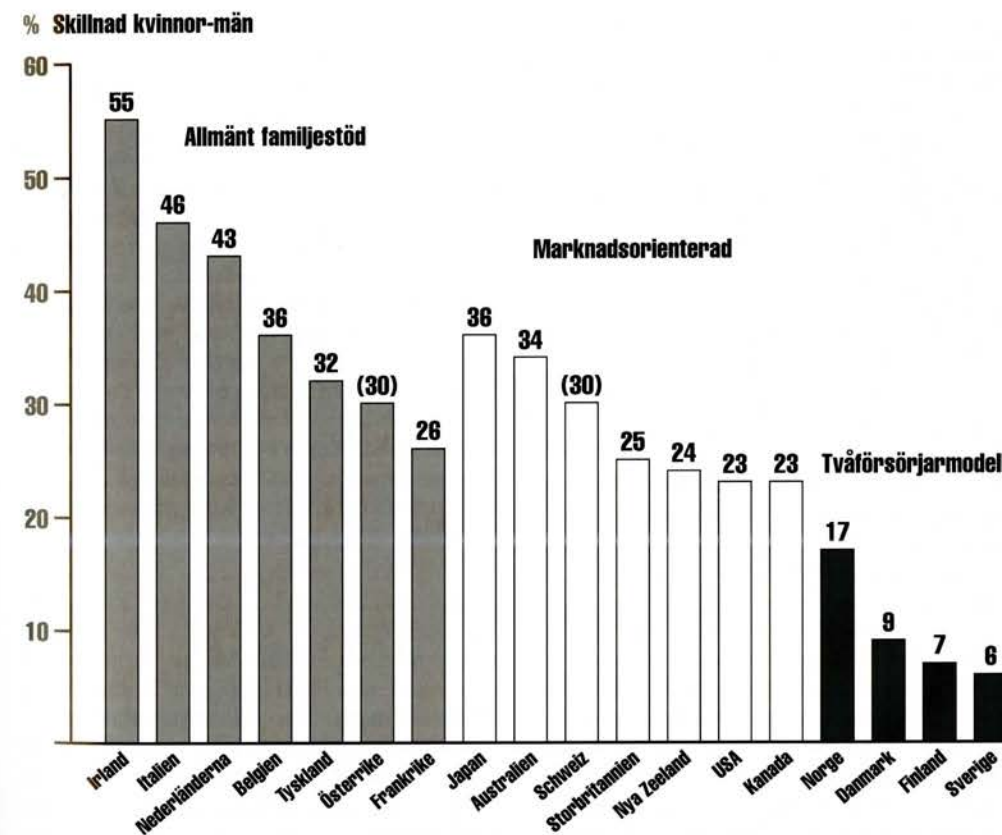
genusskillnaderna i Frankrike med allmänt familjestöd ungefär lika stora som i Storbritannien med dess marknadsorienterade modell. Bland länder med tvåförsörjarmodellen har Norge en något större genusojämlighet än de andra.

Ojämligheter i olika typer av välfärdsstater

Redovisningen här ovan visar, att det bland våra 18 länder finns breda mönster av strukturella och kulturella faktorer som på indirekta vägar sannolikt påverkar constellationerna av klassbaserad och genusbaserad ojämlikhet. Inflytelserna från sådana orsaksfaktorer förmedlas via olika politiska strömningar och organiserade religiösa grupperingar samt via välfärdsstatens institutioner för socialförsäkring och genuspolitik. Trots att de historiska

utvecklingsprocesserna varit komplicerade och i stor utsträckning är utforskade kan man här våga sig på vissa allmänna hypoteser. Den traditionella höger-vänster dimensionen i västländernas politik kan väntas tendera att leda till, att i de länder där sekulära konservativa och liberala partier har dominerat får de politiska ingripandena i de marknadsbaserade fördelningsprocesserna mindre betydelse, såväl med avseende på genuserelaterad som klassrelaterad ojämlikhet, än i de länder där socialdemokratiska partier har varit starka. De europeiska konfessionella partierna, de mest betydande med en katolsk bakgrund, har i större utsträckning än sekulära konservativa och liberala partier accepterat marknadsingripanden, dock inte i så stor utsträckning som traditionella socialdemokratiska partier har gjort. Samtidigt har dessa konfessionella partier mycket starkare än socialdemokratiska partier men också starkare än

Figur 3. Skillnad mellan kvinnor och män (25-54 år) i andel utanför arbetskraften i 18 länder efter genuspolitisk modell (medelvärden 1983-90)

¹ Som indikatorer på utvecklingen av den allmänna familjestödsmodellen tar vi på nivån på kontanta barnbidrag och på skattelättnader som stöd till barn och hemarbetande hustru. På grund av bristerna i detaljinformation om daghemmens organisation i flera länder för vi också hit utbyggnaden av daghem för de äldre förskolebarnen. I många kontinentaleuropeiska länder har daghemmen främst syftat till att avlasta den hemarbetande mamman, något som visar sig i att man erbjuder främst halvtidsplatser och inte serverar lunch till barnen samt att de flesta daghemmen är stängda på onsdagar. Som mått utvecklingen av tvåförsörjarmodellen tar vi nivåerna i fråga om utbyggnaden av daghem för de yngsta barnen (0-2 år), föräldraförsäkringen, pappaledigheten och hemtjänsten för äldre.

Tabell 1. Kombinationer av institutionella modeller för socialförsäkringar och genuspolitik samt relativ ojämlikhet med avseende på klass och kön i 18 länder 1985-1990.

Land	Kombinationer av institutionella modeller för Socialförsäkring / Genuspolitik	Relativ ojämlikhet med avseende på	
		Klass	Kön
Kanada	Grundtrygghet / Marknadsorientering	Hög	Medel
Schweiz	Grundtrygghet / Marknadsorientering	Hög	(Medel)
England	Grundtrygghet / Marknadsorientering	Hög	Medel
USA	Grundtrygghet / Marknadsorientering	Hög	Medel
Nya Zeeland	Grundtrygghet / Marknadsorientering	(Hög)	Medel
Australien	Behovsprövning / Marknadsorientering	Hög	Hög*
Irland	Grundtrygghet / Allmänt familjestöd	Hög	Hög
Nederländerna	Grundtrygghet / Allmänt familjestöd	Medel*	Hög
Danmark	Grundtrygghet / Tvåförsörjarsstöd	Medel*	Låg
Belgien	Korporatism / Allmänt familjestöd	Medel	Hög
Tyskland	Korporatism / Allmänt familjestöd	Medel	Hög
Italien	Korporatism / Allmänt familjestöd	Hög*	Hög
Frankrike	Korporatism / Allmänt familjestöd	Hög*	Medel*
Österrike	Korporatism / Allmänt familjestöd	(Medel)	(Medel*)
Japan	Korporatism / Marknadsorientering	-	Hög*
Finland	Generell / Tvåförsörjarsstöd	Låg	Låg
Norge	Generell / Tvåförsörjarsstöd	Låg	Låg
Sverige	Generell / Tvåförsörjarsstöd	Låg	Låg

* Övåntad nivå av ojämlikhet, givet institutionell modell. (Osäkra uppskattningar inom parentes.)

sekulära konservativa och liberala partier betonat bevarandet av det traditionella familjemönstret med en hemarbetande maka och har sett detta som ett av sina viktigaste politiska mål. Dessa skillnader gör att vi i våra länder kan vänta oss olikartade mönster av ojämlikhet med avseende på klass respektive genus, mönster av ojämlikhet som förmedlas via olika kombinationer av institutioner av betydelse för klassbaserad och genusbaserad ojämlikhet.

Bland våra länder kan vi under de senaste två decennierna urskilja olika konstellationer av institutionella strukturer av betydelse för klassbaserad ojämlikhet (indikerad av fördelningen av disponibla inkomster) och genusbaserad ojämlikhet (indikerad av skillnader mellan kvinnor och män i andelen som står utanför arbetskraften). En provisorisk karta över välfärdsstaternas kombinationer eller konstellationer i fråga om institutioner med avseende på ojämlikhet av relevans för klass respektive kön pekar på följande skillnader (Tabell 1). En välfärdsstat med konstellationen *grundtrygghet/marknadsorientering* karakteriserar Kanada,

Nya Zeeland, Schweiz, Storbritannien och USA. Kombinationen *behovsprövning/marknadsorientering* finns i Australien. I förhållande till de övriga länderna har samtliga dessa länder en hög ojämlikhet med avseende på klass. Med undantag av Australien ligger de däremot på en mellannivå i fråga om genusojämlikhet. Den stora andelen kvinnor utanför arbetskraften i Australien kan bl a återspegla, att landet löst sina arbetskraftsproblem främst genom invandring. Finland, Norge och Sverige har en kombinerad *generell/tvåförsörjarsmodell* och de lägsta nivåerna för ojämlikhet både med avseende på både klass och genus.

Kombinationen av *korporatism/allmän familjestödspolitik* återfinns i Belgien, Frankrike, Italien, Tyskland och Österrike. Den korporativa modellens mellannivå av ojämlikhet i inkomster möter oss i Belgien, Tyskland och Österrike medan den allmänna familjestödsmodellens förhållandevis höga genusojämlikhet finns i Tyskland och Italien. I Italien är däremot inkomstojämlikheten större än väntat, något som bl a kan återspegla de stora regiona-

la skillnaderna mellan norra och södra Italien. Här avviker Frankrike på ett intressant sätt och har högre inkomstojämlikhet än väntat men lägre genusojämlikhet än väntat. Detta återspeglar bl a att i Frankrike grundlades den korporativa socialförsäkringsmodellen före det första världskriget men att de konfessionella katolska partibildningarna alltid haft en förhållandevis svag ställning och upplöstes på 1960-talet. Trots Frankrikes korporativa socialförsäkringsinstitutioner har politiken under efterkrigstiden dominerats främst av de konservativa och liberala partierna, något som kan ha bidragit till en hög inkomstojämlikhet men också till en mellannivå när det gäller genusojämlikhet.

På Irland och i Nederländerna med en kombination av *grundtrygghet/allmänt familjestöd* är genusojämlikheten förhållandevis hög. I Danmark med *grundtrygghet/tvåförsörjarskonstellationen* liksom i Nederländerna med en grundtrygghetsmodell är inkomstojämlikheten lägre än i övriga länder med denna modell men högre än i länderna med den generella modellen. Bakom dessa förhållanden finns bl a motsättningar mellan olika politiska tendenser under efterkrigstiden. Japan med en *korporativ/marknadsorienterad* kombination har hög genusojämlikhet, något som bl a återspeglar dess speciella kulturella arv och en stor andel tregenerationsfamiljer.

Universalism och social kategorisering

Den senaste årens historiska forskning och offentliga debatt om den svenska och de skandinaviska välfärdsstaterna har ifrågasatt om särskilt den svenska välfärdspolitiken verkligen minskat ojämlikheten och skillnaderna i villkor mellan olika medborgarkategorier. Den omfattande och internationellt mycket uppmärksammade debatten om tvångssteriliseringar byggde på ett starkt – om än inte empiriskt välgrundat – ifrågasättande just av jämlikheten i den svenska välfärdspolitiken. Andra debatter om t ex vårdanstalter för dem som rubricerats som sinnesslöa har också ifrågasatt folkhemmets omsorg om alla svaga grupper.

Vår egen forskning har visat att det i den svenska socialpolitiken länge har funnits ett moraliserande tänkande och kategoriserande, som utestängt flera grupper från de universella systemen. Alkoholister har vissa perioder varit ute-

stängda från folkpension, intagna på fattigvårdsinstitutioner likaså. De som varaktigt var omhändertagna av fattigvården saknade rösträtt ända fram till 1944. Svensk socialpolitik har inte bara garanterat sociala rättigheter – den har också varit krävande gentemot medborgarna och har betonat männens skyldigheter att försörja sig själva och sina familjer samt länge också kvinnornas skyldigheter att leva ett sedesamt liv och ta ansvar för familjens omvårdnad.

Genom våra historiska studier kan vi få ett grepp om hur utsatta människor och grupper behandlats av de socialpolitiska systemen och reglerna. Fattigdom har länge varit ett skäl till att samhället skall gripa in med särskilda stödinsatser. Inte bara omfattningen utan också villkoren för dessa insatser har ändrats radikalt över tid. I industristaden Norrköping fanns det runt sekelskiftet 1900 ett rätt brett spektrum av möjligheter till hjälp för särskilt fattiga kvinnor, samtidigt som insatserna ofta var små och otillräckliga. De var inte bara behovsprövade utan också prövade i relation till levnadsstil och social situation. Samhällets krav på försufliga manliga försörjare skärptes från 1920-talet. Enligt ett moraliserande synsätt behövde människor, som inte arbetade, uppfostras till arbete och ansvar med mer eller mindre uttalade tvångsåtgärder, såsom nödhjulsarbetet vid arbetslöshet, tvångsarbete och arbetshem.

Som ovan skisserats kan vi i den svenska välfärdspolitiken, känd för sin universalism och sin brett folkliga karaktär, hitta rader av särbestämmelser som specificerar hur människor av olika sort ingår i systemen och vilken ersättning de har rätt till. Också i andra länder finner vi liknande typer av speciella regler, i t ex den korporativa modellen en kategorisering av de förvärvsarbetande efter typ av yrke. Sådana kategoriserande bestämmelser utgår från vad staten anser att individen är, och ger särskilda rättigheter och ersättningar i relation till denna egenskap. Frågan om vem du är och vad du har rätt till brukar relateras dels till individens ställning på arbetsmarknaden, dels till familjeförhållanden, främst med avseende på försörjningsbördans omfattning. I dessa kategoriseringar finns det ofta moraliserande moment: män ska arbeta och försörja sig, kvinnor skall leva ett sedesamt liv. Kategoritillhörigheten bidrar till att strukturera individernas valmöjligheter när det gäller hur de kan leva sina liv.

Ett socialförsäkringssystem handlar därför inte bara om ekonomisk omfördelning eller sociala rättigheter och skyldigheter. Det innehåller dessutom mer eller mindre dolda texter eller budskap. När medborgarna tar till vara sina möjligheter och rättigheter att skydda sig mot de grundläggande trygghetsproblemen, löser de inte bara trygghetsfrågorna. De väljer därmed också olika sätt att ordna relationerna mellan olika kategorier av medborgare och olika slag av beroendeförhållanden. Dessa val innehåller en annan dimension än den ekonomiska, en dimension som vi kan kalla legitim eller social ordning.

De senaste decenniernas nedskärningspolitik ställer på nytt frågan om universalismen och individernas sociala rättigheter på dagordningen. Frågan är t ex hur de som ännu inte fått fast fot på arbetsmarknaden skall försörjas, när arbetslöshetsförsäkringens karaktär av omställningshjälp för de på arbetsmarknaden redan etablerade skärps och betonas. Utförsäkringar från olika försäkringar, förtidspensionering m m kan bli moderna former för begränsningar av de sociala rättigheterna och innehåller ett moraliserande moment. Socialhjälpens behovsprövning kan också göras mer eller mindre krävande gentemot individen.

Mellankrigstidens arbetslöshetskriser utsatte dåtidens demokratiska stater för allvarliga kriser, som blev kriser för hela samhällsskicket. I länder som Tyskland och Italien bidrog massarbetslösheten till att undergräva förtroendet för demokratin och bereda vägen för nazism och fascism. I andra länder, som USA och de skandinaviska länderna, klarade de demokratiska ledningarna av att mobilisera samhällets resurser i omfattande åtgärdsprogram mot arbetslösheten, samtidigt som de arbetslösa synes ha integrerats i samhället och bibringats en tilltro till samhällets möjligheter att tillvarata deras rättigheter och intressen. I de moderna välfärdsstaterna med deras jämförelsevis välutbyggda socialförsäkringssystem har den återvändande massarbetslösheten blivit ett av de viktigaste hoten mot individens levnadsstandard och sociala rättigheter, lika väl som mot staternas ekonomi och tillväxt. Här riskerar situationen för det ökande antalet invandrare och flyktingar att bli prekär.

Ett både vetenskapligt och samhällspolitiskt viktig frågeställning är hur de som drabbas av massarbetslöshet kommer att reagera och hand-

la politiskt. Inom programmet har doktorander i historia och sociologi samarbetat för att belysa vilka svårigheter de arbetslösa möter i sina försök att organisera sig för gemensamt handlande med andra arbetslösa. En studie undersöker vilka problem de arbetslösa i Stockholm mötte år 1919, när en del av dem genom "De arbetslösa förening" försökte att påverka sina egna förhållanden och politiska beslutsfattare. De arbetslösa var inte så passiva som det ibland antas utan försökte ofta att organisera sig, men deras organisationsmöjligheter beskars av den organisationsvärld som redan fanns på plats, och som inte ville ha konkurrenter som man inte kunde kontrollera. Ett centralt problem var därför de politiska motsättningar som de arbetslösa organisationsförsök blev indragna i.

En annan studie belyser hur de politiska synsätten och handlingsberedskapen bland arbetslösa i Sverige under 1990-talet påverkades av den höga arbetslösheten. För att ett kollektivt handlande bland arbetslösa skall komma tillstånd räcker det inte med att de arbetslösa upplever sin situation negativt. De måste dessutom både ha resurser för gemensamt handlande samt tilltro till politikens möjligheter att påverka arbetslöshetens utveckling. Mot bakgrund av allmänt spridda förväntningar om arbetslöshetens passiviserande inverkan på de arbetslösa visar våra resultat på oväntade förändringar i deras handlingsberedskap. En studie av de arbetslösa organisationsförsök i 1990-talets Sverige fäster uppmärksamheten på det komplicerade samspelet mellan olika förutsättningar för kollektivt handlande som fanns redan 1919. Fastän det skiljer sju decennier mellan de studerade perioderna har många av problemen för de arbetslösa handlande bevarats under detta århundrade.

Välfärdsstaternas utveckling speglar samhällets omdaning

I västländerna har utvecklingen av välfärdsstaten ofta skett mot en bakgrund av intensiva debatter och konflikter. Här har perspektiven i olika samhällsskikt varit mycket olika. I de diskussioner som föregick införandet av den första stora socialpolitiska reformen i Sverige, 1913 års lag om folkpensioner, ifrågasatte ledande nationalekonomer från sina teoretiska utgångspunkter den föreslagna lagen. Enligt professor Gustav Cassel måste den föreslagna reformen "ofelbart göra slut på den sunda statshushåll-

ning som hittills varit vårt lands särskilda styrka," medan professor Gösta Bagge hävdade att förslaget skulle undergräva folkets kraft till självständig sparsamhet. Från de närmast berörda äldres sida var perspektiven ofta annorlunda. I sina memoarer skriver Ivar Lo-Johansson om sin mormor, en stataränka, som efter folkpensionens införande vid närmare 80 års ålder för första gången fick kvittera ut en pension på 6 kronor och 25 öre in månaden. "Folkpensionen var den första kontanta lön min mormor tagit emot i hela sitt liv. Hon fick den till och med utan att hon utförde något arbete, bara för det att hon var gammal. ... Nu hade hon ... fått en avlöning alldeles för sig själv,

pengar hon kunde stoppa undan att ha till en ny yllekofta om hon ville, och det som vart över till sin egen begravnin². Framväxten och förändringen av välfärdsstaterna i västländerna återspeglar på olika sätt centrala processer som fördelar detta livets goda mellan individer och kategorier av medborgare. Forskningen om välfärdsstatens utveckling blir därför ett mycket fruktbart område för att belysa grundläggande vetenskapliga frågor om samhällsförändring. Det handlar här om drivkrafterna till samhällsförändring, processerna i förändringen och förändringarnas konsekvenser. I en sådan forskning är ett samarbete mellan historiker och samhällsforskare fruktbart.

Publikationer (i urval)

- Alm, Susanne (1998) *Unemployment and Psychological Ill-health – A Longitudinal Perspective*. Licentiatserien nr 11. Stockholm: Institutet för social forskning, Stockholms Universitet.
- Alm, Susanne (1999) "Massarbetslösheten återvänder – förutsättningar för och försök till organisering bland arbetslösa i 1990-talets Sverige", *Sociologisk Forskning*, Supplement, ss 128-171.
- Berge, Anders (1997) "Pensions-separatismen. Frågan om den svenska folkpensionens karaktär", *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*, nr 71.
- Bergman, Helena (1999), "En familj som andra. Barnavårdsmän och genuspolitik i den tidiga välfärdsstaten", *Historisk tidskrift*, 1999:2.
- Bäckman, Olof och Palme, Joakim (1998) "Social Background and Sickness Absence: A Study of a Stockholm Cohort", *Acta Sociologica*, Vol. 41.
- Carroll, Eero (1999) *Emergence and Structuring of Social Insurance Institutions. Comparative Studies on Social Policy and Unemployment Insurance*. Avhandlingsserien nr 38. Stockholm: Institutet för social forskning, Stockholms Universitet.
- Edman, Johan (under publicering) "På grund av sitt alkoholmissbruk och omoraliska leverne..." Lag och norm inom anstaltvården av alkoholmissbrukande kvinnor 1940-1958", *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*.
- Eriksson, Lena (1999) "De arbetslösa förening, möjligheter till mobilisering och handlingsutrymme 1919, en fallstudie i Stockholm", *Sociologisk Forskning*, Supplement, 93-127.
- Johansson, Peter (1999) "Sjukförsäkring bortom sjukvårdssektorn. Sjukförsäkringens institutionella gränser i fråga om frivillig eller obligatorisk sjukförsäkring 1891-1931", *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*, nr 77-78, s. 55-85.
- Korpi, Walter (1996) "Eurosclerosis and the Sclerosis of Objectivity; On the Role of Values Among Economic Policy Experts", *The Economic Journal*, Vol. 106, pp. 1727-1746.
- Korpi, Walter (1999) "Ojämlighetens ansikten: Genus, klass och ojämlikhet i olika typer av välfärdsstater." *Sociologisk Forskning*, Supplement, ss 40-92.
- Korpi, Walter och Palme, Joakim (1998) "The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions,

² Professorerna Gustav Cassel och Gösta Bagge refereras och citeras i Åke Elmér, *Folkpensioneringen i Sverige* (Gleerups: Lund, 1960, sid 46). Citatet av Ivar Lo-Johansson är från *Pubertet* (Stockholm: Bonnier, 1978, sid 256).

- Inequality and Poverty in the Western Countries", *American Sociological Review*, 63, ss 661-687.
- Korpi, Walter och Palme, Joakim (1999) "Robin Hood, Matteus eller strikt likhet? En jämförande studie av välfärdsstatens institutioner och strategier för att minska ojämlikhet och fattigdom i västländerna", *Sociologisk Forskning*, (vol 36, nr 1), ss 53-92.
- Levin, Henrik (1998) *Arbetslöshet, tillfälliga anställningar och rörlighet på arbetsmarknaden i 1990-talets Sverige*. Licenciatserien nr 10. Stockholm: Institutet för social forskning, Stockholms Universitet.
- Lundberg, Urban och Petersen, Klaus (1998) "Velfärdsstatens fullbyrdelse, kris och genkomst: Socialdemokratiet og velfärdsstaten i Danmark och Sverige fra 1960'erne og frem", *Den Jyske Historiker*, Nr. 82.
- Montanari, Ingalill (under publicering) "From family wage to marriage subsidy and child support." *Journal of European Social Policy*.
- Nelson, Kenneth (under publicering) "Behovsprövade ekonomiska förmåner i ett jämförande perspektiv", i Puide, A. (red.) i *Antologi om socialbidrag*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Palme, Joakim och Kangas, Olli (1996) "The Development of Occupational Pension in Finland and Sweden: Class Politics and Institutional Feedbacks", i Shalev, M. (red.) *Privatization of social Policy*.
- Palme, Joakim (1997) "Social Policy Regimes, Financing and Co-ordination", I *25 Years of Regulation (EEC) No 1408/71 on Social Security of Migrant Workers*. Swedish National Social Insurance Board and European Commission, Stockholm.
- Palme, Joakim och Wennemo, Irene (1997) "The Swedish Case: Social Security Under Reform", i Hirsch, D. (red.) *Social Protection and Inclusion. European Challenges for the United Kingdom*. The Joseph Rowntree Foundation. York.
- Palme, Joakim och Wennemo, Irene (1998) *Swedish Social Security in the 1990s: Reform and Retrenchment*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Palme, Joakim och Stenberg, Sten-Åke (red.) (1998) *Arbetslöshet och välfärd*. Stockholm: Nordstedts.
- Plymoth, Birgitta, (1999) "Familjeförsörjande kvinnor och fattigvård. Om möjligheter och egenansvar under sent 1800-tal", *Sociologisk forskning*, Supplement, ss 192-217.
- Sjöberg, Ola (1999) "Paying for Social Rights", *Journal of Social Policy*, vol 28, nr 2, ss 275-297.
- Sjöberg, Ola (under publicering), "Unemployment and Unemployment Benefits in the OECD 1960-1990: An Empirical Test of Neo-Classical Economic Theory." *Work, Employment and Society*.
- Stenberg, Sten-Åke (1998) "Unemployment and Economic Hardship: A Combined Macro and Micro-level Analysis of the Relationship between Unemployment and Means-Tested Social Assistance in Sweden", *European Sociological Review*, Vol. 14 No. 1, 1-13.
- Stenberg, Sten-Åke (1999) "Inheritance of Welfare – An Intergenerational Study of Social Assistance Reciprocity in Postwar Sweden", *Journal of Marriage and the Family*, Supplement, ss 172-191.
- Ström, Sara (1998) "Föräldrars arbetslöshet och barns olycksrisk", i Palme, J. och S.-Å. Stenberg (red) *Arbetslöshet och välfärd*, Stockholm: Socialdepartementet, (rapport nr 9, Välfärdsprojektet.
- Åmark, Klas (1998) *Solidaritetsens gränser. LO och industriförbundsprincipen under 1900-talet*. Stockholm: Atlas.
- Åmark, Klas (1999) "Arbetarrörelsen, socialförsäkringarna och genusordningen, 1932-1970", *Sociologisk Forskning*, Supplement, vol 36, nr 3, ss 253-285.
- Åmark, Klas och Palme, Joakim (1999) "Historia, samhällsvetenskap och välfärdssat i brytningstid", *Sociologisk Forskning*, Supplement, ss 9-39.
- Åmark, Klas (1999) "Inkomsttrygghet i Norge och Sverige. Klass, arbetarrörelse och välfärdspolitik 1930-1970", *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*, nr 77-78, ss. 3-54.

Nya forskningsprojekt 1999

I Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning publiceras sammanfattningar av de nya projekt som beviljats anslag under året. Texterna är skrivna av forskarna själva och är hämtade ur avsnittet "Sammanfattningar av projektets syfte, betydelse och genomförande" ur inlämnad ansökan. Även projektens titlar är formulerade av forskarna och kommer från inlämnad ansökningsblankett.

Riksbankens Jubileumsfond beviljar ramanslag, vilket medför att lokala omkostnadsavgifter, mervärdesskatt och i förekommande fall lokal-kostnader ingår i angivna belopp.

För varje projekt uppges följande: projektledarens namn, beviljat belopp, ansvarigt universitet/högskola, projektets diarienummer, projekttitel och sammanfattning. För ytterligare upplysningar om projektet hänvisas till projektledaren.

Jubileumsdonationen

Humaniora (inklusive teologi)

Arkeologi

Pontus Hellström 2000 400.000 kr
2001 425.000 kr

Uppsala universitet Dnr 99-0058
Kult och etnicitet. Uttryck för identitet i den antika grekiska världen.

Projektets syfte är att undersöka hur etnicitet uttrycktes under antiken i det grekiska kulturområdet. De teorier om etnicitet som har utvecklats de senaste åren inom arkeologin har ännu inte applicerats på arkeologiskt fyndmaterial från den antika grekiska kulturen. Projektet vill pröva om arkeologiska lämningar på ett hållbart sätt kan tolkas som etniskt betydelsebärande. Genom att studera etnicitet under antiken hoppas vi också kunna bidra till en kunskap om hur materiell kultur kan användas för att uttrycka etnisk identitet.

Etnicitetsteorierna skall prövas genom undersökningar av arkeologiskt material från kulturer under 300-talet f. Kr. i två regioner, Messenien i Grekland och Karien i nuvarande Turkiet. Messenien, som inte var politiskt och kulturellt självständigt under den närmast föregående perioden, uppnådde självständighet i mitten av 300-talet. Detta betonades genom kultbruk med anknytning till äldre lokal tradition. Karien var visserligen politiskt oösjälständigt men började på 300-talet f. Kr. uppvisa en kulturell självständighet med lokal karaktär.

Projektet kommer att resultera i två publikationer, en doktorsavhandling om Messenien och en studie om Karien. Den beräknade tiden för projektet är tre år, 2000-2002.

Arkeologi

Gunhild Beckman 2000 500.000 kr
Umeå universitet Dnr 99-0154

Genetiskt-arkeologiska studier av östliga inslag i den gotländska befolkningen.

Det finns för närvarande en mycket aktiv internationell forskning, där studier av genetiska markörer (variationer i arvmaterialet, DNA) hos såväl nu levande människor som skelettmateriell från arkeologiska utgrävningar, används

för att belysa släktskap och förhistoriska migrationer mellan folkgrupper. I ett tidigare projekt understött av Riksbankens Jubileumsfond (1996:0013) har vi tillsammans med medarbetare från Baltikum, Finland och Sverige, med användning av genetiska markörer påvisat östliga (finskt-ugriska och baltiska) inslag i den gotländska befolkningen.

Detta projekt syftar till att genom DNA-analyser av speciellt informativa genetiska markörer mera ingående belysa förekomst och geografisk fördelning av östliga inslag i den gotländska befolkningen, och att utvidga de genetiska undersökningarna till att även omfatta skelettmateriell från arkeologiska utgrävningar.

Blodprover samlas in från totalt 1 000 gotlänningar med båda föräldrarna födda på Gotland, DNA extraheras och analyseras med avseende på östliga, genetiska markörer. Materialet delas i ca 10 områden för att studera den geografiska variationen i det östliga inslaget. Skelettmaterialet från Ajvide och andra lokaler undersöks med avseende på samma markörer som i den nu levande befolkningen.

Etnologi

Jan Garnert 2000 930.000 kr
2001 930.000 kr

Tekniska Högskolan, Stockholm Dnr 99-0258
Telefonsamtal. Kulturhistoriska perspektiv på telefonen.

Förutsättningen för människors samarbete och umgänge är att de kan stå i förbindelse med varandra. I nutidens Sverige kan i princip alla, oberoende av kön, generation eller social ställning, med telefonens hjälp få kontakt med andra i samma stund som önskan eller behovet uppstår, även när det geografiska avståndet överstiger den mänskliga röstens räckvidd.

Historiskt sett var förutsättningen för människors möjlighet att samtala att de befann sig invid varandra. Sverige före telefonen var i hög grad ett "ansikte mot ansikte"-samhälle, där de som behövde samtala måste mötas för att befinna sig inom hörhåll för varandra.

I ett längre tidsperspektiv framstår telefonens och telefonsamtals historia som en av de viktigaste företeelserna att relatera till mänsklig kommunikation och i vidare mening till kultu-

rella och sociala processer, alltifrån 1880-talets första telefonnät till mobiltelefonens folkliga användning på 1990-talet.

Telefonsystemet var först en exklusiv teknik för kommunikation i affärsvärlden och det offentliga men blev snart även en socialt betydelsefull teknik i vardagen. Men hur ser sambanden ut mellan telefonens historia och kulturella och sociala processer? Projektet syftar till att nå insikter i och förståelse av samband mellan teknisk, social och kulturell förändring genom att analysera telefonens betydelse för kommunikationen människor emellan.

Etnologi

Georg Drakos 2000 670.000 kr
2001 670.000 kr

Stockholms universitet Dnr 99-0370

Sjukdom och samlevnad – i ljuset av medicinens framsteg att hejda HIV och AIDS.

Projektets syfte är att med en komparativ studie i Sverige och Grekland undersöka hur hivinfekterade och deras anhöriga samt berörd vårdpersonal hanterar de svåra relationer och livssituationer som sjukdomen ofta leder till. En utgångspunkt för studien är introduktionen av de nya aidsmedicinerna i mitten av 1990-talet. Särskild vikt läggs vid att undersöka betydelsen av kulturella skillnader för hur anhöriga hanterar den egna livssituationen och sina relationer till de sjuka. Ett centralt område för komparationen av kulturella skillnader rör förhållandet mellan sexualitet och samhälle. Ett övergripande kunskapsmål är att belysa sambandet mellan lust och hälsa.

Parallellt i Sverige och Grekland genomförs fältstudierna på infektionsklinik, i stödverksamhet för hivinfekterade och anhöriga samt i informella sammanhang.

En viktig ambition är att bidra med kunskaper, som kan ligga till grund för samhälleliga strategier för att motverka en marginalisering av de hivinfekterade och deras anhöriga.

Projektets bidrag till teori- och metodutveckling inom etnologi, folkloristik och angränsande discipliner är särskilt inriktat på analyser av:

- sjukdom och samlevnad i ett maktperspektiv
- sjukdom och samlevnad i ett fenomenologiskt ramverk
- förhållandet mellan kroppsliga erfarenheter och berättande

Historia

Maija Runcis 2000 530.000 kr
2001 530.000 kr

Stockholms universitet Dnr 99-0143

Makt, lojalitet och motstånd. Tvångsinsgripanden och motmakt 1920-1970-talet.

Välfärdsstatens reformer förutsätter individens skötsamhet och samhällslojalitet. Skötsamhetskraven är en av de maktbärande normerna i den sociala organiseringen – att bryta mot dessa kan medföra risker för repressiva samhällsinsgripanden från sociala myndigheter. Professionaliseringen av det sociala arbetet framstår i praktiken som ett verksamt instrument för social kategorisering i kontrollen av social avvikelser och moralisk konformitet. Föräldrar och barn som blivit föremål för samhällets åtgärder i form av tvångsinsgripanden och steriliseringar är en grupp avvikare som överträtt gränsen för gemensamma samhällsnormer och sociala praktiker. Min forskning syftar till att undersöka dessa människors manöverutrymme i samband med myndighetsinsgripanden: hur agerade t ex föräldrar som mot deras vilja blev frångagna sina barn. Kan deras kamp för att behålla sina barn och sin autonomi säga oss något om de moraliska värderingar som kringgärdat familjen eller exempelvis ensamstående mödrar? Vilka maktresurser stod till deras förfogande? Vilka strategier använde föräldrar/ensamstående mödrar för att påverka myndigheterna? Detta underifrån perspektiv på historien kan säga oss något om relationer och konflikter mellan den enskilda individen och välfärdsstatens generella reformer och normer – ett forskningsfält som inte uppmärksammats av historiker i någon större omfattning tidigare.

Historia

Jan Samuelsson 2000 500.000 kr
2001 500.000 kr

Mitthögskolan Dnr 99-0256

Kvinnlig maktutövning och religiositet – en studie av kvinnors utövande av patronatsrättigheter under perioden 1650-1750.

Syftet med projektet är att granska de kvinnliga patronatsrättsinnehavarna ur ett genusperspektiv för att på så sätt kunna belysa en specifik sida av kvinnligt ägande och maktutövning, liksom att försöka få en bild av kvinnlig religio-

sitet. Ett syfte med projektet är att noggrannare utreda vilka det är som gynnas av patronerna. Tyngdpunkten läggs på de kvinnor som hade rätt att utse präst och om man bland dem kan urskilja annorlunda preferenser än de vedertagna. En viktig fråga är om deras utövning av rättigheterna har lett till motsättningar med domkapitlen, församlingens ståndspersoner eller andra invånare i socknen. I projektet studeras även vilken roll de kvinnliga patronatsrättsinnehavarna spelade i samband med de nya religiösa icke-ortodoxa strömningarna under 1700-talet.

Frågan om de kvinnliga patronatsinnehavarnas relationer till sina själasörjare kommer också att beaktas liksom deras engagemang i sockenkyrkan och socknens politiska liv.

Historia

Linda Oja

2000 1.100.000 kr
2001 1.100.000 kr

Dalarnas forskningsråd

Dnr 99-0379

Att orka gå vidare. Sociala läkningsprocesser i ett lokalt perspektiv 1670-1870.

Stora katastrofer som krig, konflikter och andra kollektiva olyckor drabbar oss oundvikligen ibland. En viktig fråga är hur man går vidare, hur man får livet att fungera igen efteråt – med andra ord hur den sociala läkningsprocessen går till. Projektets syfte är att undersöka detta ur ett historiskt och lokalt perspektiv. Dalarnas och Hälsinglands historia innehåller många uppslitande konflikter där människor ställdes mot varandra i laddade frågor om rättvisa, religion och ondska: häxprocesser under 1600-, 1700- och 1800-talet, intensiva väckelserörelser under 1700- och 1800-talet samt det dramatiska dalupproret 1743.

Vi ska i fyra delprojekt studera vad som hände i de drabbade lokalsamhällena efter dessa kriser. Hur hämtade man sig efter svåra konflikter? Och hur gestaltade sig livet för de enskilda människor som varit inblandade? Temat anknyter till forskning både i Sverige och internationellt om konflikter och konfliktlösning samt den tidigmoderna människans behov att försvara och upprätthålla sin heder. Vår studie av konflikternas efterspel i ett längre tidsperspektiv innebär en vidareutveckling av denna forskningsinriktning som främst behandlat konflikterna i sig, deras bakgrund och omedel-

bara upplösning. I projektet medverkar fem forskare, både disputerade och doktorander, från tre olika forskningsmiljöer. Resultaten kommer att redovisas i såväl forskningsrapporter som en populärvetenskapligt hållen bok.

Historia

Lars-Göran Tedebrand

2000 435.000 kr
2001 435.000 kr

Umeå universitet

Dnr 99-0459

Återvandring, teknikspridning och företagsamhet. USA-Sverige 1890-1940.

Projektet anknyter till en starkt växande internationell forskning om interaktionen mellan Europa och Nordamerika under 1900-talet. Syftet är att belysa den transatlantiska migrationens återverkan på avgivarländerna inom områdena teknikspridning och företagsamhet. Den teoretiska ramen anknyter till middle-range teorier. En övergripande hypotes är att samspelet mellan återinvandring och amerikainpulser/idéspridning varit omfattande men att det måste analyseras selektivt ur bransch-, rums- och genusperspektiv.

Återinvandringens och amerikanska influensers påverkan på, och betydelse för, det svenska samhället är i stort sett ett utforskat område. Det finns många aspekter på problemområdet: folkrörelser, politik, vetenskap, kultur osv, men projektet koncentreras på teknikspridning och företagsamhet. Därför studeras personer som återvände till Sverige och senare kom att starta egna företag samt svenska ingenjörer som under en period arbetade i Amerika och senare återvände till hemlandet. Projektet tar fokus på Gävleborgs län, ett område betydelsefullt ur såväl emigrations- som demokratiserings- och industrialiseringsperspektiv, men studier görs också på riksnivå. Projektet kan förväntas avsevärt öka förståelsen för amerikamigrationens betydelse för svensk samhällsutveckling under 1900-talets första hälft.

Projektet ska utmynna i ett antal artiklar i svenska respektive internationella tidskrifter samt i en engelskspråkig doktorsavhandling vid Umeå universitet.

Idéhistoria

Jakob Christensson

2000 515.000 kr
2001 515.000 kr

Lunds universitet

Dnr 99-0197

Biografi över Sven Nilsson (1787—1883). Ett bidrag till förståelsen av 1800-talets vetenskapliga kultur.

Studien över Sven Nilsson syftar till att pröva kulturhistorisk metod inom vetenskapshistorien, något som hittills inte skett i Sverige. Sven Nilsson intar genom sin långa levnad och med sina viktiga bidrag inom geologi, paleontologi, arkeologi och zoologi, en central roll inom 1800-talets vetenskapliga kultur; detta även i ett internationellt perspektiv. En studie över honom motiveras av: 1) Idéhistoriskt att Sven Nilsson, ofta starkt tesdrivande, tar ställning till alla tidens viktigare teoribildningar. 2) Vetenskapsociologiskt att Sven Nilsson, i mycket en polyhistor, lever under en tid då vetenskapen internationaliseras, professionaliseras, institutionaliseras samt delas upp i deldiscipliner. 3) Att ett studium av Sven Nilssons datainsamling ger möjlighet att se närmare på den mindre beaktade relationen amatör—professionell forskare. 4) Sven Nilssons verksamhet ger även anledning till att behandla vetenskapens materiella villkor i form av bildreproduktion liksom naturalie- och fornyfyndssamlingar och museibildningar. 5) Sammantaget ger den rika och varierade materialtillgången en unik möjlighet att teckna en helhetsbild av 1800-talets vetenskapliga kultur.

Resultatet redovisas i en monografi på svenska, samt en längre artikel på engelska.

Idéhistoria

Peder Aléx

2000 550.000 kr
2001 550.000 kr

Umeå universitet

Dnr 99-0359

Att styra konsumtionen: Behov och smak i Sverige ca 1890-1980.

Projektet undersöker den svenska konsumtionsdiskurs som verkat under nästan hela vårt sekel, där begreppen "behov" och "smak" stått i centrum. Begreppet "nödvändiga behov" har länge använts för att argumentera för en normerande och sparsam konsumtion. Från 1930-talet användes begreppet "god smak" aktivt i smakbildande upplysningskampanjer. Studien

analyserar begreppens innehåll vid olika tidpunkter. Studien uppmärksammar även hur begreppen kopplats till "modernitet" och till samhällsreformerande verksamhet. Projektet diskuterar kulturteoretisk forskning kring konsumtionen, men tar till skillnad från flertalet av dessa undersökningar sin utgångspunkt i det sparsamhetsideal som behovsdiskussionen utgör. I studiens fokus står det könsteoretiska perspektivet vilket är rimligt då kvinnan/husmodern ansågs ansvara för tillämpandet av principen om rätt smak och rimliga behov. Studiens teoretiska utgångspunkter tas i den kulturteoretiskt inspirerade forskningen kring konsumtionen, i poststrukturalistisk könsteori och i semiotiska teorier. Det kan tilläggas att det finns ytterst få idéhistoriska studier om konsumtionen.

Klassiska språk/antikens kultur

Sten Eklund

2000 900.000 kr
2001 900.000 kr

Uppsala universitet

Dnr 99-0182

Carmina Latina epigraphica dactylica (CLEd). Det romerska imperiets latinska, ickekristna inskrifter på daktylisk vers, kommenterade, översatta och digitaliserade.

Projektets syfte är att för moderna läsare och modern forskning tillgängliggöra samtliga kända latinska inskrifter från den klassiska antiken som är avfattade på daktylisk vers, d.v.s. hexameter och elegiskt distikon, genom att samla dem i överskådliga och hanterliga volymer, förse dem med en modern kommentar beaktande litterära och språkliga såväl som relevanta arkeologiska aspekter på materialet, samt digitalisera dem. De digitaliserade texterna skall presenteras på CD-ROM tillsammans med ett specialskrivet avancerat sökprogram. Det material som publiceras genom projektet kan förväntas vara av stort internationellt intresse och bidra till att den poesi som finns bevarad i inskrifterna får en tydligare roll i förhållande till den klassiska litterära romerska poesin.

Klassiska språk/antikens kultur

Karin Hult 2000 450.000 kr
2001 450.000 kr

Göteborgs universitet Dnr 99-0200
Utgåva av Theodoros Metochites, *Semeioseis gnomikai* 27–60.

Projektets syfte är att framställa en kritisk edition med engelsk översättning och noter av kapitel 27–60 i den bysantinske statsmannen och polyhistorn Theodoros Metochites (1270–1332) essäsamling *Semeioseis gnomikai*. Projektet är ett delprojekt inom det större Metochitesprojektet, vars mål är att ge ut samtliga 120 essäer.

Metochites är en av de viktigaste och mest inflytelserika författarna under Bysans sista intellektuella blomstringsperiod. *Semeioseis gnomikai* är hans mest personliga verk och anses av många vara det intressantaste. En ordentlig kritisk edition av *Semeioseis gnomikai* har länge varit ett desideratum inom bysantinistiken. Översättningen – den första någonsin – gör Metochites essäer tillgängliga för en större publik.

Konst/estetiska ämnen

Marta Edling 2000 700.000 kr
Maria Görts 2001 700.000 kr

Stockholms universitet Dnr 99-0413

Konsthögskolor som kunskapsförmedlare. En studie av olika synsätt på den högre bildkonstnärliga utbildningen i Sverige under 1900-talet.

De kurser och den handledning som en konsthögskola erbjuder vilar på antaganden om vad konstnärlig kunskap är. I diskussionerna om den högre bildkonstnärliga utbildningen i Sverige under 1900-talet kan man urskilja flera olika synsätt på vad ett sådant konstskunnande skall vara, och hur det skall förmedlas. Syftet med denna studie är att ge en kartläggning och belysning av dessa skiftande förhållningssätt. Den skall också granska hur staten genom utbildningspolitiska åtgärder påverkat utformningen av undervisningen. En sådan undersökning är motiverad, inte bara därför att den fyller en lucka i kunskapen om den högre bildkonstnärliga utbildningen i modern tid, utan också för att den belyser en elitutbildning som av samhället betraktas som särskilt betydelsefull. Den erbjuder också de studerade konst-

högskolorna ett övergripande historiskt/samhälleligt perspektiv på den egna och systerinstitutionernas verksamhet. Projektet skall genomföras med hjälp av tre undersökningar: 1) En studie av målen för och verksamheten inom den bildkonstnärliga utbildningen vid de fem svenska konsthögskolorna under 1990-talet. 2) En studie av utbildningspolitiska strategier för den högre konstnärliga utbildningen från högskolereformen 1977 fram till idag. 3) En historisk studie av utbildningens mål och inriktning vid Kungliga konsthögskolan i Stockholm under 1900-talet.

Lingvistik/allmän språkvetenskap/fonetik

Kendall A King 2000 600.000 kr
2001 850.000 kr

Stockholms universitet Dnr 99-0027

Language use, language ideology and the educational experiences of Latin American youths in Sweden.

This project examines language use, language ideologies, and educational experiences among Chilean youths in Sweden and among retornados, returned migrants from Sweden in Chile. School-age retornados, many of whom have spent their entire lives outside Chile, have faced major cultural and linguistic difficulties upon return, often failing to succeed in Chilean schools. Concomitantly, recent data suggest that Latin American students, including Chileans, have not thrived in the Swedish educational system.

School-age retornados, in particular, have reportedly faced a range of difficulties relating to Spanish language proficiency, cultural identity, and educational orientation and achievement. The aim of this project is to investigate the nature of, and relationship between these three areas among Chilean youths in Sweden and retornados in Chile. Specifically, this study addresses the following four questions.

1. What are the salient features of the Spanish spoken by young Chileans in Sweden?
2. What are the general patterns of language use and distribution among Chilean youths in Sweden?
3. What are the language attitudes and ideologies prevalent among this population?

4. How do these patterns of language use and language attitude/ideology relate to the educational experiences of Chilean students in Sweden and retornados in Chile?

Lingvistik/allmän språkvetenskap/fonetik

Kenneth Hyltenstam 2000 490.000 kr
2001 780.000 kr

Stockholms universitet Dnr 99-0383

Startålder och slutlig färdighetsnivå vid andraspråksinläring.

Föreliggande undersökning syftar till att systematiskt undersöka startålderns betydelse för inlärares slutliga behärskningsnivå i svenska som andraspråk och kommer därigenom att belysa en central och aktuell fråga inom den internationella andraspråksinlärningsforskningen, nämligen existensen av en kritisk period för språkinläring. De konkreta frågor som projektet söker belysa är följande:

1. Är det möjligt att uppnå helt infödd behärskning i ett andraspråk?
1. Går det att fastställa en övre åldersgräns före vilken inläringen måste ha påbörjats för att helt infödd behärskning ska kunna uppnås?
3. Om vuxna inlärare inte kan uppnå helt infödd behärskning i andraspråket pga existensen av en övre åldersgräns, vad är det då som trots allt gör vissa personer till exceptionellt framgångsrika andraspråksinlärare?
4. Vilka aspekter av andraspråket är det som orsakar störst problem för de inlärare som trots mycket hög behärskningsnivå "inte når ända fram"?

Vuxna inlärare med "ingen eller nästan ingen brytning i andraspråket" och med olika startålder för inläring av svenska kommer att jämföras med infödda svenskar. För att få en mångfacetterad bild av deras språkbehärskning kommer samtliga informanter att genomgå ett omfattande språkligt testbatteri.

Resultaten beräknas ge ett viktigt bidrag till utvecklingen av andraspråksinläringsteori. De är av stort värde praktiskt för språkundervisningen.

Litteraturvetenskap/teater/film

Helen Andersson 2000 580.000 kr
2001 560.000 kr

Lunds universitet Dnr 99-0045

Diktens etiska sfär. Narrationens etiska och etikens narrativa dimensioner.

Titeln på projektet anger en dubbel förankring dels i ämnet etik, dels i ämnet litteraturvetenskap. Därmed har projektet också ett dubbel syfte: dels det etiska, att pröva fiktiva texter som underlag för etisk reflexion, dels det litteraturvetenskapliga, att bidra till förståelsen av fiktionstexter genom ett etiskt betraktelsesätt.

Projektet skriver in sig i spänningsfältet mellan den "lingvistiska" och den "etiska" vändningen i forskningen. Med hjälp av filosofisk och litteraturvetenskaplig teoribildning vill undersökningen visa hur ett litterärt projekt också kan vara etiskt bestämt. Det sker genom att berättandet knyts till en etik: narration som etik. Tre aspekter av berättandets etik formuleras:

För det första den presentationella berättar-aspekten, den etik berättaren underkastar sig i berättandets handling.

För det andra den representationella textaspekten, den etik texten gestaltar: det liv som blivit text.

För det tredje den receptionella läsar-aspekten, etikens förankring i läsaren: att ta emot det krav en annan människas berättande ställer på en.

Utifrån denna grundmodell för samsyn mellan etisk och estetisk forskning analyseras ett fiktionmaterial. Tonvikten ligger på modern svensk prosafiktion, skriven främst av nu levande (kvinnliga) författare.

Projektet driver tesen att det finns en ofrånkomlig förbindelse mellan berättande och etik. Denna förbindelse formuleras som en dubbel etik: narrationens etik och etikens narration. Den litterära estetiken förbinds således med etikens etiska funktion. I centrum står subjektetsproblemets etiska dimensioner.

Litteraturvetenskap/teater/film**Lars Burman**2000 **800.000 kr**
2001 **800.000 kr**

Uppsala universitet

Dnr 99-0395

*Rabulism, romantik och retorik.**C.J.L. Almqvist och konsten att övertyga.*

Projektets syfte är att frilägga C.J.L. Almqvists förhållande till den klassiska retoriken. Retoriken betonar språkets funktionalitet och målinriktning och lägger vikt vid persuasio – övertygande. Almqvists program för politiska, sociala och religiösa reformer var av radikalt slag, och hela hans författarskap kan beskrivas som "sätt att förkunna" inför en tvivlande publik. Hans verk var målinriktade och hans stilistiska förmåga stor. Därför erbjuder retoriken ett sätt att förstå hans litterära hantverk.

Tyngdpunkter i undersökningen blir Almqvists egen retoriska skolning, hans retoriska stilmedel, realism som övertygandestrategi, predikoideal och epistolär retorik. Särskild uppmärksamhet ägnas förförelse-, försonlighets- och konfrontationsstrategier.

Med undersökningen vill jag skissera en ny tolkning av romantiken, där retoriken ses som en inspirerande kraft i försöken att skapa ett nytt språk. Samtidigt som Almqvist tog avstånd från stora delar av traditionen utnyttjade han skickligt den äldre litteraturordningens systematiska retoriska tänkande.

Projektet vilar dels på den moderna svenska retorikforskningen, dels på det nätverk som utgivningsprojektet Almqvists Samlade Verk utgör. En mindre del av den huvudsökandes forskningstid avses ägnas utgivning av SV 6: Drottningens juvelsmycke.

Till projektet knyts en doktorand som vetenskapligt utger Menniskoslätets saga och studerar verket som ett exempel på 1800-talets vetenskapsretorik.

Moderna språk**Karin Aijmer**2000 **1.000.000 kr**
2001 **1.000.000 kr**

Göteborgs universitet

Dnr 99-0366

Kontrastiva studier i översättningsperspektiv.

Syftet med projektet "Kontrastiva studier i översättningsperspektiv" är att bedriva tvärspråkliga studier på grundval av parallella korpusar inom områdena pragmatik, diskurs, syn-

tax och lexikologi och att utveckla och fördjupa den metodologiska och teoretiska diskussionen kring dessa studier. Ett annat syfte är att utveckla nya och bättre verktyg för parallellkorpusar som kan underlätta det metodologiska utvecklingsarbetet inom det kontrastiva forskningsprogrammet.

Forskningsarbete på grundval av parallellkorpusar finns redan etablerat både inom Sverige och internationellt. Syftet med projektet är också att samordna den kompetens som finns och de aktiviteter som pågår inom korpusbaserade kontrastiva studier.

Den empiriska forskningen inom projektet kommer att baseras på English-Swedish Parallel Corpus. Korpusen kan användas både för att jämföra originaltexter och för att jämföra översättningar och original. De ämnen som fokuseras på i programmet (t.ex. studiet av översättningseffekter, passiv som en kategori tillhörande langue eller parole) är centrala såtillvida att de ger upphov till intressanta metodologiska och teoretiska frågeställningar som kan testas med hjälp av korpusen. En annan intressant fråga är hur skillnaderna mellan språken som kartläggs i de olika projekten skall förklaras.

Projektet är fyraårigt och innefattar doktorandmedverkan. I planerna ingår att arrangera två internationella symposier och årliga workshops med forskarstudierande.

Teologi**Chrys Caragounis**2000 **400.000 kr**
2001 **400.000 kr**

Lunds universitet

Dnr 99-0109

Diakrona och "akustiska" perspektiv på tolkningen av NT.

Syfte: att på Nya Testamentet använda material från två näraliggande områden: (1) språkliga utvecklingslinjer i den senare grekiskan, vilka ställer hela språkets utveckling till NT:s förhållande. Denna belyser nya fenomen i NT angående morfologi, ordval, nyanser, syntax, idiom, osv. (2) det samtida uttalet av grekiskan, vilket påverkat hela kommunikationsprocessen, t.ex. missförstånd och ordlekar, och ibland medfört stavfel, och därigenom förändrat den åsyftade innebörden i budskapet. Betydelse: NT uppkommer under grekiskans övergångsskede från antik till modern grekiska. Nya språkliga utvecklingar gör sig gällande för första gången.

För att tolka NT rätt är det därför viktigt att ta med inte bara det äldre, utan också det senare språkliga materialet. Undersökningen fäster uppmärksamheten på de diakrona och akustiska (uttals-) dimensionerna. Med införandet av det Erasmiska uttalet av grekiskan år 1528 uppkom ett kraftigt brott mellan å ena sidan antik och Bysantisk-modern grekiska å andra sidan. Mer än halva språkets historia blev okänd för nytestamentliga forskare, och har därför inte utnyttjats. Genom att fästa uppmärksamheten på den kontinuerliga utvecklingsprocessen inom språket vill undersökningen belysa NT genom senare och outnyttjat språkligt material som obestriddligen ligger närmare NT än den klassiska grekiskan. Genomförande: Tre forskningsområden kommer att fokuseras: lexikalisk och strukturell utveckling av senare grekiska, vilka förklarar motsvarande fenomen som dyker upp första gången i NT; fonologi i bredare mening för att återskapa kommunikationsprocessen, och textkritik med avseende på uttals- och förstälseproblem.

Teologi**Witold Witakowski**2000 **600.000 kr**
2001 **600.000 kr**

Uppsala universitet

Dnr 99-0242

Medeltida hebreiska krönikor som vittnen till judisk-kristna kontakter.

Enligt den gängse uppfattningen var medeltiden en epok präglad av konflikter mellan judar och kristna. Trots detta fanns det kontaktytor som medförde att en del judisk lärdom (t ex inom bibelforskningen) övertogs av kristna och, parallellt, att en del kristet tankegods anammades av judar.

Det aktuella projektet avser att studera den judiska medeltida historiografiska litteraturen (skriven på hebreiska) som är en värdefull källa till detta tankeutbyte. Deltagarna i projektet har tidigare gjort förarbeten som visar att ämnet är värt att studeras närmare.

Projektets syfte är att spåra kristna influenser i ett urval av judiska krönikor. Den första delundersökningen ägnas åt att söka kristet litterärt stoff företrädesvis i Jerahme'els Krönika (1100/1200-tal), Josippon (900-tal), och Toledot Jeshu (en antik text med medeltida tillägg). Den andra delundersökningen kommer att söka kristen påverkan i martyrideologien i

Salomo bar Simeons Krönika, Mainzkrönikan, och Elieser bar Nathans Krönika, tre hebreiska texter som skrevs kort efter korsfararnas angrepp på judarna i Rhenlandet (1100-tal).

Resultaten från projektets första del (litterära influenser) kommer att publiceras i en rad artiklar i facktidskrifter. Resultatet från projektets andra del (judisk martyrideologi) kommer att publiceras som en doktorsavhandling i religionshistoria.

Antropologi**Alf Hornborg**2000 **600.000 kr**
2001 **600.000 kr**

Lunds universitet

Dnr 99-0141

Indiansk kosmologi och modern miljöetik: animism, modernitet och naturumgängets kulturella fenomenologi.

I de senaste decenniernas miljödebatt har Amerikas indianer och andra ursprungsbefolkningar ofta figurerat som föredömen när det gäller lyhördhet och respekt för naturens villkor. Projektet vill utreda bakgrunden till den utbredda intuitionen att förmoderna kosmologier och förhållningssätt har någonting viktigt att tillföra den allt mer aktuella diskussionen om miljöetik och hållbar resurshushållning. Genom att integrera en rad olika, humanvetenskapliga infallsvinklar hoppas projektet fördjupa teoribildningen kring naturumgängets kulturella fenomenologi. Forskningen skall utgå dels ifrån historiskt och etnografiskt material som belyser naturumgängets kosmologiska och fenomenologiska dimensioner hos två nordamerikanska indianfolk (lakota i South Dakota samt mi'kmaq i Nova Scotia), dels ifrån moderna miljödebatter i vilka dessa indianfolk har figurerat. Avsikten är att kartlägga innehållet i de utsagor som görs om indianernas relationer till naturen samt jämföra dessa med vad den historiska och antropologiska forskningen faktiskt har kunnat belägga. Vidare kartläggs själva den process genom vilken indianska livsvärldar transformeras till texter med specifika symboliska och ideologiska funktioner i västerländsk samhällsdebatt.

Ekonomisk historia**Rita Bredefeldt**2000 **515.000 kr**
2001 **515.000 kr**

Stockholms universitet

Dnr 99-0307

Ekonomi, identitet och tradition hos judiska kvinnor och män 1920-1970. En genusberoende assimileringprocess.

Projektets syfte är att under perioden 1920-1970 jämföra judiska kvinnors och mäns erfarenheter i Sverige under assimileringprocessens gång mot bakgrund av deras ekonomiska roller och självuppfattning. Det välkända judiska framgångsparadigmet, den uppåtgående sociala mobiliteten sedd som en del av den judiska gruppens assimileringprocess är dokumenterad i de flesta västländer med judiska immigranter. Projektet skall undersöka om bilden blir en annan om man anlägger ett genusperspektiv på denna utveckling. Skiljer sig de judiska kvinnornas och männens ekonomiska och kulturella strategier i detta perspektiv? Vilken roll hade kvinnorna i församlingslivet och familjen där den judiska identiteten reproducerades? Projektet skall undersöka om man kan finna en hittills dold historisk parallellutveckling hos kvinnor och män – en genusberoende assimileringprocess hos den judiska minoriteten i Sverige. Två modeller för genusberoende assimilering testas, den amerikanska enförsörjarfamiljen med ett hemmafruideal och den traditionella svenska tvåförsörjarfamiljen med både kvinnor och män i arbetslivet. En tredje tolkningsmöjlighet är att judiska kvinnor och män följde en genusarbetsdelning inom ekonomi och kultur som främst var förankrad i den judiska kulturtraditionen och identiteten. De judiska kvinnornas historia i Sverige är helt utforskad samtidigt som ett genusperspektiv på maktrelationen mellan könen är ett eftersatt område.

Ekonomisk historia**Lars Pålsson Syll**2000 **300.000 kr**
2001 **300.000 kr**Högskolan för lärarutbildning
och kommunikation, Jönköping Dnr 99-0437
Räntefri ekonomi.

Ränta på kapital är en teoretiskt intressant företeelse. Historiskt sett har tagandet av ränta ofta fördömts, och många ställer sig kanske undran-

de till hur metall och andra pengar kan föröka sig. I modern mikro- och makroekonomisk teori tas räntan genomgående för givet, men det hindrar inte att vissa ekonomiska skriftstälare har diskuterat förklaringsansatser till själva existensen av ränta. Dessutom finns en del moderna exempel på räntelös spar- och låneverksamhet, särskilt i den islamiska världen, men även i den sekulariserade västvärlden, samt även en del försök med hela lokala ekonomier utan ränta. Detta gör det möjligt att även ägna räntefenomenet ett praktiskt intresse.

Projektets syfte är att kritiskt-analytiskt undersöka olika teorier om och faktiska tillämpningar av ekonomi utan ränta (utanför den islamiska världen). I en första etapp kartläggs rän-tekritikernas teorier och ömsesidiga påverkan. Därefter undersöks i vilken utsträckning rän-tekritikerna påverkat mer ortodox teori. Den viktigaste forskningsuppgiften inom projektets ram blir att sedan på djupet analysera de viktigaste exemplen på räntefri verksamhet som uppvisats under 1900-talet och att göra en kartläggning av hur utformningen av dessa verksamheter har påverkats av teoretiska modeller för räntefri ekonomi och mer specifika historiska och ekonomiska sammanhang. En viktig uppgift blir också att avslutningsvis värdera huruvida räntefri ekonomi är en möjlighet och i så fall på vilken nivå (regionalt, nationellt, internationellt).

Företagsekonomi**Pushkala Prasad**2000 **600.000 kr**
2001 **700.000 kr**

Lunds universitet

Dnr 99-0136

*Organizational Legitimacy as a Process:
A Cultural-Institutional Approach.*

The aim of this study is to deepen the understanding of the social production of organizational legitimacy, in particular the complex process whereby organizations, that take actions that are widely perceived as somewhat illegitimate, still manage to maintain their legitimacy. Organizational legitimacy refers to a congruence between the operations of a firm and societal values and/or expectations. Legitimacy can be defined as a generalized perception or assumption that the actions of an entity are appropriate within some socially constructed system of ideas. Organizations losing their legitimacy are likely to incur serious soci-

al disapproval that can effect their own survival. We can infer that organizations are likely to refrain from actions that may be seen as deviant or illegitimate, and be likely to be severely threatened when engaging in such actions. In actual circumstances, this is not always the case. While organizations do strive for legitimacy, many continue to flourish even while taking actions that incur widespread social disapproval. The tobacco industry continues to secure revenues despite serious condemnation from the medical profession and various citizens' groups. The process whereby organizations legitimize controversial and "illegitimate" actions is obviously of significance to the wider society. Our project proposes examining this process in detail.

Företagsekonomi**Lars Norén**2000 **315.000 kr**
2001 **315.000 kr**

Göteborgs universitet

Dnr 99-0187

Politik och marknad i offentlig sektor.

Idén om marknaden har kommit att bli ett allt viktigare inslag i arbetet med förändring av den offentliga sektorn i Sverige och övriga Europa. Marknaden har blivit ett alternativ till den traditionella förvaltningen för att reglera förhållandet mellan stat och medborgare. Marknader har blivit allt vanligare i den svenska offentliga sektorn och jag ser det som angeläget att summera en del av de erfarenheter som har nåtts i Sverige och jämföra dem med internationella erfarenheter. Internationella studier visar också på ett behov av mer utvecklade teoretiska ansatser för att förstå den offentliga marknaden som fenomen. Studiens syfte är att beskriva hur idén om marknaden har etablerats inom offentlig sektor och hur idén översätts till praktiskt användbara verktyg för att genomföra politiska intentioner. Studien avser också att bidra till utvecklingen av ett teoretiskt ramverk för att förstå den offentliga marknaden. Metodens första steg är en genomgång av historien om användningen av marknaden inom den svenska offentliga sektorn. Tanken är att kartlägga de viktiga aktörerna som har verkat för att introducera idén om marknaden i den svenska offentliga sektorn. I det andra steget avser jag att studera tre marknader mer i detalj avseende hur de fungerar idag. I det tredje steget avser jag att jämföra de svenska erfarenheterna med

erfarenheter från övriga Europa med hjälp av en litteraturgenomgång.

Företagsekonomi**Per Andersson**2000 **600.000 kr**
2001 **600.000 kr**

Handelshögskolan i Stockholm Dnr 99-0427

Making the sale – en konstruktivistisk studie av kommersiella utbytesprocesser.

Det övergripande syftet med projektet är att bidra till kunskapsutvecklingen om marknadsutbyten, med fokus på kommersiella utbytesprocesser. Utgångspunkten är marknadsföringsområdets grundläggande forskning om utbyten mellan köpare och säljare. Syftet med projektet är att utveckla och fördjupa marknadsföringens studier av utbytesprocesser med för denna forskning nya metoder och teorier. Tre forskningsfrågor skall besvaras: 1) Hur kan vi beskriva och förstå den process varigenom vissa element i utbytesprocesserna stabiliseras? 2) Kan vi observera skillnader i hur element stabiliseras i utbytena, och om så, varför stabiliseras element på olika sätt? 3) Vilka är effekterna av de observerade stabiliseringsprocesserna, på aktörerna och deras beteenden? Projektet motiveras med två aktuella samhällsdebatter, vilka båda pekar på behovet av en fördjupad kunskap om marknadsutbytenas roller och funktionssätt: debatten om marknadsekonomins roll och funktion samt debatten om teknikutvecklingens roll och kopplingarna mellan innovationsprocesser och kommersialiseringsprocesser. Det andra motivet för projektet tar sin utgångspunkt i en kritik av marknadsföringsforskningens sätt att skilja sociala och icke-sociala element i utbytesprocesser. Det finns också ett behov att fördjupa kunskapen om de mikroprocesser vari stabiliseringen av vissa element i utbytet mellan köpare och säljare sker. Med hjälp av metod, teori och ontologi från kunskaps- och tekniksociologisk forskning, med betoning på aktörsnätverksansatsen (t.ex. Latour 1996), syftar projektet att bidra till den grundläggande forskningen om utbyten inom marknadsföringsområdet.

Geografi**Gunnar Malmberg**2000 **510.000 kr**
2001 **510.000 kr**

Umeå universitet

Dnr 99-0323

De nya utvandarna.

Projektets bakgrund är den dramatiska ökningen av utvandringen från Sverige under 1990-talet. Studien behandlar de sociala och befolkningsgeografiska effekterna av den samtida svenska utvandringen samt individuella drivkrafter bakom emigrationsbesluten.

Projektets tre syften är:

Att analysera emigrationens och återflyttningens effekter på befolkningens utveckling och sammansättning.

Får vi en brain-drain? Vilka blir de regionala effekterna i Sverige?

Att studera emigrationens köns-, åldersmässiga och sociala differentiering.

Är den ökade utvandringen ett tids- eller ett generationsfenomen? Omfattar dagens emigration allt fler sociala grupper eller förstärks selektiviteten? Hur ser emigrationen ut för män och kvinnor samt för olika sociala grupper med avseende på destinationer och varaktighet i utlandsvistelsen?

Att genom intervjustudier analysera vilka faktorer som påverkat beslutet att emigrera.

Vilken betydelse har den sociala omgivningen, personliga kontakter och erfarenheter av utlandsvistelser för emigrationsbeslutet?

Projektet utgår från en kvantitativ analys av emigrationen baserad på en unik individdatabas med detaljerad information om individers inkomst, familjesituation, utbildning, sysselsättning, yrke, nationalitet etc. Databasen innehåller också information om samtliga registrerade emigrationshandlingar, inklusive destination och tidpunkt för emigrationen och eventuell återflyttning. Projektet omfattar också en kvalitativ intervjuundersökning med unga människor som just ska flytta utomlands eller just återvänt från en vistelse i annat land.

Geografi**Roger Andersson**2000 **800.000 kr**
2001 **800.000 kr**

Uppsala universitet

Dnr 99-0512

Det växande Sverige – studier av arbetskraftsrekrytering i expansiva verksamheter, branscher, och regioner i ett etniskt perspektiv.

Om inte det stora nytillskottet av arbetskraft, som Sverige fått genom invandringen under 1980- och 1990-talet, kan integreras framgångsrikt i tillväxtsegmenten av svensk ekonomi torde utsikterna till integration vara närmast obefintliga. Fokus på det växande Sverige, på arbetskraftsrekryteringen i växande verksamheter, branscher och regioner, är – menar vi – forskningsstrategiskt viktigt i en situation där mindre än hälften av stora invandrarkohorter saknar arbetsmarknadsanknytning.

Vår pågående forskning visar att i branscher som krympt sysselsättningsmässigt gör utomnordiska invandrare större sysselsättningsförluster än sverigefödda men i branscher som växt är förhållandet det omvända, dvs den svenskfödda arbetskraften har här en något svagare tillväxt än de utomnordiskt födda. Dessa resultat rörande stockholmsregionen läggs i detta projekt till grund för hypotesen att växande företag/verksamheter, branscher och regioner är mer integrationsbenägna än stagnerande och tillbakagående.

Projektet drivs i form av tre delprojekt, där delprojekt 1 utnyttjar en existerande databas (Geometro), som för de tre storstadsregionerna täcker alla arbetsställen och samtliga individer i arbetskraften åren 1990-95, för att studera arbetskraftstillskotten i sysselsättningsmässigt expanderande verksamheter inom offentlig och privat sektor (efter ålder, kön, utbildning, etnisk bakgrund, invandringsår). Delprojekt 2 arbetar med ett mer ekonomiskt baserat tillväxtbegrepp och där studeras en kärna av något 1000-tal tillväxtföretag som identifierats av NUTEK. Delprojekt 3 utgörs av fallstudier av tillväxande offentliga och privata organisationer i de tre storstadsområdena.

Informationsteknologi**Viktor Kaptelinin**2000 **450.000 kr**
2001 **800.000 kr**

Umeå universitet

Dnr 99-0364

Att förstå sociala kontexter av IT-baserade lärmiljöer – Ett kulturhistoriskt perspektiv.

Syftet med projektet är att studera förändring och utveckling av social praxis och personliga erfarenheter relaterade till de förändringar som sker i aktiviteter kring lärande som grundats i ökat användande av informations och kommunikationstekniska (ICT) artefakter

De grundläggande förändringarna inom undervisning och lärande orsakad av ICT kan endast förstås genom att vidga fokus för analysen från tekniska/ekonomiska aspekter till den sociala kontext där tekniken används. Det föreslagna projektet kommer att baseras på ett samhällsvetenskapligt perspektiv nämligen den kulturhistoriska traditionen som dels bygger på Vygotsky och neo-Vygotskyansatsen, dels på aktivitetsteorin. Nämda perspektiv kommer att appliceras på ett antal pågående pilotprojekt, inkluderande 5 decentraliserade högskoleutbildningar i norra Sverige, 5th dimension-platser i Sverige, Finland och Ryssland som avser miljöer där barns lärande uppmuntras via datorer. Även kopplingar till andra likartade projektaktiviteter i Norden kommer att göras.

Studien kommer att utgå från etnografiska metoder och tekniker, dvs fältstudier, interaktionsanalyser och intervjuer. Projektet kommer att ha som fokus utvecklingscykler av kollektiva aktiviteter i platsberoende lärande, framkomsten av regler, normer och system av datorförmedlade artefakter, samt koordination och överföring mellan individuella och kollektiva aktiviteter. Projektet kommer att vara nära relaterat till de forskningsinsatser som framför allt bedrivs inom de Nordiska länderna.

Juridik**Anna Hollander**2000 **600.000 kr**
2001 **600.000 kr**

Stockholms universitet

Dnr 99-0270

Rätten att komma till tals. Om ett barnperspektiv i utlänningsärenden.

Forskningsprojektets huvudsyfte är att analysera hur barnets position synliggörs vid prövningen av uppehållstillstånd och vad principen

om barnets rätt att komma till tals innebär i detta sammanhang. Problemmrådet kan indelas i frågor av representations-, kompetens- och intressekaraktär, där representation – att barnet företräds av vuxna – kan ses som en länk eller ett filter mellan det barnet uttrycker – fakta och vilja – och bedömningen av barnets kompetens samt beslutet där barnets intresse/barnets bästa beaktas.

Projektet genomförs för det första genom en rättslig analys av utlänningslagen och barnkonventionen samt rättspraxis och doktrin. För det andra analyseras aktmaterial och beslut av Utlänningsnämnden och Invandrarverket i syfte att klarlägga om och hur barnet kommer till tals, vad barnet har uttryckt och hur detta redovisats, tolkats och beaktats. För det tredje genomförs strukturerade intervjuer med ett antal handläggare/beslutsfattare och offentliga biträden för att fördjupa kunskapen om hur barnets kompetens och mognad bedöms, hur barnet företräds och i vilken mån barnets information beaktas, samt på vilket sätt barnets intressen värderas i förhållande till andra intressen i ärendet.

Ämnet är både rättsvetenskapligt, rättspolitiskt och socialt viktigt. Rättsvetenskapliga studier av ämnesområdet saknas. Behovet av forskning förstärks av att de aktuella rättsreglerna är oklara och därför svårtillämpade.

Juridik**Carl Erik Herlitz**2000 **450.000 kr**
2001 **450.000 kr**

Uppsala universitet

Dnr 99-0464

Straffvärde vid medverkan till brott – fritt skön eller bedömning enligt lag?

När någon gjort sig skyldig till brott skall, enligt brottsbalken (BrB) 29:1 st 1, straffet bestämmas innanför tillämplig straffskala efter brottets straffvärde. Projektet syftar till att analysera problem förknippade med straffvärdebedömning i fall av medverkan till brott. I lagtext och i straffrättslig litteratur har straffvärdebedömning av gärningar i gärningsmannaskap kommit att stå i fokus. De särskilda problem som en straffvärdebedömning vid medverkan till brott ger upphov till har i stort sett blivit försummade. Exempelvis är det i hög grad osäkert hur straffvärdet skall bedömas med hänsyn till den grad av delaktighet som den medverk-

ande gjort sig skyldig till. Hur skall man t.ex. bedöma straffvärdet för den som skaffade vapnet, körde gärningsmannen till platsen för brottet, var med på planeringsstadiet, höll i offret medan gärningsmannen tilltvungade sig en plånbok osv.? Inte nog med att dessa frågor är av oerhört stor praktisk betydelse i och med att domstolarna i mångt och mycket här får anses famla i mörkret. I själva verket talar legalitetsskäl med styrka för att man i mycket högre utsträckning än för närvarande måste kunna bedöma det specifika straffvärdet en medverkansgärning kan komma att ådömas – särskilt den dag straffskalan för medverkan generellt kommer att sträcka sig från bötesminimum upp till straffmaximum för brottet i gärningsmannaskap (se SOU 1996:185). Medverkan till grovt rån kommer således att ge en straffskala från böter upp till fängelse i 10 år! Behovet av en genomgripande analys av problemen är således mycket stort. Avsikten är att ämnet skall behandlas i en mindre bok om ca. 150 sidor som avses att tryckas under senare delen av hösten 2001.

Juridik

Kristina Ståhl

2000 **520.000 kr**
2001 **520.000 kr**

Uppsala universitet

Dnr 99-0468

Beskattnings- och internationella företagsombildningar.

Företagsombildningar som involverar företag i olika länder har blivit allt vanligare. En viktig faktor när en företagsombildning planeras och genomförs är de skattekonsekvenser ombildningen medför. För de inblandade företagen har givetvis de regler som styr beskattningen av olika typer av ombildningar en mycket stor praktisk betydelse. Även lagstiftaren har nyligen uppmärksammat vikten av att detta område av beskattningen är ändamålsenligt reglerat, och med verkan fr.o.m. den 1 januari 1999 har ett nytt och mycket omfattande regelkomplex som skall styra beskattningen vid företagsombildningar införts.

Forskningsprojektet syftar i ett första steg till att undersöka hur olika typer av internationella företagsombildningar beskattas enligt gällande rätt. Undersökningen skall sedan i ett andra steg utmynna i en utvärdering av om den gällande regleringen är ändamålsenligt utformad.

Inom ramen för projektet kommer också en undersökning av regleringen på området i några utvalda utländska stater att företas.

Utvärderingen av gällande rätt kommer att företas utifrån grundpremisen att skattereglererna å ena sidan inte skall hindra eller försvåra affärsmässigt motiverade omstruktureringar, men å andra sidan inte heller skall möjliggöra att omstruktureringar kan användas för att på ett otillbörligt sätt undkomma skatt som annars skulle ha utgått.

Nationalekonomi

Peter Englund

2000 **800.000 kr**
2001 **900.000 kr**

Handelshögskolan i Stockholm Dnr 99-0322

Fastighetspriser och finansiella marknader.

Utvecklingen på fastighetsmarknaden under det senaste decenniet har illustrerat hur nära prisutvecklingen på fastigheter – såväl kommersiella fastigheter som bostadsrätter och småhus – hänger samman med den allmänna utvecklingen på de finansiella marknaderna. Dessa samband har också kommit alltmer i fokus för forskningen inom fastighetsekonomi, vilken i större utsträckning kommit att hämta metoder från finansiell ekonomi. Syftet med projektet är att belysa ett antal frågor inom detta område med data från de svenska marknaderna för småhus, bostadsrätter och hyresfastigheter. Det är ett led i vår strävan att bygga upp en forskningsmiljö i fastighetsekonomi inom institutionen för finansiell ekonomi vid Handelshögskolan. Projektet avses ha fyra delar. I delprojekt 1 betraktas bostaden i första hand som en kapitaltillgång. Utifrån ett portföljvalsteoretiskt perspektiv studeras dessa tillgångars roll i hushållens förmögenhetsportfölj. Delprojekt 2 syftar till att identifiera kreditrestriktionernas betydelse för prisutvecklingen på fastighetsmarknaden under åren närmast före och efter bankkrisen. Delprojekt 3 utvecklar och testar empiriskt olika teoretiska förklaringar till det samband mellan husprisernas räntekänslighet och den regionala husprinsnivån som framkommit i tidigare studier. I delprojekt 4 studeras prisbildningen på bostadsrättsmarknaden. Syftet är i första hand att undersöka vilken betydelse föreningarnas sätt att förvalta och finansiera fastigheten har på bostadsrätternas överlåtelsepriser.

Nationalekonomi

Anna Sjögren

2000 **560.000 kr**
2001 **560.000 kr**

Handelshögskolan i Stockholm Dnr 99-0505

Intergenerationell mobilitet, yrkesval och incitamentsstruktur: Hur påverkas yrkesval av familjebakgrund i Sverige och USA?

Projektet syftar till att öka kunskapen om de processer som styr graden av intergenerationell mobilitet samt att förstå hur dessa processer påverkar och påverkas av inkomstfördelning och ekonomisk tillväxt.

Kunskap om dessa processer är av betydelse för att formulera och utvärdera politik som syftar till att göra tillgången till utbildning och chanser på arbetsmarknaden mindre beroende av social bakgrund. Den är också viktig i analysen av hur skatte- och fördelningspolitik påverkar de utbildnings- och yrkesval som görs av individer från olika familjebakgrund. Kunskapen är också viktig för förståelsen av hur incitamentsstrukturen i samhället påverkar utvecklingen av inkomstfördelningen, tillvaratagandet av begåvningar och på sikt även den ekonomiska tillväxten.

Projektet, som har en teoretisk och en empirisk del, avser att utveckla en ekonomisk-teoretisk modell av de mekanismer som styr intergenerationell mobilitet och koppla detta dels till hur inkomstfördelningen utvecklas, dels till talangallokering, humankapitalformation och ekonomisk tillväxt. Projektets empiriska del ska genom att skatta en diskret yrkesvalsmodell kartlägga hur familjebakgrund styr utbildnings- och yrkesval i Sverige och USA. Denna komparativa studie fokuserar på hur den ekonomiska incitamentsstrukturens inflytande över individens yrkes- och utbildningsval påverkas av individens familjebakgrund och avser att koppla sambanden mellan yrkesval och familjebakgrund till bakomliggande skillnader i incitamentsstruktur och inkomstfördelning.

Nationalekonomi

Per Molander

2000 **500.000 kr**

SNS

Dnr 99-0528

Den offentliga sektorns dimensionering och styrning.

Projektet syftar till att sammanhållet diskutera utformningen av den offentliga sektorn i Sverige på basis av ny såväl som tidigare publicerad forskning. Huvuduppgifterna är:

att analysera makroekonomiska, demografiska, yrkesmässiga och andra faktorer som påverkar framtida utgiftsnivåer

att analysera effekterna av ökad rörlighet hos skattebaserna, i synnerhet vad avser investeringar i och rörelser hos humankapitalet

att diskutera motiven bakom utformningen av dagens offentlig sektor-politik, särskilt vad avser den s.k. generella välfärdspolitikerna samt att undersöka möjligheterna

att realisera de centrala målen bakom välfärdspolitikerna (i vid mening) till en lägre samhälls-ekonomisk kostnad än med dagens politik

att beskriva en trovärdig övergång från dagens politik till de alternativ som utvecklas i projektet.

Projektet drivs gemensamt av Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) och Centre for Economic Policy Research (CEPR) i London. Det koordineras därutöver med andra projekt kring den offentliga sektorns utveckling som bedrivs i SNS regi, såsom SNS Författningsprojekt (lett av Olof Petersson, Per Molander och Birgitta Swedenborg), SNS Välfärdspolitiska råd (lett av Lars Söderström), och SNS Ekonomirådsrapport 2000 (lett av Assar Lindbeck).

Pedagogik

Roger Säljö

2000 **580.000 kr**
2001 **580.000 kr**

Göteborgs universitet

Dnr 99-0066

Identitetsskapande och institutionella beteckningar – diagnosticering som diskursiv praktik i den svenska skolan.

Uttryckt i generella termer är projektets fokus ett intresse för hur institutioner tänker och agerar i relation till enskilda individer, deras behov och förutsättningar. Denna klassiska fråga om samspelet mellan diskursiva kategorier och

institutionella åtgärder bearbetas i projektet inom ramen för problemet om hur skolan hanterar barn som har svårt att finna sig tillrätta i de aktiviteter som man där av tradition erbjuds. Annorlunda uttryckt är avsikten att analysera de kategorier som får fäste i skolan som institutionell miljö och som man använder som underlag för beslut av stor principiell betydelse för skolan som kollektiv verksamhet liksom för den enskilde individen. Historiska studier visar att frågan om vilken instans som levererar förklaringar till framgång och misslyckanden i skolan varierar. För närvarande är det den medicinska, psykiatriska och, i viss mån, psykologiska diskursen som skaffat sig ett ansenligt tolkningsföreträde genom att föreslå biomedicinska diagnoser. Etiketter som DAMP och ADHD, syndrom som Aspergers och Tourettes med flera, har anammats på bred front i många skolsystem som redskap för organisering av undervisning och som argument i hanteringen av ekonomiska resurser. Genom denna utveckling har antalet barn som klassificeras som i någon mening handikappade ökat dramatiskt i vissa delar av världen. Projektet avser analysera hur dessa diagnoser kommer till och används, genom vilka kriterier de initieras och hur lokala förhållanden och traditioner inverkar på bruket. Vilken funktion fyller dessa diagnoser i skolan som social praktik och vad innebär de för skapandet av barns identitet och möjligheter i framtiden? Vilka pedagogiska åtgärder vidtas för att lösa problemen? Studierna innefattar empirisk dokumentation av hur beslut och diagnoser kommer till samt analyser av den pedagogik som anses svara mot de behov som barnen har.

Pedagogik

Karin Aronsson

2000 650.000 kr
2001 650.000 kr

Linköpings universitet

Dnr 99-0341

*Kulturreception och socialisation –
Samtalsanalys av kamratsamspel i skolmiljö.*

I detta arbete studeras skolbarns möte med det moderna kulturarvet. Hur tar barn till sig dels traditionella kulturyttringar, dels populärkultur? Finns det ett motsatsförhållande mellan användningen av bred populärkultur och förståelsen för den "goda" litteraturen? Frågor som dessa besvaras, anser vi, bäst genom att utforka barns spontana samtal kring kulturyttringar.

Teoretiskt utgår arbetet från neovygotianska och diskursiva antaganden kring den sociala interaktionens betydelse. Fokus ligger på kamratsamspels betydelse för barns sätt att tolka och tala om kulturyttringar. Projektet omfattar två delprojekt: ett projekt kring helt informella kamratsamtal i fritidshemmiljö och ett projekt kring lärarledda gruppsamtal i skolmiljö. I det första delprojektet studeras bild och bildanvändning, medan det andra delprojektet är fokuserat på litteratur. Projektet i dess helhet är inriktat på att kartera kulturreception och kulturförmedling i gruppsamtal i barns vardagsliv. På vilket sätt utnyttjas kamratgruppen som en resurs för kulturmöten? Av barnen själva? Av läraren? Under vilka betingelser blir boksamtal också viktiga samtal om barnens liv? Hur gestaltar sig intertextualiteten (mötet) i vid bemärkelse mellan bild eller text och barnens vardagsliv?

Psykologi

Carl Martin Allwood

2000 600.000 kr
2001 600.000 kr

Lunds universitet

Dnr 99-0044

*Sociala faktorer påverkan på realism i
konfidensbedömningar av vittnespsykologiska
utsagor.*

En persons bedömning av hållbarheten i sina egna utsagor, om t.ex. minnesintryck, kunskaper eller prediktioner kallas för en konfidensbedömning. Projektets syfte är att förbättra förståelsen av hur olika socialpsykologiska faktorer påverkar realismen i vuxnas och barns konfidensbedömningar av deras vittnespsykologiska utsagor. Studierna hör metodologiskt hemma inom vad som kallas kalibreringsforskning. Forskning visar att det vanligaste kriteriet vid utvärdering av vittnesuppgifter är att lita till de kompletterande uppgifter som vittnet angivit m.a.p. hur säker hon/han är på att den rapporterade utsagan är korrekt. Detta motiverar studier av faktorer som kan påverka realismen i konfidensbedömningar i vittnespsykologiska sammanhang. De få studier som gjorts rörande realism i konfidensbedömningar i vittnespsykologiska sammanhang har inte utnyttjat den metodik som utvecklats inom kalibreringsforskningen och resultaten är därför svåra att tolka. I Studie 1 och 2 analyseras hur realismen i vuxnas respektive barns konfidensbedömningar påverkas av att vittnet får interagera med

en person som inte själv bevittnat det aktuella händelseförloppet. I Studie 3 och 4 analyseras effekten på realismen i vuxnas respektive barns konfidensbedömningar av att vittnet får ta del av ett annat vittnes svar (denna feedback är systematiskt varierad). I Studie 5 analyseras hur realismen i vuxnas konfidensbedömningar påverkas av att vittnet förhöras med hjälp av s.k. Kognitiv Intervju, vilken visat sig förbättra vittnens minne av tidigare händelser.

Psykologi

Andrzej Werbart

2000 900.000 kr
2001 900.000 kr

Karolinska institutet

Dnr 99-0071

Unga vuxna i psykoterapi: betydelsen av patientens och terapeutens subjektiva förklarings-system.

Forskningsprogrammet genomförs av FoU-enheten vid Psykoterapiinstitutet, Stockholms läns landsting, i samarbete med Sektionen för psykoterapi vid Institutionen för klinisk neurovetenskap, Karolinska institutet. Huvudsyftet är att studera betydelsen av samspelet mellan patientens och terapeutens föreställningar om patogenes och kur för utvecklingen av terapeutisk allians och för utfallet i psykoterapi med unga vuxna. Ett kodningssystem för patienternas och terapeuternas subjektiva förklarings-system utvecklas och provas ut. Vidare undersöks hur förloppet tidigt i terapin enligt den speciellt utvecklade integrativa modellen (där patienten har tillgång till en personlig konsult) skiljer sig från sedvanlig psykoterapi. Bakgrunden är dels den växande andelen unga vuxna bland patienter inom öppen och slutna psykiatrisk vård, särskilt inom diagnosgrupper neuros och personlighetsstörning, dels det kliniska behovet att utveckla bättre metoder att hantera de speciella påfrestande som unga vuxna patienter upplever i psykoterapi. Forskningsprogrammet bygger på klinisk tillämpning av kunskaper från tidigare studier av privata teorier. Hypoteser som genererades i dessa studier testas på ett större material och med mer reliabla bearbetningsmetoder. Programmet förväntas ge kunskaper om unga vuxna patienters egna föreställningar om deras psykiska problem och om vad som kan vara till hjälp för dem. Ett pilotprojekt genomfördes under hösten 1998 och utvärderades under våren 1999. Datainsamlingen omfattar intervjuer, frågeformulär och

skattningsskalor före, under och efter psykoterapi med 200 unga vuxna som söker hjälp på Psykoterapiinstitutet under åren 1999-2001, randomiserade på undersökningsgrupp och jämförelsegrupp. Behandlingskostnader täcks av huvudmannen.

Psykologi

Claes von Hofsten

2000 800.000 kr
2001 800.000 kr

Uppsala universitet

Dnr 99-0175

Utveckling av prediktiva beteenden hos spädbarn.

Framgångsrik interaktion med rörliga objekt är grundad på en förmåga att predicera skeenden. För att bibehålla fixeringen under sådana betingelser måste objektets rörelse förutsägas och för att gripa det måste griprörelsen riktas mot en framtida position i rörelsens riktning. Prediktivt beteende baserar sig dels på förmåga till prospektiv perception, dels på kunskap om grundläggande lagbundenheter i omvärlden. Det förväntas att barnets allra tidigaste prediktiva beteenden är förankrade i perceptionen. Det är viktigt att utröna hur denna förankring är beskaffad samt hur den förändras med utvecklingen. Det sökta anslaget syftar till att studera denna process som den återspeglas i barnets förmåga att fixera rörliga objekt och gripa dem. Grundfrågorna handlar om hur barn är förberedda på att uppfatta och hantera skeenden, när och hur prediktiva beteenden börjar uppträda, samt hur dessa förändras under utvecklingen. Svaren på dessa frågor förväntas ge väsentliga insikter om såväl perceptuell, som sensomotorisk och kognitiv utveckling.

Psykologi

Peter Juslin

2000 650.000 kr
2001 650.000 kr

Umeå universitet

Dnr 99-0349

Klassisk och ekologisk rationalitet: Betydelsen av kognitiv representation och process.

Syftet med projektet är att relatera undersökningar av rationalitet i beslutsfattande till typ av bakomliggande kunskapsprocess. Idén om maximering av förväntad nytta intar en central position i samhällsvetenskap, inte minst i ekonomi. Inom kognitionspsykologi har man koncentrerat sig på att undersöka om människor är

så rationella som förutsätts i dessa modeller, om de s a s har den kognitiva utrustning som krävs för denna optimering. Den vanliga slutsatsen i tidigare forskning är att människor förlitar sig på förenklande, heuristiska tankeprocesser som står i konflikt med optimering. Nyare forskning har, i motsats till de klassiska normerna för rationalitet (främst motsägelsefrihet) även betonat ekologisk rationalitet och graden till vilken en tankeprocess förmår att exploatera strukturen i en verklig miljö (ekologi). Inom kognitionsvetenskap finns en gryende konsensus om behovet av att postulera flera, och delvis konkurrerande, nivåer av kunskapsrepresentationer. En nivå involverar manipulation av mentala regler, en medveten process som begränsas av uppmärksamheten. En andra nivå utgörs av generalisering från episodiska minnen (exemplar), en snabb, minnesbaserad process. En tredje nivå är procedurminne som associerar responser direkt till perceptuella inflöden. Projektet studerar såväl klassisk som ekologisk rationalitet separat för varje nivå. Grundtanken är att frågan om människan är en "homo economicus" eller ej är för allmänt hållen. Svaret beror på vilken nivå av kognitiva processer som underliggör besluten.

Psykologi

Robert Weinryb

2000 500.000 kr
2001 500.000 kr

Karolinska institutet

Dnr 99-0410

Betydelsen vid suicidprevention av terapeuters förmåga och kompetens att följa psyko-terapeutiska riktlinjer.

Själv-mord och självmordsförsök är ett stort folkhälsoproblem. Projektet avser utvärdering av psykodynamisk psykoterapi för en erfarenhetsmässigt mycket svårbehandlad patientgrupp, nämligen patienter med s.k. borderline personlighetsstörning som gjort flera självmordsförsök. Den psyko-terapeutiska behandlingen är manualiserad och har utvecklats i USA av Kernberg för denna typ av patienter. Metoden har tidigare inte använts i Sverige i systematisk form. Med manualbaserad terapi avses att specifika riktlinjer finns angivna för vad som ingår resp. inte ingår i terapin, vilket möjliggör studier av hur väl terapeuter genomför en given behandling. Man talar här om två begrepp, adherence (hur väl terapeuten följer de givna riktlinjerna) och kompetens (med vil-

ken kompetens detta utförs). Nyligen har resultat publicerats som talar för att dessa faktorer har betydelse för resultatet av korttidspsyko-terapi. Dessa faktorer har betydelse för effekterna vid långtidspsyko-terapi av mycket svårbehandlade patienter är dock bristfälligt belyst i den internationella litteraturen. Detta projekts syfte är att undersöka vilken betydelse adherence och kompetens har för resultatet av långtidspsyko-terapi av patienter med borderlinjestörning som gjort upprepade självmordsförsök.

Psykologi

Berit Hagekull

2000 250.000 kr
2001 200.000 kr

Uppsala universitet

Dnr 99-0507

Anknytning och religiositet.

Huvudsyftet med projektet är att söka förståelse för utvecklingen av religiositet hos unga människor. Utifrån anknytningsteori ska kartläggas hur mentala representationer som rör individens föräldrelationer är relaterade till individuella skillnader i dels religiositet, dels i de strategier som individen använder för att hantera problem ("coping"). Avsikten är, beträffande religiositet, att bland annat söka förstå delar av sekulariseringens psykologiska komponenter och att söka efter det växande nyandliga intressets psykologiska grunder, utifrån individuella skillnader i mentala representationer och utifrån föräldrars socialisering av religiösa värderingar. Dessa fenomen ställs i relation till varandra i två longitudinella studier som sträcker sig över 2 år. En är tvärkulturell, baserad på enkätmetodik som undersöker förändringsprocesser hos ca 200 svenska och 80 tyska ungdomar, medan den andra kommer att rikta sig till ca 80 unga vuxna och vara baserad på intervju- och enkätmetodik. Något liknande den senare studien har inte tidigare genomförts, trots att den aktuella intervju-metoden (anknytningsintervjun) visat sig ha stort prediktivt värde för olika sociala och känslomässiga fenomen. Det föreligger ett stort internationellt intresse för en sådan studie att döma av litteraturen omkring såväl religiositetens som problemhanteringsgrunder.

Psykologi

Håkan Stattin

2000 725.000 kr
2001 440.000 kr

Örebro universitet

Dnr 99-0525

Problem bland ungdomar idag. Vad kan föräldrarna göra?

Ungdomsbrottslighet och våld är problem som är aktuellt i dagens Sverige – inte minst mot bakgrunden att vi börjar få alltmer fast kunskap om preventioner och interventioner. Denna kunskap emanerar mycket från kortsiktiga och långsiktiga longitudinella undersökningar. Man har argumenterat för att ungdomsproblem kan förebyggas redan i hemmet, innan de blir problem för samhället; om föräldrar vet vilka uppfostringsansatser och familjeinteraktioner som minskar beteendeproblem och vilka som riskerar att öka problemen. Forskning kan ge föräldrar basala verktyg för att förhindra problemspridning, eller stoppa dem innan de blir väsentliga problem för barnet och för familjen. De sista två åren har vi samlat en internationell, tvärvetenskaplig forskningsgrupp och har genomfört ett stort antal tvärsnittundersökningar som handlar om "Vad kan föräldrar göra?". Resultaten är till del nya och förvånande, och de visar att de mest vanliga uppfattningarna om vad föräldrar skall göra troligen är felaktiga, då de har varit baserade på tveksamma antaganden i praktisk forskning och/eller baserats på konstrukt-invalida mått. Forskningen pekar på att det behövs ett radikalt nytt sätt att se på föräldrarnas roll – en ny modell som behöver fokuseras på kommunikationen mellan föräldrar och barn snarare än på föräldrarnas kontroll av barnet. Vi har utvecklat en sådan modell, och under de kommande två åren kommer vi att genomföra en longitudinell undersökning av förändringar i problem-beteende över tid bland ungdomar. Den skall ligga till grund för testningar av kausala samband i modellen.

Sociologi

Göran Cigéhn

2000 1.000.000 kr
2001 750.000 kr

Umeå universitet

Dnr 99-0004

Klassidentitet 2000 eller Klassamhället Återupp-väckt? Klassidentitet, klassmedvetande och arbetsvillkor.

Mycket tyder på att 90-talet inneburit ökade klassklyftor. Människornas subjektiva upplevelser av vilken samhällsklass de tillhör blir i det sammanhanget av speciellt intresse att studera. Sedan 50-talet har arbetarklassens klassidentitet stadigt minskat, men detta ser nu ut att ha vänt. Mellan 1993 och 1997 ökade arbetarklassidentiteten markant samtidigt som klasskillnaderna med avseende på både klassidentitet och klassmedvetande också ökade.

Klassröstningen är fortfarande stark, men dess sociala innebörd framträder tydligare om man tar hänsyn till både klassbakgrund och klassidentitet. Bland de klassmässigt stabila med "rätt" klassidentitet finner man en klassröstning som man får gå långt tillbaka i tiden för att hitta. Den klassiska bilden där kvinnorna röstar efter makens klass ser också ut att förändras, nu är kvinnornas egen klass viktigare. Det är t o m så att männen nu ser ut att något mer basera sina partisympatier på makans än sin egen klass.

När det gäller löntagarnas inställning till arbetet så ökade den instrumentella attityden till arbetet kraftigt inom arbetarklassen mellan 93 och 97. En annan tendens som förstärkts över tid är att arbetarklassen betonar materialistiska värderingar (exempelvis lönens storlek) när det gäller att i längden trivas med ett arbete, medan medelklassen i större utsträckning betonar de postmateriella värderingarna (exempelvis självständighet i jobbet).

De två projekt i vilka de ovan nämnda förändringarna kunnat iakttas heter Klassidentitet -93 och Klassidentitet -97. Syftet är nu att göra en uppföljning år 2000 med en rikstäckande survey (urval 2000 personer 20-64 år) för att se om dessa förändringar var tillfälliga eller ej. Arbetarklassidentitetens ökning är så pass uppseendeväckande att den bör kontrolleras minst ännu en gång. Hypotesen om ett samband mellan klassamhällets återuppvaknande, de försämrade villkoren i arbetslivet och de subjektiva klasskänslorna är rimlig, men bör prövas ytterligare.

Sociologi**Boel Berner**2000 **1.000.000 kr**
2001 **1.100.000 kr**

Linköpings universitet Dnr 99-0098

Kreativitetens villkor. Privat kunskap, kön och teknisk-vetenskaplig förändring.

Projektets syfte är att förstå hur individer och grupper agerar för att utveckla teknisk-vetenskaplig kunskap och ny teknik. Mer precis syftar projektet till att förstå vad som sker när en traditionellt manlig verksamhet – tekniskt och vetenskapligt skapande – i allt högre grad blivit något som sker i könsblandade miljöer. Hur uppkommer teknisk förändring i vardaglig praktik; med vilken fördelning av arbete och kompetenser? Vilka bilder av tekniken, dess syften och användning utformas av kvinnor och män? Vilka processer, på individuell och social nivå, leder till framgångsrikt skapande och nya tekniskt-vetenskapliga rön?

Projektet baseras på tre teoretiska perspektiv: genusinriktade studier av vetenskap och teknik; vetenskapssociologiska mikrostudier av teknisk-vetenskapliga miljöer och gemenskaper; teorier om situerad praktik och situerat lärande. Det innehåller fyra delprojekt, där de tre första fokuserar olika miljöer för tekniskt-vetenskapligt skapande och det fjärde är av övergripande och historisk karaktär: 1. Kvinnor som innovatörer – villkor, möjligheter och resultat; 2. Från pojkdrom till könsblandad vetenskap: rymdforskningens vardag och verksamhet; 3. Kunskapsutveckling och lärande i forskningsföretag; 4. Teknikens myter och ideal: teoretiska och historiska perspektiv.

Projektet avses leda fram till tre monografier, varav två avhandlingar, samt ett antal gemensamt författade artiklar.

Sociologi**Rickard Sandell**2000 **600.000 kr**
2001 **600.000 kr**

Stockholms universitet Dnr 99-0162

Strukturell dynamik och spridningsförlopp i svenskt näringsliv.

Under senare år har sociologer i allt högre utsträckning studerat traditionella ekonomiska frågor utifrån ett sociologiskt perspektiv, framförallt med betoning på aktörernas ömsesidiga beroende. Det här projektets främsta syfte är att i detalj studera olika former av ömsesidiga

beroenden mellan svenska företag utifrån kunskap om inom- och mellanorganisatoriska förhållanden och strukturer.

Projektet koncentreras till två huvudområden – strukturell dynamik och strukturellt bestämda spridningsförlopp. Särskild tonvikt kommer att läggas vid hur olika typer av sociala strukturer intervernerar i företagets beteenden. Projektet kommer att belysa fenomen som styrelsearvoden, karriärvägar och strategiska beslut. Genom att systematiskt studera hela populationen av svenska börsföretag, kan vi att göra en empiriskt korrekt värdering av flera aktuella förklaringsmodeller av företagsbeteenden. Datamaterialet kommer att utgöras av en longitudinell databas över svenska börsföretag.

Sociologi**Johan Fritzell**2000 **1.000.000 kr**
2001 **1.000.000 kr**

Stockholms universitet Dnr 99-0356

Inkomst, ohälsa och dödlighet: analyser på mikro- och makronivå.

Att människors hälsa och livschanser, bokstavigt talat, är relaterade till ekonomiska resurser har påvisats i många studier. Detta projekt behandlar relationen mellan inkomst, ohälsa och dödlighet på såväl individ- som samhällsnivå. Trots den idag omfattande forskningen om inkomst, inkomstfördelning och hälsa har ett flertal väsentliga frågor förbisett eller är olösta. Val av mått på inkomst och inkomstjämlighet som utifrån såväl teoretiska som empiriska grunder bör ligga till grund för analyserna har ofta negligerats. I vilken utsträckning de processer och mekanismer som verkar är desamma för kvinnor och män är en förvånansvärt utforskad fråga. Det är vidare alltför oklart om sambandet på aggregerad nivå är en avspeglning av den absoluta inkomstnivån eller om det är den relativa inkomsten som är betydelsefull. Huruvida kontextuella inkomstfördelningseffekter föreligger någon annanstans än i USA är ännu ej klarlagt. Man ämnar genomföra delstudier som anknyter till ovanstående kritik: (i) är sambandet mellan inkomst och hälsa beroende på val av inkomstindikator?; (ii) ekonomiskt resursfördelning och hälsa – ett könsperspektiv; (iii) longitudinella mikroanalyser av relativa och absoluta inkomsteffekter på hälsa och dödlighet; och (iv) kontextuella inkomstfördelningseffekter – flernivåanalyser.

Sociologi**Fereshteh Ahmadi Lewin**2000 **500.000 kr**
2001 **500.000 kr**

Uppsala universitet Dnr 99-0438

Islam och feminism: En fallstudie av hur västerländska idéer behandlas inom islamisk feminism i Iran.

Syftet är att från en sociologisk utgångspunkt belysa islamiska feministers försök att integrera västerländska feministiska idéer med Islam. Genom att studera nya trender inom islamisk feminism i Iran avser vi undersöka förekomst och utformning av sådana ansatser. Den möjliga influensen från västerländska tankeströmningar kan bland annat studeras genom att se hur idéer om individualism, kön som social konstruktion samt postmodernistiska idéer om relationen mellan språk och makt även tycks återfinnas inom islamisk feminism i Iran.

Bakgrunden till att jag fokuserar islamisk feminism i Iran är att Iran i två viktiga avseenden skiljer sig från vissa muslimska länder. Den första är att landet inte har varit koloniserat. Den andra är att Islam utgör en statsmakt i Iran. Mycket talar för att nya och bredare feministiska strategier blir nödvändiga när Islam inte längre har en oppositionell roll inom inrikespolitiken.

Det empiriska underlaget utgörs av textmaterial. Aktuella texter är böcker, tidskrifter och debattinlägg i dagspress av islamiska feministerna i Iran.

Statistik**Anders Grimvall**2000 **650.000 kr**
2001 **650.000 kr**

Linköpings universitet Dnr 99-0273

Systemanalytisk bas för uppföljning och prediktion av materialflöden i samhället.

Miljöövervakningen har av tradition inriktats på kemiska och biologiska analyser av tillståndet i miljön och mätningar av s.k. punktutsläpp av olika ämnen till luft och vatten. Forskning kring materialflöden i samhället har introducerat ett nytt betraktelsesätt och påvisat att det vid användning och kvittblivning av varor kan uppstå betydligt större emissioner av bl.a. tungmetaller än vid produktionen av samma varor. Det föreslagna projektet tar sikte på en situation där materialflödesanalyser är ett

etablerat verktyg i miljövarsarbetet och kraven på standardiserad metodik har ökat. Närmare bestämt syftar projektet till att smälta samman statistisk teoribildning och erfarenheter av olika fallstudier till en systemanalytisk bas för materialflödesstudier. Speciellt eftersträvas modeller som kan:

föra samman information om materialflöden i såväl natur som samhälle;

underlätta jämförelser av olika typer av materialflödesstudier med olika typer av systemgränser;

möjliggöra framskrivningar av hur olika åtgärder på kort och lång sikt kan påverka substansflöden i såväl samhälle som natur;

på ett pedagogiskt sätt åskådliggöra tidsförskjutna samband och återkopplingar i komplexa system av materialflöden.

För att säkerställa att de föreslagna modellerna har en tillräckligt generell struktur, kommer data avseende flöden av kväve (kemiskt bundet kväve) genom hushållssektor, industri och areella näringar att användas som testdata.

Statsvetenskap**Lennart J. Lundqvist**2000 **200.000 kr**
2001 **400.000 kr**

Göteborgs universitet Dnr 99-0017

Hur långt bär det? Sverige och organiseringen av en ekologiskt rationell styrelse.

Alltsedan miljöfrågorna började uppmärksammas på allvar har frågan "Hur bör den kollektiva styrelsen organiseras så att man både upprätthåller demokrati och individuell frihet och undviker allmänningens tragedi?" funnits på den samhällsvetenskapliga och politiska dagordningen. Den gäller, annorlunda uttryckt, hur samhället bör struktureras ifråga om makt och ansvar för att säkra ett för nuvarande och kommande generationer gemensamt utfall som är såväl ekologiskt rationellt som demokratiskt och socialt godtagbart.

Det finns emellertid mycket få empiriska studier av hur samhällen sökt lösa detta problem. Detta projekt vill ge ett bidrag genom att analysera de politiska och organisatoriska förändringar som under senare delen av 1990-talet och framemot 2000 vidtagits i Sverige för att åstadkomma ett 'ekologiskt hållbart samhälle'. Projektet ställer följande huvudfrågor:

I vilken utsträckning är förändringar i svensk miljö- och resurspolitik under 1990-talet förenliga med kriterierna för en "ekologiskt rationell styrelse", dvs en på flera nivåer organiserad kollektiv strategi driven av en ekologiskt rationell logik?

Vilken är statens roll i denna utveckling och kan förändringar i statens roll urskiljas inom ramen för hur relationen samhälle – miljö – resurser utformas och förändras?

Utifrån teoretiskt grundade bestämmingar av "governance" (styrelse) och en "ekologiskt rationell logik" utpekades ett antal viktiga dimensioner i en ekologiskt rationell styrelse: rum, tid, kunskap, effektivitet samt makt. Ett antal kriterier formuleras för när en sådan styrelse kan sägas vara för handen. Därefter genomförs en utvärderande analys av 1990-talets svenska miljö- och resurspolitiska förändringar i syfte att besvara projektets huvudfrågor. Projektet avses pågå under två år, och vara färdigt vid utgången av 2001.

Statsvetenskap

Leif Lewin

2000 665.000 kr
2001 665.000 kr

Uppsala universitet

Dnr 99-0052

"Den potentielle förloraren".

Tillståndet i världen efter kalla krigets slut – och dessvärre också inom statskunskapen – utmärks av en trevande osäkerhet om grundläggande demokrati- och ansvarsfrågor. Spelar politiken alls någon roll? Vilka möjligheter har medborgarna och deras förtroendevalda att få sina preferenser tillgodosedda? Vilka åtgärder kan den potentielle förloraren vidtaga för att vända ett hotande nederlag till seger? När kan politikerna hållas ansvariga för sina beslut?

Syftet med projektet är att införa en internationell publik med ny, icke-svensk empiri fördjupa och integrera Uppsalainstitutionens olika bidrag till diskussionen om dessa frågor inom ramen för den rationalistiska teoribildningen ("rational choice"). I ett flödesschema från intentioner till utfall analyseras ett stort antal fall, där oavsiktliga konsekvenser ständigt lurar fastän aktörerna dock ibland lyckas hävda sin vilja. Forskningsarbetet kan beskrivas som "en process, under vilken vi rör oss fram och tillbaka mellan allmänna principer och genomtänk-

ta omdömen om speciella tillämpningsfall, varvid vardera successivt modifieras i ljuset av bedömningen av den andra".

Metoden är intentional förklaring och spelteori med rekonstruktion av aktörernas preferenser, kalkyler och strategier.

Publiceringsplanerna är att huvudrapporten skall utgöras av en monografi på engelska.

Statsvetenskap

Svante Ersson

2000 470.000 kr
2001 470.000 kr

Umeå universitet

Dnr 99-0075

Hur förklara variationer i institutionella prestationer? Jämförande studier på makronivå.

Mina huvudfrågeställningar kan formuleras på följande sätt: Hur varierar politiska system på makronivå vad gäller institutionella prestationer, t ex utvecklingen av offentlig sektor, ekonomisk tillväxt, arbetslöshet, jämställdhet med flera sociala indikatorer men också företeelser som demokratisk legitimitet, förtroende för politiska institutioner? Hur kan man förstå och förklara en sådan variation?

Jag argumenterar i denna ansökan för ett öppet angreppssätt som inte utgår från föreställningen att en bestämd faktor kan förklara allt. I stället menar jag att det finns olika modeller som kan utnyttjas för att försöka förklara denna variation. Det kan vara politiska aktörsmodeller eller institutionella, ekonomiska, strukturella, kulturella eller historiska modeller.

Det material jag avser att använda är redan insamlat, eller i andra avseenden redan existerande i och med att det finns tillgängligt vid olika datatjänster som SSD och det rör sig om t ex Eurobarometrar eller OECD-statistik. Dessa makrodata avses analyseras i en positivistisk anda. Jag föreställer mig tre forskningsområden där frågor om institutionella prestationers variationer och försök att förklara dessa variationer kan belysas: 1) Politik och samhälle i Europa; 2) Politik och samhälle i världen; 3) Politik och samhälle i Sverige.

Samarbete med andra forskare, mina egna erfarenheter inom denna forskningsmiljö, samt möjligheten att knyta bra medarbetare till detta projekt, gör att sannolikheten för att detta projekt skall kunna genomföras framgångsrikt bör vara hög.

Statsvetenskap

Rune Premfors

2000 720.000 kr
2001 720.000 kr

Stockholms universitet

Dnr 99-0378

Ämbetsmannastaten och dualismen.

I översiktliga beskrivningar av det levande svenska statsskicket nämns praktiskt taget alltid som ett karakteristiskt drag den förhållandevis självständiga ställning som de statliga förvaltningsmyndigheterna traditionellt åtnjuter gentemot de politiska beslutsorganen. Ibland talar man om detta som dualismen i det svenska statsskicket. Denna konstitutionella och organisatoriska tudelning av den svenska statens struktur har existerat i snart 300 år. Vårt huvudsyfte i detta projekt är att försöka förklara denna påfallande kontinuitet. Vår huvudhypotes är att dualismen främst har kunnat bestå genom att den hela tiden utgjort ett centralt element i den svenska ämbetsmannastatens legitimeringsstrategi.

Projektet består av tre delstudier. En första undersökning handlar om den offentliga debatten om dualismen i ett långsiktigt perspektiv, med särskilda nedslag i 1820-talet, perioden 1905-1920, och åren kring 1980. En andra delstudie undersöker utvecklingen under senare år, och prövar bland annat tesen om en "ny dualism" som återfinns inom Regeringskansliet. En tredje delstudie, slutligen, som i hög grad bygger på de båda övriga, prövar uttryckligen huvudhypotesen om dualismen som ämbetsmannastatens legitimeringsstrategi.

Projektet kommer att ge ny, grundläggande kunskap om ett ofta omnämnt och omdiskuterat, men inte särskilt grundligt utforskat, drag i Sveriges levande statsskick.

Medicin

Medicin

Bertil Fredholm

2000 500.000 kr
2001 500.000 kr

Karolinska institutet

Dnr 99-0002

Betydelsen av koffein som en riskfaktor vid drogmissbruk.

Det är nu helt klart hur koffein utövar sina stimulerande effekter. Mekanismerna visar både likheter och olikheter med andra centralstimulerande medel som kokain och amfetamin.

Koffeinbruk innebär mycket ringa hälsoproblem generellt sett, men det finns vissa grupper av individer på vilka koffein har verkliga eller upplevda negativa effekter. Koffein är i sig föga beroendeframkallande, även om ett akut avbrutet koffeinintag leder till obehag som trötthet och huvudvärk. Vissa personer fortsätter sitt koffeinintag mindre på grund av upplevda positiva effekter än på grund av att de övergående effekterna av ett koffeinstopp upplevs som obehagliga. Det är möjligt, men ännu obevisat, att koffeinbruk kan bidra till upprätthållande av missbruk av kraftigt beroendeframkallande centralstimulerande medel som kokain och amfetamin.

I djurexperiment på råttor och mus med etablerade modeller för beroende kommer att undersökas om akut eller långvarig tillförsel av koffein i doser, som exakt motsvarar dem som nyttjas av människor, leder till att kokain- eller amfetaminintag stimuleras. Dels studeras om det blir lättare eller svårare att etablera självadministrering av dessa narkotika, dels studeras om risken för återfall i självadministreringsbeteenden ökar efter akut avväjning.

I en population av missbrukare av centralstimulerande medel undersöks om akut koffeinintag kan simulera aspekter av tillförsel av centralstimulerande medel samt, och inte minst viktigt, om suget efter sådana medel påverkas.

Den kulturvetenskapliga donationen

Torbjörn Nilsson 2000 3.500.000 kr
2001 3.500.000 kr

Södertörns högskola Dnr 98-5060
Högern 1904-2000. Moderniseringens fiende eller vän?

Utgångspunkten för projektet är att moderniseringen ställer ett elitparti som högern inför ett dilemma: att både upprätthålla hierarkier och bidra till samhällets modernisering (vilket hotar hierarkierna). Högern organiserar sig därför, trots konservatismens negativa partisyn. Moderniseringen får utifrån denna historiska teori institutionella konsekvenser (tex nya produktionsformer, välfärdssystem och regelverk). Hur högern reagerar på dessa påverkar också samhället i stort. Denna växelverkan kan fångas i formativa moment, avgörande brytpunkter där samhälle och parti förändras. Preliminärt kan fem sådana urskiljas: demokratis genombrött, 1930-talets korporatism och auktoritära hot, socialpolitiskt nytänkande efter 1945, offentliga sektorns expansion på 1960-talet och europeiseringens och marknadstänkandets 1980-tal. Därmed anknyts till det teoretiska området historisk institutionalism.

Målet är att utifrån nya delstudier och tidigare forskning åstadkomma en syntes över partiets roll i samhällsutvecklingen. Därigenom kastas också nytt ljus över svensk politisk historia i stort, som på grund av forskningens koncentration på arbetarrörelsen har väsentliga luckor.

Forskargruppen planerar följande delstudier som griper över stora områden men inriktas på strategiska djupstudier kring formativa moment: 1) Högerns ideologi och historiesyn (upptakt till syntesen), 2) Högern och välfärdspolitik, 3) Högern och företagen. 4) Högern och jordbruket, 5) Högerpartiet/Moderata samlingspartiet och social organisation, 6) Högern och omvärlden, 7) Högern internationella förebilder.

Sven-Erik Sjöstrand 2000 4.200.000 kr
2001 4.200.000 kr

Handelshögskolan i Stockholm Dnr 98-5150
Flöden, konst och företag. Estetik, teknik och ekonomi.

Med detta forskningsprogram vill vi skapa en möjlighet att institutionalisera ett forskningssamarbete som involverar flera samtidiga parallella flöden mellan olika forskningsområden.

Första flödet består av ett samarbete mellan 3 olika vetenskapliga institutioner: Ekonomiska Forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm, Företagsekonomiska institutionen vid Stockholms universitet samt sektionen för Industriell ekonomi (Indek) vid Kungliga Tekniska Högskolan. Vi tror att dessa tre högskolor utgör en gedigen grund för kunskap vad gäller företagandet och samhället, både från ekonomiskt och teknologiskt perspektiv.

I ett andra parallellt flöde avser vi att samarbeta med konstnärliga högskolor och humanistiska fakulteter. Vi tror generellt att vi har mycket att lära av varandra. Vi lär oss om konst, artistisk produktion och estetik av dem, samtidigt som vi får möjlighet att dela med oss av våra organisationer. Den tredje delen är också sammansatt av tre teman, varav den första fokuserar på vad som händer när konst och företagande möts i specifika organisationer, det andra temat på flödet mellan de två fälten i termer av strategier för Europeiska konstnärliga företag och slutligen den tredje på design och mode.

Anders Andrén 2000 5.000.000 kr
2001 5.000.000 kr

Lunds universitet Dnr 99-5007
Vägar till Midgård. Nordisk hedendom i långtidsperspektiv

Förkristen nordisk religion är bland de få riktigt internationella forskningsfälten som behandlar Norden och nordisk kultur, eftersom religionen är en viktig del av det europeiska kulturarvet. Syftet med projektet är att ge ett nytt större svenskt bidrag till såväl den internationella diskussionen om nordisk hedendom som den allmänna kulturdebatten om nordisk och europeisk identitet.

Projektet är inriktat dels på den moderna konstruktionen av nordisk hedendom, dels på dåtidens ritual och föreställningsvärld, eftersom de nordiska texterna definierade religion som "sed". Genom tvärvetenskapligt samarbete mellan religionshistoria och arkeologi kommer den norröna ritualen och föreställningsvärlden att studeras i långa tidshorisonter med hjälp av texter, bilder och materiell kultur.

Projektet är organiserat i 14 delprojekt knutna till tre ämnen och två fakulteter vid Lunds universitet. Delprojekten är samlade i fem grupper (begrepp och forskningshistorik, förhistoriska perspektiv, romerska perspektiv, hedendom och kristendom, samt hedendom och folklig föreställningsvärld), och dessa binds samman av perspektiven "plats", "kropp" och "tecken" som genomgående temata. Arbetet är redan påbörjat genom annan finansiering av fem delprojekt. Projektet kommer att avslutas med publicering av enskilda delprojekt, med en engelskspråkig syntespublikation och med en välillustrerad populär sammanfattning.

Jonathan Friedman 2000 1.600.000 kr
2001 1.600.000 kr

Lunds universitet Dnr 99-5008
The future as history: a global historical study of the millennium's end

The purpose of this project is twofold. First it aims to further develop and refine the framework known as global historical anthropology which emerged in Lund and Copenhagen in intensive discussions among anthropologists, archaeologists, historians, sociologists and political scientists over the past two decades and with a great deal of co-operation from colleges in England and the United States and more recently France. This framework could, we suggest prove instrumental in the establishment of a powerful multidisciplinary approach in the human sciences. Second, it aims to develop a model of the processes of declining hegemony in global systems. Focusing on the contemporary situation which is characterised on the surface by increasing conflicts in declining areas. In the West, for example we have state fiscal crises and the decline of welfare politics, mass migration, ethnification, rapidly growing class polarisation, all involving increasing as well as new forms of violence, at the same time as the center of gravity of the world economy which

has been moving toward the Pacific Rim has suddenly stopped.

The process of horizontal fragmentation and vertical polarisation, of shifting hegemony and increasing globalisation which are evident in the contemporary world seem to have their (at least partial) forerunners in both the recent and more distant past. The cultural aspects of this transformation are an absolutely crucial component of this analysis: cultural globalisation, ethnic fragmentation, new cultural identities, new holism and antirationalisms, post-modernisms and new elite and cosmopolitan oriented hybridities. These are all phenomena that have interesting parallels in history, both ancient and recent and which might best be understood in historical processual terms. They are phenomena that are focus of this comparative historical project. If we can demonstrate the existence and mechanisms involved in such parallels then the near future may indeed have occurred in some sense in the past and may, therefore enlighten us as to where we are headed.

Rolf Lundén 2000 1.200.000 kr
2001 1.200.000 kr

Uppsala universitet Dnr 99-5028
Litterära generationer och social auktoritet: en undersökning av amerikanska prosadebutanternas bakgrund och karriär, 1940-2000

Projektets syfte är att studera amerikanska prosadebutanter för att därmed kunna dra slutsatser om den sociala auktoritet som är förknippad med litterärt författarskap. Frågan om litterär auktoritet har ägnats mycket uppmärksamhet i amerikansk litteraturkritik, men då ofta i abstrakta och filosofiska termer. Med detta projekt kommer frågan att ges en mer sociologisk bearbetning och en empirisk grund. Genom en sammanställning av kollektiva biografier över debutförfattare från åren 1940, 1955 och 1970 kommer vi att kunna analysera sociala förskjutningar inom det litterära fältet. Av särskilt intresse blir de fall då författare har använt sitt litterära kapital för att uttala sig med pondus i andra, icke-litterära sammanhang. Resultaten från den sociologiska undersökningen kommer att kontrasteras med en kritisk granskning av den debatt om litteraturens sociala värde som med skiftande intensitet har förts under efterkrigstiden.

Projektet kommer sålunda att ge ett nytt per-

spektiv på frågan om litterär auktoritet under denna period i modern amerikansk litteraturhistoria. Resultaten ämnar vi redovisa i två huvudvolymerna och i två doktorsavhandlingar ägnade åt fallstudier inom projektets område. Den prosopografiska databas som byggs upp under projektets gång kommer att utgöra ett värdefullt verktyg för framtida forskning i amerikansk litteratur i Sverige.

Donald Broady 2000 **1.650.000 kr**
2001 **1.650.000 kr**

Uppsala universitet Dnr 99-5049
Formering för offentlighet. En kollektivbiografi över stockholmskvinnor 1880-1920

Perioden kring sekelskiftet 1900 var av avgörande betydelse för kvinnors väg från privat till offentligt. Inom projektet studeras Stockholm som mötesplats och de sociala nätverkens betydelse för ett antal kvinnor som bidrog till att forma moderna offentligheter. Tonvikten läggs vid deras insatser inom pedagogik, filantropi, sjukvård och kulturliv.

Centrala frågor är: Vilka tillgångar hade dessa föregångskvinnor med sig i bagaget och hur bar de sig åt för att vinna inträde i existerande offentligheter och sociala fält?

Hur fungerade mötesplatserna och de sociala nätverken? I vad mån var de ställen där tillgångar ackumuleras, med skilda funktioner för kvinnor med olika bakgrund och olika slag av startkapital?

På vad sätt tjänade kvinnornas nätverk som bas för utspel i den offentliga debatten och för insatser som bidrog till framväxten av nya sociala fält? Hur formas genus, offentlighet och makt?

En prosopografisk metod skall tillämpas, dvs. information om dessa kvinnors egenskaper och tillgångar – socialt ursprung, utbildningsbana, symboliskt, ekonomiskt och socialt kapital, sociala och kulturella praktiker – skall samlas in och ligga till grund för analyser av deras levnadsbanor och strategier.

Under projektets gång skall en personhistorisk databas skapas.

Sten Berglund 2000 **2.700.000 kr**
2001 **2.700.000 kr**

Örebro universitet Dnr 99-5057
Demokratins villkor i Europa

Projektet handlar om demokratins villkor i Europa. Det har två syften: forskning och kompetensutveckling. Forskningsprojektet tar sin teoretiska utgångspunkt i den som hypotes formulerade föreställningen att den problembild, som möter de nya demokratierna i Östeuropa, har sin motsvarighet i de etablerade demokratierna i väst, låt vara att problemen i väst inte är av samma storleksordning som i öst. Medborgarnas inställning till den politiska demokratin uppfattas som en funktion av tre faktorer: institutioner, *governance* och politisk kultur; och projektet är också uppdelat i tre delprojekt i enlighet därmed. Delprojektet om institutioner kretsar kring valsysteem, relationen mellan exekutiv och legislativ makt, civilt samhälle samt lokal- och regional självstyrelse; *governance*-projektet fokuserar på temata såsom *governability*, *urban* och *internationalised governance* samt klientelism och lokal autonomi. I delprojektet om politisk kultur är det temata såsom *civic culture*, politisk generation, nationell identitet och samhällsliga värden som ställs i förgrunden.

Projektet är all-europeiskt komparativt; delprojektet arbetar med länderurval omfattande länder på båda sidor av den tidigare järnridån. Till varje delprojekt knyts minst två doktorander, som slutför sina avhandlingsarbeten inom ramen för ett ambulering seminarium inom projektets regi. Därutöver planeras fyra monografier. Projektet kommer att repliera på existerande komparativa databaser, men har också beredskap för fallstudier, djupintervjuer mm.

Tomas Riad 2000 **1.200.000 kr**
2001 **1.200.000 kr**

Stockholms universitet Dnr 99-5060
Prosodi i svenskans morfologi

Projektet syftar till att i ljuset av senare tids teoretiska landvinningar på prosodins område utreda hur prosodisk information (betoning, tonaccent, kvantitet, stavelsestruktur) påverkar lexikal representation och morfologiska processer (ordbildning, ordböjning, lån) i svenskan. Några aktuella frågeställningar:

1. Det svenska lexikonet sönderfaller i en inhemsk och en "främmande" del. Morfologisk selektion och betoningdistribution markerar denna historiskt betingade uppdelning. Hur kan den förklaras som synkront mönster i nusvenska?
2. I centralsvensk varietet får sammansättningar alltid grav tonaccent. I andra dialekter varierar tonaccenten mellan akut och grav enligt morfologiska och prosodiska parametrar. Vilka är mönstren och hur har den typologiska variationen uppkommit?
3. Avledning med suffixet (i)sk ställer morfologiska, prosodiska och segmentella krav på den stam det ansluter sig till: mekänisk vs kubänisk; kómisk vs hémsk; grékisk vs fránsk. *Élegisk och *aristótelisk är omöjliga. Vilka är villkoren och vad säger de oss om svenskans grammatik? Hur fungerar övrig avledningsmorfologi?

Teoretisk grammatikforskning har i Sverige dominerats av syntax och semantik, medan fonologi och prosodi varit eftersatt. Projektet, som har grundforskningskaraktär, uppdaterar det svenska forskningsläget (empiriskt och teoretiskt) och bidrar med kunskap om de skandinaviska språken till den internationella diskussionen.

Arbetet genomförs under fyra år av en forskargrupp som representerar kompetens i nordiska språk, fonologi och allmän språkvetenskap.

Don Kulick 2000 **2.700.000 kr**
2001 **2.700.000 kr**

Stockholms universitet Dnr 99-5061
Heteronormativitet: En tvärvetenskaplig och etnografisk undersökning

Avsikten med följande tvärvetenskapliga projekt är att undersöka definitioner av och relationer mellan sexualitet, genus, identitet, kropp och politik. Syftet är att utifrån så kallade queerteoretiska resonemang studera hur heterosexualitet fungerar som en normerande och strukturerande princip. Tre discipliner ingår i projektet: socialantropologi, etnologi och teatervetenskap.

De sju delprojekten låter sig indelas i tre områden:

1. hur heterosexualiteten uppnås och upplevs (delstudier av svenska gymnasieflickor respektive ensamstående män i Norrland

och deras kontakter med kvinnor i Ryssland)

2. utforskandet av heterosexualitetens symboliska dimensioner (delstudier av 1900-talets svenska scenkonst respektive den svenska modellbranschen)
3. hur heteronormativa beteenden och antaganden förkastas (delstudier av konsumtionsvanor bland homosexuella kvinnor och män i Sydney, Australien, begravningsritualer för homosexuella män i Sverige som dött i aids respektive brasilianska prostituerade "travestis" i Milano, Italien)

De olika delstudierna bidrar till att ge en etnografisk och historisk bild av specifika kontexter där heteronormativitet produceras, reproduceras, synliggörs, förhandlas eller förkastas. Projektet avser att ge queerteori en starkare empirisk förankring. Resultatet kommer att redovisas i form av fyra doktorsavhandlingar, tre böcker samt en samlingsvolym.

Birgitta Holmdahl 2000 **1.200.000 kr**
2001 **1.200.000 kr**

Chalmers tekniska högskola Dnr 99-5065
Kulturanalyser, planeringsprocesser, arkitektur – ett forskningsprogram om tolkning och gestaltning av arkitektur

Arkitekturområdet kännetecknas av en olycklig klyfta mellan forskning och praktik.

Praktiken har klart operativa ambitioner. Något skall byggas, vilket kräver planer, projektering, kalkyler. Forskningen, å andra sidan, har till främsta uppgift att ta fram ökade kunskaper om relationerna mellan människa och miljö. Denna uppgift kräver djupa analyser och kunskaper från såväl humanistiska som samhällsvetenskapliga forskningsområden. För att få erkännande i vetenskapssamhället riskerar arkitekturforskningen att bli antingen snävt avgränsad eller så teoretisk och filosofisk att den omöjligt går att tillämpa. Därtill kommer ytterligare en komplicerande dimension inom arkitekturforskningen – nämligen att de konstnärliga momenten i arkitekturarbetet inte låter sig fångas i gängse kunskapsformer och vetenskapsteorier.

Forskningsprojektet syftar till att i någon mån överbrygga klyftan mellan arkitekturforskning och praktik genom att göra ett antal fallstudier i olika svenska samhällen, där vi ingående stu-

derar, analyserar och tolkar arkitektur och samhällsbygge för att sedan diskutera olika tänkbara beskrivningsmodeller och rekommendationer för framtida bebyggelse och slutligen genomför ett antal workshops och undervisningsprojekt, där vi gestaltar nybebyggelse med dessa beskrivningar och tolkningar som underlag. Forskningsprojektet rymmer alltså såväl analyser och försök till normativa beskrivningar som kreativt konstnärligt utvecklingsarbete.

Sven-Göran Malmgren 2000 **2.500.000 kr**
2001 **2.500.000 kr**

Göteborgs universitet Dnr 99-5077
Det svenska ordförädets utveckling 1800-2000

Projektets syfte är att kartlägga de viktigaste förändringarna i det svenska ordförädet under den senaste 200-årsperioden. Fyra huvudområden urskiljs:

- 1) De främmande språkens allmänna bidrag till utvecklingen av det svenska ordförädet
- 2) Utvecklingen av några valda fackterminologier, bl.a. juridikens och matematikens terminologi.
- 3) Betydelseförändringar (metaforiska, metonymiska) inom det svenska ordförädet
- 4) Tendenser inom ordbildningen och den lexikala syntaxen.

För att kunna genomföra projektet måste man ha bekväm tillgång till uppgifter om årtal för ordens första förekomst i svenskan. En grundförutsättning för detta är den s.k. OSA-databasen, databasversionen av Svenska Akademiens ordbok. Den har helt nyligen blivit tillgänglig, vilket möjliggör avancerade sökningar, t.ex. sökningar av typen "juridiska termer med tyskt ursprung, kronologiskt ordnade". Likväl måste OSA-databasen kompletteras, särskilt när det gäller det tidiga 1900-talet, och en av projektets viktigaste uppgifter är att skapa en korpus med texter publicerade 1900-1945.

De fyra huvuduppgifterna genomförs av en forskargrupp bestående av sex nordister, en anglist, en germanist, en romanist och en datalingsvister. Inom forskargruppen finns specialkompetens i bl.a. fackspråks- och översättningsproblematik.

En grundtanke i projektet är att förändringar i ordförädet kan ses som resultat av samhällsförhållanden och att dessa i sin tur kan påverkas av

förändringar i ordförädet. Projektet skall därmed inte bara öka vår kunskap om en viktig del av den svenska språkhistorien, det skall också ge ett bidrag till den svenska kulturhistorien och den allmänna historien. Det skall också ge vissa bidrag till anglistiken, germanistiken etc.

Orvar Löfgren 2000 **1.700.000 kr**
2001 **1.700.000 kr**

Lunds universitet Dnr 99-5078
Att frammana en transnationell region. En flervetenskaplig studie av Öresundsområdet

År 2000 står Öresundsbron färdig, men redan har framtiden i den nya regionen in-tecknats med visionära projekt, förhoppningar och farhågor. Vi vill genom ett svensk-danskt samarbete mellan etnologer och företagsekonomer analysera hur nya handlingsutrymmen formas i detta transnationella regionbygge med fokus på frammanandets retorik och praktik. När, var, hur och för vem blir regionen en relitet, en resurs eller ett hinder? Denna ansökan omfattar det svenska etnologiska projektet.

I Öresundsregionen kommer den nationella gränsens form och funktion nu att testas på en rad nivåer och i skiftande situationer. Det skapas dynamik och spänningar mellan det transnationella, det nationella, det regionala och det lokala. Syftet med vårt etnologiska delprojekt är att analysera denna dynamik i skilda grupperns identifikation och förankring i regionen. Hur konfronteras det intensiva talet om identiteter med vardagens levda erfarenheter? Målet är dels att ge en bättre förståelse av regionens utveckling, och dels att ge ett kritiskt bidrag till den kulturteoretiska debatten om identitetspolitik, globalisering och transnationella processer.

Undersökningen byggs upp kring tre huvudteman: regionbyggets kulturella dynamik, rörelsens pedagogik samt produktionen av begivenheter. Ur ett kulturanalytiskt perspektiv kommer valda aktörer och arenor att studeras med hjälp av intervjuer, observationer och mediaanalyser. Det tvärvetenskapliga målet är att med den danska forskargruppen vid Handelshögskolan i Köpenhamn integrera och utveckla kultur- och organisationsteoretiska perspektiv på förändringsprocesser.

Jerker Blomqvist 2000 **2.000.000 kr**
2001 **2.000.000 kr**

Lunds universitet Dnr 99-5079
Athen som det romerska rikets kulturmetropol

Projektet avser beskriva Athens roll – som lärdomscentrum och bildningssymbol – i den sammansmältning av grekisk tanketradition, romersk kultur och kristen religion som försiggick under tiden från Kristi födelse och fram till antikens slut.

Projektet berör en period och ett skeende som var av avgörande betydelse för utvecklandet av den europeiska kulturtraditionen. Athens roll som intellektuell stormakt under romersk kejsartid rymmer flera aspekter, och många aktörer är inblandade i skeendet – romare och greker, hedningar och kristna, unga studenter och erfarna lärare, seriösa och bedragare. Bilden av Athen berör en rad olika områden: filosofi, religion, politisk, konst, forntida storhet, förfall versus blomstring, språk. De olika delprojekten syftar till att sammantaget ge en så fullständig och nyanserad bild som möjligt av detta skeende. Ett sådant syfte möjliggörs genom att projektet är ämnes- och fakultetsövergripande, genom deltagande från både grekiska, latin och patristik.

Athens roll i detta sammanhang har inte tidigare varit föremål för en studie som ser Athen i dessa roller från såväl grekiskt, romerskt som kristet perspektiv. Nytt källmaterial, främst arkeologiskt och epigrafiskt, har tillkommit under senare tid och kommer att beaktas inom projektet.

Satu Gröndahl 2000 **1.600.000 kr**
2001 **1.400.000 kr**

Uppsala universitet Dnr 99-5122
De nya litteraturerna i Sverige

Projektet *De nya litteraturerna i Sverige* vill kartlägga och analysera litteratur på minoritets- och invandrar-språk i Sverige. De senaste årtiondena har det förekommit en betydande uppsving av den litterära produktionen både på de traditionella minoritetsspråken (tornedalsfinska och samiska) och på invandrar-språken. Samma utveckling pågår i andra europeiska länder, där forskning redan sedan länge varit igång. Sverige står nu i begrepp att ratificera Europarådets konventioner om historiska och

regionala minoritetsspråk. Med tanke på de två sistnämnda förhållandena måste det ses som en brist att det i stort saknas forskning om såväl gamla minoriteterna som invandrarernas litterära produktion i Sverige. Enligt Immigrant-institutets beräkningar finns det ca 600 invandrar- och minoritetsförfattare i Sverige; omkring 10 % av Svenska författarförbundets medlemmar är av utländsk härkomst. Bokutgivningen är omfattande och det finns omkring 250 tidskrifter.

Projektet innehåller delstudierna 1) Att producera minoritets- och invandrarlitteratur, 2) Sverigefinsk och tornedalsfinsk litteratur, 3) Persisk litteratur och 4) Samisk litteratur. Projektet omfattar både en litteratursociologisk kartläggning av respektive område, men avsikten är också att jämföra de etniska gruppernas litteratur sinsemellan och i förhållande till majoritetssamhället. Detta sammanfattas i två grundläggande frågeställningar 1) minoritets- och invandrarlitteraturer inom det litterära systemet 2) minoritets- och invandrarlitteraturers roll i identitetsbildningen och integrationsprocessen. Projektet syftar även till att bredda och omdefiniera begreppet svensk litteratur. Projektet bidrar till en mera heltäckande beskrivning av den svenska litteraturen och vidgar litteraturforskningens ämnesområden i Sverige.

Anita Göransson 2000 **2.000.000 kr**
Göteborgs universitet Dnr 99-5131

Kön och eliternas reproduktion i ett komparativt perspektiv

Projektet skall undersöka kvinnors och mäns placering i de olika svenska makteliterna över tid men med betoning på nutid. Vi har maktutredningar och även tidigare forskning om exkluderings- och segregeringsmekanismer i synnerhet på yrkes- och arbetsplatsnivå. Hittills har dessa makroanalyser inte kombinerats med de fördjupade områdesstudierna.

Projektet är tänkt som ett första steg i en systematisk kunskapsuppbyggnad och samling genom nätverk av forskare på olika orter i Sverige. I den gemensamma grunden ingår bl a en enkätundersökning. I nästa steg planeras en internationell jämförelse.

David Westerlund 2000 **1.700.000 kr**
2001 **1.700.000 kr**
Uppsala universitet Dnr 99-5134
*Konflikt eller fredlig samexistens?
Nutida relationer mellan kristna och muslimer*

Genom bland annat omfattande migrationer och ett ökat globalt informationsflöde har frågor som rör relationer mellan anhängare av olika religioner fått en starkt ökad betydelse. Forskningsprogrammets grundläggande syfte är att utifrån ett fler- och tvärvetenskapligt perspektiv fokusera olika former av nutida relationer mellan kristna och muslimer i ett globalt såväl som svenskt perspektiv. Programmet består av två tätt sammanvävda huvuddelar. I den första delen är syftet:

1. att studera globala processers inverkan på interreligiösa relationer och bidra till den teoretiska diskussionen om globalisering;
2. att undersöka några inflytelserika representanter för kristen och muslimsk polemik och dialog;
3. att precisera och kritiskt granska olika intellektuella förhållningssätt till andra religioner än den egna samt vilka etiska konsekvenser dessa ställningstaganden medför.

I den andra huvuddelen är syftet att genom några fallstudier i Sverige fokusera olika typer av relationer mellan kristna och muslimer. Den delen innehåller undersökningar av:

1. hur meningsinnehåll och attityder formas bland vanliga medlemmar i två kristna respektive två muslimska lokala församlingar när man använder och tolkar material av primärt polemik- respektive dialoginriktad karaktär;
2. reaktioner på moskébyggen, särskilt Södermalmsmoskén i Stockholm;
3. muslimska föreställningar som genom internet sprids i Sverige.

Forskningen planeras för fem år och involverar sju forskare från fyra discipliner i religionsvetenskap och humaniora. Till programmet kopplas en forskarskoleverksamhet. Stor vikt läggs vid internationellt samarbete, forskningsinformation och en samhällelig konsultfunktion.

Bengt Nordberg 2000 **2.800.000 kr**
Uppsala universitet Dnr 99-5169
Samtalsspråkets grammatik

Trots att samtalet är den primära formen för språklig kommunikation har den grammatiska forskningen av tradition främst varit inriktad mot det skrivna språket, och i den mån man har försökt beskriva talspråket har det ofta skett på skriftspråkets villkor. Detta projekt vill bidra till en bättre förståelse av samtalsspråkets egenart. Syftet med projektet är att undersöka relationen och samspelet mellan den sociala interaktionens struktur och den grammatiska strukturen hos de yttranden som fälls i samtalet. Detta samspel tar sig uttryck såväl i att grammatiken antas begränsa och sätta upp villkor för hur interaktionen kan komma att utformas som i att interaktionen motiverar och påverkar de grammatiska strukturerna.

Vi närmar oss forskningsuppgiften från två håll; dels från ett (mikro)sociologiskt interaktionellt perspektiv där vi tar utgångspunkt i olika typer av sociala handlingar och undersöker hur dessa är grammatiskt utformade, dels, på ett mer traditionellt språkvetenskapligt sätt, från grammatiken och försöker då knyta grammatiska företeelser till olika sociala funktioner. Teoretiskt och metodologiskt bygger projektet på sociologisk samtalsanalys och olika varianter av funktionell grammatik. Det empiriska materialet utgörs av video- och audioinspelningar av, i första hand, naturligt förekommande samtalssituationer. Projektet förväntas få betydelse bl.a. för svenskundervisningen på olika nivåer och därmed för den allmänna synen på grammatikalitet liksom för förståelsen av människans maskininteraktion. Det lämnar också ett svenskt bidrag till den internationella forskningen på området som hittills dominerats av studier av engelskspråkiga samtal.

Lilli Alanen 2000 **1.400.000 kr**
2001 **1.400.000 kr**
Uppsala universitet Dnr 99-5178
Teorier om kognition, intentionalitet och intentionellt handlande från medeltida till modern filosofi

Projektet ingår i ett av undertecknad ledda internordiska forskningsprojekt i filosofihistoria: *Actions and Passions of the Mind in Western Philosophy 1300-1700*, (delvis finansierat av

NOS-H 1999-2001). Det motiveras av övertygelsen att gängse periodindelning i medeltida vs. modern filosofi är godtycklig, och vill granska begrepp och teorier utvecklade inom medeltida filosofi, vilka kan antas ha haft ett avgörande inflytande på utformandet av den moderna synen på vetenskaplig förståelse av mänsklig kunskap och mänskligt handlande. Projektet banar nya vägar i tre avseenden: 1. Genom att fokusera på idéutvecklingen inom medvetandefilosofi, kognitionsteori, och moralpsykologi, vilka hör till de minst uppmärksammade ämnesområdena inom filosofi-historisk medeltidsforskning, trots att de utgör de mest debatterade forskningsområdena inom aktuell samtidsfilosofi, vilkas centrala begrepp härstammar från medeltida filosofiska analyser av tänkande och handlande. 2. Det sammanför specialister på olika tidsperioder av den västerländska filosofin med forskare i samtida kognitionsvetenskap och filosofisk psykologi. 3. Det är inte bundet av gränsindelningar i teoretisk och praktisk filosofi utan rör sig på problemområden som sträcker sig från logik, kunskaps-teori och handlingsteori till moralpsykologi och etik. Flera doktorander är involverade i projektet. Projektets deltagare samarbetar med områdets ledande forskare vid universitet och nationella forskningsinstitut i Helsingfors, Oslo, Köpenhamn, Paris, Toronto och Los Angeles.

Bo Bjurulf 2000 **1.900.000 kr**
2001 **1.900.000 kr**
Lunds universitet Dnr 99-5180
De nordiska EU-medlemmarnas ordförandeskap i Ministerrådet – en jämförande studie.

Ordförandeskapet i EUs Ministerråd – en del av den Europeiska Unionens komplexa institutionella organisation – anses ge innehavaren en möjlighet att spela en betydelsefull roll på den europeiska politiska scenen. Under sex månader åtnjuter ordförandelandet ett unikt tillfälle att påverka EUs agenda. Ordförandeskapets privilegierade roll är särskilt viktig för de mindre medlemsstaterna eftersom dessa i övrigt anses ha små möjligheter att påverka EUs vägval. Trots att ordförandeskapet är centralt i EUs beslutsprocess har varken ordförandeskapet som institution eller de faktorer som avgör dess inflytande varit föremål för systematisk forskning.

Målet med detta projekt är att öka vår förståelse om hur ordförandeskapet kan tackla sina skilda roller, med särskild inriktning på Finlands, Sveriges och Danmarks ledarskapsroller och ordförande-strategier. Följande fyra forskningsområden kommer att belysas av en internationellt sammansatt forskningsgrupp:

1. Varje lands rolluppfattning, rollutförande och rollstrategier. Hur balanseras nationella och europeiska intressen och hur avvägs förhållandet mellan passiv förvaltning och aktivt initiativtagande? Vilken är nivån på det nationella förutseendet, planeringen och flexibiliteten, och hur påverkar denna nivå kapaciteten att klara av de uppsatta målen för ordförandeskapet?
2. En jämförelse mellan de tre nordiska länderna. Skiljer sig ländernas rolluppfattning? Koncentrerar sig länderna på olika roller? Använder de skilda strategier? Kan dessa skillnader förklaras med hjälp av de klassiska förklaringsdimensionerna?
3. En jämförelse mellan de små nordiska länderna och de stora EU-medlemmarna. Vilken skillnad är det mellan stora och små länders möjlighet att påverka agendan? Är små stater mer beroende av rådssekretariatet och andra EU-institutioner?
4. Ordförandeskapet som en institution. Vilken är den relativa betydelsen av ordförandeskapet jämfört med andra EU-institutioner när det gäller EUs vägval? Svarar ordförandeskapet för vissa specifika och unika funktioner i EU?

För att kunna belysa dess fyra primära frågeområden kommer vi att använda intervjuer, enkäter, dokument och deltagande observation.

Tore Frängsmyr 2000 **800.000 kr**
2001 **800.000 kr**
Kungliga Vetenskapsakademien Dnr 99-5190
*Svensk Fysik och astronomi 1940-2000.
En dokumentation*

Efterkrigstiden har varit en period med stora förändringar i naturvetenskapernas arbetsätt, världsbild och samhällsrelevans. Periodens vetenskapshistoria inom ämnena fysik och astronomi är en del av den svenska idé- och lärohistorien som rymmer mycket obearbetat material.

Med intervjuer ämnar projektet dokumentera svensk fysik och astronomi 1940-2000. Ett större antal intervjuer skall genomföras med vetenskapsmän. Materialet som projektet samlar in skall bli ett användbart och tillgängligt empiriskt material för historiker och samhällsvetare som intresserar sig för naturvetenskapens historia under efterkrigstiden. Materialet skall disponeras vid Centrum för vetenskapshistoria, Kungl. Vetenskapsakademien.

Projektet syftar även till vissa komparativa studier av efterkrigstidens astronomi och fysik i det material som samlats in.

Infrastrukturellt stöd

Erik Norberg 2000 **690.000 kr**
Riksarkivet Dnr 99-7003
*Arkivens digitala infrastruktur.
Ett svensk-ungerskt samarbetsprojekt*

Projektet har tre syften: 1. Det svenska Riksarkivet (genom SVAR) inleder ett informationsbyte med det ungerska Riksarkivet om de svenska arkivens digitala infrastruktur och uppbyggnad. 2. Projektet genomförs med forskaranknytning på så sätt att en inventering av ungerska och svenska forskares prioriteringar och önskemål inhämtas och beaktas. Mötesplatser för forskare och arkiv blir Collegium Budapest i Budapest/ Ungern och Mitthögskolan i Härnösand/Sverige. 3. Vid universitetet i Budapest finns en 5-årig arkivariutbildning och vid Mitthögskolan/ Härnösand en sådan upp till C-nivå. Arkivariutbildningen berörs av digitaliseringen, varför en integrering av erfarenhetsutbyte mellan företrädare för de båda utbildningarna kan ske på ett naturligt sätt inom projektets ram.

Både i Sverige och i Ungern genomförs expertmöten, workshops och forskarseminarier. IT-ansvarig vid det ungerska riksarkivet vistas en tid vid SVAR och ges en grundlig genomgång av den digitala infrastrukturen. En vetenskaplig medarbetare, knuten till Mitthögskolan/ Härnösand blir kontakt mot forskarvärden.

Projektet har karaktären av ett ettårigt pilotprojekt med långsiktig målsättning. Genom att basär av ömsesidig erfarenhetsutbyte öppnar vi kontaktytor för vidare internationellt samarbete inför framtiden i en digitaliserad värld.

Olle Granath 2000 **1.500.000 kr**
Nationalmuseum Dnr 99-7005
Tillgängliggörande av Nationalmusei samling genom digitalisering

Projektet syftar till att med hjälp av Nationalmuseums nya databas öka tillgängligheten till samlingar och den konstvetenskapliga dokumentation som finns om föremålen.

Nationalmuseum har under året 1996-1998 utvecklat en ny databas vilken installerades på museet i december 1998. Databasen möjliggör att registrera information om alla typer av föremål som ingår i museets samlingar, oavsett om det rör sig om målningar, skulpturer, grafik, konsthantverk eller konstindustriföremål. Den nya databasen innebär således en väsentlig förbättring genom att samla all information om museets föremål, vilken tidigare fanns fördelad i ett antal mindre lokala databaser, i en och samma databas. Detta möjliggör sökningar och faktainsammanställningar av en helt annan kvalitet och art än vad som tidigare varit möjligt. Därmed har grundförutsättningen skapats för att i ett följande skede göra museets samlingar omfattande närmare 700.000 föremål tillgängliga för forskningen.

Trots att Nationalmuseum har investerat ett stort kapital i utvecklandet av den nya databasen i såväl ekonomiskt och kunskapsmässigt hänseende återstår en avgörande del av arbetet, nämligen den omfattande kontroll och justering av konverterade data (registervård) som måste utföras innan den lagrade informationen kan ligga till grund för tillförlitliga sökningar och faktasammanställningar. Registervården är således en förutsättning för att Nationalmusei samlingar skall bli tillgängliga i digital form för såväl intern som extern forskning.

Inga Maria Mulk 2000 **800.000 kr**
Åjtte, Svenskt Fjäll- och Samemuseum, Jokkmokk Dnr 99-7006
Komplettering av Svensk samisk bibliografi till 1998

Minoritets- och urbefolkningsfrågor har blivit aktuella och synliga även i Skandinavien. Detta gäller såväl rättsliga frågeställningar som nationell och internationell samhällsdebatt och kulturutveckling. Detta forskningsområde är tvärvetenskapligt och också geografiskt gränsöverskridande. Som resultat av en ettårig förstudie

om samisk bibliografi har medel sökts hos Statens kulturråd för att etablera kontinuerlig bibliografering fr o m 1999 med Åjtte, Svenskt Fjäll- och Samemuseum som huvudman. Under detta projekt har en samisk bibliografi på provbasis initierats i den nationella biblioteksbasen Libris, vilken är gratis åtkomlig på Internet.

Tryckta bibliografier om ämnet täcker tidsperioden 1950-80. Därefter, samt före 1950, finns det luckor som delvis blir bevakade av olika bibliotek med olika system. En del av artikelmaterialen blir inte alls registrerat. För den som söker information om samekulturen står litteraturen väldigt splittrad, osynlig och svåråtkomlig. Denna splittring innebär också dubbelarbeten från producenternas sida.

Samisk bibliografi utgör en samlad basresurs för forskning om en nationell minoritet, och skapar en komplettering till samiska bibliografier i Finland, Norge och Ryssland.

Detta projekt syftar till att tillgängliggöra och rationalisera sökningen av samisk litteratur enligt följande:

1. Bearbetning av materialet som överförs maskinellt från den ordinära Libris till SAMB-databas
2. Registrering av Lars Thomassons bibliografier: "De svenska samerna och renkötseln i Sverige" i fyra band 1950-80
3. Komplettering av luckor till 1950 och 1981-98

Denna bibliografi skall läggas under samma projektledning som den löpande bibliografin, och arbetet beräknas ta fem månår i anspråk.

Alexander Husebye 2000 **700.000 kr**
Föreningen Stockholms Företagsminnen (FSF) Dnr 99-7012
Bevarande av konkursarkiv

Projektet utgör etapp 1 i ett bevarandeprojekt gällande konkursarkiv från 1980- och 1990-tal. Syftet är att på vetenskaplig grund och i dialog med etablerad obeståndsforskning rädda och säkerställa ett representativt urval källmaterial rörande företag som försattes i konkurs under tidsperioden.

Resultatet kommer med vetenskaplig utvärdering att tjäna som modell för liknande arbeten i övriga landet. Arbetsmetoder och teknikval

ökar källmaterialets användbarhet samt underlättar hanteringen av framtida tillkommande källmaterial. Arbetet under det första året innefattar:

1. Inventering av källmaterialbeståndet och upprättande av digitala register
2. Verkställande av ett vetenskapligt baserat urval.
3. Upprättande av referenser/länknings till andra materialbestånd; advokataktar, bankmaterial, offentligt material (kronofogdemyndigheter mfl).
4. Utvärdering i samarbete med forskare.

Arbetet organiseras enligt följande:

En styrgrupp bestående av representanter för FSF, arkivföretag samt forskare som leder arbetet och utvärderar kvalitet och ekonomi.

En arbetsgrupp bestående av projektansvarig arkivarie, forskare och ytterligare arkivarier samt sakkunniga/representanter för myndigheter och arkivföretag.

Projektet genomförs i samråd med Stockholms Företagsminnens vetenskapliga råd.

Eva Nylander 2000 **900.000 kr**
Lunds universitetsbibliotek Dnr 99-7015
Lunds medeltida handskrifter: tillgänglighet och bevarande

Projektet avser att vetenskapligt katalogisera, digitalisera och på nätet för forskningen göra tillgänglig Lunds Universitetsbiblioteks, i princip okatalogiserade, lilla men viktiga samling handskrifter. Vid sidan av tillgängliggörandet av det medeltidshistoriskt betydelsefulla Lundamaterialet får arbetet även karaktären av pilotprojekt inom ramen för det internationella samarbetsprojektet TEI (Text Encoding Initiative) med en arbetsgrupp av fem handskriftsspecialister (bland vilka den projektansvariga) nu engagerade i utarbetandet av katalogiseringsprinciper för digital tillgänglighet med hjälp av ett regelverk för inmatning och utbyte av elektroniska texter för forskningsändamål. En ytterligare, angelägen dimension av projektet blir skapandet av en beständig arkivkopia av hela samlingen bevarad i Lunds Universitets server, något som skonar och bevarar de mycket ömtåliga medeltida originalen som annars far illa vid framtagning, klimatförändringar, belysning och manuellt hanterande.

Torbjörn Suneson 2000 **2.000.000 kr**
Sveriges Lantbruksuniversitet,
Uppsala Dnr 99-7016
*Grönsö-projektet – metodutveckling för vård
och bevarande av historiska parker*

Grönsö-projektet syftar till att inleda en process för kunskapsuppbyggnad och metodutveckling kring vård och bevarande av historiska parker i Sverige. Projektet består av en praktisk genomförandedel och en forskningsdel. Forskningsdelen, som givits anslag av Riksbankens kulturfond, syftar till att öka kunskapen om historiska parker och till att utveckla metodiken vid hantering av historiska parker. Den skall också ge den platsspecifika kunskapsbas som behövs för den praktiska hanteringen.

Projektets fokus är hanteringen av Grönsö park. Forskningsdelen består dels av en fallstudie där hanteringen av byggnadsminnesobjektet studeras i dagens kontext och dels av en arkitekturhistorisk studie där parken analyseras i sin historiska kontext.

Målet är att genom beskrivning och analys av fallet Grönsö åstadkomma ett åskådligt och förebildligt exempel på hantering av en kulturhistoriskt värdefull park. Fallstudien skall:

- Bidra till kunskaps- och teoriutveckling genom att, utveckla begrepp och modeller,
- utveckla metodiken vid hantering av kulturhistoriskt värdefulla parker,
- möjliggöra erfarenhetsöverföring till hantering av andra kulturhistoriskt värdefulla parker
- utgöra underlag för systematisk jämförelse med andra liknande fallstudier, nationellt och internationellt.

Avsikten är också att genom en longitudinell studie av parken på Grönsö klarlägga dess historia, hur den varit utformad och vilka faktorer som påverkat utformningen, utvecklingen och skötseln under perioden 1622 till idag.

Hans Davidsson 2000 **5.000.000 kr**
Göteborgs universitet Dnr 99-7017
Anslag ur extra avsättning år 1999 (99-2002)
Orgelforskning 2000.

Projektets syfte är att skapa förutsättningar för ett tioårigt nationellt orgelforskningsinstitut, administrerat av Göteborgs universitet och Chalmers tekniska högskola, på uppdrag av

utbildningsdepartementet. Ett sådant institut skulle bygga vidare på den grund som lagts av den pågående multidisciplinära orgelforskningen vid dessa lärosäten inom ramen för det sexåriga forskningsprogrammet "Förändringsprocesser i nordeuropeisk orgelkonst 1600-1970" och det s k Nordtyska orgelprojektet, vilka båda avslutas år 2000.

Betydelsen av ett orgelforskningsinstitut ligger framför allt i möjligheten att på optimalt sätt tillvarata, vidareutveckla och fördjupa den unika och internationellt uppmärksammade kompetens som utvecklats inom de ovannämnda projekten. Särskilt stor betydelse kan institutet få för insikten om orgeln som kulturbärande och för bevarandet av orgelkulturvetet i form av historiska instrument.

Projektets huvudsakliga arbetsuppgifter är att lägga en *organisatorisk grund* för institutet, att initiera *samverkan med nationella och regionala intressenter*, att utveckla olika typer av utbildningsinsatser där uppnådda forskningsresultat kan föras ut och tillämpas, att bygga upp ett *internationellt samarbete*, samt att, i enlighet med den s k tredje uppgiften, *sprida information* om orgelforskningens resultat.

Ulf Göranson 2000 **2.500.000 kr**
Uppsala universitetsbibliotek Dnr 99-7018
Anslag ur extra avsättning år 1999 (99-2002)
Källor till Europas vetenskapshistoria.
Dr Erik Wallers vetenskapshistoriska samling i Uppsala universitetsbibliotek.

Dr Erik Wallers vetenskapshistoriska samling i Uppsala universitetsbibliotek är en av världens största samlingar brev, manuskript, ikonografiska dokument, medaljer samt tryckta skrifter inom vetenskapshistoria särskilt medicinhistoria – totalt drygt 100.000 nummer varav ca 25.000 tryck. Tidsmässigt omspannar samlingen ca 700 år (1255-1950) innehållande dokument av tex Boyle, Curie, Darwin, Descartes, Einstein, Freud, Galilei, Harvey, Kant, Kepler, Lavoiser, Linné, Newton, Rousseau, Vesalius, Voltaire, av vilka många aldrig tidigare publicerats. Syftet med projektet är att bevara, registrera samt göra samlingen tillgänglig för internationell forskning i en databas som läggs ut på Internet, ge forskarna ett redskap att hantera ett omfattande och till stora delar okänt primärmaterial för vetenskaplig analys; fungera som utbildningsprogram för unga forskare. När

projektet fullbordats kommer en fullständig vetenskaplig katalog över Wallersamlingen att föreligga i digital form, något som länge efterlysts utav forskningen, eftersom hittills endast de tryckta verken bibliograferats. Projektets betydelse för pågående framtida forskning ligger i att dessa unika och för forskningen i det närmaste okända dokument blir tillgängliga internationellt genom modern teknik och öppnar nya vägar för vetenskapshistorik forskning samtidigt som samlingen konserveras och skyddas från slitage och risk för tillgrepp.

Projektet kommer att genomföras som ett samarbetsprojekt mellan Uppsala Universitetsbibliotek, Uppsala Universitet, Kungl. Vetenskapsakademien, Instituto e Museo di Storia della Scienza i Florens samt Archives de l'Academie des Sciences i Paris. Varje dokument kommer att bli genomgången, analyserat och registrerat samt vid behov konserverat. Genom databasens flexibla uppbyggnad kommer nya data kontinuerligt att kunna infogas allteftersom nya uppgifter om ett dokument kommer fram.

Jan Utas 2000 **55.000 kr**
Gotlands Fornsal Dnr 99-7024
Visby innerstadsinventering

Visby innerstadsinventering genomfördes under 1996-1997 i samband med att staden utnämndes till världsarv av UNESCO. För att få ett större helhetsbegrepp och en efterfrågad information om stadens bebyggelse inventerades samtliga fastigheter och byggnader i staden. Tidigare har endast inventeringar utförts av enskilda delar av staden, främst rörande den medeltida stadskärnan. Dessa inventeringar är minst 25 år gamla och ej tillräckligt detaljerade. Syftet var att säkra byggnadsbeståndet genom byggnadsminnesförklaringar och få fram ett underlag för forskning och kulturmiljöfrågor i världsarvet. Sedan ett år tillbaka har redigering av det stora materialet som är inlagt på en sökbar databas i Access påbörjats. Syftet är att det efter en redigering samt kompletteringar ska spridas dels genom en sökbar databas via Internet, dels publiceras i tre band med en separat analysdel av nya kunskaper om staden och dess bebyggelse.

Johan Fornäs 2000 **165.000 kr**
Arbetslivsinstitutet, Norrköping Dnr 99-7025
Advancing Cultural Studies in Sweden.
Planeringsanslag för ett nytt forskningsinstitut

Fältet för tvärvetenskapliga kulturstudier är globalt expansivt, i en rad program, centra och institut som vitaliserar kulturforskningen. I februari 1999 sammanstrålade ett trettioårigt forskare vid den internationella workshopen "Advancing Cultural Studies" i Stockholm. Där rekommenderades att söka skapa ett nationellt forskningsinstitut – ett "Advanced Cultural Studies Institute of Sweden" (ACSIS). Ett sådant initiativ skulle kunna stärka och förbättra tvärvetenskaplig kulturforskning, i kontakt med kulturpolitik, kulturpraktiker och kulturpedagogik, knyta samman forskare från olika ämnen och delområden, attrahera kompetens och fungera som en internationell knutpunkt för svensk och nordisk forskning. Det infrastrukturella initiativet "Advancing Cultural Studies in Sweden", som även stöds av HSFR, strävar efter att utveckla en hållbar modell för ett sådant institut, med tematisk profil, verksamhetsformer, organisatorisk struktur och etableringsplan. Planeringen organiseras av en grupp kulturforskare som vägleds av en serie möten och kontakter vid svenska universitet och internationella centra för kulturstudier.

Hans Liljenström 2000 **340.000 kr**
Agora for Biosystems Dnr 99-7027
Konsortium för finansiering av basverksamheten vid Agora for Biosystems

Syftet med denna ansökan är att få till stånd ett konsortium mellan, i första hand, RJ, STINT, HSFR och FRN för finansiering av basverksamheten vid *Agora for Biosystems*.

Agora är ett internationellt samarbetscentrum vid Kungl. Vetenskapsakademien, med främsta syfte att fungera som forum för dialog mellan experimenterare och teoretiker inom biovetenskaperna och relaterade områden. Behovet av en sådan dialog har tydligt framkommit bla vid de internationella möten som *Agora* arrangerat i Sigtuna under de senaste åren. *Agora* har vidare ett vetenskapligt råd, samt ett internationellt nätverk av forskare och institutioner. Ett bibliotek med litteratur inom området håller på att byggas upp.

Vid *Agora* bedrivs forskning, seminarier och konferenser i gränsområdena mellan biologi, fysik, datavetenskap och filosofi, organiserade i fem program. Ett viktigt syfte är att möjliggöra för framstående teoretiker och experimenter ett under längre perioder interagera med varandra vid *Agora*, inom ramarna för ett årligt tema (ex 1999: fluktuationers roll i sensoriska system). Ett annat syfte är att hålla symposier för allmänheten kring frågor i gränsområdena mellan naturvetenskap och humaniora/samhällsvetenskap.

Statistiska uppgifter om anslagen till forskning

Under en följd av år har det i årsredovisningen presenterats en tabellarisk översikt över anslagens fördelning under det senaste verksamhetsåret. Genom tillkomsten av fler donationer under de senaste åren har jämförbarheten från ett år till ett annat försvårats. Det bör också noteras att endast de projekt som är knutna till det särskilda ansökningsregistret finns med i statistiken. I tabellerna 1-5 ingår endast sådana uppgifter som rör Jubileumsdonationen och i tabellerna 6-10 redovisas uppgifter om sökta och beviljade anslag från den Kulturvetenskapliga donationen. Samtliga belopp anges inklusive omkostnadsavgifter.

Anslagsfördelningen mellan ämnesområdena för 1999 kan utläsas i tabellerna 1 och 6. Uppgifter om relationen mellan fortsättnings-

anslag och nya anslag under år 1999 finns redovisade i tabellerna 4 och 9. Nya anslag resp. fortsättningsanslag fördelade på ämnesområden redovisas i tabellerna 2 och 3 för Jubileumsdonationen samt 7 och 8 för den Kulturvetenskapliga donationen. Anslagens fördelning på olika läroanstalter finns redovisade i tabellerna 5 och 10.

Flera av de projekt som beviljats anslag, särskilt de som har större omfattning, är av fler- eller tvärvetenskaplig karaktär. Fördelningen på ämnesområden och även på fakultetsområden kan därför inte göras exakt. Anslagen förs till det område som bedöms vara mest centralt, som regel det inom vilket den sammanhållande forskaren är verksam.

Jubileumsdonationen

Tabell 1.

Ansökningar och beviljade anslag år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Ämnesområde	Beviljade anslag		Ansökningar		Antal ansökningar		Antal beviljade ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antropologi	3	1.950	10	9.019	5	5	1	2
Arkeologi	6	3.770	11	8.256	6	5	4	2
Arkitektur	0	0	6	3.793	4	2	0	0
Ekonomisk historia	7	4.250	16	9.636	4	12	2	5
Etnologi	8	6.330	18	15.547	8	10	4	4
Filosofi	2	940	11	6.642	2	9	0	2
Freds- och konfliktforskning	0	0	4	2.142	1	3	0	0
Företagsekonomi	6	3.710	51	40.096	8	43	1	5
Geografi	3	1.780	14	8.990	0	14	0	3
Historia	19	11.892	58	40.591	18	40	7	12
Idé och lärdoms historia	2	1.065	3	2.267	0	3	0	2
Informationsteknologi	1	450	6	3.757	0	6	0	1
Juridik	10	4.346	28	13.655	7	21	5	5
Klassiska språk/antikens kultur	3	1.850	5	3.308	2	3	2	1
Konst/estetiska ämnen	2	1.190	16	9.308	8	8	2	0
Kulturgeografi	1	510	2	2.309	0	2	0	1
Lingvistik/allmän språkvetenskap/fonetik	5	3.640	23	15.685	9	14	3	2
Litteraturvetenskap/teater/film	10	4.280	36	21.820	18	18	4	6
Masskommunikation	2	1.160	9	6.094	3	6	0	2
Medicin	4	1.850	16	13.299	7	10	2	3
Moderna språk	2	1.520	72	9.506	51	21	2	0
Musik	2	1.995	5	4.448	1	4	1	1
Nationalekonomi	8	4.830	26	25.027	4	22	1	7
Naturvetenskap	0	0	1	429	0	1	0	0
Pedagogik	5	3.160	36	28.338	16	20	2	3
Psykologi	14	8.810	61	42.384	14	47	2	12
Socialantropologi	1	1.100	2	2.303	1	1	1	0
Socialmedicin	1	320	3	2.056	0	3	0	1
Sociologi	15	8.385	77	53.626	31	46	6	9
Statistik	3	1.800	14	15.170	1	13	0	3
Statsvetenskap	10	6.000	30	22.167	6	24	1	9
Teologi	5	2.120	17	9.415	4	13	1	4
Summa	160	95.003	687	451.083	238	449	53	107
					34,6%	65,4%	33,1%	66,9%

Summa anslag, enl. ovanstående	95.003
Anslag från Rönnerbergs donation (barn)	190
Anslag från Rönnerbergs donation (äldreforskning)	600
Anslag från N-E Svenssons fond	300
Reseanslag, områdesgrupper	1.998
Anslag till forskning, summa	98.091

Tabell 2.

Nya anslag fördelade efter ämnesområde år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Ämnesområde	Beviljade anslag		Ansökningar		Antal ansökningar		Antal beviljade ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antropologi	1	600	8	7.915	4	4	0	1
Arkeologi	3	1.030	8	5.459	4	4	2	1
Arkitektur	0	0	6	3.793	4	2	0	0
Ekonomisk historia	2	815	11	6.464	3	8	1	1
Etnologi	3	2.580	13	12.356	5	8	1	2
Filosofi	0	0	9	5.873	2	7	0	0
Freds- och konfliktforskning	0	0	4	2.142	1	3	0	0
Företagsekonomi	3	1.515	47	38.042	8	39	1	2
Geografi	1	800	12	8.117	0	12	0	1
Historia	5	2.695	44	32.746	14	30	3	2
Idé och lärdoms historia	2	1.065	3	2.267	0	3	0	2
Informationsteknologi	1	450	6	3.757	0	6	0	1
Juridik	3	1.570	20	10.804	4	16	2	1
Klassiska språk/antikens kultur	2	1.350	4	2.799	1	3	1	1
Konst/estetiska ämnen	1	700	15	8.938	7	8	1	0
Kulturgeografi	1	510	2	2.309	0	2	0	1
Lingvistik/allmän språkvetenskap/fonetik	2	1.090	20	1.352	6	14	0	2
Litteraturvetenskap/teater/film	2	1.380	28	18.481	15	13	1	1
Masskommunikation	0	0	7	5.247	3	4	0	0
Medicin	2	900	14	12.331	5	9	0	2
Moderna språk	1	1.000	71	9.049	50	21	1	0
Musik	0	0	3	235	0	3	0	0
Nationalekonomi	3	1.860	21	22.102	4	17	1	2
Naturvetenskap	0	0	1	429	0	1	0	0
Pedagogik	2	1.230	33	26.497	15	18	1	1
Psykologi	7	4.425	54	38.170	13	41	1	6
Socialantropologi	0	0	1	627	0	1	0	0
Socialmedicin	0	0	2	180	0	2	0	0
Sociologi	7	4.360	69	50.187	27	42	2	5
Statistik	1	650	12	13.483	1	11	0	1
Statsvetenskap	4	2.055	24	17.793	5	19	0	4
Teologi	3	1.130	15	8.338	4	11	1	2
Summa	62	35.760	587	394.200	205	382	20	42
					34,9%	65,1%	32,3%	67,7%

Tabell 3.

Fortsättningsanslag fördelade efter ämnesområde år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Ämnesområde	Beviljade anslag		Ansökningar		Antal ansökningar		Antal beviljade ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Antropologi	2	1.350	2	1.104	1	1	1	1
Arkeologi	3	2.740	3	2.797	2	1	2	1
Ekonomisk historia	5	3.435	5	3.172	1	4	1	4
Etnologi	5	3.750	5	3.191	3	2	3	2
Filosofi	2	940	2	769	0	2	0	2
Företagsekonomi	3	2.195	4	2.054	0	4	0	3
Geografi	2	980	2	873	0	2	0	2
Historia	14	9.197	14	7.845	4	10	4	10
Juridik	7	2.776	8	2.851	3	5	3	4
Klassiska språk/ antikens kultur	1	500	1	509	1	0	1	0
Konst/estetiska ämnen	1	490	1	370	1	0	1	0
Lingvistik/allmän språk- vetenskap/fonetik	3	2.550	3	2.162	3	0	3	0
Litteraturvetenskap/ teater/film	8	2.900	8	3.339	3	5	3	5
Masskommunikation	2	1.160	2	847	0	2	0	2
Medicin	2	950	2	968	1	1	1	1
Moderna språk	1	520	1	457	1	0	1	0
Musik	2	1.995	2	2.090	1	1	1	1
Nationalekonomi	5	2.970	5	2.925	0	5	0	5
Pedagogik	3	1.930	3	1.841	1	2	1	2
Psykologi	7	4.385	7	4.214	1	6	1	6
Socialantropologi	1	1.100	1	1.676	1	0	1	0
Socialmedicin	1	320	1	252	0	1	0	1
Sociologi	8	4.025	8	3.439	4	4	4	4
Statistik	2	1.150	2	1.687	0	2	0	2
Statsvetenskap	6	3.945	6	4.374	1	5	1	5
Teologi	2	990	2	1.077	0	2	0	2
Summa	98	59.243	100	56.883	33	68	33	65
					32,7%	67,3%	33,7%	66,3%

Tabell 4.

Fortsättningsanslag/Nya anslag år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Typ av ansökan	Beviljade anslag		Ansökningar		Beviljade anslag i % av av sökt		Antal ansökningar		Antal bevilj. ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Belopp	Antal	Kv.	Män	Kv.	Män
Fortsättnings- anslag	98	59.243	100	56.883	104,1	98,0	33	67	33	65
Nya anslag	62	35.760	587	394.200	9,1	10,6	205	382	20	42
Summa	160	95.003	687	451.083	21,1	23,3	238	449	53	107

Tabell 5.

Beviljade anslag fördelade efter förvaltningar år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Anslagsförvaltare	Antal	Belopp	% (av totalt belopp)
Arbetsrörelsens arkiv	1	75	0,1
Dalarnas Forskningsråd	1	1.100	1,2
Forskning & Framsteg	1	230	0,2
Göteborgs universitet	16	7.970	8,4
Handelshögskolan i Stockholm	6	4.115	4,3
Hälsö högskolan i Jönköping	1	860	0,9
Högskolan för lärarutbildning och kommunikation	1	300	0,3
ICP 2000 in Stockholm AB	1	50	0,1
KTH	1	930	1,0
Karolinska institutet	4	2.090	2,2
Kommitten för stockholmsforskning	1	700	0,7
Kungliga Musikaliska Akademien	1	1.300	1,4
Kungliga Musikhögskolan	1	970	1,0
Linköpings universitet	8	4.130	4,3
Lunds universitet	17	10.055	10,6
Mitthögskolan	2	1.100	1,2
Psykiatriinstitutet	1	900	0,9
Riksantikvarieämbetet	1	1.000	1,1
Riksbankens Jubileumsfond	5	345	0,4
Rinkeby språkforskningsinstitut	1	800	0,8
SRF	1	1.300	1,4
SLU	1	500	0,5
SNS	1	500	0,5
Stockholms Stadsmuseum	1	100	0,1
Stockholms universitet	29	17.308	18,2
Södertörns högskola	2	1.595	1,7
Umeå universitet	17	10.455	11,0
Uppsala universitet	34	22.220	23,4
Örebro universitet	2	1.325	1,4
Östekonomiska institutet	1	680	0,7
Summa	160	95.003	100,0

Den kulturvetenskapliga donationen

Tabell 6.

Ansökningar och beviljade anslag år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Ämnesområde	Beviljade anslag		Ansökningar		Antal ansökningar		Antal beviljade ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Humaniora	50	84.364	95	194.403	26	69	14	36
Humaniora/ samhällsvetenskap	28	57.085	65	150.529	19	46	5	23
Samhällsvetenskap	18	30.185	112	210.068	22	90	3	15
Övriga	1	340	3	3.519	0	3	0	1
Summa	97	171.974	275	559.059	67	208	22	75
					24,4%	75,6%	22,7%	77,3%
Reseanslag, områdesgrupper		3.337						
Anslag till forskning, summa		175.311						

Tabell 7.

Nya anslag fördelade efter ämnesområde år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Ämnesområde	Beviljade anslag		Ansökningar		Antal ansökningar		Antal beviljade ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Humaniora	14	17.945	58	109.062	15	43	3	11
Humaniora/ samhällsvetenskap	11	16.415	48	109.379	16	32	2	9
Samhällsvetenskap	7	9.567	100	188.706	20	80	1	6
Övriga	1	340	3	3.519	0	3	0	1
Summa	33	44.267	209	410.666	51	158	6	27
					24,4%	75,6%	18,2%	81,8%

Av totalt 33 beviljade anslag är 3 planeringsanslag och 10 anslag till infrastrukturellt stöd.

Tabell 8.

Fortsättningsanslag fördelade efter ämnesområde år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Ämnesområde	Beviljade anslag		Ansökningar		Antal ansökningar		Antal beviljade ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Humaniora	36	66.419	37	85.340	11	26	11	25
Humaniora/ samhällsvetenskap	17	40.670	17	41.150	3	14	3	14
Samhällsvetenskap	11	20.618	12	21.902	2	10	2	9
Summa	64	127.707	66	148.392	16	50	16	48
					24,2%	75,8%	25,0%	75,0%

Tabell 9.

Fortsättningsanslag/Nya anslag år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Typ av ansökan	Beviljade anslag		Ansökningar		Beviljade anslag i % av av sökt		Antal ansökningar		Antal bevilj. ansökningar	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Belopp	Antal	Kv.	Män	Kv.	Män
Fortsättningsanslag	64	127.707	66	148.393	86,1	97,0	16	50	16	48
Nya anslag	33	44.267	209	410.666	10,8	15,8	51	158	6	27
Summa	97	171.974	275	559.059	30,8	35,3	67	208	22	75

Av totalt 33 nya anslag är 3 planeringsanslag och 10 anslag till infrastrukturellt stöd.

Tabell 10.

Beviljade anslag fördelade efter förvaltningar år 1999 (Belopp i tusental kronor)

Anslagsförvaltare	Antal	Belopp	% (av totalt belopp)
Arbetslivsinstitutet i Norrköping	2	1.565	0,9
Chalmers Tekniska Högskola	1	1.200	0,7
Etermedierna i Sverige	1	2.700	1,6
Föreningen för Stockholms Företagsminnen	1	700	0,4
Gotlands Fornsal	1	55	0,0
Göteborgs universitet	8	18.050	10,5
Handelshögskolan i Stockholm	2	6.200	3,6
Humboldt-Universität zu Berlin	1	30	0,0
Högskolan i Halmstad	1	1.300	0,8
Högskolan på Gotland	1	4.000	2,3
Int Handelshögskolan i Jönköping	1	2.000	1,2
Kungliga Tekniska Högskolan	1	4.500	2,6
Kungl biblioteket	1	1.800	1,0
Kungliga vetenskapsakademien	2	1.140	0,7
Linköpings universitet	3	6.000	3,5
Lunds universitetsbibliotek	1	900	0,5
Lunds universitet	17	38.230	22,2
Nationalmuseum	2	2.400	1,4
Riksantikvarieämbetet	1	1.750	1,0
Riksarkivet	1	690	0,4
Riksbankens Jubileumsfond	6	697	0,4
Rikskonserter	2	1.000	0,6
Sveriges Lantbruksuniversitet	1	2.000	1,2
Stiftelsen Silvermuseet	1	2.300	1,3
Stockholms universitet	9	16.290	9,5
Svenska Linné-sällskapet	1	1.500	0,9
Svenska Vitterhetssamfundet	1	500	0,3
Svenskt Fjäll- och Samemuseum	1	800	0,5
Sveriges Television	1	1.000	0,6
Södertörns högskola	2	3.917	2,3
Umeå universitet	4	7.950	4,6
Uppsala universitet	16	34.100	19,8
Uppsala universitetsbibliotek	2	2.000	1,2
Örebro universitet	1	2.700	1,6
Summa	97	171.974	100,0

Beviljade anslag 1990-1999
Jubileumsdonationen

Samhällsvetenskap	
Antropologi/Socialantropologi	
1996	
96-42	Landskapets symboliska ekologi: Natur, religion och kollektiva minnen i Centralitalien och Georgien. Åsa Boholm Göteborgs universitet
96-47	Senkapitalistisk kultur – En studie av retorik, makt och postmodernitet. Mats Lindqvist Lunds universitet
96-59	Utrikeskorrespondenter: Yrkespraktik och kulturförståelse. Ulf Hannerz Stockholms universitet
96-649	Iscensättningar av det moderna: harmoni och konflikt i den museala gestaltningen av industrisamhället i Sverige 1897-1997. Svante Beckman Linköpings universitet
96-687	Genus och ungdom – aspekter som saknas i forskningen om sexuell reproduktiv hälsa. Fallet Tanzania. Minou Fuglesang Karolinska institutet
1997	
97-309	Marknadens kulturella modeller: bilder av risk, tillit och social förändring. Christina Garsten Göteborgs universitet
1998	
98-154	Moderniteter i rörelse: en transnationell studie av de ungas dilemma. Gudrun Dahl Stockholms universitet
98-268	Att ge misären en mening: Föreställningar om lidande i dagens Ryssland. Karin Norman Stockholms universitet
1999	
99-141	Indiansk kosmologi och modern miljöetik: animism, modernitet och naturumgängets kulturella fenomenologi. Alf Hornborg Lunds universitet
Ekonomisk historia	
1990	
90-50	Civiliseringsteori och historisk forskning. Johan Söderberg Stockholms universitet
90-143	Sverige i internationell marknadsintegration – Pris- och kapitalrörelser under 1800- och 1900-talen. Lennart Schön Lunds universitet

90-168	Exports of capital from East Asian NICs – The case of Taiwanese investments in Thailand. Christer Gunnarsson Lunds universitet
1991	
91-167	Utbildning, kunskap och ekonomisk omvandling – svenskt jordbruk 1800-1870. Anders Nilsson Lunds universitet
1993	
93-201	Lönepolitik, lönestruktur och ekonomisk förändring i Sverige 1890-1990. Lennart Schön Lunds universitet
1994	
94-351	Skrivkunniga bönder – jordbruksomvandlingens entreprenörer? Läs- och skrivkunnighet som transaktionsteknologi i den institutionella omvandlingen på den skånska landsbygden 1800-1880. Anders Nilsson Lunds universitet
1995	
95-174	Från hunger till välbild. Familjens demografi i Sverige 1650-1900. Tommy Bengtsson Lunds universitet
95-156	Tjänster och ekonomisk omvandling. Jonas Ljungberg Lunds universitet
1996	
96-119	Genusarbetsdelning och jordbrukets modernisering 1860-1940. Jämförande studier i Sverige och Finland. Kirsti Niskanen Stockholms universitet
96-580	Utvidgade historiska nationalräkenskaper för Sverige 1800-1990. Olle Krantz Umeå universitet
1998	
98-39	Konkursinstitutets roll för nya och små företag i svensk ekonomi 1864-1998. Karl Grätzer Södertörns högskola
98-113	Hägnaderna, landskapet och byalaget. Janken Myrdal Sveriges Lantbruksuniversitet
98-219	Ekonomisk tillväxt och produktivitet i ett europeiskt perspektiv sedan 1870. Lennart Schön Lunds universitet
98-277	Stadshypotek och lokalsamhället. Bostadsfinansiering i ett regionalt perspektiv. Ulla Wikander Stockholms universitet

98-309

Marknaden bönderna och staten. Den svenska spannmålsmarknadens förändring 1770 – 1870 ur ett institutionellt perspektiv.

Lars Magnusson Uppsala universitet

1999

99-307

Ekonomi, identitet och tradition hos judiska kvinnor och män 1920-1970. En genusberoende assimileringprocess.

Rita Bredefelt Stockholms universitet

99-437

Räntefri ekonomi.

Lars Pålsson Syll Lunds universitet

Företagsekonomi

1990

90-41

Ledning, Kapital och Kontroll – den svenska sfärens ekonomiska funktion.

Hans Jansson Lunds universitet

90-197

Strategiska relationer på finansiella marknader – Interaktion mellan banker och företagskunder.

Carl Thunman Uppsala universitet

90-354

Förtroende som tillgång i strävan efter rationalitet.

Sten Jönsson Göteborgs universitet

1991

91-48

Politik och styrning av samhällssektorer.

Benkt Jacobsson EFI Handelshögskolan i Stockholm

91-137

The Human side of Strategic Change: A Comparative Approach.

Rikard Larsson Lunds universitet

91-236

Kommuner som företag?

Nils Brunsson EFI Handelshögskolan i Stockholm

91-339

Corporate Control and Reorganization – The Effects of Financial Deregulation in Europe 1992.

Erik Berglöf Handelshögskolan i Stockholm

1992

92-84

Transactions and Dialogues: On Markets, Organizations and Networks.

Jannis Kallinikos Uppsala universitet

92-403

Competitive Environment Strategy: A study of companies with distinct ecological roles.

Per Olof Berg Handelshögskolan i Köpenhamn

1993

93-412

Styrning med ekonomiska mått i svenska företag.

Ingemund Hägg Uppsala universitet

93-348

Innovations- och imitationsprocessen i multinationella företag.

Udo Zander IIB Handelshögskolan i Stockholm

1994

94-109

Beteendemönster hos svenska börsnoterade aktiebolags styrelser – orsaker och effekter.

Claes Svensson Lunds universitet

94-165

Hur sprids och institutionaliseras föreställningar om ledarskap i det svenska näringslivet?

Nils Kinch Uppsala universitet

94-326

Den svenska ideella sektorn.

Sven-Erik Sjöstrand EFI Handelshögskolan i Stockholm

94-414

Utveckling av institutioner för Internationell Affärsverksamhet – Multinationella företags verksamhetsformer i Östeuropa.

Jan-Erik Vahlne IIB Handelshögskolan i Stockholm

94-464

Varför förlorar beställar-utförarmodellen sin popularitet?

Nils Brunsson EFI Handelshögskolan i Stockholm

1995

95-49

Kritisk företagsekonomi; teori- och metodutveckling, empiriska studier och granskning av högre utbildning.

Mats Alvesson Lunds universitet

95-286

Kultur, ledarskap och organisationspraktik i ett internationellt perspektiv.

Ingalill Holmberg EFI Handelshögskolan i Stockholm

1996

96-151

Journalistik om ekonomi 1970-1998.

Kjell Nowak Stockholms universitet

96-791

Utveckling av affärscentra i multinationella företag.

Jan Johansson Uppsala universitet

1997

97-209

Urval och fördelning av ledare i industrin. Den svenska ledarskapsmarknadens funktion.

Sven-Olof Collin Lunds universitet

97-225

Etableringen av ny medicinsk praxis: en interorganisatorisk och kunskapsociologisk ansats.

Karin Fernler Handelshögskolan i Stockholm

1998

98-281

Corporate Governance i Ryssland.

David Brown Östekonomiska institutet i Stockholm

98-285

Den organiserade finansmannen – en studie av aktiemäklares och aktieanalytikers kompetens och organisering.

Jesper Blomberg EFI Handelshögskolan i Stockholm

1999

99-136

Organizational Legitimacy as a Process: A Cultural-institutional Approach.

Pushkala Prasad Lunds universitet

99-187

Politik och marknad i offentlig sektor.

Lars Norén Göteborgs universitet

99-427

"Making the sale" – en konstruktivistisk studie av kommersiella utbytesprocesser.

Ola Halldén Stockholms universitet

Nationalekonomi

1990

90-223

Studier i handelsteori med imperfekt konkurrens.

Bo Södersten Lunds universitet

90-250

The drama of Soviet Central Asia.

Stefan Hedlund Uppsala universitet

90-268

Organisatorisk effektivitet och internationell konkurrens.

Henrik Horn Stockholms universitet

1991

91-146

Marknadsekonomi som spontan ordning.

Bo Axell Industriens utredningsinstitut

91-147

Kontraktrelationer på arbetsmarknaden.

Nils Gottfries Stockholms universitet

91/262

Inkomstfördelningen i Sverige.

Anders Björklund Stockholms universitet

1992

92-231

Ekonomiska mekanismer.

Lars-Gunnar Svensson Lunds universitet

92-254

Skattereformens effekt på arbetsutbudet.

Sören Blomquist Uppsala universitet

92-261

Antikens ekonomi.

Carl Hampus Lyttkens Lunds universitet

92-383

Tidskriften Ekonomisk debatt.

Eskil Wadensjö Stockholms universitet

1993

93-310

Institutioner, tillväxt och ekonomisk politik.

Torsten Persson Stockholms universitet

93-391

Etablering av nya företag och produktivitetstillväxt.

Stefan Fölster Industriens utredningsinstitut

1994

94-94

Jämlikhet i möjligheter, arv och altruism.

Henry Ohlsson Uppsala universitet

94-137

Internationell kunskapspridning och ekonomisk tillväxt.

Bo Södersten Lunds universitet

94-270

Konkurrenspolitik under internationell konkurrens och ofullständig information.

Henrik Horn Stockholms universitet

94-273

Makroekonomi och finansiella marknader.

Anders Vredin Handelshögskolan

1995

95-221

Makroekonomins utbudssida.

Nils Gottfries Uppsala universitet

95-243

Tidsstrukturen för den tekniska effektiviteten i frontproduktionsfunktionsmodeller.

Lennart Hjalmarsson Göteborgs universitet

95-319

Strategisk delegering och politisk jämvikt i internationella förhandlingar.

Mats Persson Stockholms universitet

1996

96-132

Tillgångspriser, ekonomisk politik och politisk ekonomi.

Torsten Persson Stockholms universitet

96-136

Tidsseriemodeller för arbetslösheten och andra icke-linjära ekonomiska processer.

Timo Teräsvirta EFI Handelshögskolan i Stockholm

96-767

Intressegrupper och politisk integration.

Karl Wärneryd EFI Handelshögskolan i Stockholm

1997

97-182

Arbetsmarknad och samhälle under inflytande av teknologiska förändringar.

Fredrik Andersson Lunds universitet

97-262

Kvantitativ policyutvärdering

Lars Ljungqvist EFI Handelshögskolan i Stockholm

1998

98-92

Diskriminering i ekonomiska förhandlingar.

Jerker Holm Lunds universitet

98-161

Effekter av den högre utbildningens utformning.

Eskil Wadensjö Stockholms universitet

98-196

Förklaringsfaktorer till förväntad avkastning på den svenska aktiemarknaden: 1945 – 1996.

Björn Hansson Lunds universitet

1999

99-322

Fastighetspriser och finansiella marknader.

Peter Englund Stockholms universitet

99-505

Intergenerationell mobilitet, yrkesval och incitamentsstruktur. Hur påverkas yrkesval av familjebakgrund i Sverige och USA?

Anna Sjögren EFI Handelshögskolan i Stockholm

99-528

Den offentliga sektorns dimensionering och styrbarhet.
Per Molander Studieförbundet Näringsliv
 och samhälle

Geografi

1990

90-214

Tid för utbildning? En studie i kunskapsbildningens
 tidsgeografi.

Einar Holm Umeå universitet

1991

91-71

Tjänsteföretagens roll i den framväxande arbetsdelningen.
 Konsekvenser för företags konkurrenskraft och regioners
 utveckling.

Sune Berger Uppsala universitet

91-206

Industrins internationella konkurrenskraft i ett regionalt
 perspektiv.

Gunnar Törnqvist Lunds universitet

1993

93-216

Invandrarans rörlighet – Hela Sverige-strategins sekundär-
 effekter i ett socialgeografiskt perspektiv.

Roger Andersson Uppsala universitet

1994

94-197

Mälardalens landsbygd i förändring.

Gunnel Forsberg Uppsala universitet

1995

95-239

Åldersstruktur och tillväxttrend – Ett livscykelperspektiv
 på ekonomisk förändring.

Bo Malmberg Uppsala universitet

95-318

Flexibilitet som tradition. Näringar och kulturmönster i
 skogsbygd under tusen år – Planeringsfas.

Ulf Sporrang Stockholms universitet

1996

96-776

Innovationer, konkurrenskraft och lokal förankring. En
 studie av svensk maskinindustri.

Anders Malmberg Uppsala universitet

1998

98-221

Hur markägande och dispositionsrätt till mark har påver-
 kat landskapets kulturella särart sett ur ett nordiskt per-
 spektiv.

Ulf Sporrang Stockholms universitet

98-222

Populärmusik och produktionsmiljö. Lokal miljö och
 internationell konkurrenskraft i svensk musikindustri.

Anders Malmberg Uppsala universitet

1999

99-0323

De nya utvandrarerna

Gunnar Malmberg Umeå universitet

99-512

Det växande Sverige – studier av arbetskraftsrekrytering i
 expansiva verksamheter, branscher och regioner i ett
 etniskt perspektiv.

Roger Andersson Uppsala universitet

Pedagogik

1990

90-7

De långsiktiga effekterna av barnomsorg och andra upp-
 växtbetingelser på barns utveckling i de senare ungdom-
 såldrarna.

Bengt-Erik Andersson Högskolan för Lärarytning
 i Stockholm (HLS)

90-123

Sameskolans historia 1900-1950.

Sten Henrysson Umeå universitet

90-314

Internationell migration och brottslighet: Förövare och
 offer mot bakgrund av etniska relationer, kulturskillnader
 och livssituationer.

Charles Westin Stockholms universitet

1991

91-204

Vår för inte högskola?

Sven-Eric Reuterberg Göteborgs universitet

91-249

Datorer och mänsklig kommunikation. Ett psykosocialt
 perspektiv på individ och samhälle i förändring.

Gunilla Bradley Stockholms universitet

91-303

Utbildning, arbete, familjestrategier; En komparativ och
 longitudinell studie av Sverige och USA, 1910-1950.

Barbara Hobson Stockholms universitet

1992

92-197

Validering av en hierarkisk modell för begåvningsmät-
 ning.

Jan-Eric Gustafsson Göteborgs universitet

1993

92-241

Utbildning och kolonialism. Svenska undervisningspro-
 jekt i Lappland och Nya världen under 1700- och 1800-
 talen.

Egil Johansson Umeå universitet

93-293

Studier, Fritid och kroppskultur

Martin Johansson Umeå universitet

1994

94-252

Närhet i distansutbildning: Analys av interaktionen i
 undervisningsprocessen.

Kjell Rubensson Linköpings universitet

1995

95-318

Utvecklingspedagogik i förskolan.

Ingrid Pramling Göteborgs universitet

1996

96-639

Att göra sig hörd på andra språk – Socialt samspel och
 handlande i tvåspråkiga barnmiljöer.

Karin Aronsson Linköpings universitet

1997

97-64

Lärande och föränderlighet.

Ference Marton Göteborgs universitet

1998

98-75

Reflektion i läraryrke och lärarutbildning.

Jan Bengtsson Göteborgs universitet

98-78

Bridging home-school cultures? An ethnographic study of
 language and literacy socialisation practices of immigrant
 children at home and in the pre-school – the case of
 immigrants from Somalia.

Margaret Akinyi Obondo Rinkeby
 Språkforskningsinstitut

1999

99-66

Identitetsskapande och institutionella beteckningar –
 diagnosticering som diskursiv praktik i den svenska
 skolan.

Roger Säljö Göteborgs universitet

99-341

Kulturreception och socialisation – Samtalsanalys av
 kamratspel i skolmiljö.

Karin Aronsson Linköpings universitet

Psykologi

1990

90-80

Samordnad forskning kring behandlingshem för psykotiska
 patienter.

Bengt-Åke Armelius Umeå universitet

90-158

Problemflicka blir vuxen.

Lars R. Bergman Stockholms universitet

90-244

Förändrad psykiatri? – en studie av sektorerad psykiatri i
 samarbete med socialtjänsten.

Karin Tengvald Linköpings universitet

90-374

Emotionella beteendens neurobiologi: Biologiska meka-
 nismer för socialt beteende och belöning.

Stefan Hansen Göteborgs universitet

1991

91-29

Tidig utveckling av koordination mellan ögon och
 huvudrörelse.

Claes von Hofsten Umeå universitet

91-322

Social anpassning hos schizofrena: Prognosfaktorer och
 utvecklingsbakgrund.

Arne Öhman Uppsala universitet

91-333

Perceptuell skicklighet: Utnyttjande av uppgifts- och situ-
 ationsspecifik information.

Sverker Runeson Uppsala universitet

1992

92-68

Läskunnighet i 26 länder – utveckling och utprovning av
 strukturella och hierarkiska modeller.

Ingvar Lundberg Umeå universitet

92-227

Barns anpassning till skolsituationen och tidig socioemo-
 tionell utveckling.

Gunilla Bohlin Uppsala universitet

92-267

Studier av emotionella och psykosociala förändringar i
 samband med kirurgisk behandling av epilepsi.

Sven-Åke Christianson Stockholms universitet

92-341

Social utveckling: Ett longitudinellt perspektiv.

David Magnusson Stockholms universitet

1993

92-297

Kontrovers under ordnade former: Perspektiv och per-
 spektivskiften i djurförsöksetiska kommittéer.

Henry Montgomery Stockholms universitet

93-315

Informationsbehov och informationshantering hos beslut-
 sfattare i organisationer.

Lisbeth Hedelin Göteborgs universitet

1994

94-12

Betydelsen av osäkerhet i konflikter mellan egenintresse
 och allmänintresse.

Tommy Gärling Göteborgs universitet

94-68

Frågeställningars framväxt och hantering av doktorander
 och forskare.

Carl Martin Allwood Göteborgs universitet

94-138

Kognitiv terapi och beteendeterapi behandling av panik-
 syndrom med agorafobi.

Lars-Göran Öst Stockholms universitet

94-345

Individuella och kollektiva reaktioner på risker.

Lennart Sjöberg Centrum för riskforskning
 Handelshögskolan

94-365

Psykisk hälsa och hälsobeteende vid vanliga sjukdomar
 och besvär – hälsopsykologiska studier.

Sven Ingmar Andersson Lunds universitet

94-454

Kvinnors hälsa och arbete under övergångsåren.

Aila Collins Karolinska institutet

1995

95-18

Psi och Ganzfeldtekniken: En utvidgad replikationsstudie.

Adrian Parker Göteborgs universitet

- 95-309
Upplivelse av pågående och förfluten tid.
Hannes Eisler **Stockholms universitet**
- 95-328
Social kompetens hos skolbarn.
Ann-Margret Rydell **Uppsala universitet**
- 95-352
Metateoretiska antaganden inom utvecklings- och kognitionspsykologi: En fallstudie av Jean Piagets inlärningsteori.
Christina Erneling **Umeå universitet**
- 95-373
Sjukdom som föreställning – sjukdom som erfarenhet.
Bengt Richt **Linköping universitet**
- 1996
- 96-15
Stress, muskuloskeletala besvär och psykobiologiska mekanismer.
Ulf Lundberg **Stockholms universitet**
- 96-536
Stabilitet och förändring i barns och ungdomars psykologiska utveckling.
Philip Hwang **Göteborgs universitet**
- 1997
- 97-108
Musiken i livets första år.
Björn Merker **Mithögskolan**
- 1998
- 98-131
Irrationellt sekventiellt beslutsfattande.
Tommy Gärling **Göteborgs universitet**
- 98-259
Medvetande och hjärna: Omedveten och medveten aktivering av emotioner reflekterad i cerebralt blodflöde.
Arne Öhman **Karolinska institutet**
- 98-270
Minne för lukter.
Mats J Olsson **Uppsala universitet**
- 1999
- 99-44
Sociala faktorer påverkan på realism i konfidensbedömningar av vittnespsykologiska utsagor.
Carl Martin Allwood **Lunds universitet**
- 99-71
Unga vuxna i psykoterapi: betydelsen av patientens och terapeutens subjektiva förklaringsystem.
Andrzej Werbart **Psykoterapiinstitutet**
- 99-175
Utveckling av prediktiva beteenden hos spädbarn.
Claes von Hofsten **Uppsala universitet**
- 99-349
Klassisk och ekologisk rationalitet i beslutsfattande: Betydelsen av kunskapsrepresentation och kognitiv representation.
Peter Julsin **Umeå universitet**
- 99-410
Betydelsen av suicidprevention av terapeuters förmåga och kompetens att följa psykoterapeutiska riktlinjer.
Robert Weinryb **Karolinska institutet**

- 99-507
Anknytning och religiositet.
Berit Hagekull **Uppsala universitet**
- 99-525
Problem bland ungdomar idag: Vad kan föräldrarna göra?
Håkan Stattin **Högskolan i Örebro**

Statistik

- 1990
- 90-28
Datorintensiva metoder och livsförloppsanalys.
Göran Broström **Umeå universitet**
- 1993
- 93-69
Statistiska modeller för analys av smittspridning.
Anders Martin-Löf **Stockholms universitet**
- 1994
- 94-32
Statistisk inferens för komplext strukturerade data med tillämpningar.
Yuri Belyaev **Umeå universitet**
- 1995
- 95-304
Statistisk metodutveckling för urvalsundersökningar: Samordnad urvalsdragning samt variansskattningar och konfidensintervall.
Rolf Sundberg **Stockholms universitet**
- 1996
- 96-527
Beroende och växel i stokastisk populationsdynamik.
Peter Jagers **Chalmers tekniska högskola**
- 1997
- 97-97
Datorbaserade metoder för statistisk inferens med tillämpning på analys av data och simuleringar.
Yuri Belyaev **Umeå universitet**
- 1998
- 98-190
Spridning av smittsamma sjukdomar – utveckling av statistiska analysmodeller.
Åke Svensson **Stockholms universitet**
- 1999
- 99-273
Systemanalytisk bas för uppföljning och prediktion av materialflöden i samhället.
Anders Grimvall **Linköpings universitet**
- Statsvetenskap**
- 1990
- 90-113
Medielogik – studier kring journalistik och politik.
Kent Asp **Göteborgs universitet**
- 90-125
Valvindar och stabilisatorer i ett europeiskt perspektiv.
Bo Bjurulf **Lunds universitet**

- 90-229
Riksdagens Partigrupper.
Magnus Isberg **Stockholms universitet**
- 90-432
Svensk och amerikansk utbildningspolitik inför år 2000.
Karin Hadenius **Uppsala universitet**
- 1991
- 91-104
Att inteckna den politiska framtiden. Regering, riksdag och kontrollen över den politiska dagordningen.
Lennart J. Lundqvist **Göteborgs universitet**
- 91-109
Europas politiska omvandling.
Kjell Goldmann **Stockholms universitet**
- 91-174
Lokalt ledarskap i en föränderlig omvärld.
Lars Strömberg **Göteborgs universitet**
- 91-243
Statens omstrukturering i den Öst-europeiska demokratiseringen.
Håkan Magnusson **Lunds universitet**
- 1992
- 92-89
Västeuropeisk författningsdebatt.
Sverker Gustavsson **Uppsala universitet**
- 1993
- 93-290
Journalistiken i den nya världssordningen. En internationell studie av Gulfkriget i medierna och militärens mediestrategier.
Stig Arne Nohrstedt **Högskolan i Örebro**
- 93-167
Internationella samarbetsprocesser.
Christer Jönsson **Lunds universitet**
- 93-395
Folkomröstningar och europeisk integration – beslut, genomförande och konsekvenser.
Olof Ruin **Stockholms universitet**
- 1994
- 94-17
"Parlamentarismens problem".
Leif Lewin **Uppsala universitet**
- 94-142
Fri åsiktsbildning.
Olof Petersson **Uppsala universitet**
- 94-160
Rekryteringen till riksdagens partigrupper och deras ledningar.
Magnus Isberg **Stockholms universitet**
- 94-202
Riksdagen och den representativa demokratin inför 2000-talet.
Peter Esaiasson **Göteborgs universitet**
- 94-293
ECPR Research Sessions, October/November 1994.
Sten Berglund **Åbo Akademi**

- 94-424
Politiska institutioner och strategiskt agerande.
Jörgen Hermansson **Uppsala universitet**
- 94-460
Domstolarnas politiska makt och dess konsekvenser, i Sverige och andra länder.
Torbjörn Larsson **Stockholms universitet**
- 1995
- 95-98
EU:s regeringskonferens 1996.
Sverker Gustavsson **Uppsala universitet**
- 95-227
Marknaden som politisk aktör.
Jon Pierre **Göteborgs universitet**
- 1996
- 96-14
De nya konfliktstrukturerna i Östeuropa.
Sten Berglund **Högskolan i Örebro**
- 96-130
Sverige, Norden och stormakterna.
Krister Wahlbäck **Umeå universitet**
- 96-801
Konstitutionella förändringar och parlamentarisk demokrati.
Torbjörn Bergman **Umeå universitet**
- 1997
- 97-235
Politik, kön och auktoritet.
Gunnel Karlsson **Högskolan i Örebro**
- Gun Hedlund**
- 1998
- 98-47
EU:s återverkningar på nordisk demokrati.
Barry Holmström **Uppsala universitet**
- 98-57
Lokalt ledarskap i förändring? En svensk och en internationell jämförelse över tid.
Lars Strömberg **Göteborgs universitet**
- 98-142
Intresseorganisationerna i miljöpolitiken – ett legitimitetsproblem?
Lennart J. Lundqvist **Göteborgs universitet**
- 98-369
Vita bussar in i mörkrets hjärta: den svenska rödakors-expeditionen år 1945.
Sune Persson **Göteborgs universitet**
- 1999
- 99-17
Straddling the fence: Sweden and Ecological Governance.
Lennart J. Lundqvist **Göteborgs universitet**
- 99-52
"Den potentielle förloraren".
Leif Lewin **Uppsala universitet**
- 99-75
Hur förklara variationer i institutionella prestationer? Jämförande studier på makronivå
Svante Ersson **Umeå universitet**

- 99-378
Ämbetsmannastaten och dualismen.
Rune Premfors **Stockholms universitet**
- Juridik**
- 1991
- 91-110
EG/EES-rätten och svensk regionalpolitik.
Per Falk **Umeå universitet**
- 91-257
Den straffrättsliga tillräknelighetens grund.
Suzanne Wennberg **Stockholms universitet**
- 1992
- 92-75
Likvidation av aktiebolag vid kapitalbrist.
Claes Norberg **Uppsala universitet**
- 92-126
Offentlighetsprincipen i rättskipningen.
Henrik Edelstam **Stockholms universitet**
- 92-204
Private litigation in Domestic Swedish courts for the protection of civil rights and the environments.
Gunnar Bergholtz **Lunds universitet**
- 1993
- 93-129
Värdekonflikter vid lagstiftning och rättstillämpning.
Lars Lindahl **Lunds universitet**
- 93-152
Lekmän och sakkunniga som domare.
Christian Diesen **Stockholms universitet**
- 1994
- 94-59
Rättsligt intresse som processförsättning i konkur-
rensmål – enskilda rättssubjekts funktion i svensk rätt i
ljuset av EG-rätten.
Per Henrik Lindblom **Uppsala universitet**
- 94-61
Svensk straffprocess och inskränkningar i bevisföringen.
Bengt Lindell **Uppsala universitet**
- 94-301
Affärshemligheter i en ny teknisk verklighet.
Marianne Levin **Stockholms universitet**
- 1995
- 95-41
Kreditgivaransvaret.
Jan Kleineman **Stockholms universitet**
- 95-282
Det miljörättsliga sakägarbegreppet.
Per Henrik Lindblom **Uppsala universitet**
- 1996
- 96-21
Exportkontroll av strategiska varor.
Ian Cameron **Uppsala universitet**
- 96-63
Kritisk avtalsrätt.
Håkan Andersson **Uppsala universitet**

- 96-565
Den internationella privaträttens "europisering".
Maarit Jänträ-Jareborg **Uppsala universitet**
- 96-797
Patenträtt med avseende på bioteknik och mikrobiologiskt
förfarande.
Marianne Levin **Stockholms universitet**
- 1997
- 97-11
Värdering av utsagor.
Christian Diesen **Stockholms universitet**
- 1998
- 98-318
EG-rätten i nationella brottmål.
Petter Asp **Uppsala universitet**
- 98-331
Examination inom högskolan ur ett rättsligt perspektiv.
Lena Marcusson **Uppsala universitet**
- 98-357
"Är kvinnan människa? Könsneutrala rättigheter och
manlig normering – de mänskliga fri- och rättigheterna i
ett könsteoretiskt perspektiv".
Eva-Maria Svensson **Göteborgs universitet**
- 1999
- 99-270
Rätten att komma till tals. Om ett barnperspektiv i utlän-
ningsärenden.
Anna Hollander **Stockholms universitet**
- 99-464
Straffvärde vid medverkan till brott – fritt skön eller
bedömning enligt lag?
Carl Erik Herlitz **Uppsala universitet**
- 99-468
Beskattnings vid internationella företagsombildningar.
Kristina Ståhl **Uppsala universitet**

Sociologi/Masskommunikation

- 1990
- 90-130
The sociology of Western Europe.
Göran Therborn **Göteborgs universitet**
- 90-135
Arbetsmarknadspolitik och strukturosvandling. En jäm-
förande studie i Kanada och Sverige.
Bengt Furåker **Umeå universitet**
- 90-163
1991 års levnadsnivåundersökning.
Robert Erikson **Stockholms universitet**
- 90-408
Avvikelseformer.
Carl-Gunnar Janson **Stockholms universitet**
- 1991
- 291-46
Svensk samhälls- och beteendevetenskap i internationella
nätverk.
Olle Persson **Umeå universitet**

- 91-84
Vad styr Landstings- och Kommunförbunden och vem
styr Kommun- och Landstingsförbundet? De privat-
offentliga intresseorganisationerna och den svenska väl-
färdsstatens förändringspotential.
Sven E Olsson **Göteborgs universitet**
- 91-156
Konsensusuell Fattigdom – en studie av konsumtion och
attityder till konsumtion.
Staffan Marklund **Umeå universitet**
- 1992
- 92-162
Värderingsförändringar i jämförande perspektiv.
Rune Åberg **Umeå**
- 92-212
Routes to and through modernity. Part I The Arab
World.
Göran Therborn **Göteborg universitet**
- 92-315
Kvinnor, arbete och hälsa i Sverige och Europa – har det
ökade kvinnliga förvärvsarbetet medfört risker för kvin-
nors hälsa?
Denny Vägerö **Stockholms universitet**
- 92-316
Sjukfrånvaro i ett longitudinellt perspektiv.
Thor Norström **Stockholms universitet**
- 1994
- 94-188
Teknikal och entreprenörskap i kulturellt och institutio-
nellt sammanhang.
Boel Berner **Linköpings universitet**
- 94-300
Ekonomisk brottslighet. Ett samhällsproblem med för-
hinder.
Sven-Åke Lindgren **Göteborgs universitet**
- 1995
- 95-290
Tjänster och privata känslor. En undersökning av mänsk-
ligt samspel på organisationers villkor i tjänstesamhället.
Göran Ahrne **Stockholms universitet**
- 1996
- 96-19
Avancerad gestaltningsteknik och samhällsplanering.
Erik Stolterman **Umeå universitet**
- 96-113
Kulturellt betingade tolkningsmönster i miljökonflikter:
Konstruktion och kommunikationen av riskuppfattningar
Sverige och Storbritannien.
Geoffrey D Gooch **Linköpings universitet**
- 96-160
Tjänstemännens fackliga organisering ur internationellt
perspektiv.
Anders Kjellberg **Lunds universitet**
- 96-543
Kvinnligt och manligt i föreställningar om hälsa och sjuk-
dom.
Gunilla Tegern **Linköpings universitet**

- 96-579
Politisk "ny-sekterism" bland ungdomar i dagens Sverige.
Abby Peterson **Göteborgs universitet**
- 96-654
Elitgrupper och medborgare i lokal miljö.
Hedvig Ekerwald **Uppsala universitet**
- 96-800
Livsförlopp och livschanser.
Robert Erikson **Stockholms universitet**
- 1998
- 98-24
Bilden av den rökande människan. Ett beteendes gestalt-
ning i Sverige mellan 1950- och 1990-tal.
Roger Qvarsell **Linköpings universitet**
- 98-43
Svenska värderingsförändringar i jämförande perspektiv.
International Social Survey Program.
Stefan Svallfors **Umeå universitet**
- 98-64
Vägen till makten. Gatukampen i det tyska krissamhället
1928-34.
Rolf Törnqvist **Göteborgs universitet**
- 98-69
Bingolotto – ett spel om svenskhet. En medicetnografisk
studie av konsumtion, nya mediegenrer och tittarident-
iteter.
Göran Bolin **Södertörns högskola**
- 98-192
Välgörenhet och välfärdsamhälle. Stiftelsen Fokus arbete
för bostad och service för svårt rörelsehindrade 1964-74.
Lotta Holme **Linköpings universitet**
- 98-296
Om "problembarn" i skolan: Diagnostik som strategi för
disciplinering och social stabilisering.
Eva Palmblad **Högskolan i Jönköping**
- 98-302
De nya organisationerna – fria organisationer i förändrad
välfärdsstat?
Sune Sunesson **Lunds universitet**
- 1999
- 99-4
Klassidentitet 2000: Klassamhället återuppväckt?
Klassidentitet, klassmedvetande och arbetsvillkor.
Göran Cigéhn **Umeå universitet**
- 99-98
Kreativitetens villkor. Kunskap, kön och teknisk-veten-
skaplig förändring.
Boel Berner **Linköpings universitet**
- 99-161
Strukturell dynamik och spridningsförlopp i svenskt när-
ingsliv.
Rickard Sandell **Stockholms universitet**
- 99-356
Inkomst, ohälsa och dödlighet: analyser på mikro- och
makronivå.
Johan Fritzell **Stockholms universitet**
- 99-438
Islam och feminism. En fallstudie av hur västerländska
idéer behandlas inom islamisk feminism i Iran.
Fereshteh Ahmadi Lewin **Uppsala universitet**

Humaniora 1990-1995

- 1990**
 90-13
 Svenskamerikansk "nationalbibliografi" gällande svenskt tryck i Amerika.
Ulf Beijbom Svenska Emigrantinstitutet
- 90-29
 Religion och social konflikt. Läsarna i övre Norrlands kustland 1800-1830.
Tom Ericsson Umeå universitet
- 90-68
 Mor en ny politisk kultur – FNL-rörelsen i Sverige.
Kim Salomon Lunds universitet
- 90-150
 Ontogenetisk studie av barnets talperception.
Francisco Lacerda Stockholms universitet
- 90-193
 Kinesisk-svensk ordbok och databas.
Lars Ragvald Lunds universitet
- 90-211
 Språkutveckling under avvikande villkor.
Gisela Håkansson Lunds universitet
- 90-293
 Datorbaserat lexikon för det svenska teckenspråket.
Inger Ahlgren Stockholms universitet
- 90-366
 En ny tolkning av den grekiska konstrevolutionen.
Göran Sörbom Uppsala universitet
- 90-399
 Socialdemokrati, kommunalpolitik och samhällelig integrering 1910-1930.
Kjell Östberg Stockholms universitet
- 90-431
 Svensk sekelskifteslitteratur i Ryssland.
Maria Nikolajeva Stockholms universitet
- 90-477
 I periferin. Svensk ambulerande landsortsteater under 1800-talet.
Dag Nordmark Umeå universitet
- 1991**
 91-34
 Svensk fackföreningsrörelse i det internationella samarbetet från 1940- till 1990-talen. LO och den internationella utvecklingen, från "utopisk" till "realistisk internationalism".
Klaus Misgeld Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek
- 91-38
 Stadsväsendet under vasatiden; det svensk-finska stadssystemet, statsmakten och det europeiska urbana nätverket.
Åke Sandström Stockholms universitet
- 91-49
 Ögonblickets poetik. Studier i Gunnar Björklings mogna, koncentrerade språk; dess genes och struktur, med särskild tonvikt på tidsaspekten.
Anders Olsson Stockholms universitet
- 91-72
 Fredrika Bremers opublicerade brev. En kritisk utgåva med kommentarer.
Carina Burman Stockholms universitet

- 91-160
 Modernism, realism och folklig tradition i Bror Hjorts konst.
Hans-Olof Boström Bror Hjortstiftelsen
- 91-231
 Tala och skriva i lingvistiskt och didaktiskt perspektiv.
Sven Strömqvist Göteborgs universitet
- 91-244
 Forskningsetisk vägning. Om etisk bedömning av forskning.
Bo Petersson Linköpings universitet
- 1992**
 92-47
 Samtal om moral och samtal som moral.
Viveka Adelswärd Linköpings universitet
- 92-102
 Dolda nätverk och göteborgsanda. Politisk kultur i en svensk metropol 1890-1945.
Martin Åberg Göteborgs universitet
- 92-159
 Renhetens och ordningens apostlar. Den svenska distriktsköterskeverksamhetens uppkomst och utveckling 1915-1945.
Agneta Emanuelsson Vårdhögskolan
- 92-175
 Kubism och medeltid. Teori och praktik i Gösta Adrian-Nilssons (GAN:s) konstnärliga utveckling 1920-1935.
Jan Torsten Ahlstrand Lunds universitet
- 92-236
 Mental hälsa – vision och mission.
Lennart Nordenfelt Linköpings universitet
- 1993**
 93-16
 Dödlighet och sjuklighet bland män och kvinnor i Sverige 1750-1900 – en socialhistorisk individundersökning.
Jan Sundin Linköpings universitet
- 93-67
 Kvinnorna och stormaktstiden: Historia snett underifrån.
Eva Österberg Lunds universitet
- 93-100
 Kvinnorna på det litterära fältet. Kön, värderingar och makt: från det moderna genombrottet till postmodernismen (ca 1880-1990).
Johan Svedjedal Uppsala universitet
- 93-180
 Fredmans sånger – en visantologi och dess texter.
Örjan Lindberger Vitterhetsakademien
- 93-210
 Trovärdighet, tillförlitlighet och social struktur.
Bertil Rolf Lunds universitet
- 93-239
 Stat-Kyrka-Samhälle. Det stormaktstida systemet i Sverige och Östersjöprovinserna. Ett komparativt forskningsprojekt.
Alexander Loit Stockholms universitet
- 1994**
 94-132
 Arkivforskningar i Ryssland.
Erik Norberg Riksarkivet

- 94-155
 Svensk symbolism och dekadens. Studier i Anders Österlings, Sven Lidmans och Sigfrid Siwertz' tidiga lyrik.
Johan Lundberg Uppsala universitet
- 94-217
 Texter i europeiska skrivsamhällen. En kontrastiv studie av svenska, engelska och tyska textmönster.
Britt-Louise Gunnarsson Uppsala universitet
- 94-321
 Storstadsnatt. En etnologisk studie av teknisk förändring och sociala och kulturella processer.
Jan Garnert Nordiska Museet
- 94-342
 Pedagoger, skolmostrar och läsmästare. Skollärare på landet före folkskolereformen 1842.
Carin Bergström Stockholms universitet
- 94-356
 Kvinnor, arv och jord i Dalarna.
Maria Sjöberg Stockholms universitet
- 94-395
 Undervisningsstilar och interaktionsmönster i sfi-undervisningen (svenska för vuxna invandrare) och deras effekt på inlärningen.
Kenneth Hyltenstam Stockholms universitet
- 94-407
 Framväxten av den fristående förlagsfunktionen i Sverige.
Bo Peterson Stockholms universitet
- 94-411
 Automatisk innehållsanalys av fri text i testdatabaser.
Eva Ejerhed Umeå universitet
- 94-435
 Spädbarnens språkvärld: Förvärv av lingvistisk struktur ur naturligt tal.
Francisco Lacerda Stockholms universitet
- 94-446
 Dynamo – Dynamisk modellering av förhållandet mellan språkinlärning och språkutveckling.
Jan Anward Stockholms universitet
- 1995**
 95-53
 Talspråk och verksamhet.
Jens Allwood Göteborgs universitet
- 95-121
 Star och individ i välfärdssamhället 1880-1980.
Per Thullberg Stockholms universitet
- 95-181
 Studier av människovärdesprincipens idéhistoriska grunder, innebörd och praktiska tillämpning.
Göran Collste Linköpings universitet
- 95-229
 Parametrisk typologi: Variation i syntaxen.
Jan-Olof Svantesson Lunds universitet
- 95-261
 Ur den svenska konstbildningens historia. Viktor Rydberg och Georg Nordensvan.
Hans Dackenberg Umeå universitet
- 95-263
 Individ, familj och hushåll. Dynamiska processer i svensk stadsmiljö.
Lars-Göran Tedebrand Umeå universitet

- 95-366
 DEFTYP- En typologisk studie av definitiva determinerare.
Östen Dahl Stockholms universitet

Humaniora 1996-1999

- Filosofi**
1997
 97-143
 Naturliga språk som abstrakta artefakter.
Traugott Schiebe Uppsala universitet
- 1998**
 98-114
 Ansvar & Hälsa. En filosofisk och samhällsvetenskaplig studie av personligt ansvar.
Ingemar Nordin Linköpings universitet
- 98-120
 Forskningsetik – kunskapsutveckling, makt och värderingar.
Birgitta Forsman Göteborgs universitet
- 98-215
 Huvudorsaksförklaringar: En studie av kriterier och grundbegrepp.
Ingemar B Lindahl Stockholm
- Arkeologi**
1996
 96-13
 Förhistoriska kontakter mellan Sverige och Baltikum i genetisk belysning.
Gunhild Beckman Umeå universitet
- 96-30
 Urbaniseringsprocesser i Västsverige.
Jan-Erik Augustsson Göteborgs universitet
- 1998**
 98-177
 Borgar och befästningsverk i Mellansverige 400 – 1100 e Kr.
Lena Holmquist Olausson Stockholms universitet
- 98-345
 Järntechnologin – en lyckad innovation. Från brons till järn i Norden och Grekland.
Eva Hjärthner-Holder Uppsala universitet
- 1999**
 99-58
 Kult som uttryck för etnisk identitet i den antika grekiska kulturen.
Pontus Hellström Uppsala universitet
- Historia**
1996
 296-109
 Arkivbildning i IT-ålderns företag.
Anna Christina Ulfsparré Landsarkivet, Lund
- 96-594
 Vetenskap och neutralitet mellan världskrigen.
Sven Widmalm Uppsala universitet

- 96-796
Nationalism och politik. Etnisk och religiös mobilisering i det forna Jugoslavien.
Kjell Magnusson Uppsala universitet
- 1997
97-35
Statsformering, östersjöimperium och örlogsflotta: Den svenska örlogsflottan 1500-1700 i ett organisationsteoretiskt perspektiv.
Jan Glete Stockholms universitet
- 1998
98-13
Nietzsches liv, läsning och bibliotek: En undersökning av Nietzsches läsning och dess betydelse för hans tänkande.
Thomas H Brobjer Uppsala universitet
- 98-82
Gamla Stan i Stockholm, fördjupat studium av stadsdelens utvecklingshistoria utgående från två bebyggelseområden.
Margareta Cramér Kommittén för Stockholmsforskning
- 98-119
Elitens symboliska kapital. Maktens ackumulering och reproduktion på lokal och nationell nivå, 1650-1770.
Åsa Karlsson Uppsala universitet
- 98-163
Djävulens barn: 1600-talets svenska och baskiska häxprocesser i jämförelse.
Per Sörlin Mitthögskolan
- 98-200
Den felande länken: hovet som arena för Sveriges elit, 1500-1800.
Charlotte Merton Lunds universitet
- 98-295
Bildning, yrke, politik. Humanvetenskapernas värde och kravet på samhällsrelevans ur ett idéhistoriskt perspektiv.
Mats Persson Uppsala universitet
- 98-344
Svenskhetens gränser. Tre sekler av etnisk mobilisering och transformering i Nordamerika.
Per Nordahl Umeå universitet
- 1999
99-143
Makt, lojalitet och motstånd. Tvångsingripanden och motmakt 1920-1970.
Maija Runcis Stockholms universitet
- 99-197
Biografi över Sven Nilsson (1787-1883). Ett bidrag till förståelsen av 1800-talets vetenskapliga kultur.
Jacob Christensson Lunds universitet
- 99-256
Kvinnlig maktutövning och religiositet – en studie av kvinnors utövande av patronatsrättigheter under perioden 1650-1750.
Jan Samuelson Mitthögskolan
- 99-359
Att styra konsumtionen: Behov och smak i Sverige ca: 1890-1970.
Peder Aléx Umeå universitet

- 99-379
Att orka gå vidare. Sociala läkningsprocesser i ett lokalt perspektiv 1670-1870.
Linda Oja Dalarnas forskningsråd
- 99-459
Återvandring, teknikspridning och företagsamhet. USA-Sverige 1890-1940.
Lars-Göran Tedebrand Umeå universitet

Etnologi

- 1998
98-171
Tillit under omprövning. Överlevnad efter våldsbrott, sjukdom och olycksfall.
Britta Lundgren Umeå universitet
- 98-367
Nöd och Lust. En jämförande studie av sexualitetens organisering inom svensk förlossningsvård, samlevnadsundersökning och rättsväsende.
Lena Gerholm Stockholms universitet
- 1999
99-258
Telefonsamtal. Kulturhistoriska perspektiv på telefonen.
Jan Garnert Kungliga Tekniska högskolan
- 99-370
Sjukdom och samlevnad – i ljuset av medicinens framsteg att hejda HIV och AIDS.
Georg Drakos Stockholms universitet

Klassiska språk/Antikens kultur

- 1996
96-593
Versus, en latinsk diktform i 1100-talets Frankrike. Vidare europeisk reception. Källor, transmission, edition.
Gunilla Björkqvall Stockholms universitet
- 1997
97-257
Romanitas – romersk identitet i senantiken.
Mats Cullhed Uppsala universitet
- 1998
98-138
En etiopiska illuminerade boken.
Ewa Balicka-Witakowska Uppsala universitet
- 1999
99-200
Utgåva av Theodoros Metochites, "Semeioseis gnomikai 27-60".
Karin Hult Göteborgs universitet

Lingvistik/Allmän språkkunskap/
Fonetik

- 1996
96-645
Den första grammatiska hypotesen.
Christer Platzack Lunds universitet

- 1997
97-134
Informationsutbyte i dialog.
Robin Cooper Göteborgs universitet
- 1998
98-5
Nordsamiska verbavledning: deras grammatiska och semantiska egenskaper.
Cecilia Hedlund Umeå universitet
- 98-188
Flerspråkighet och språkstörning. En epidemiologisk och lingvistisk kartläggning.
Ulrika Nettelbladt Lunds universitet
- 98-235
Elevs möte med skolans textvärldar.
Caroline Liberg Uppsala universitet
- 1999
99-27
Language use, language ideology and the educational experiences of Latin American youths in Sweden.
Kendall A. King Stockholms universitet
- 99-182
Carmina Latina epigraphica dactylia. Det romerska imperiets latinska, icke-kristna inskrifter på daktylisk vers, kommenterade, översatta och digitaliserade.
Sten Eklund Uppsala universitet
- 99-338
Startålder och slutlig färdighetsnivå vid andraspråksinläring.
Kenneth Hyltenstam Stockholms universitet

Moderna språk

- 1996
96-87
Grammatiska utvecklingstendenser i modern engelska.
Hans Lindquist Högskolan i Växjö
- 1998
98-262
De förlinnéanska och linnéanska svenska växtnamnen, ett stycke svensk kulturhistoria med europeiska förtecken.
Inger Larsson Stockholms universitet
- 1999
99-242
Medeltida hebreiska krönikor som vittnen till judisk-kristna kontakter.
Witold Witakowski Uppsala universitet
- 99-366
Kontrastiva studier i översättningsperspektiv.
Karin Aijmer Göteborgs universitet

Litteraturvetenskap/Teater/Film

- 1996
96-16
Skräck som njutningsmedel. Skräckberättelsens fiktionala retorik och dess verkan på publiken.
Yvonne Leffler Högskolan i Karlstad

- 96-129
Det moderliga tänkandet: Emilia Fogelklous författarskap och livsgärning.
Jan Häll Uppsala universitet
- 96-601
Ensamhetens poetik.
Horace Engdahl
- 1997
97-125
Kamp mot reaktionens förtryck – oro inför moderniseringsprocessen. En idéanalytisk och narratologisk studie av Viktor Rydbergs historiska romaner från 1850-talet.
Birthe Sjöberg Lunds universitet
- 97-310
Intelligentsian som skapare av samhällsvärderingar Ryssland och Polen under 1800- och 1900-talen.
Fiona Björling Lunds universitet
- 1998
98-33
Fredrika Bremer. En biografi.
Johan Svedjedal Uppsala universitet
- 98-79
Sjöström i Hollywood 1923-1930. Berättarteknik och receptionshistoria i skärningspunkten mellan två filmkulturer.
Bo Florin Stockholms universitet
- 98-267
Tolkning och inflytande: Emerson i Sverige.
Anders Hallengren Stockholms universitet
- 1999
99-395
Rabulism, romantik och retorik. C.J.L. Almqvist och konsten att övertyga.
Lars Burman Uppsala universitet
- Konst/Estetiska ämnen
1998
98-108
Träskulptur från 1300-talet i ärkestiftet.
Carina Jacobsson Uppsala universitet
- 1999
99-413
Konsthögskolor som kunskapsförmedlare. En studie av olika synsätt på den högre bildkonstnärliga utbildningen i Sverige under 1900-talet.
Marta Edling Stockholms universitet
- Musik
1996
96-164
Musik och morgondag.
Henrik Karlsson Kungliga Musikaliska Akademien
- 98-223
Blåsmusik i 1800-talets Sverige: professionella blåsoktetter (ca 1860-1920), deras musik och dess betydelse i svenskt musikliv.
Ann-Marie Nilsson Uppsala universitet

Teologi

1996

97-126

Ingemar Hedenius och tro och vetande debatten i Sverige.
Johan Lundborg Uppsala universitet

1998

98-111

Kyrka, teologi och den liberala nationalstaten.
Arne Rasmusson Göteborgs universitet

1999

99-45

Diktens etiska sfär. Narrationens etiska och etikens narrativa dimensioner.
Helen Andersson Lunds universitet

99-109

Diakoni, "akustik" och nya testamentet.
Chrys Caragounis Lunds universitet**Medicin**

1990

90-1

Benskörhet och frakturer i en sydvensk befolkning. Orsaker och effekter.
Bo Nilsson Lunds universitet

90-136

Långtidsuppföljning av patienter med Anorexia nervosa/Bulimia nervosa m a p faktorer av betydelse för förlopp och prognos.
Claes Norring Uppsala universitet

90-195

Experimentella studier över akuta hjärnskador vid stroke, andra cerebrovasculära sjukdomar och insulinöverdosering: orsaks- och behandlingsprinciper.
Bo K Siesjö Lunds universitet

90-239

Tillväxthämning under fosterlivet – en multidisciplinär undersökning av en hälsofara med långtidskonsekvenser.
Ingemar Kjellmer Göteborgs universitet

90-249

Barns utveckling och hälsa med speciell hänsyn till hemmiljön.
Per-Anders Rydellius Karolinska institutet

90-264

Sexualitet och narkotikamisbruk – under pågående HIV-epidemi. Ett tvärvetenskapligt projekt.
Robert Olin Karolinska institutet

90-313

Peroxisomers struktur, syntes och funktion ur biologiska och medicinska aspekter.
Stefan Alexson Stockholms universitet

90-376

Videoproduktion om försöksdjursfrågor.
Försöksdjursnämnden Medicinska forskningsrådet

90-426

Astrocyter som modulatorer i centrala nervsystemet – studier av receptorsystem, upptagscarriers samt interaktioner med anti epilepsiläkemedlet natrumvalproat.
Elisabeth Hansson Göteborgs universitet

1991

91-45

Tardiv dyskinesi, ett binationellt projekt.
Lars Gunne Uppsala universitet

91-57

Adaption av vergensrörelser hos normala försökspersoner och patienter med olika typer av ögonmotorikstörning.
Jan Ygge Karolinska institutet

91-94

Kroppsliga och psykosociala aspekter på arbetslivets internationalisering. En tvärvetenskaplig studie av familjer och arbetstagare före, under och efter utlandsstationering.
Bengt B. Arnetz Karolinska institutet

91-186

Elektronmikroskopiska immunocyto kemiska studier av brosk och ben.
Finn P. Reinholt Karolinska institutet

91-274

Avvikande ätbeteende.
Per Södersten Karolinska institutet

91-307

Mekanismer för uppkomst av störd fosterutveckling vid diabetesgraviditet.
Ulf J Eriksson Uppsala universitet

91-325

Neuronal plasticitet i den åldrade hjärnan.
Håkan Persson Karolinska institutet

91-341

Karakteristik av ärftliga peroxisomala och mitokondriella fettsyraoxidationsdefekter.
Lars Hagenfeldt Karolinska institutet

1992

92-65

Studier över peptidens galanin och dess roll och relation till andra peptider i smärtmekanismer.
Tomas Hökfelt Karolinska institutet

92-263

Studium av utveckling och funktion av nät-hinnetransplantat inom projektet "Scandinavian RP Reseach Center".
Berndt Ehinger Lund universitet

92-275

Studier av lipoproteinlipasmolekylen och dess interaktioner.
Gunilla Bengtsson-Olivecrona Umeå universitet

92-326

Ärftliga förändringar i njurens funktion som orsak till högt blodtryck.
Anita Aperia Karolinska institutet

92-345

Arbete, beteende och blodtryck.
Mats Fredrikson Karolinska institutet

92-350

Funktions- och strukturstudier av aktiva iscom-glykosider.
Bror Morein Statens Veterinärmedicinska anstalt

92-367

Förbättrad användning av bensodiazepiner och neuroleptika inom sjukvården baserad på farmakogenetisk diagnostik.
Folke Sjöqvist Karolinska institutet

1993

93-95

Hormonell och genetisk reglering av glukostransportprocessen i human skelettmuskulatur.
Harriet Wallberg-Henriksson Karolinska institutet

93-256

Kliniska och molekylärbio logiska undersökningar vid Alzheimers sjukdom.
Bengt Winblad Karolinska institutet

93-278

Att demaskera horfullhetens anlete: Omedveten informationsbearbetning och emotionell aktivering.
Arne Öhman Karolinska institutet

93-282

Gastroduodenal patofysiologi och immunitet vid infektion med Helicobacter Pylori.
Lars Olbe Göteborgs universitet

93-357

Utveckling av transplantationsbehandling vid Parkinsons och Huntingtons sjukdom.
Olle Lindvall Lunds universitet

1994

94-39

En longitudinell studie av riskfaktorer för och skyddsfaktorer mot framtida ätstörningar: Svenska flickors ätbeteendet och attityder till kroppsvikt, kroppstorlek och bantning.
Per-Olow Sjöden Uppsala universitet

94-119

Kvinnor och alkohol i Göteborg, en longitudinell befolkningsstudie.
Tore Hällström Göteborgs universitet

94-312

Fysiologiska effekter av C-peptid vid typ 1 diabetes.
John Warren Karolinska institutet

94-388

"Samhällets olycksbarn". Samspel mellan psykosociala och neurobiologiska faktorer bakom depressionssjukdomars uppkomst och longitudinella förlopp: relevans för behandlingsstrategier.
Rolf Ekman Göteborgs universitet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

94-477

Antisocial personlighetsstörning (psykopati): förändringar i hjärnans blodflödesmönster under vila och aktivering.
Martin Ingvar Karolinska institutet

95-271

En molekylärgenetisk studie av syskonpar med schizofreni.
Lars Terenius Karolinska institutet

1996

96-50

Brott, bedömning och behandling av psykiskt störda lagöverträdare.
Gunnar Kullgren Umeå universitet

1998

98-294

Bristande insikt om funktionsbortfall (anosognosi) vid halvsidig uppmärksamhetsstörning (neglekt): En klinisk studie av patienter med högersidig cerebrovasculär skada.
Hans Samuelsson Göteborgs universitet

98-294

Bristande insikt om funktionsbortfall (anosognosi) vid halvsidig uppmärksamhetsstörning (neglekt): En klinisk studie av patienter med högersidig cerebrovasculär skada.
Hans Samuelsson Göteborgs universitet

1999

99-02

Betydelsen av koffein som en riskfaktor vid drogmissbruk.
Bertil Fredholm Karolinska institutet

99-154

Genetiskt-arkeologiska studier av östliga inslag i den gotländska befolkningen.
Gunhild Beckman Högskolan på Gotland**Naturvetenskap**

1990

90-27

Genetisk karaktärisering av de hotade sälpopulationerna i svenska vatten.
Ulfur Arnason Lunds universitet

90-40

Utveckling av en ny precisionsmetod för mätningar av atomära massor med högt laddade joner i en Penningfälla.
Reinhold Schuch MSI

90-196

Hälsinglands flora.
Anders Delin Uppsala universitet

90-311

Astronomiska observationer i Sverige under förhistorisk tid.
Göran Henriksson Uppsala universitet

90-315

Forskning rörande växtförädling och miljötoxikologi. Kinoners roll i cellmetabolismen hos växter och djur.
Bertil Andersson Stockholms universitet

90-319

Bearbetning av E. Vrans lavherbarium.
Nils Lundqvist Naturhistoriska riksmuseet

90-438

Celladhesionens betydelse för fosterutvecklingen.
Peter Ekblom Uppsala universitet

90-449

Återutväxt av skadade perifera nerver: Betydelsen av insulin och insulinliknande tillväxtfaktorer.
Martin Kanje Lunds universitet

90-476

Det kvävefixerade enzymet nitrogenas förekomst, lokalisering och skydd mot O₂ i cyanobakterier med och utan heterocyster.
Birgitta Bergman Stockholms universitet

- 1991**
 91-199
 Statistisk bildbehandling och synfälts-mätning.
Holger Rootzén Lunds universitet
- 91-343
 Toxiska miljöföreningar: insamling, extraktion, separation, toxicitetstestning och kemisk karakterisering av lipofila extrakt från abiotiska och biotiska prover från Östersjön.
Dag Broman Stockholm
- 1992**
 92-14
 Massutdöenden, geologiska tidsgränser och asteroidnedslag.
Birger Schmitz Göteborgs universitet
- 92-56
 Molekylära mekanismer bakom svamp-värd interaktioner.
Anders Tunlid Lunds universitet
- 92-70
 Spektroskopiska undersökningar av Si/Ge och a-Sn/Ge legeringar, kvantbrunnar och supergitter.
Hermann G Grimmeiss Lunds universitet
- 92-101
 Stabilitet och störningstålighet hos ekosystem med olika struktur.
Bo Ebenman Linköpings universitet
- 92-111
 Studier av etanolfermentation hos *Saccaromyces cervisiae*.
Lennart Adler Göteborgs universitet
- 92-246
 Mekanismer för spontana mutationer i mammalieceller.
Dag Jensen Stockholms universitet
- 92-293
 Atomfysik vid jonstrålar.
Carl Nordling Uppsala universitet
- 1993**
 93-74
 Red-ox-aktiva järnproteiners fysikaliska kemi.
Astrid Gräslund Stockholms universitet
- 93-143
 Vattenburna biotoxiner och smittämnen i mollusker och fiskar.
Lars Edebo Göteborgs universitet
- 93-166
 Lågdoseffekter av miljögifter: Neuro- och beteendetoxikologiska studier på unga och vuxna däggdjur.
Per Eriksson Uppsala universitet
- 93-187
 Tillämpning av specifikt substratbindande polymera material i sensorer för läkemedel.
Börje Sellgren Lunds universitet
- 1994**
 94-29
 Bearbetning av G Degelius efterlämnade lavherbarium.
Roland Moberg Uppsala universitet
- 94-40
 Återkopplingskretsar i viljemässig motorik: samverkan mellan handens muskler och dess sinnesorgan.
Åke Vallbo Göteborgs universitet

- 94-72
 Peroxisomernas roll i etanolmetabolismen och -toxicitet.
Joseph W DePierre Stockholms universitet
- 94-162
 Masspektrometrisk bestämning av DNA-addukter för kvantifiering av cancerrisker. Tillämpning på butadien.
Emma Bergmark Stockholms universitet
- 94-259
 Kosmogen geologi.
Maurits Lindström Stockholms universitet
- 94-353
 Förhöjd produktion av anti-malaria substansen artemisinin i växten *Artemisia annua* L. Genom genetisk modifikation av sekundärmetabolismen.
Peter Brodelius Lunds universitet
- 94-346
 Etologiska studier av försoningsbeteende hos människan - biologisk bakgrund, funktionell karakterisering, förekomst och utveckling under uppväxten.
Tomas Ljungberg Stockholms universitet
- 94-467
 Reaktivering och modernisering av verksamheten vid Geokronologiska Institutet i Stockholm.
Bertil Ringberg Stockholms universitet

Teknik

- 1990**
 90-43
 Havens förmåga att lösa koldioxid: Marinkemiska och analytiska aspekter.
Leif Andersson Chalmers Tekniska Högskola
- 90-144
 Fysisk beskrivning av resursomsättande processer.
Karl-Erik Eriksson Chalmers Tekniska Högskola
- 90-271
 Kontrastiva studier av svensk, engelsk och fransk textläsning.
Gunnar Fant Kungliga Tekniska Högskolan Stockholm
- 90-357
 Utveckling av nya och innovativa metoder i spektralområdet 500-3000 eV (24-4 Å) för strukturstudier av biologiska och elektroniska material.
Ingolf Lindau Lunds universitet
- 1991**
 91-20
 Strukturerade populationers dynamik med tillämpningar på medicin, ekologi och demografi.
Mats Gyllenberg Tekniska högskolan, Luleå
- 91-93
 Studier i biokemisk växttoxikologi, särskilt mekanismer för toxicitet och resistens vid miljöstress.
Jan Rydström Kungliga Tekniska Högskolan
- 1992**
 92-222
 Utveckling av en helt ny metod för detektion och sekvensering av DNA med tekniska, biologiska och medicinska tillämpningar.
Pål Nyrén Kungliga Tekniska Högskolan

- 1993**
 93-172
 Akustisk-fonetiska modeller av uppläst prosa.
Gunnar Fant Kungliga Tekniska högskolan
- 93-339
 Hjälpinformation i urvalsundersökningar.
Olle Nerman Chalmers Tekniska högskolan
- 1994**
 94-369
 Normal och avvikande röstfunktion - akustiska, perceptuella och fysiologiska samband.
Jan Gauffin Kungliga Tekniska högskolan

Övrigt

- 1992**
 92-414
 Collegium Budapest.
- 1994**
 94-251
 Bidrag till symposier i samband med Ingenjörsvetenskapsakademiens 75-årsjubileum.
Bengt Thulin Ingenjörsvetenskapsakademien
- 1995**
 95-192
 Från frälsning till domedag. En studie av kärnkraftens föreställningsvärld och kulturella sammanhang.
Jonas Anshelm Linköpings universitet
- 1999**
 99-0364
 Att förstå sociala kontexter av IT-baserade lärmiljöer. Ett kulturhistoriskt perspektiv.
Victor Kaptellin Umeå universitet

Den kulturvetenskapliga donationen

1994

94-5046
Nya Lundstedt.
Folke Sandgren Kungliga biblioteket

94-5072
Identitet och ideologi i spansk litteratur. Studier i Juan Goytisolo's verk.
Inger Enkvist Lunds universitet

94-5076
Sverige och den stabila freden.
Magnus Jerneck Lunds universitet

94-5095
Språk och mänskligt handlande.
Sven Öhman Uppsala universitet

94-5118
Den svenska grammofofonskivans historia.
Sven Allerstrand Arkivet för ljud och bild

94-5131
Förändringsprocesser i nordeuropeisk orgelkonst 1600-1790 – integrerade studier i spelpraxis och instrumentbygge.
Hans Davidsson Göteborgs universitet

94-5164
Individernas intressen, normativa relationer och samhällsstruktur.
Bengt Hansson Lunds universitet

94-5209
Vetenskaplig utgåva av Carl von Linnés brevväxling.
Bengt Jonsell Centrum för vetenskapshistoria

94-5265
Ett program för jämförande genusforskning.
Barbara Hobson Stockholms universitet

94-5315
Värde traditioner, värdekonflikter och värdegemenskap i kulturarv och nutida samhälle.
Göran Bexell Lunds universitet

1995

94-5058
Människouppfattningarnas historia.
Arne Jarrick Stockholms universitet

94-5101
Välfärdsstat i brytningstid. Ett historiskt-samhällsvetenskapligt forskningsprogram om välfärdsstatens omvandling i Sverige och i OECD-länderna.
Walter Korpi Stockholms universitet

94-5229
Mening och tolkning. Studier kring två grundläggande begrepp i humaniora.
Dag Prawitz Stockholms universitet

94-5239
Svealand i vendel- och vikingatid. Bebyggelse, samhälle och makt.
Birgit Arrheniu Stockholms universitet
Frans Herschend Uppsala universitet

94-5270
Översättning och tolkning som språk- och kulturmöte.
Lennart Elmevik Stockholms universitet
Erling Wände Uppsala universitet

95-5001
Organiserandet av storstaden: Diskurs och praktik.
Barbara Czarniawska-Joerges Göteborgs universitet

295-5016
Den kulturella konstruktionen a gemenskap i moderniseringsprocesser i Sverige och Tyskland i jämförelse. Ett kulturvetenskapligt forskningsprogram i samarbete mellan Stockholms universitet och Humboldt-Universität zu Berlin.

Bo Stråth Stockholms universitet

95-5042
Vetenskaplig forskning – Teknisk förändring – Industriell förnyelse: En multi-institutionell och mångdisciplinär forskarutbildning.
Svante Lindqvist Kungliga Tekniska Högskolan

95-5051
Från primitiv vilde till medmänniska: svenska perspektiv på världen utanför Europa från 1600-talet till modern tid.
Ulla Wagner Folkens museum Etnografiska

95-5085
Svensk sakprosa från 1750-2000.
Jan Svensson Lunds universitet

95-5123
Samtal i samhället: På vems villkor?
Per Linell Linköpings universitet

95-5131
Kulturgräns norr: Förändringsprocesser i tid och rum.
Lars-Erik Edlund Umeå universitet

95-5153
Sockenkyrkorna. Kulturarv och bebyggelsehistoria.
Ingrid Sjöström Riksantikvarieämbetet

95-5156
Hammar skjöld-arkiven.
Folke Sandgren Kungliga biblioteket

95-5173
Musik och rörelse.
Johan Sundberg Kungliga Tekniska Högskolan

95-5178
Den normativa utvecklingen inom den sociala dimensionen. Studier av normativa mönster och deras förändring i den rättsliga regleringen avseende arbete, boende, familj och sociala trygghetssystem i ett europeiskt integrationsperspektiv.
Ann Numhauser-Henning Lunds universitet

95-5184
Kultur, arbete och regional utveckling.
Folke Snickars Kungliga Tekniska Högskolan

1996

296-5001
Bild databank över svensk medeltidskonst.
Lennart Karlsson Statens historiska museum

96-5004

Expressiv gestaltning i musik, dans, tal och kroppsspråk.
Alf Gabrielsson Uppsala universitet

96-5015
Genetik, genteknik och vardagsetik.
Susanne Lundin Lunds universitet
Lynn Åkesson Lunds universitet

96-5017
Det vidgade rummet: Idéer, strategier och nätverk i tre generationer av kvinnor på väg ut i offentligheten ca 1880-1940.

Eva Österberg Lunds universitet

96-5047
Svenska historiska musikinspelningar.
Carl-Gunnar Åhlén Kungliga Musikaliska Akademien

96-5053
Samhällsstrukturen i Sydsverige under järnåldern.
Lars Larsson Lunds universitet

96-5055
Komplettering av svensk historisk bibliografi 1977-93 och svensk konstvetenskaplig bibliografi.
Gösta Johnsen Uppsala universitetsbibliotek

96-5085
En svensk-rysk dokumentutgåva.
Erik Norberg Riksarkivet

96-5089
Hydroklimatologiska villkor och hydropolitiska strategier i Mellanöstern. Vattenbrist, utvecklingsmål och användarval.
Jan Lundqvist Linköpings universitet

96-5178
Den antika synagogan – födelseplats för två världstreligioner.
Birger Olsson Lunds universitet

96-5189
Etisk reflektion i ekonomisk teori och praktik.
Carl-Henric Grenholm Uppsala universitet

1997

96-5121
Elektroniskt Nobelmuseum.
Nils Ringertz Nobelstiftelsen

97-5008
Flexibilitet som tradition. Kulturmönster och näringar i norrländsk skogsbygd under 1000 år.
Ella Johansson Umeå universitet

97-5015
Sveriges konst under 1900-talet.
Per Bjurström Sveriges Allmänna Konstförening

97-5016
Sverige under kalla kriget.
Ulf Bjereld Göteborgs universitet

97-5024
Kultur nät Sverige.
Cissi Billgren Ingenjörsvetenskapsakademien

97-5040
Från kust till kust – Stenålderssamhällen i förändring.
Helena Knutsson Uppsala universitet

97-5053
Carolinas Judaica-projekt.
Hans Nordesjö Uppsala universitetsbibliotek

97-5063

Mot ett bättre samhälle. Orsakerna till regionala skillnader i spädbarns- och barnadödligheten i Sverige efter 1750.
John Rogers Uppsala universitet

97-5066
De svenska dialekterna fonetik och fonologi år 2000 (SWEDIA 2000).
Olle Engstrand Stockholms universitet

97-5071
Musiknologiska grundvalar – digitalisering av Sveriges Radios folkmusiksamling och tillhörande forskningsprojekt kring folklig koralsång.
Märta Ramsten Svenskt visarkiv/
Språk- och folkminnesinstitutet

97-5082
Livsåskådning, etnicitet och natursyn.
Carl Reinhold Bråkenhielm Uppsala universitet

97-5085
Universiteten och det nya forskningslandskapet – ett empiriskt forskningsprogram om kunskap och institutionell förändring.
Ulf Sandström Linköpings universitet

97-5110
Ekonomisk-politisk doktrinskifte och avreglering.
Ulf Olsson Göteborgs universitet

97-5111
Geografiska perspektiv på Svenskestland.
Göran Hoppe Uppsala universitet

97-5112
Kulturkrock eller kompromiss? Betydelsen av regionala strategier vid Östersjöområdets europeisering 1100-1400 AD.

Nils Blomkvist Högskolan i Visby

97-5118
Leksaker som kommunikation.
Staffan Selander Högskolan i Halmstad

97-5119
I den rörliga bildens tidevarv: modernitetens mentalitet i filmisk belysning.
Jan Olsson Stockholms universitet

97-5121
Populära passager: Medierna i det moderna konsumtionsrummet.
Johan Fornäs Stockholms universitet

97-5128
Prins Eugen – konstnär och kulturpolitiker.
Hans Henrik Brummer Prins Eugens
Waldemarsudde

97-5131
Blått. En kulturvetenskaplig studie av en färg.
Aris Fioretos Stockholms universitet

97-5132
Kris och Förnyelse. Dop, konfirmation och kyrkotillhörighet som kulturarv och trostradition i ett fördjupat svenskt och jämförande internationellt perspektiv.
Egil Johansson Umeå universitet

97-5133
Ikonmälningarhandboken som särskild typ av handskrift i medeltida litteratur.
Nelly Lindgren Stockholms universitet

1998

98-5007

Landskapet som arena: Vetenskapen, institutionerna och miljön, 1800-2000.

Sverker Sörlin Umeå universitet

98-5018

Försummade risker.

Lennart Sjöberg Handelshögskolan Stockholm

98-5034

Välfärdsstat, media och modernisering – ett forskningsprojekt om utbildningsprogrammets historia.

Bengt Sandin Linköpings universitet

98-5044

Institutioner, organisering och demokratisk kultur. Kontinuitet och förändring i Ryssland.

Axel Hadenius Uppsala universitet

98-5050

Från antikens progymnasmatia till den moderna skrivprocessen. Grundläggande retorik som text- och tankeform.

Stina Hansson Göteborgs universitet

98-5052

Att handla rationellt över tiden – Dynamiska val i besluts-teori, ekonomi och moralfilosofi.

Wlodek Rabinowicz Lunds universitet

98-5055

Den svenska välfärdsstaten och internationaliseringen.

Bo Södersten Internationella handelshögskolan, Jönköping

98-5056

Nicodemus Tessin d.y.

Görel Cavalli-Björkman Nationalmuseum

98-5061

Människor – Makt – Modernitet. Skånska godsmiljöer från högmedeltid till nutid.

Kerstin Sundberg Lunds universitet

98-5073

Universitetens regionala roller. Svensk utbildning, forskning och regional utveckling i internationellt perspektiv.

Kerstin Cederlund Lunds universitet

98-5116

Människan, elden och landskapet. Fångstamhällets etablering och ekologiska förutsättningar i Norrlands inland. 9000-6000 BP.

Ingela Bergman Silvermuseet, Arjeplog

98-5125

Den starka statens fall: svensk politisk kultur i förändring 1975-2000.

Bo Rothstein Göteborgs universitet

98-5131

Svensk jazzhistoria: Dokumentationsprojektet (Svejdok).

Åke W Edfeldt Rikskonserter, Stockholm

98-5133

Religionsbyten – individ, samfund, samhälle.

Ulf Görman Lunds universitet

98-5143

Den rörbundna staden. Kretslopp och sanitetsuppfattningar under ett och ett halvt sekel.

Jan-Olof Drangert Linköpings universitet

98-5153

Svenska författare utgivna av Svenska Vitterhetssamfundet.

Barbro Ståhle Sjönell Svenska Vitterhetssamfundet

98-5164

Jubileumsutställning i samband med Nobelprisens 100-årsjubileum.

Svante Lindqvist Nobelstiftelsen

1999

98-5060

Högern 1904-2000: Moderniseringens fiende eller vän?

Torbjörn Nilsson Södertörns högskola

98-5150

Fields of Flow. Art and Business, Aesthetics, Technology and Management.

Sven-Erik Sjöstrand Handelshögskolan

99-5007

Vägar till Midgård. Nordisk hedendom i långtidsperspektiv.

Anders André Lunds universitet

99-5008

The Future as History: A Global Historical Study of the Millennium's End.

Jonathan Friedman Lunds universitet

99-5028

Litterära generationer och social auktoritet: en undersökning av amerikanska prosadebutanternas bakgrund och karriär, 1940-2000.

Rolf Lundén Uppsala universitet

99-5049

Formering för offentlighet. En kollektivbiografi över stockholmsskvinnor 1880-1920.

Donald Broady Uppsala universitet

99-5057

Demokratis villkor i Europa.

Sten Berglund Örebro universitet

99-5060

Prosodi i svenskans morfologi.

Tomas Riad Stockholms universitet

99-5061

Heteronormativitet: en tvärvetenskaplig och etnografisk undersökning.

Don Kulick Stockholms universitet

99-5065

Kulturanalyser, planeringsprocesser, arkitektur – skiss till ett forskningsprogram om tolkning och gestaltning av arkitektur.

Birgitta Holmdahl Chalmers Tekniska Högskola

99-5077

Det svenska ordförrådets utveckling 1800-2000.

Sven-Göran Malmgren Göteborgs universitet

99-5078

Att frammana en transnationell region. En flervetenskaplig studie av Öresundsområdet.

Orvar Löfgren Lunds universitet

99-5079

Athen som det romerska imperiets kulturmetropol.

Jerker Blomqvist Lunds universitet

99-5122

De nya litteraturerna i Sverige.

Satu Gröndahl Uppsala universitet

99-5131

Kön och eliternas reproduktion i ett komparativt perspektiv.

Anita Göransson Göteborgs universitet

99-7012

Bevarande av konkursarkiv.

Alexander Husebye Föreningen Stockholms Företagsminnen

99-7015

Lunds medeltida handskrifter: tillgänglighet och bevarande

Eva Nylander Lunds universitet

99-7016

Grönsö-projektet – metodutveckling för vård och bevarande av historiska parker.

Torbjörn Sunesson Sveriges Lantbruksuniversitet

99-7017

Orgelforskning 2000.

Hans Davidsson Göteborgs universitet

99-7018

Källor till Europas vetenskapshistoria. Dr Erik Wallers vetenskapshistoriska samling i Uppsala universitetsbibliotek.

Ulf Göransson Uppsala universitet

99-7021

Visby innerstadsinventering.

Jan Utas Gotlands Fornsal

99-7025

Advancing Cultural Studies in Sweden. Planeringsanslag för ett nytt forskningsinstitut.

Johan Fornäs Arbetslivsinstitutet, Norrköping

99-7027

Konsortium för finansiering av basverksamheten vid

Agora for Biosystems.

Hans Liljeström Agora for Biosystems

Personer som i olika funktioner varit verksamma i Riksbankens Jubileumsfond

Anm. Uppgifterna om personer som haft flera olika funktioner lämnas samlat under den funktion som kommer först i förteckningen.

Ordförande

Professor Torgny Segerstedt
1965-74

Professor Hans Meijer
1974-80, *beredningsgrupp* 1968-71, *styrelsen* 1971-74

Professor Staffan Helmfrid
1980-86, *beredningsgrupp* 1993-95

Professor Kjell Härnqvist
1986-92, *områdesgrupp* 1979-83, 92-96, *beredningsgrupp* 1983-86

Professor Inge Jonsson
1992-98 *styrelsen* 1980-86

Professor Stig Strömholm
1998-

Verkställande direktör

Professor Hans L. Zetterberg
1965-66

Fil.dr. Paul Lindblom
1966-70, *områdesgrupp* 1987-88

Fil.lic. Östen Johansson
1970-73

Professor Nils-Eric Svensson
1974-92, *beredningsgrupp* 1970-73, *områdesgrupp* 1993-94

Docent Dan Brändström
1993-

Vice verkställande direktör

Lars-Erik Klangby
1993-, *finansdirektör* 1988-1997

Finansdirektör

Torgny Prior
1998-, *portföljförvaltare* 1989-1995, *aktiechef* 1996-1997

Styrelse

Riksdagsledamot Lars Ahlmark
1983-89

Riksdagsledamot Stig Alemyr
1971-77

Riksdagsledamot Lennart Alsén
1986-92

Riksdagsledamot Elving Andersson
1992-98

Professor Lars-Gunnar Andersson
1998-, *beredningsgrupp* 1995-98

Riksdagsledamot Yvonne Andersson
1998-

Professor Bengt Ankarloo
1995-

Direktör Jan Belfrage
1995-, *områdesgrupp* 1996-98

Professor Ragnar Bentzel
1970-74

Riksdagsledamot Astrid Bergegren
1965-72

Riksdagsledamot Mona Berglund Nilsson
1995-

Riksdagsledamot Jan Bergqvist
1972-80, *områdesgrupp* 1983-86

Professor Boel Berner
1992-98, *områdesgrupp* 1998-

Riksdagsledamot Bo Bernhardsson
1992-96

Riksdagsledamot Gunnar Biörck
1977-86, *områdesgrupp* 1980-90

Riksdagsledamot Britta Bjelle
1986-92, *områdesgrupp* 1991-96

Riksdagsledamot Kaj Björk
1967-72

Riksdagsledamot Jan Björkman
1995-, *vice ordförande*

Professor Per Björntorp
1992-95

Riksdagsledamot Lars Bäckström
1998-

Bankdirektör Arne Callans
1965-68

Professor Barbara Cannon
1989-95

Riksdagsledamot Charlotte Cederschiöld
1992-95

Riksdagsledamot Olle Dahlén
1965-71

Riksbankschef Bengt Dennis
1983-87, *vice ordförande*

Riksdagsledamot Ulla Ekelund
1980-86

Bankdirektör Kurt Eklöf
1968-74

Professor Gösta Ekman
1968-71

Riksdagsledamot Anna Eliasson
1976-80

Professor Arne Engström
1968-77

Professor Lars Engwall
1992-98, *beredningsgrupp* 1989-92, *områdesgrupp* 1996-

Riksdagsledamot Carl Eskilsson
1965-68

Riksdagsledamot Bertil Fiskesjö
1974-80, *områdesgrupp* 1984-96

Riksdagsledamot Karin Flodström
1977-83

Professor Marianne Frankenhaeuser
1974-80, *beredningsgrupp* 1980-86

Avdelningsdirektör Thomas Franzén
1980-86

Riksdagsledamot Viola Furubjelke
1990-95, *områdesgrupp* 1991-96

Professor Lars Furuland
1986-92

Riksdagsledamot Arne Gadd
1989

Riksdagsledamot Lennart Geijer
1965-67

Riksdagsledamot Erik Grebäck
1965-74

Professor Bengt Gustafsson
1968-80

Professor Gunnel Gustafsson
1995-, *beredningsgrupp* 1980-86

Riksdagsledamot Lars Gustafsson
1977-83

Riksdagsledamot Stig Gustafsson
1974-77, 1983-89, *vice ordförande* 1988-89, *områdesgrupp* 1983-91

Riksdagsledamot Rune Gustavsson
1971-76

Riksdagsledamot Åke Gustavsson
1998-

Riksdagsledamot Helge Hagberg
1983-89

Riksdagsledamot Hans Hagnell
1965-74

Riksdagsledamot Birger Hagård
1983-89

Riksdagsledamot Birgitta Hambraeus
1986-92

Riksdagsledamot Agne Hansson
1986-92, *områdesgrupp* 1991-96

Bankkommissarie Lars Hansson
1974-80

Riksdagsledamot Ing-Marie Hansson
1986-89

Riksdagsledamot Hugo Hegeland
1983-86

Riksdagsledamot Gun Hellsvik
1995-

Professor Sten Henrysson
1977-83

Riksdagsledamot Per Hilding
1965-69

Professor Lennart Hjelm
1968-77

Riksdagsledamot Lena Hjelm-Wallén
1992-94

Riksdagsledamot Hans Hjortzberg-Nordlund
1995-

Professor Lennart Holm
1965-74

Direktör Lennart Holmström
1989-92

Professor Torsten Hägerstrand
1974-83

Riksdagsledamot Linnéa Hörlén
1977-83

Professor David H. Ingvar
1980-86, *områdesgrupp* 1975-79

Riksantikvarie Sven B.F. Jansson
1968-74

Professor Henning Johansson
1995-, *beredningsgrupp* 1993-94

Riksdagsledamot Tage Johansson
1965-71

Riksdagsledamot Rune Jonsson
1977-83

Riksdagsledamot Björn Kaaling
1991-98, *områdesgrupp* 1996-98

Riksdagsledamot Sonia Karlsson
1995-

Professor Jan-Erik Kihlström
1983-89

Riksdagsledamot Arne Kjörnsberg
1989-95

Professor Walter Korpi
1986-92, *områdesgrupp* 1991-96

Riksdagsledamot Einar Larsson
1980-86

Riksdagsledamot Nils Theodor Larsson
1965-71

Riksdagsledamot Ingemar Leander
1972-77

Professor Leif Lewin
1983-89, *beredningsgrupp* 1975-83, *områdesgrupp* 1983-86

Riksdagsledamot Torkel Lindahl
1977-83

Professor Folke Lindberg
1965-68

Professor Örjan Lindberger
1974-80

Riksdagsledamot Christer Lindblom
1992-95, *områdesgrupp* 1992-96

Professor Per Henrik Lindblom
1995-

Riksdagsledamot Blenda Ljungberg
1965-74

Bankkommissarie Kari Lotsberg
1986-87

Riksdagsledamot Berit Löfstedt
1989-1995, *områdesgrupp* 1989-

Professor David Magnusson
1980-86

Riksdagsledamot Bo Martinsson
1965-71

Riksdagsledamot Ingemar Mundebo
1969-76

Professor Arne Müntzing
1965-68

Riksbankschef Carl-Henrik Nordlander
1977-79, *vice ordförande*

Riksdagsledamot Ove Nordstrandh
1971-74

Riksdagsledamot Hans Nyhage
1974-80

Riksdagsledamot Ola Nyquist
1974-77

Professor Ulf Olsson
1983-89

Professor Bengt Pernow
1986-92

Riksdagsledamot Bertil Persson
1992-98

Riksdagsledamot Lennart Pettersson
1971-77

Professor Bror Rexed
1965-68

Riksdagsledamot Gunnar Richardsson
1971-74, 1976-77

Direktör Hillevi Rosenquist
1998-

Riksdagsledamot Birger Rosqvist
1983-89, *områdesgrupp* 1983-86

Professor Erik Rudberg
1965-68, *beredningsgrupp* 1968-77

Riksdagsledamot Rune Rydén
1989-95

Riksdagsledamot Per-Axel Sahlberg
1996-

Riksdagsledamot Margit Sandéhn
1983-89

Riksdagsledamot Lena Sandlin
1995-

Professor Kai Siegbahn
1974-83

Riksdagsledamot Gertrud Sigurdsen
1989-92, *områdesgrupp* 1991-96

Riksdagsledamot Bengt Silfverstrand
1977-83

Riksdagsledamot Elisabet Sjövall
1965-71

Riksdagsledamot Tuve Skånberg
1998-

Riksdagsledamot Camilla Sköld
1998-

Direktör Åke Smids
1992-98

Professor Lars-Göran Stenelo
1989-95, *beredningsgrupp* 1986-89

Professor Ingemar Ståhl
1977-83, *områdesgrupp* 1979-86

Professor Ingvar Svennilsson
1965-70

Riksdagsledamot Lars Svensson
1986-92, *vice ordförande* 1989-92

Riksdagsledamot Lars-Ingvar Sörenson
1980-86

Riksdagsledamot Maj Britt Theorin
1972-80

Riksdagsledamot Inga Thorsson
1971-72

Professor Arne Tiselius
1965-68

Riksdagsledamot Lars Tobisson
1989-95, *vice ordförande* 1992-95, *områdesgrupp* 1990-

Professor Jarl Torbacke
1989-95

Professor Gunnar Törnquist
1993-

Riksdagsledamot Bertil af Ugglas
1974-77

Riksdagsledamot Jörgen Ullenhag
1983

Riksdagsledamot Per Unckel
1995-

Riksdagsledamot Gunnar Wallmark
1968-71

Riksdagsledamot Margot Wallström
1980-86

Professor Lars Werin
1989-91, *beredningsgrupp* 1973-77, *områdesgrupp* 1979-80

Riksdagsledamot Mårten Werner
1980-83

Riksdagsledamot Majlène Westerlund Panke
1998 -

Riksdagsledamot Anne Wibble
1995-98

Riksbankschef Krister Wickman
1973-77, *vice ordförande*

Direktör Sten Wikander
1988-1995

Riksdagsledamot Jan-Erik Wikström
1983, *områdesgrupp* 1984-92

Professor Solveig Wikström
1983-89

Riksdagsledamot Margareta Winberg
1989-91

Riksbankschef Lars Wohlin
1979-83, *vice ordförande*

Professor Rune Åberg
1998-, *områdesgrupp* 1991-96

Riksbankschef Per Åsbrink
1965-73, *vice ordförande*

Professor Sture Öberg
1991-93

Beredningsgrupper

Professor Marjut Aikio
1993-98

Professor Gunnar Arpi
1973-79

Professor Guy Arvidsson
1969-73

Professor Jean-François Battail
1993-98

Professor Villy Bergström
1983-89

Professor Sune Berndt
1983-89

F d riksantikvarien Margareta Biörnstad
1993-98, *områdesgrupp* 1996-98

Professor Gustav Björkstrand
1998-

Professor Erik Bylund
1983-89

Professor Sten Carlsson
1983-89

Professor Börje Cronholm
1980-83

Professor Barbara Czarniawska
1998-

Professor Gudrun Dahl
1995-

Professor Sven Danielsson
1992-98

Professor Mats Furberg
1986-92

Professor Lars-Magnus Gunne
1977-83

Professor Göran Gustafsson
1995-

Professor Bernd Henningsen
1993-98

Professor Sven-Olof Isacson
1995-, *områdesgrupp* 1991-96

Professor Anna Ivarsdotter
1995-

Professor Anita Jacobsson-Widding
1989-95

Professor Peter Jagers
1989-95

Professor Daniel Jagner
1989-95

Professor Carl Gunnar Jansson
1974-80

Professor Per-Olov Johansson
1998-

Professor Sven Erik Johansson
1968-77

Professor Lennart Jörberg
1989-95

Professor Karl-Gustav Jöreskog
1983-89

Professor Barbro Klein
1998-

Professor Bengt Landgren
1992-95, 1998-

Professor Godelieve Laureys
1998-

Professor Assar Lindbeck
1967-69

Professor Per Linell
1989-95

Professor Jan Ling
1993-95

Professor Björn Linn
1998-, *områdesgrupp* 1996-

Professor Erik Lundberg
1967-73

Professor Karl-Gustaf Löfgren
1991-98

Docent Kari Marklund
1993-98

Professor Kjell Åke Modéer
1989-95

Professor Lars Göran Nilsson
1986-92

Professor Dick Ramström
1977-83

Professor Inger Rosengren
1983-89

Professor Karl-Erik Rosengren
1980-86, *områdesgrupp* 1975-79

Professor Bengt Rånby
1977-83

Professor Bengt Sigurd
1977-83

Professor Lennart Sjöberg
1992-98

Docent Ingrid Sjöström
1998-

Professor Lucy Smith
1993-98

Professor Carl-Ivar Ståhle
1969-77

Professor Inez Svensson
1993-96, *områdesgrupp* 1996-98

Professor Johan Söderberg
1995-1998

Professor Daniel Thorburn
1995-

Professor Torbjörn Tännjö
1998-

Professor Arild Underdal
1998-

Professor Lennart Weibull
1995-

Professor Gunnar Westin
1977-83

Professor Karl-Erik Wärneryd
1967-80, *områdesgrupp* 1975-86

Professor Marie Åsberg
1989-95

Professor Sture Öberg
1989-91

Professor Arne Öhman
1998-

Professor Rolf Öhman
1983-89

Områdesgrupper

Ombudsman Björn Andersson
1977-79

Forskningsassistent Claes Arvidsson
1983-86

Docent Ola Arvidsson
1980-82

Riksdagsledamot Beatrice Ask
1998-

Professor Pär-Erik Back
1979-88

Talman Ingemund Bengtsson
1984-85

Professor Clas Bergström
1997-

Ekon. dr. Lars Bertmar
1979-86

Riksdagsledamot Carl Bildt
1983-86

Museichef Göran Carlsson
1996-

Professor Gösta Carlsson
1980-81

Professor Edmund Dahlström
1975-79

Utredningssekreterare Per-Olof Edin
1979-86

Överingenjör Lars-Göran Engfeldt
1983-86

Professor Peter Englund
1996-

Riksdagsledamot Sture Ericson
1983-86

Docent Björn Fjæstad
1976-79

Riksdagsledamot Elisabeth Fleetwood
1996-

Professor Bertil Gardell
1975-79

Riksdagsledamot Margit Gennser
1991-96

Riksdagsdirektör Gunnar Grenfors
1984-85, 1994-96

Professor Siv Gustafsson
1979-83

Professor Bo Gustafsson
1983-86

Professor Peter Gärdenfors
1998-

Forskningsassistent Anita Göransson
1980-86

Riksdagsledamot Olle Göransson
1984-89

Docent Axel Hadenius
1979-86

F d Kanslichef Egon Hemlin
1997-

Direktör Kerstin Hessius
1996-

Direktör Johan Huldt
1996-

Professor Lena Johannesson
1996-

Länsråd Lars Johanson
1979-86

Professor Sten Johansson
1979-80

Professor Gunn Johansson
1975-79

Kommunalråd Göran Johansson
1975-79

Ombudsman Erik Karlsson
1975-77

Ombudsman Leif Kjellstrand
1975-79

Professor Carl Johan Kleberg
1996-

Rektor Lennart Larsson
1975-79

Tekn.dr. Torsten Larsson
1975-79

Professor Rita Liljeström
1979-83

Utredn.sekr. Ingemar Lindberg
1979-83

Professor Gustaf Lindencrona
1979-86

Professor Håkan Lindgren
1996-

Docent Alf Lindqvist
1979-83

Professor Sven-Olof Lodin
1980-86

Redaktör Ami Lönnroth
1979-83

Ombudsman Myril Malmström
1975-83

Professor Ference Marton
1979-80

Museichef Bo Nilsson
1996-

Docent Agnes Nobel
1996-

Professor Thorsten Nybom
1998-

Professor Bertil Näslund
1996-97

Docent Ann-Sofie Ohlander (Kälvevemark)
1979-83

Rektor Ingegerd Palmér
1998-

Riksdagsledamot Thage G. Peterson
1991-96

Docent Anne Marie Pålsson
1996-

Professor Gunnar Quist
1979-80

Ekon.dr. Gunnar du Rietz
1979-86

Professor Ulla Riis
1998-

Professor Bo Rothstein
1998-

Professor Olof Ruin
1987-96

Docent Hans Sjögren
1997-

Professor Nils Stjernquist
1983-96

Riksdagsledamot Jörn Svensson
1984-1985

Riksdagsledamot Olle Svensson
1984-91

Direktör Roger Svensson
1998-

Professor Bo Särilvik
1989-96

Professor Sverker Sörilin
1998-

Professor Daniel Tarschys
1983-86

Professor Töres Theorell
1975-79

Teol.dr. Anne-Marie Thunberg
1975-79

Professor Lennart Weibull
1975-76

Direktör Carl Johan Åberg
1980-86, 1996-

Ombudsman John Östlund
1975-79

Kansli

Controller Christina Alm
1996-

Exp.assistent Anitha Asplund
1969-93

VD-sekreterare Margareta Bulér
1989-

Forskningssekreterare

Fil.dr. Agneta Emanuelsson Blanck
1994-

Back office Patrik Hellgren
1999-

Ekonomi och personal Elisabeth Hong
1998-

Programsekreterare Marja Lemne
1974-76

Programsekreterare Nina Lindgren
1974-85

Handläggare Lena Lobelius
1998-

Kontorist Annsofi Lövgren
1994-

Programsekreterare Inger Nyhlén
1975-1993

Kamrer Inga-Lill Stenbeck-Ottoson
1976-1998

Forskningssekreterare Docent Mats Rolén
1998-

Forskningssekreterare Fil.dr. Nicklas Stenlås
1999-

Forskningssekreterare Kerstin Stigmark
1977-

Forskningssekreterare Anna-Lena Winberg
1983 -

Stiftelsens publikationer

Forskningsöversikter och dokumentation från symposier, konferenser m.m. anordnade av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond publiceras antingen i en skriftserie eller som fristående publikationer. Upplysningar om publikationernas innehåll liksom uppgift om beställningsadresser lämnas gärna av personalen vid stiftelsens kansli.

I skriftserien har under åren 1977-1989 utkommit 36 volymer.

Sedan 1990 har följande böcker publicerats:

Forskning i ett föränderligt samhälle, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond 1965-1990.
Utg. av Kjell Härnqvist och Nils-Eric Svensson, Gidlunds Bokförlag (1990)

Swedish Research in a Changing Society, The Bank of Sweden Tercentenary Foundation 1965-1990.

Edited by Kjell Härnqvist and Nils-Eric Svensson, Gidlunds Bokförlag (1990)

Riksdagen inifrån. Tolv riksdagsledamöters hågkomster, erfarenheter och lärdomar.
Red. Nils Stjernquist, Gidlunds Bokförlag (1991)

Att åldras. Rapport från ett symposium om forskning kring åldrande och åldrandets sjukdomar.
Red. Bengt Pernow, Gidlunds Bokförlag (1992)

Riksdagen genom tiderna.
H. Schück, G. Rystad, M.F. Metcalf, S. Carlsson & N. Stjernquist, Andra upplagan (1992)

Europa – historiens återkomst.
Editor: Sven Tägil, Gidlunds Bokförlag (1992)

Research Funding and Quality Assurance. A symposium in honorem Nils-Eric Svensson.
Gidlunds Bokförlag (1993)

Bengt Wieslander: The Parliamentary Ombudsman in Sweden.
Gidlunds Bokförlag (1994)

Bengt Wieslander: JO-ämbetet i Sverige.
Gidlunds Bokförlag (1995)

Parlamentarismen i de nordiska länderna. En egen modell?
Red. Nils Stjernquist, Gidlunds Bokförlag (1995)

Liv. Verk . Tid. Till biografiskrivandets renässans.

Boken utgiven i samarbete med Kungl. Musikaliska Akademien (Skriftserie nr 82).
Tabergs tryckeri AB (1995)

In the Eye of the Beholder: Opinions on Welfare and Justice in a Comparative Perspective.
Red. Stefan Svallfors, RJ i samarbete med Impello, Umeå (1995)

Riksdagsutskottet inifrån. Tretton ledamöters hågkomster.
Red. Lars Gustafsson, Gidlunds Bokförlag (1996)

Björn von Sydow: Parlamentarismen i Sverige. Utveckling och utformning till 1945.
Gidlunds Förlag (1997)

War Experience, Self-Image and National Identity: The Second World War as Myth and History. Stig Ekman and Nils Edling (eds),
Gidlunds Förlag (1997)

Trying to Make Democracy Work. The Nordic Parliaments and the European Union. Editor Matti Wiberg,
Gidlunds Förlag (1997)

Forskningens roll i offensiv kulturavsvård. Rapport från ett seminarium 14 november 1996.
Gidlunds Förlag (1997)

Promoting Cultural Research for Human Development. Rapport från seminarier arrangerade av RJ inom ramen för The Intergovernmental Conference on Cultural Policies for Development "The Power of Culture" in Stockholm 30 March – 2 April 1998. Red. Carl-Johan Kleberg,
Gidlunds Förlag (1998)

Arkitekturforskning med betydelse för konst och gestaltning – inventering och kommentarer.
Björn Linn, Jan Ahlin och Gunilla Enhörning.
Utgiven av Chalmers Tekniska Högskolan och RJ, Teknolog Tryck (1998)

Kulturarvet, museerna och forskningen. Rapport från en konferens 13-14 november 1997.
Annika Alzén & Magdalena Hillström (eds).
Gidlunds Förlag (1999)

Konkursinstitutets betydelse i svensk ekonomi.
Karl Gratzner & Hans Sjögren (red.). Gidlunds Förlag 1999

Globalisering, ideologi och nationell politik.
Håkan Holmberg (red.) Gidlunds Förlag (1999)

Kultur och kreativitet i lärarutbildningen. Rapport från två seminarier. Egon Hemlin (red.). Gidlunds Förlag (1999)

Den vackra nyttan. Om hemslöjd i Sverige.
Gunilla Lundahl (red.). Gidlunds Förlag (1999)

Vetenskapsbärarna. Naturvetenskapen i det svenska samhället, 1880-1950. Sven Widmalm (red.). Gidlunds Förlag (1999)

Riksdagsledamoten i sin partigrupp. 52 riksdagsveteraners erfarenheter av partigruppernas arbetsätt och inflytande. Magnus Isberg.
Gidlunds Förlag (1999)

Hur blir man riksdagsledamot? En undersökning av makt och inflytande i partiernas nomineringsprocesser. Jan Johansson. Gidlunds Förlag (1999)

Styrelse

Ledamöter	Suppleanter
Professor Stig Strömholm <i>ordförande</i>	Professor Bengt Ankarloo
Riksdagsledamot (s) Jan Björkman <i>vice ordförande</i>	Riksdagsledamot (s) Sonia Karlsson
Professor Gunnel Gustafsson	Professor Per Henrik Lindblom
Professor Henning Johansson	Professor Rune Åberg
Professor Gunnar Törnqvist	Professor Lars-Gunnar Andersson
Direktör Jan Belfrage	
Direktör Hillevi Rosenquist	
Riksdagsledamot (v) Lars Bäckström	Riksdagsledamot (v) Camilla Sköld
Riksdagsledamot (s) Mona Berglund Nilsson	Riksdagsledamot (s) Lena Sandlin
Riksdagsledamot (s) Åke Gustavsson	Riksdagsledamot (s) Pär-Axel Sahlberg
Riksdagsledamot (kd) Tuve Skånberg	Riksdagsledamot (kd) Yvonne Andersson
Riksdagsledamot (m) Per Unckel	Riksdagsledamot (m) Gun Hellsvik
	Extra suppleant: Riksdagsledamot (m) Hans Hjortzberg-Nordlund

Revisorer

Riksdagens revisorer är stiftelsens externa revisorer enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagsförvaltningen m.m.

Av styrelsen i enlighet med stiftelsens stadgar utsedda revisorer är Ernst & Young AB. Huvudansvarig: Auktoriserad revisor Per Björngård.

Beredningsgrupper

- Beredningsgruppen för ekonomi, geografi m.m.:*
Professor Gunnar Törnqvist (ordf), riksdagsledamöterna Lars Bäckström, Pär-Axel Sahlberg och Per Unckel samt professorerna Barbara Czarniawska, Per-Olov Johansson, Björn Linn och Johan Söderberg.
- Beredningsgruppen för beteendevetenskap, samhällsmedicin m.m.:*
Professor Henning Johansson (ordf), riksdagsledamöterna Yvonne Andersson, Mona Berglund Nilsson, Åke Gustavsson och Camilla Sköld samt professorerna Gudrun Dahl, Sven-Olof Isacsson, Rune Åberg och Arne Öhman.
- Beredningsgruppen för statsvetenskap, juridik m.m.:*
Professor Gunnel Gustafsson (ordf), riksdagsledamöterna Jan Björkman, Gun Hellsvik och Lena Sandlin samt professorerna Per Henrik Lindblom, Daniel Thorburn, Arild Underdal och Lennart Weibull.
- Beredningsgruppen för humaniora m.m.:*
Professor Stig Strömholm (ordf), riksdagsledamöterna Hans Hjortzberg-Nordlund, Sonia Karlsson och Tuve Skånberg samt professorerna Lars-Gunnar Andersson, Bengt Ankarloo, Gustav Björkstrand, Göran Gustafsson, Barbro Klein, Bengt Landgren, Godelieve Laureys, Torbjörn Tännjö och docent Ingrid Sjöström
- Prioriteringsgruppen för kulturvetenskaplig forskning:*
Professor Stig Strömholm (ordf), riksdagsledamöterna Jan Björkman och Per Unckel samt professorerna Gustav Björkstrand, Gunnel Gustafsson, Sven-Olof Isacsson, Anna Ivarsdotter, Henning Johansson, Barbro Klein, Godelieve Laureys, Björn Linn, Gunnar Törnqvist, Arild Underdal samt docent Ingrid Sjöström.
- Finanskommitté:*
Jan Belfrage (ordf) och Hillevi Rosenquist.
- Områdesgruppen för kapitalmarknadsforskning:*
Professor Lars Engwall (ordf), riksdagsledamot Lars F Tobisson och f d riksdagsledamot Berit Löfstedt, professorerna Clas Bergström, Peter Englund och Håkan Lindgren, direktör Kerstin Hessius, docenterna Anne-Marie Pålsson och Hans Sjögren (koordinator), direktör Carl Johan Åberg samt Kerstin Stigmark (sekr.).
- Områdesgruppen för konst och gestaltning:*
Direktör Dan Brändström (ordf), riksdagsledamöterna Elisabeth Fleetwood och Åke Gustavsson, f d museichef Göran Carlsson, direktör Johan Huld, professorerna Lena Johannesson, Carl Johan Kleberg och Björn Linn, museichef Bo Nilsson, docent Agnes Nobel, docent Ingrid Sjöström, Bobo Hjort, Egon Hemlin, docent Mats Rolén samt Anna-Lena Winberg (sekr.).
- Områdesgruppen för forskning om kunskaps-sambället:*
Direktör Dan Brändström (ordf), riksdagsledamöterna Beatrice Ask och Majléne Westerlund Panke, professorerna Boel Berner, Lars Engwall, Peter Gårdenfors, Thorsten Nybom, Bo Rothstein, Sverker Sörlin och Ulla Riis, rektor Ingegerd Palmér och direktör Roger Svensson samt Agneta Emanuelsson Blanck (sekr.).
- Forskarskolan i moderna språk:*
Professor Inge Johansson (ordf), professorerna Lars Gunnar Andersson, Lennart Elmevik, Gunnel Engwall, Moira Linnarud, Inger Rosengren och Astrid Stedje.

Verkställande direktören deltar i samtliga grupperns arbete.

Kansli

Telefon: 08-50 62 64 00

Telefax: 08-50 62 64 30

08-50 62 64 35

E-mail: rj@rj.se

	Telefonnr direkt	E-mail
Dan Brändström <i>Verkställande direktör</i>	08-50 62 64 02	dan.brandstrom@rj.se
Lars-Erik Klangby <i>Vice verkställande direktör</i>	08-50 62 64 04	lars-erik.klangby@rj.se
Margareta Bulér <i>VD-sekreterare</i>	08-50 62 64 01	margareta.buler@rj.se
Annsofi Lövgren <i>Kontorist</i>	08-50 62 64 09	annsofi.lovgren@rj.se
Agneta Emanuelsson Blanck <i>Forskningssekreterare, kulturvetenskap</i>	08-50 62 64 06	agneta.emmanuelsson.blanck@rj.se
Lena Lobelius <i>Handläggare, kulturvetenskap</i>	08-50 62 64 15	lena.lobelius@rj.se
Mats Rolén <i>Forskningssekreterare, humaniora</i>	08-50 62 64 17	mats.rolen@rj.se
Niklas Stenlås <i>Forskningssekreterare, kulturvetenskap</i>	08-50 62 64 22	niklas.stenlas@rj.se
Kerstin Stigmark <i>Forskningssekreterare, ekonomi, juridik och statsvetenskap</i>	08-50 62 64 07	kerstin.stigmark@rj.se
Anna-Lena Winberg <i>Forskningssekreterare, beteendevetenskap</i>	08-50 62 64 08	anna-lena.winberg@rj.se
Torgny Prior <i>Finansdirektör</i>	08-50 62 64 03	torgny.prior@rj.se
Christina Alm <i>Controller</i>	08-50 62 64 14	christina.alm@rj.se
Patrik Hellgren <i>Back office</i>	08-50 62 64 16	patrik.hellgren@rj.se
Elisabeth Hong <i>Ekonomi och personal</i>	08-50 62 64 05	elisabeth.hong@rj.se

Stiftelsen

RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND

The Bank of Sweden Tercentenary Foundation

Postadress:

Riksbankens Jubileumsfond, Box 5675, 114 86 Stockholm

Besöksadress:

Tyrgatan 4

Telefon: 08-506 264 00

Telefax: 08-506 264 30

E-post: rj@rj.se

Webbsida: <http://www.rj.se>

Postgiro: 67 24 03-3